

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2568
Volume 19 No.2 May – August 2025

R
E
R
U

สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences
<https://www.thaijo/index.php/reru>

ISSN 2985-2110 (Print)
ISSN 2985-2129 (Online)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2568

Volume 19 No.2 May – August 2025

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ บทความปริทัศน์ บทความทั่วไป บทความหนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลาง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตเนื้อหาในสาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุม สหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต กำมันตะคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ
รองศาสตราจารย์ ดร.สีปชาติ อันทะไชย
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพลักษ์ ชามะรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธิวรการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ
Professor Dr. William R. Barratt
Professor Dr. Leslie B. Barratt

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
Indiana State University
Indiana State University

สถานที่จัดพิมพ์

โรงพิมพ์ตึกศิลปการพิมพ์ โทรศัพท์ 088 560 8139

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ขาปัญญา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณธร วรรณธร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา พลพุดตา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตตา ฤทธิมนตร์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อุไรวรรณ สิงห์ทอง	กรรมการและเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ศาสตราจารย์ ดร.กนกพร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สมาน อัครภูมิ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สมบูรณ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.นิศานาจ ไสภาพล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ อมรภิญโญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ อินทระประเสริฐ	นักวิชาการอิสระด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรรณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สง่า วงศ์ไชย	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัดขุมแสง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริวรรณ วรรณสาสน์	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณฤมล แสงพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาภรณ์ เสนารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญา ธงพานิช	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ ปานศุภวัชร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ สมหวัง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดร.พิจิตรา ธงพานิช	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี ลังกา	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิฤมล สุวรรณศรี	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ว่าที่ รต.ดร.เกียรติชัย สายตาคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ ดร.ชวลิต จุเจีย	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คณะกรรมการฝ่ายกลั่นกรองบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนต์ เพาพาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จวีลย์ ภักดีวุฒิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุธิดา ขาปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.กัญญาวิดี แสงงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.อุไรวรรณ สิงห์ทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

คณะกรรมการตรวจรูปแบบบทความภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.หทัย น้อยสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.สิริกัญญา วรชิน พิสิษฐ์ไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ยุทธจักร ลำจวนจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

หมายเหตุ บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นต้นฉบับ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน

หน่วยงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (ชั้น 7)
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>
 Email: reru.journal101@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2568 จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ และงานวิจัยสาขาต่าง ๆ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research ar

ticle) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย และงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ

หน้า

บทความวิจัย.....	1
Dynamics of Japanese Transnational Community and Its Impacts on Local Development: A Case Study of Ethnic Communities in Mae Suai District, Chiang Rai Province, Thailand Jaruwan Hatapasu.....	3
The Effects of the STAD Cooperative Learning Model on Improving Sixth-Grade Students' Reading Comprehension Chakkrit Bunmala and Thanaporn Pantawee.....	18
ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เอกลักษณ์ โกฏริภักษ์, ฉายรุ่ง ไชยกำบัง และ ยุพาภรณ์ ชัยเสนา.....	25
การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย พิมพ์กานต์ เวชสุวรรณ และ เยาวนุช ทานาม.....	35
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มยุรา ลำเหลือ และ สมนึก การเวท.....	43
การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ภานุพงศ์ กรวดสระน้อย และ กุลจิรา รักชนคร.....	52
ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ธนวัต นาคสัมฤทธิ์, ปนิตา เนื่องพะยอม และ ฉันทนันท์ ทองบุญตา.....	64
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียน ออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อนุชัย หัวดอน และ กัลยา กุลสุวรรณ.....	77
การจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อม ของเด็กปฐมวัย เพชรนา ตราทอง และ เยาวนุช ทานาม.....	88
ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) และความสามารถในการทำกำไร ที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพชรอรุณ พุ่มแก้ว และ ธนภณ วิมูลอาจ.....	96

สารบัญ (ต่อ)

บทความ

หน้า

บทความวิจัย.....	
การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าด้วยแสง: แนวทางใหม่ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดจันทบุรี ศาสตราจารย์ บุญน้อย และ พนม จงกล.....	108
การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ธนิศพร พิงบุญ, ปณิดา เนื่องพจนอม และ ฉันทนันท์ ทองบุญตา.....	120
ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดอุดรธานี นฤมล แสงพรหม, มณีนุชา สุราช และ ศิริญา ทินนา.....	135
การศึกษาปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาภาษาจีนในระดับปริญญาตรี ปรมินทร์ ประภากร, วรวิทย์ การดี, หลี เฟิงเกอ และ เกศกนก หาททรัพย์.....	145
ภาคผนวก.....	153
หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.....	155

บทความวิจัย

Dynamics of Japanese Transnational Community and Its Impacts on Local Development: A Case Study of Ethnic Communities in Mae Suai District, Chiang Rai Province, Thailand

Jaruwan Hatapasu¹

Received: January 6, 2025

Revised: May 20, 2025

Accepted: June 9, 2025

Abstract

This study aimed to 1) explore the dynamics of the Japanese transnational community under the Rungarun (dawn) Project in Chiang Rai Province, Thailand, 2) analyze the international and global dimensions of cultural exchange that emerged from the project, and 3) examine the impacts of these dynamics on local development within ethnic communities in Mae Suai District, Chiang Rai Province. A qualitative research methodology was employed, comprising document analysis and ethnographic fieldwork. Data collection included in-depth interviews with 30 Japanese participants and 40 locals, participant and non-participant observations, and focus group discussions. The findings revealed that the Rungarun Project fostered a Japanese transnational community through shared values in education, sustainable agriculture, and the preservation of ethnic cultures. Japanese individuals from both Thailand and abroad participated through on-site involvement, financial support, and community-based activities, forming an expanding transnational network. This network positively impacted local development in ethnic communities. For example, at Ban Lo Jor, women practiced traditional weaving to increase income and preserve cultural heritage. At Ban Pa Kia, sustainable agricultural practices enhanced household income and promoted community cooperation. The study suggested that the formation of modern transnational communities was no longer confined by geographical proximity, but it was shaped by shared values and interests. These communities developed through broad social networks that supported cultural exchange, knowledge sharing, and sustainable local development.

Keywords: Japanese transnational community, Community beyond place, Local development

Introduction

The movement of people across international borders for education, travel, employment, and marriage is a widespread global phenomenon. This movement significantly impacts demographic, social, cultural, economic, and political landscapes in both origin and destination countries. Consequently, such migration gives rise to transnational communities—communities that extend beyond geographical boundaries and are formed through shared interests, values, and identities rather than proximity alone. It also leads to transnational communities, which transcend geographical boundaries and create connections beyond specific locations.

Globally, transnational communities emerge as significant phenomena influencing demographic, social, cultural, economic, and political dynamics of origin and destination countries. A transnational community, or a community beyond place, differs from traditional communities as it is often formed based on shared interests, identities, or values rather than geographical proximity. Individuals can simultaneously

¹ Ph.D., lecturer at School of Social Innovation, Mae Fah Luang University, Email: jaruwan.hat@mfu.ac.th

belong to multiple communities that exist both online and offline (Delanty, 2008). This form of interaction aligns with the broader dimensions of global cultural flows. These flows occur through distinct scapes—ethnoscape, technoscape, financescape, mediascape, and ideoscape—which collectively describe how people, technologies, capital, media, and ideas circulate globally, reshaping societies and cultures (Appadurai, 1996). This interconnectedness fosters the exchange of ideas and cultures, leading to the emergence of dynamic, hybrid identities and a more globalized worldview. These transnational interactions not only redefine community boundaries but also highlight the transformative role of global flows in shaping modern societal structures.

In Thailand, various types of contemporary communities have emerged, including transnational communities such as exiles, legal and illegal migrants, students, and leisure tourists. Among these groups, the Japanese represent a significant presence, both as short-term visitors and long-term residents. In 2012, it was estimated that 51,767 Japanese were residing in Thailand (Japanese Embassy in Thailand, 2021). This number has continued to grow, driven by push factors from Japan and pull factors from Thailand, reflecting broader trends in transnational migration and settlement.

Chiang Rai, the northernmost major city in Thailand, has become a notable destination for Japanese residents. It has become a focal point for Japanese residents engaging in various transnational activities. According to the Japanese Consulate, approximately 300 Japanese individuals reside in Chiang Rai, though actual numbers may be 2–3 times higher (Japanese Association Chiang Rai, 2009). Japanese influences, such as restaurants and language schools, are visible throughout the city. Many Japanese relocate to Chiang Rai due to marriage, work, or short-term volunteer opportunities at local schools and foundations, while others visit annually for brief stays.

The Japanese transnational community in Chiang Rai is not merely a group of Japanese people residing abroad but a network that is continuously evolving and developing. One significant initiative is the Rungarun Project under the “Foundation for Education and Development for the Highlander,” established over 30 years ago with support from a Japanese entity. The project aims to assist highland communities, primarily ethnic minority groups facing socio-economic challenges. Its key objectives include providing educational support to children and youth, promoting sustainable agricultural practices, preserving traditional crafts such as weaving and embroidery, and fostering cultural exchange among ethnic groups, Thai citizens, and Japanese participants. Japanese residents from Chiang Mai and Bangkok, along with individuals from Japan, actively contribute to the foundation through teaching, donating, and volunteering efforts, highlighting the collaborative and transnational community of Japanese involvement in Chiang Rai’s development. As part of globalization, the Rungarun Project exemplifies how cultural exchange between Japan and Thailand extends beyond national borders, fostering extensive social and economic networks. Studying the dynamics of this network helps to understand its impact on the economic, social, and cultural development of local communities.

In Northern Thailand, this Rungarun Project represents a dynamic interaction between local ethnic communities and global influences. It serves as a platform that transcends national boundaries, facilitating cross-border exchanges and sustainable development in Mae Suai District, Chiang Rai Province. This study examines the evolving nature of this network, exploring how it facilitates cross-border exchanges and contributes to local development in Mae Suai District, Chiang Rai Province. By examining the contributions of Japanese participants in Chiang Rai and Japan, the research highlights the role of transnational networks in driving cross-cultural exchange and fostering community growth.

Purpose of study

1. To investigate the dynamics of the Japanese transnational community, or community beyond place, as manifested through the Rungarun Project.
2. To examine the growth and development of transnational connections within the Japanese community in order to gain insights into the global cultural dimensions of their engagement.
3. To analyze the impacts of the Japanese transnational community on the economic, social, and cultural development of ethnic communities in Mae Suai District, Chiang Rai Province.

Literature review

This research draws upon three foundational frameworks:

1. Community Studies and Community Beyond Place

Community studies in social sciences examine interactions at local, national, and global levels. Once defined by geographic proximity, communities now transcend physical boundaries, reflecting globalization's impact on social structures and networks. Barry Wellman and Milena Gulia argue that these communities are defined by meaningful interactions rather than geographic proximity, reflecting a shift toward interest-based or affinity communities (Wellman & Gulia, 1997). Etienne Wenger's concept of Communities of Practice further explores professional and shared-interest communities as platforms for collective learning and knowledge exchange (Wenger, 1998). Scholars like Gerard Delanty expand on this by critiquing geographically bound concepts of community, emphasizing the rise of diverse, fluid, and interest-driven communities enabled by globalization and technological advancements (Delanty, 2008). Individuals now simultaneously engage in multiple communities across online and offline spaces, fostering cultural exchange and social learning.

Scholars such as Yuji Baba extend this framework to analyze communities that transcend geographic boundaries. Baba's study on the Tai Lue community highlights the significance of shared traditions and mutual aid networks in sustaining communal sentiment despite spatial dispersion (Baba, 2014). The rise of globalization has further facilitated transnational communities, which are characterized by shared identities and affiliations that transcend national borders. Heike Dahles, in her study of the ethnic Chinese business community, underscores the adaptability of transnational communities, which rely on shared ethnicity and economic activities rather than spatial proximity to maintain cohesion (Dahles, 2010).

These studies underscore a paradigm shift from traditional, geographically bound definitions of community to the emergence of virtual, interest-driven, and transnational communities. This research focuses on examining the dynamics of the Japanese transnational community under the Rungarun Project, utilizing "Community Beyond Place" as a framework. This framework highlights that communities are no longer confined by physical boundaries but can emerge through social networks, shared interests, and common values. It is applied in this study to analyze how transnational communities are formed and sustained through networks, as well as the role of knowledge exchange in contributing to local community development.

2. The Concept of "Scapes"

Globalization, marked by interconnected economies, cultures, and societies, drives transformative global flows of people, technology, capital, media, and ideas. Arjun Appadurai's *Modernity at Large* (1996) conceptualizes these flows through five 'scapes':

Ethnoscape: The movement of people (migrants, refugees, diasporas) fosters cultural hybridization and identity transformations.

Technoscape: The global diffusion of technology accelerates connectivity and economic-cultural interactions.

Financescape: Cross-border capital flows reshape economies, driving both growth and vulnerabilities.

Mediascape: Media dissemination influences cultural values, enabling both homogenization and diversification.

Ideoscape: The global circulation of ideologies shapes political narratives and collective identities.

Appadurai (1996) emphasizes the dynamic interplay between global flows and local contexts, demonstrating that globalization is negotiated rather than unidirectional. This study applies Appadurai's framework to analyze Japanese transnational communities in Chiang Rai, Thailand, focusing on how global flows intersect with local cultural practices, economic activities, and identity formations. By examining these intersections, the research highlights globalization's role in reshaping local development and fostering transnational networks. This lens highlights the dynamic interplay between global and local contexts.

3. Previous Studies on Japanese People in Thailand and Beyond

Research on Japanese migration often examines motivations, patterns, and impacts. Jun Nagatomo discusses Japanese lifestyle migrants in Australia, driven by leisure and cultural enrichment rather than economic need, highlighting middle-class transnational mobility (Nagatomo, 2014). Yuko Fujita explores Japanese youth migration to global cities such as New York and London, emphasizing identity formation influenced by transnational media and cultural participation (Fujita, 2009). Ayumi Takenaka highlights how Japanese-Peruvian migrants construct a distinct Nikkei identity through transnational networks, emphasizing the role of collective ties in shaping community boundaries (Takenaka, 1999).

In the context of Thailand, studies focus on retirees and professionals. Pansak Atornurasu et al. examine economic opportunities from elderly Japanese tourism in Chonburi and Rayong (Atornurasu et al., 2019), while Duanjai Lortaravanit and Pratuang Hongsaranakorn identify Thailand as a retirement destination during Japan's economic growth (Lortaravanit, 2004; Hongsaranakorn, 2004). Chiang Mai emerges as a preferred destination due to affordability and quality of life (Liaorungreung, 2010). Existing research predominantly emphasizes economic factors and individual motivations, neglecting socio-cultural dynamics and transnational networks. This study fills these gaps through an ethnographic analysis of Japanese communities in Chiang Rai, focusing on their networks, transnational ties, and interactions with local society.

Research Methodology

The study employed a qualitative research methodology with an ethnographic fieldwork approach to collect comprehensive data on the Japanese transnational community and its impact on local development through the Rungarun Project. The research fieldwork was conducted over a period of approximately 1.5 years, from May 2022 to September 2023. The research method is as follows:

1. Research Methodology

1.1 Participants

Participants included Japanese individuals participating in the project (residing in Thailand and Japan) and local residents in two ethnic villages, Lo Jor and Pla Kia, in Mae Suai District, Chiang Rai, Thailand. This research is qualitative and anthropological in nature, emphasizing depth and detail rather than a large number of participants. The units of analysis were determined based on the principle of data

saturation (Guest, Bunce & Johnson, 2006). Hence, selecting 12 participants for each study is appropriate for the anthropological aim of obtaining in-depth understanding from a small group of informants who clearly reflect the research issues under investigation (Bernard, 2017).

1.2 Participant Selection

The research used purposive selection to ensure that participants were selected based on their relevance to the research question. Both male and female participants were selected to avoid gender bias. This approach ensured the inclusion of a diverse participant group, representing various demographics, experiences, and perspectives relevant to the research. The details are as follows:

1.2.1 Rungarun Project (Key Informants): A sample size of 5 participants, consisting of 2 Japanese and 3 Thai individuals. These participants were chosen due to their role in project implementation and their insights into its objectives and impacts.

1.2.2 Japanese Participants in Chiang Rai: A total of 15 Japanese individuals, including volunteers, interns, and project visitors, were interviewed in-depth to gather their experiences and contributions within the project framework.

1.2.3 Japanese Participants in Japan: Another sample of 15 individuals, comprising former or current contributors to the project, were engaged in in-depth interviews to explore their perspectives and involvement. Contact information for these participants was obtained through the Rungarun Project, and interviews were conducted during their participation in relevant activities.

1.2.4 Local Villagers in Lo Jor and Pla Kia: A combined sample of 40 participants (20 from each village) involved in project activities participated in focus group discussions to provide a community-based understanding of the project's outcomes.

2. Data Collection Techniques and Research Instruments

The data collection methods are categorized into two types: primary data and secondary data. The primary data were collected through ethnographic fieldwork using interviews, participant and non-participant observations, and focus group discussions. The research employed interview guidelines, participant observation, and focus group protocols. The researcher observed and participated in farming, handicrafts, cultural programs, lectures, and cultural exchange activities to gain insights into daily practices in villages and project facilities.

In-depth interviews were conducted with key informants, including Japanese and Thai participants, as well as Japanese volunteers, interns, and contributors to the project. Focus group discussions were organized with local villagers from the two ethnic villages, Lo Jor and Pla Kia, to gather community-level insights. Participant and non-participant observations were conducted during various project activities such as sustainable agriculture, weaving, and cultural exchange events to capture practical engagement and social interaction. Translators were used for interviews where participants spoke Japanese, Akha, or Lahu languages. Data were recorded through detailed field notes, audio recordings, photographs, and videos.

Secondary data were used to complement the primary data, including documents and brochures published by the Rungarun Project and the Foundation for Education and Development for Highlanders. Additionally, online platforms such as Facebook, YouTube, and other visual media related to the project were analyzed to provide further insight and contextual understanding.

3. Research Ethics

Reliability was ensured through consistent data collection procedures, including standardized interview protocols and systematic documentation. The study adhered to ethical research guidelines by obtaining approval (Project Code: EC 23074-23) from the Mae Fah Luang Ethnic Committee on Human

Research. Participants provided informed consent, ensuring they understood the study's purpose, their rights, and the voluntary nature of their participation.

4. Data Verification

To ensure the validity and reliability of the data, triangulation was employed by cross-verifying information obtained from multiple sources, including interviews, focus group discussions, observations, and document analysis.

5. Data Analysis

The data were analyzed using thematic and content analysis to identify key themes such as education, cultural preservation, and sustainable agriculture. The study applied ethnographic analysis guided by the concept of community and the “scapes” theory from anthropologist Arjun Appadurai. Rather than solely categorizing thematic patterns, the research critically examined how Japanese transnational communities in Chiang Rai were shaped by socio-cultural dynamics, transnational networks, and globalization processes.

Results

The research findings are organized into three sections as follows:

1. The Rise of the Rungarun Project: Its History and Mission

The name “Rungarun,” meaning “dawn” in Thai, symbolizes hope and opportunity—a transition from darkness to light through education and development. The project aimed to empower local communities while fostering transnational relationships between Thailand and Japan. It was established in 1987 in Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province, Thailand, by Ajarn Hozumi Nakano to address the educational needs of ethnic minority children—such as the Lisu, Akha, and Karen—who lacked access to education beyond Grade 6.

Early challenges, including limited resources and administrative constraints, led to collaboration with Mr. Takeo Toyota, one of the co-founders of the Foundation for Education and Development for Highlanders. The foundation was formally integrated into the project in 1993. In 2000, the Lisu student housing project concluded in alignment with the government’s free education policy. Since then, the project has evolved to focus on scholarships for underprivileged students, sustainable agriculture, and the preservation of ethnic handicrafts, continuing to empower local communities and promote cultural and economic development.

The Rungarun Project’s mission centers on three main activities: Educational support; Sustainable agriculture and environmental development; and Cultural preservation and promotion.

Education: Education remains a cornerstone of the Rungarun Project. Initially, the project addressed the lack of educational access in mountainous areas by providing scholarships to ethnic students, enabling children from disadvantaged families to pursue secondary and higher education.

The project also serves as a learning center for those interested in sustainable agriculture and ethnic cultural preservation. Visitors—including students and interns from universities in Thailand and Japan—can choose from three program options: half-day, full-day, or two-day visits. A half-day lecture costs 1,000 THB, with additional charges of 100–150 THB per person for meals and activities. Participants from both Thailand and Japan take part in these programs. During the visit, they learn about coffee production, sustainable farming practices, and ethnic textile preservation. The project supports ethnic women in enhancing traditional textiles for the Japanese market, and visitors are encouraged to purchase locally made products to support the initiative.

Sustainable Agriculture and Environmental Development: The Rungarun Project promotes sustainable agriculture in Mae Suai District, with a focus on villages like Lo Jor and Pla Kia. It supports organic

farming practices, particularly the cultivation of crops such as coffee and red tea, while avoiding chemical fertilizers and pesticides. The project purchases agricultural products from participating communities and also manages its own 12-rai organic farm. Key products include coffee, red tea, herbal tea, roselle, pandanus, butterfly pea, dried plum, dried papaya, seasonal fruit jams, and honey. A significant portion of these products is exported to Japan, serving as the main revenue source for Ban Rungarun and sustaining the organization.

Figure 1 Key products from Rungarun Project

Noted. Jaruwan Hatapasu

Cultural Preservation and Promotion: Cultural preservation is a key pillar of the Rungarun Project. It engages ethnic Lahu women in traditional textile production. The initiative began when parents of scholarship recipients introduced Lahu textiles, initially selling bags to Japanese visitors. However, due to limited popularity of the bag designs, the project shifted its focus. Villagers were encouraged to weave textiles that could be transformed into more marketable items such as **obi** (traditional Japanese sashes), fabric furniture, table runners, and other household goods. Ajarn Hozumi supported the initiative by purchasing organic thread, distributing it to women who wove textiles at home, and compensating them for their labor while deducting material costs. The women retained creative freedom in choosing colors and patterns, allowing them to preserve their cultural practices while contributing economically without having to leave their villages.

Cross-Cultural Exchange: Japanese participants in the project—including volunteers, students, and cultural tourists—gained firsthand experience of ethnic culture in Mae Suai. The project facilitated rich cultural exchange between Japan and Thailand, deepening cross-cultural understanding. Japanese participants engaged in immersive learning experiences such as traditional Lahu weaving, sustainable farming, and local culinary practices.

Conversely, Thai ethnic villagers adopted Japanese concepts of product design, resulting in a fusion of traditional and modern practices. Moreover, the project's transnational network enabled the global

dissemination of local culture, with handmade products such as organic coffee, handwoven textiles, and ethnic handicrafts being sold in Japan. This mutual exchange of knowledge, skills, and traditions exemplifies the Rungarun Project's role in facilitating international cultural exchange and global-local partnerships, ultimately contributing to community empowerment and the sustainability of transnational networks.

2. The Project's Revenue Generation and Support Network from Japanese

The project's revenue primarily came from financial contributions made by Japanese individuals and organizations, as well as the sale of handcrafted textiles and organic agricultural products such as coffee in both local and international markets. Japanese volunteers and interns also contributed to the project by providing educational, technical, and financial support. Former volunteers and project supporters in Japan actively organized events such as fair-trade pop-up stores, educational workshops, and intercultural dialogue sessions to promote awareness of Northern Thailand's ethnic heritage.

Figure 2 Ajarn Nozumi showcasing products from the Rungarun Project at a fair-trade pop-up store in Japan

Noted. Ajarn Nakano Hozumi

The support network for the Rungarun Project consisted of dedicated Japanese individuals who significantly contributed to its mission through their time, expertise, and financial assistance. For example, Mr. Hideyuki, a member of the Friendship Asia network, visited Rungarun annually since the 2010s. He actively participated in community activities, such as visiting nursery schools and coffee fields, while promoting Rungarun products like coffee in Japan through his personal network.

Meanwhile, Ms. Akane, who interned in 2018, focused on translating materials from Japanese to English to support the project's visibility. Motivated by her interest in child welfare, she also joined in rice cultivation and continued her support through an annual membership fee.

Mrs. Hiroko first visited Rungarun in 1999 and built strong connections with the students. Over the years, she supported the project through donations and product purchases, while also building a network of like-minded supporters in Japan.

Similarly, Mrs. Eriko, a university professor, organized study tours for her students over the past 15 years. These tours offered hands-on experiences such as homestays, coffee farming, and cultural exchanges. She also promoted the project through Thai-themed cafés at university festivals and awareness seminars, raising funds and encouraging cross-cultural learning.

The support network reflected a multi-layered, mutually beneficial relationship in which Japanese supporters assisted the Rungarun Project through funding, promotion, and direct engagement, while also gaining knowledge and cultural experiences. Their collaborative efforts—ranging from educational tours to product sales—demonstrated the importance of sustained international networks in advancing grassroots initiatives and fostering global solidarity.

Online and Offline Support Platforms: Online platforms such as Facebook, Instagram, and dedicated websites played a crucial role in helping the Rungarun Project transcend geographic boundaries and connect with a diverse supporter base. These platforms facilitated the sharing of updates, the promotion of events, and the raising of public awareness about the project’s initiatives.

Key contributors significantly enhanced the project’s operations and outreach. For instance, Ajarn Hozumi Nakano managed and promoted project activities, while Friendship Asia, an NGO, supported the project by importing and selling its products in Japan. Facebook groups such as “Rungarun Coffee Supporter” and organizations like Thai-Ishikawa Japan played an important role in event coordination and publicity.

Offline platforms, such as in-person meetings and community events, were equally vital for building personal relationships and expanding support networks. These interactions created shared experiences that strengthened engagement. In Japan, local events supported by newspapers and posters further fostered connections among supporters, helping raise funds and awareness.

3. Local Village Development through the Rungarun Project

The Rungarun Project focused on ethnic textile preservation, sustainable agriculture, and education to support Lo Jor and Pla Kia villages in Mae Suai District, Chiang Rai. Situated at 1,500 meters above sea level in a mountainous area, these villages faced challenges such as poverty, transportation difficulties, and the drug trade due to their remote location near the Burmese border.

Lo Jor comprised 184 households with 560 residents, while Pla Kia had 220 households and 655 residents. Villagers primarily relied on farming, small-scale vending, and service work in nearby cities such as Chiang Rai or Bangkok. Prior to the project’s intervention, the region struggled with agricultural poverty and drug-related issues. Youth, lacking educational opportunities, were vulnerable to addiction and involvement in the drug trade. Farmers faced limited market access, debt from high-interest loans, and crop failures caused by climate change. Inadequate infrastructure and a lack of modern agricultural training further limited productivity.

Economic Development and Women’s Empowerment in Lo Jor: The Rungarun Project contributed to the development of Lo Jor and Pla Kia by enhancing their economic, social, and cultural conditions. In Lo Jor, women were empowered through traditional weaving, earning between 300 and 800 baht per cloth and producing approximately five to six pieces per month. This income helped reduce financial stress in their families.

Women appreciated the flexibility of the work. One participant expressed,

“No pressure. I can do it in my free time, and the style depends on me—on my ability.”

This illustrates how the project allowed women to integrate their craft into their daily lives without interfering with other responsibilities. Unlike many income-generating activities that require upfront investment, this initiative reduced barriers to participation. Ajarn Hozumi provided organic thread and materials, while women contributed their time and skills.

As one weaver explained:

“I don’t need to spend any money to start. I just use my time and my skills. This makes it easy for me to participate without worrying about debt or investment.”

This model supported women’s financial autonomy and allowed them to remain at home to care for their families. The preservation and innovation of traditional weaving techniques also helped sustain the village’s cultural heritage.

Sustainable Agriculture and Youth Opportunities in Pla Kia: In Pla Kia, sustainable agriculture became the foundation for economic development. Previously, villagers faced financial hardship due to low corn prices and the high costs of fertilizers and chemicals, often requiring loans from institutions and private lenders. Around five to six years ago, maize was their main crop. In the past three years, however, the project promoted biodiversity and sustainable farming, transforming local practices. Farmers began cultivating a variety of crops, including coffee, cherries, corn, and avocados—with coffee being the top-selling product.

The project also supported villagers’ participation in training and workshops beyond the village, broadening their perspectives. One participant shared her aspiration:

“I want to travel and open my eyes.”

For individuals who had spent most of their lives in mountainous, remote areas, the project offered rare opportunities for exposure to new environments, people, and ideas. Another participant said:

“...Got to go out and go out because I didn’t have the opportunity. I only stay on the mountain.”

Infrastructure and Collective Savings: With the project’s support, villagers expanded their income sources by selling coffee beans and tree leaves at fair prices. A major barrier in the past was access to a coffee huller machine, which was located in a distant village. In 2018, the project provided the community with its own huller machine, greatly improving convenience. A small usage fee was collected from villagers and contributed to a collective savings account. By the end of 2022, the community had saved enough to purchase a second machine. With two hullers available, the village improved productivity and reinforced its commitment to sustainable agriculture.

Social and Cultural Impact: The project improved the quality of life in both villages through workshops that increased knowledge and fostered pride among residents. Participants from Pla Kia reported that the project made their daily lives more convenient and expanded their access to resources and economic opportunities.

In addition to learning practical skills in farming, textile production, and cultural exchange, participants expressed a growing sense of pride and self-worth. They gained recognition for their traditional knowledge and contributions to a transnational network—particularly through connections with Japan.

In Lo Jor, weaving was not only a source of income but also a means of cultural preservation. The project supported the marketing of traditional textiles to Japanese consumers, enhancing both the economic value and the cultural pride of the women involved. This dual impact—economic and cultural—strengthened the community’s identity while also encouraging broader participation in development efforts.

Conclusions

The Rungarun Project exemplified how Japanese transnational communities transcended geographical boundaries to promote sustainable economic, social, and cultural development in local villages. By integrating global cultural flows and shared ideologies, the project fostered inclusive growth that benefited both Japanese stakeholders and local ethnic groups. This study highlighted the transformative role of transnational networks in advancing global-local partnerships for sustainable development. The research findings can be summarized according to the study's objectives as follows:

1. The Formation of a Japanese Transnational Community

The Rungarun Project, initiated by Ajarn Hozumi Nakano, illustrated the formation of a Japanese transnational community that extended beyond geographical borders. The project thrived through on-site contributions—including volunteering, workshop facilitation, and knowledge transfer in sustainable agriculture and cultural preservation—as well as remote support such as financial donations, internship coordination, and product promotion in Japan. These interconnected efforts ensured the project's financial sustainability, fostered collaboration, and facilitated cultural exchange between Japanese residents in Thailand and supporters in Japan.

2. Transnational Networks and Global Cultural Flows

The Rungarun Project demonstrated how modern communities leveraged global cultural flows—such as ethnoscapes, technoscapes, mediascapes, financescapes, and ideoscapes—to establish meaningful connections beyond physical proximity. These flows enabled Japanese participants to engage with local ethnic communities in Chiang Rai through various channels, including sustainable agriculture initiatives, educational support, and collaborative cultural preservation.

The project's use of digital technologies and social media facilitated continuous communication between participants in Japan and Thailand. Financial contributions from individuals and organizations supported the project's operations, while the promotion of organic agricultural products and ethnic textiles in both local and international markets enhanced its sustainability.

Cultural exchanges—such as weaving activities and agricultural collaborations—reflected shared ideologies and mutual learning, helping build a resilient transnational network. These global-local partnerships illustrated how transnational communities contributed not only to sustainable development but also to deepened cultural understanding. The expansion of these connections within the Japanese community under the Rungarun Project reflected the transformative power of globalization. This community operated as a fluid, diverse network, defined not by geography but by shared interests and values. It served as a model for how such networks could redefine traditional community structures and catalyze sustainable development through cooperation and cultural exchange.

In conclusion, the growth of the Japanese transnational community, as observed in this study, offered insights into the dynamics of global cultural flows and emphasized the importance of shared goals and ideologies in fostering inclusive and sustainable development. The Rungarun Project served as an example of how transnational networks could bridge cultural and geographic divides, creating long-lasting impacts on both local and global scales.

3. Local Impacts: Economic, Social, and Cultural Dimensions

Economic Impact

The Rungarun Project significantly improved the economic conditions of local communities through the promotion of sustainable agriculture and traditional crafts. These practices reduced reliance on harmful chemicals and improved the quality and marketability of agricultural products, helping farmers

secure fair prices and stabilize their income. This increased their bargaining power with middlemen and allowed families to manage finances more effectively, reducing their dependency on high-interest loans. Some households still required financial assistance, but the amount they needed to borrow decreased significantly.

The project also provided income-generating opportunities through the sale of ethnic handicrafts in both local and international markets. For example, women in Lo Jor village earned supplementary income from weaving, which alleviated household financial burdens and promoted economic independence. When women contributed to family income, household financial stability improved, and women gained a greater sense of pride and confidence. This enhanced their status within the family and encouraged a more inclusive and participatory household dynamic.

Social Impact

Financial stability also contributed to stronger social cohesion in the villages. The project fostered inclusion, autonomy, and collective participation among local residents. In Lo Jor, women balanced caregiving duties with home-based weaving, reducing dependency on single-income households and easing household tensions. The project also cultivated a culture of sharing and mutual support, as villagers exchanged skills and resources through workshops and training sessions. This promoted trust, cooperation, and a sense of dignity, inspiring greater community engagement.

Cultural Impact

The project's emphasis on cultural preservation had a profound effect on ethnic identity and heritage. Initiatives such as traditional textile production helped sustain and revitalize weaving practices while also meeting market demands. Middle-aged women led these activities, although there remained a challenge in passing knowledge to younger generations. Without active youth engagement, the risk of cultural erosion persisted.

The promotion of sustainable agriculture and environmental stewardship further supported the preservation of cultural landscapes and natural resources. These efforts reinforced ethnic identity and positioned cultural heritage as a key strategy in community development.

Rungarun Project's activities have brought tangible benefits to the local ethnic communities in economic, social, and cultural dimensions.

Transnational Collaboration and Global Cultural Dynamics

The Japanese transnational community's impact extended beyond the local level, fostering global cultural exchange that benefited both supporters and villagers. The Rungarun Project created opportunities for Japanese participants to engage in cross-cultural learning through volunteering, product promotion, and collaborative activities. This mutual interaction promoted understanding, appreciation, and respect between cultures.

The project exemplified a "glocalized" dynamic—where global ideas such as sustainability and inclusivity were adapted to local contexts. This fusion of perspectives stimulated innovation and ensured that development initiatives aligned with cultural values and community needs.

In conclusion, the Rungarun Project demonstrated the transformative power of transnational collaboration. By drawing on shared values and sustained engagement, the Japanese transnational community created tangible economic opportunities, strengthened social inclusion, and preserved cultural heritage in participating villages. These contributions highlighted the potential of transnational networks to overcome geographic boundaries and drive holistic, community-based development.

Discussion

The results are discussed as follows:

1. Japanese Transnational Community as a “Community Beyond Place”

The Japanese transnational community within the Rungarun Project aligned with Gerard Delanty’s (2008) concept of modern communities as fluid, diverse, and interconnected—formed around shared identities, values, and collaborative activities rather than physical location. Japanese residents in Thailand collaborated with supporters in Japan through donations, internships, and cultural exchange, forming a “community beyond place” sustained by both online and offline social ties.

This dynamic also resonated with Etienne Wenger’s (1999) concept of communities of practice, which emphasizes shared learning and collective goals. The Rungarun network leveraged digital technologies, such as the internet and social media (technoscapes), to unite individuals in Japan and Thailand who shared interests in education, sustainability, and cultural preservation, fostering a cohesive and dynamic transnational network.

The project also promoted cultural knowledge—such as sustainable agriculture and ethnic textiles—while fostering a sense of belonging and purpose among its members. It reflected the growing phenomenon of transnational communities, as discussed by Heike Dahles (2010) and Ayumi Takenaka (1999), who highlighted how such communities rely on shared ethnicity, culture, or interests, rather than spatial proximity, to maintain cohesion.

2. Global Cultural Flows and the Rungarun Project

The growth of the Japanese transnational community under the Rungarun Project reflected the global cultural flows described by Arjun Appadurai’s (1996) concept of “scapes”:

Ethnoscape: The movement of Japanese individuals between Thailand and Japan facilitated cultural exchange, mutual understanding, and the development of a supportive network.

Technoscape: Technologies such as smartphones, social media platforms, and the internet enabled and enhanced communication, coordination, and collaboration between Japanese supporters and local villagers.

Mediascape: Media platforms promoted the project globally, raising awareness about sustainable agriculture and ethnic textile preservation.

Financescape: Financial contributions, including donations and product purchases, supported the economic stability of local communities.

Ideoscape: A shared ideology of sustainability and inclusive development connected Japanese supporters and local participants, fostering mutual learning and cultural appreciation.

These interactions created a globalized dynamic—blending global ideas with local practices—that strengthened the Japanese transnational community while also enhancing the cultural and economic development of the local villages.

3. A Model of Transnational Collaboration

As a model of transnational collaboration, the Rungarun Project exemplified how Japanese communities beyond national borders could contribute meaningfully to local development. Reflecting the theoretical insights of Delanty (2008) and Appadurai (1996), the project demonstrated that modern communities are networked, value-driven, and shaped by transnational interactions rather than geographic proximity.

By empowering residents, addressing economic challenges, and preserving cultural heritage, the Rungarun Project illustrated the transformative potential of global-local interactions. These interactions

fostered sustainable development and a shared sense of belonging that transcended national and spatial boundaries.

This research contributed to our understanding of how transnational networks can drive sustainable local development and facilitate cross-cultural exchange in a globalized world. The new knowledge gained includes:

The formation of transnational communities based on shared values in education, sustainable agriculture, and cultural preservation, rather than geographic proximity.

A successful model of cross-border collaboration, where Japanese volunteers, donors, and organizations supported local development through financial, technical, and cultural contributions.

The localization of global sustainability principles through community engagement, resulting in a dynamic blend of global and local practices.

In summary, the Rungarun Project served as a compelling example of cross-cultural collaboration and the tangible power of transnational networks. By connecting local communities with international supporters through the exchange of knowledge, resources, and values, it contributed to sustainable development and cultural continuity in Northern Thailand.

Suggestions

1. Suggestions for Practical Application

1.1 The findings of this research can serve as valuable resources for policymakers, NGOs, and NPOs in both Thailand and Japan. They may use these insights to design and implement effective community development strategies that integrate transnational collaboration, cultural exchange, and grassroots empowerment.

1.2 The study provides guidelines for enhancing cross-cultural collaboration and strengthening transnational networks. These guidelines can be applied to future development projects aiming to bridge international partnerships with local communities through sustainable practices and shared values.

2. Suggestions for Future Research

2.1 Future research should focus on examining the impact of the Rungarun Project on both participating and non-participating local residents. This comparative approach would offer a more comprehensive understanding of the project's overall contribution to community development.

2.2 Comparative studies should be conducted between the Rungarun Project and other transnational, community-driven initiatives within Thailand or internationally. Such research would provide deeper insight into the diverse approaches, successes, and challenges of similar efforts, and allow for the development of best practices in the field of transnational community development.

Acknowledgements

This research was funded by The Sumitomo Foundation under the Fiscal Year 2021 Grant for Japan-related Research Projects.

References

- Appadurai, A. (1996). *Modernity at Large*. Minneapolis. University of Minnesota Press.
- Atornurasu, P., Liamsuwan, T., Boonyang, K., & Ogawa, S. (2019). *Models of long-stay tourism in Thailand for the Japanese elderly*. Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University.
- Baba, Y. (2014). Relatedness and belonging: The Tai Lue community in Nan. *International Conference on Thai Studies at the 12th* (pp. 1-9). University of Sydney.

- Bernard, H. R. (2017). *Research methods in anthropology: Qualitative and quantitative approaches* (6th ed.). Rowman & Littlefield.
- Dahles, H. (2010). *The multiple layers of a transnational "imagined community": The notion and reality of the ethnic Chinese business community*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511778100.004>
- Delanty, G. (2024, August 22). The cosmopolitan imagination. *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*.
<http://www.jstor.org/stable/40586351>
- Fujita, Y. (2004). Young Japanese 'cultural migrants' and the construction of their imagined West. *Westminster Papers in Communication and Culture*, 1(1), 23-37.
<https://doi.org/10.16997/wpcc.201>
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. *Field Methods*, 18(1), 59-82.
- Hongsaranakorn, P. (2004). Origin of long-stay tourism projects for Japanese pensioners in Thailand. *Humanities Journal*, 12(1), 47-58.
- Japanese Association Chiang Rai. (2022, October 10). *Japan gives a thumbs-up to Chiang Rai homestays, ranking them among the top 5 best*. Japanese Association Chiang Rai.
- Japanese Embassy in Thailand. (2022, October 10). *Relation between Japan and Thailand*.
<https://www.th.emb-japan.go.jp/th/relation/others.htm>
- Liaorungrueang, S. (2010). *Housing selection behavior of Japanese elderly long-stay tourists: A case study of Chiang Mai Province* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University.
- Lortaravanit, D. (2004). Japan's promotion of long-stay visits. *Liberal Arts Journal*, 4(1), 134-143.
- Nagatomo, J. (2014). *Migration as transnational leisure*. Brill Academic Publishers.
- Takenaka, A. (1999). Transnational community and its ethnic consequences. *American Behavioral Scientist*, 42(9), 1459-1474.
- Wellman, B., & Gulia, M. (1997). *Net surfers don't ride alone: Virtual communities as communities*. University of Toronto.
- Wenger, E. (1998). *Communities of Practice*. Cambridge University Press.

The Effects of the STAD Cooperative Learning Model on Improving Sixth-Grade Students' Reading Comprehension

Chakkrit Bunmala¹ and Thanaporn Pantawee²

Received: May 12, 2025

Revised: August 7, 2025

Accepted: August 13, 2025

Abstract

The objectives of this research were to examine the effectiveness of the Student Teams Achievement Divisions (STAD) cooperative learning model in enhancing primary students' reading comprehension and to explore their level of satisfaction with this instructional strategy. The participants were 30 Sixth-Grade students from Ban Nong Khan School, selected through purposive sampling. The study was conducted during the second semester of the 2022 academic year.

The instructional materials included six lesson plans that integrated English reading instruction with fairy tales, aligning with the STAD cooperative learning framework. Data collection instruments comprised a 20-item multiple-choice English reading comprehension test, a satisfaction questionnaire with open-ended response items.

The results revealed a statistically significant improvement in students' reading comprehension after implementing the STAD model, with post-test scores surpassing pre-test scores at the .05 significance level. The students also expressed high levels of satisfaction across the three key areas: learning environment, instructional materials, and learning activities. These findings suggest that the STAD cooperative learning model effectively fosters reading comprehension and student engagement. It is recommended for broader application in similar educational contexts and further comparative studies.

Keywords: STAD model, Cooperative learning, Reading comprehension

Introduction

In the 21st century, rapid global changes necessitate the development of essential competencies such as critical thinking, collaboration, communication, and digital literacy (Phakon, 2014). Among these, English language proficiency has gained increased importance due to its role as a global medium of communication, particularly within ASEAN, where English serves as a lingua franca. The Thai government has accordingly emphasized English language education, mandating its inclusion from Grade 1 through Grade 12 in the national curriculum. (Ministry of Education, 2002). This curriculum emphasizes the four core language skills—listening, speaking, reading, and writing—to prepare students for academic and professional success.

of these skills, reading is a foundational component of language acquisition and academic achievement. It involves complex cognitive processes that require learners to construct meaning from written texts, often drawing on prior knowledge, vocabulary, and comprehension strategies (Whother & Kathleen, 2005). However, despite its importance, Thai students have persistently demonstrated low reading comprehension performance. According to Pumirat (1992), many Thai learners struggle with vocabulary and sentence structure, which impedes their ability to comprehend texts effectively.

¹ A Master student of English Language Teaching Program, Faculty of Liberal Arts and Science, Roi Et Rajabhat University, Thailand, Email: peterchakkrit333@gmail.com

² An Assistant Professor at the Department of English Language Teaching Program, Faculty of Liberal Arts and Science, Roi Et Rajabhat University, Thailand, Email: thanapornpan@yahoo.com

Reading comprehension, in particular, constitutes a foundational skill in language acquisition and academic success. It involves the complex interplay of decoding, vocabulary knowledge, inference-making, and the integration of background knowledge to construct coherent understanding from texts. Proficiency in reading not only underpins learners' performance across the curriculum but also facilitates independent learning and lifelong education. In the context of English as a foreign language (EFL), reading comprehension assumes an even more pivotal role, serving as a gateway for vocabulary development, syntactic awareness, and exposure to authentic language use. Given its far-reaching implications, fostering students' reading comprehension is both a pedagogical priority and a developmental imperative.

This issue is particularly evident at Ban Nong Khan School, where students have consistently underperformed on national standardized assessments. For example, Grade Six students' average scores in the Ordinary National Educational Test (O-NET) from 2017 to 2021 ranged from 22.50% to 36.50%, significantly below national benchmarks. A preliminary observation and teacher interview conducted in November 2021 identified several contributing factors: limited vocabulary knowledge, lack of reading strategies, inability to identify textual elements (e.g., plot, setting, characters), and the continued reliance on teacher-centered instructional methods. Students also reported low motivation and engagement in English reading classes, often due to unappealing materials and monotonous teaching practices.

To address these challenges, this study proposes the implementation of the Student Teams Achievement Divisions (STAD) cooperative learning model. Developed by Slavin (1995), STAD is a structured approach that promotes student collaboration, peer support, and individual accountability. It involves five key components: class presentation, team study, individual quizzes, improvement scoring, and team recognition. STAD has been shown to enhance not only academic achievement but also motivation, interpersonal skills, and learner autonomy. By integrating STAD with age-appropriate fairy tales, this study aims to foster reading comprehension in a more interactive, engaging, and student-centered learning environment.

Purpose of study

1. To investigate the effects of the STAD cooperative learning model on Sixth-Grade students' English reading comprehension.
2. To examine students' satisfaction with the STAD-based instructional approach.

Research Methodology

This study employed a quasi-experimental one-group pretest-posttest design to investigate the effectiveness of an instructional intervention grounded in the Student Teams Achievement Divisions (STAD) model integrated with investigative learning principles and fairy tale texts. The research was conducted in two primary phases: 1) preparatory design and development of instructional materials; and 2) implementation of the instructional intervention and data collection.

The target population comprised 30 sixth-grade students enrolled at Ban Nong Khan School during the second semester of the 2022 academic year. These participants were selected through purposive sampling due to their identified need for enhanced reading comprehension skills. The instructional intervention spanned a six-week period and was operationalized through six comprehensive lesson plans incorporating the STAD cooperative learning technique, investigative learning tasks, and content based on fairy tales selected for their accessibility and motivational appeal to the age group.

The STAD model was operationalized as follows: students were placed into heterogeneous teams based on academic performance, with each group consisting of approximately five students. In each session, the teacher delivered a structured whole-class lesson (i.e., class presentation phase). Following the instructional input, students collaborated in their designated teams to engage with the reading materials, complete problem-solving tasks, and construct shared understandings (i.e., team study phase). Thereafter, individual assessments were administered to measure each student's comprehension independently (i.e., quiz phase). Individual improvement scores were computed by comparing posttest results to baseline pretest data. Finally, team recognition was conferred based on the aggregate performance improvement across team members, fostering accountability and mutual responsibility.

To determine the impact of the intervention, an English reading comprehension test consisting of a 20-item multiple-choice test was developed to assess English reading comprehension. The test items were derived from the content of the instructional texts (fairy tales) and aligned with cognitive domains including literal comprehension, inferencing, and vocabulary recognition. The instrument underwent content validation by three experts in English language education and educational measurement, yielding an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.80 to 1.00. The internal consistency was assessed using the Kuder-Richardson Formula 20 (KR-20), resulting in a reliability coefficient of 0.87, indicating high consistency.

Additionally, to evaluate students' affective responses and satisfaction with the instructional approach, a mixed-method data collection strategy was employed. This included a structured questionnaire consisted of 15 Likert-scale items across three domains: 1) learning environment, 2) instructional materials, and 3) collaborative activities. Content validation was conducted with an IOC range of 0.83–1.00. Cronbach's alpha coefficient was calculated at 0.91, indicating high reliability. And open-ended questions were used to collect student perceptions regarding instructional activities. These responses were analyzed thematically to identify recurring patterns in student experience.

Through the integration of STAD, investigative learning strategies, and age-appropriate literary texts, this study aimed to create an engaging, socially interactive learning context conducive to the development of reading comprehension among primary school learners. The instructional approach was grounded in Slavin's STAD cooperative learning model (1995), integrated with investigative learning principles and applied through three-phase reading instruction: pre-reading, during-reading, and post-reading. The procedure involved: Class Presentation, Team Study, Individual Quiz, Improvement Scoring, Team Recognition. This model was supported by Vygotsky's Zone of Proximal Development (ZPD), allowing more capable peers to scaffold learning for others.

Result

The findings of this study are presented in accordance with the two primary research objectives: 1) to determine the extent to which the STAD-based investigative learning approach, integrated with the use of fairy tales, improved Grade Six students' reading comprehension; and 2) to assess students' satisfaction with the instructional intervention.

1. Improvement in Reading Comprehension

Quantitative analysis revealed a statistically significant improvement in students' reading comprehension following the instructional intervention. The mean score on the pretest was 7.50, while the posttest mean increased substantially to 14.93. A paired-samples t-test confirmed that this difference was

statistically significant at the .05 level ($p < .001$) indicating that the STAD-based instructional model had a positive impact on students' reading comprehension.

All student participants exhibited gains in post-intervention performance, suggesting that the STAD cooperative learning structure, wherein students first engaged with the material in heterogeneous groups and subsequently completed individual assessments, successfully facilitated the consolidation and internalization of reading comprehension strategies.

2. Student Satisfaction with the Instructional Model

Learner satisfaction was evaluated through a structured questionnaire comprising items on three domains: 1) learning environment, 2) instructional materials, and 3) learning activities. The overall mean ratings for all domains fell within the "strongly agree" range, indicating high levels of student satisfaction.

Open-ended responses further substantiated the quantitative data. Thematic analysis revealed that students perceived the STAD-based classroom environment as collaborative, engaging, and supportive. They reported increased motivation and enjoyment, particularly as they were able to interact with peers in structured group settings, receive guidance, and assume active roles in problem-solving tasks. Learners also noted that the use of fairy tales as reading texts made the sessions more relatable and enjoyable, thus enhancing their willingness to participate and persist in reading tasks.

Additionally, the group-based approach to task completion—an essential component of the STAD model—was identified as a key factor in fostering peer support and positive interdependence. Students articulated that working collaboratively enabled them to gain confidence in interpreting texts and that team discussions supported the clarification of difficult vocabulary and ideas. Thematic analysis of open-ended responses yielded three core themes: Collaborative Engagement, such as *"I liked working in a team because friends helped me understand words I didn't know."*, *"It's easier to answer questions when we talk together."* Students emphasized how peer interaction improved comprehension and reduced anxiety. Increased Motivation and Enjoyment, such as *"I wanted to come to class because the stories were fun and I liked playing the team game."*, *"Learning with fairy tales made English not boring."* The narrative context of fairy tales made reading tasks more engaging and relatable. Confidence and Participation, such as *"Now I am not scared to answer because I know my group supports me."* *"I understand more and can explain stories to my friends."* Students gained self-efficacy and became more willing to participate in classroom activities.

Overall, the integration of the STAD model with investigative learning and literary content was effective in both improving reading comprehension and enhancing students' affective engagement with the learning process.

Conclusions

This study aimed to examine the effectiveness of an instructional intervention that combined the Student Teams Achievement Divisions (STAD) cooperative learning model with investigative learning strategies and the use of fairy tales as literary texts, in order to enhance Grade Six students' English reading comprehension. The findings provide compelling evidence that the integrated approach produced statistically and pedagogically significant gains in students' comprehension abilities and fostered a high level of learner satisfaction.

The implementation of STAD facilitated structured peer collaboration, in which students participated in heterogeneous teams to engage in purposeful reading activities and problem-solving tasks. This cooperative structure not only promoted individual accountability and team-based learning but also created opportunities

for learners to engage deeply with reading content. The inclusion of individual assessment and improvement scoring, core components of the STAD model, further reinforced learners' commitment to academic progress while ensuring that the contributions of each student were both recognized and valued.

The use of fairy tales, selected for their narrative familiarity and linguistic accessibility, effectively supported the instructional objectives. These literary texts provided a rich context for exploring reading strategies across the pre-reading, during-reading, and post-reading stages. Within this framework, investigative learning techniques—such as inquiry, discussion, and reflective sharing—enabled students to interact meaningfully with the material and to apply critical thinking and interpretive skills.

Student feedback, collected through both closed-ended and open-ended questionnaire items, indicated a strong sense of satisfaction with the learning environment, materials, and instructional activities. Learners consistently reported increased motivation, enjoyment, and engagement, which were attributed to the collaborative and active nature of the STAD-based instructional model.

In sum, the integration of STAD cooperative learning with investigative learning principles and contextually relevant literary materials proved to be an effective pedagogical approach for improving reading comprehension in the primary school context. This model not only addressed cognitive learning goals but also fostered social interaction, learner autonomy, and positive attitudes toward reading in English.

Summary for Conclusions Table:

Component	Summary
Intervention	STAD cooperative model + investigative learning + fairy tale texts
Outcomes	Statistically significant gains in reading comprehension
Mechanism	Peer collaboration, structured team tasks, and individual accountability
Learner Response	High satisfaction; improved motivation, engagement, and comprehension
Implication	Effective for both cognitive and affective learning outcomes

Discussion

The findings confirm that the STAD-based investigative learning approach significantly improved students' literal comprehension of English texts. This improvement can be attributed to the three core elements of the instructional model: active learning, problem-solving, and cooperative learning—all of which are foundational to the STAD framework.

1. Active Learning and Group Interaction

Throughout each lesson, students engaged in structured learning stages—pre-reading, during-reading, and post-reading—where they participated in small-group discussions, shared prior knowledge, and collaboratively analyzed textual content. The STAD framework enabled this interaction by forming heterogeneous teams in which students supported one another's comprehension. This aligns with research by Nuttall (1996), Moore (2010), and Galton (2009), which emphasizes that discussion in peer groups facilitates deeper comprehension by allowing learners to co-construct meaning. The influence of Vygotsky's Zone of Proximal Development (ZPD) was evident as more proficient readers provided scaffolding to their peers, leading to observable improvements in group and individual performance.

2. Problem-Solving in Collaborative Contexts

The investigative learning approach embedded within the STAD model promoted the development of metacognitive and problem-solving skills. During the reading process, students collaboratively addressed comprehension questions, identified key textual elements, and proposed interpretations. Rather than receiving

direct answers, learners were guided by the teacher through probing questions and indirect prompts. In the post-reading phase, students synthesized peer input and formulated individual responses. These practices are consistent with research by Ormrod (2006) and Slavin et al. (1989), which emphasizes that collaborative problem-solving enhances cognitive flexibility and strategy use.

3. Cooperative Learning via STAD

The use of STAD structures ensured both individual accountability and team-based motivation. Each student completed an individual comprehension task, the scores of which contributed to their team's cumulative performance. Group recognition was awarded to teams showing the greatest improvement, which incentivized all members to contribute meaningfully. This cooperative dynamic increased learner motivation and reinforced shared responsibility. The current findings corroborate studies by Saiyot and Saiyot (1995) and Resmi et al. (2013), which found that STAD effectively enhances reading achievement, particularly among students with initially low proficiency, by leveraging peer support and minimizing performance anxiety.

In summary, the fusion of STAD cooperative learning, investigative reading strategies, and literary texts cultivated an environment conducive to both cognitive development and affective engagement. The model empowered learners to construct meaning collaboratively while taking ownership of their individual progress.

Suggestions

To build upon the findings of this study, the following recommendations are proposed:

1. Future research should replicate this study across different educational levels and contexts to examine the applicability of the STAD-integrated investigative model.
2. Mixed-method designs that include classroom observation, teacher reflection journals, and student interviews could provide richer insights into the learning process.
3. Comparative studies should be conducted to evaluate the effectiveness of alternative cooperative learning strategies (e.g., Jigsaw, Team-Games-Tournament) relative to STAD.
4. Further studies may explore the impact of this instructional model on other language skills, such as writing, speaking, and listening, to determine its holistic efficacy in language development.

References

- Galton, M. (2009). Moving to secondary school: Initial encounters and their effects. *Perspectives on Education*, 2, 5–21.
- Ministry of Education. (2002). *Basic Education Curriculum B.E. 2544 (A.D.2001)*. Department of Curriculum and Instruction Development, Ministry of Education.
- Moore, D. S. (2010). *The basic practice of statistics*. Palgrave Macmillan.
- Nuttall, C. (1996). *Teaching reading skills in a foreign language*. Heinemann.
- Ormrod, J. E. (2006). *Essentials of educational psychology*. Pearson Merrill Prentice Hall.
- Pakorn. (2022, November 1). *The 21st Century Learning Skills*. <http://www.vcharkarn.com/varticle/60454>
- Pumirat, T. (2023, November 10). *A study of ability to analyze discourse types in English reading of Mathayom Suksa Six students* [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/29911>

- Resmi, E. A., Mohanakumar, K., & Appu, K. S. (2013). Effect of polar sudden stratospheric warming on the tropical stratosphere and troposphere and its surface signatures over the Indian region. *Journal of Atmospheric and Solar-Terrestrial Physics*, 105(2013), 15-29.
- Saiyot, L., & Saiyot, A. (1995). *Educational research techniques*. Suwiriyan.
- Slavin, R. E., Madden, N. A., & Stevens, R. J. (1989). Cooperative learning models for the 3 R's. *Educational Leadership*, 47(4), 22-28.
- Whother, M. C., & Kathleen, T. (2005). *Reading Across the Disciplines: College Reading and Beyond*. Pearson Longman.

ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

Emotional Intelligence Affecting Work Performance Efficiency of Financial and Accounting Officers of Local Administrative Organizations in Roi Kaen Sara Sin Provincial Cluster

เอกลักษณ์ โกฏริภักดิ์¹ ฉายรุ่ง ไชยกำบัง² และ ยุพารณ์ ชัยเสนา³
Ekkalak Kotirak¹ Chairung Chaikambang² and Yupaporn Chaisena³

Received: 13 ก.พ. 2568
Revised: 26 พ.ค. 2568
Accepted: 29 พ.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ 1) ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง 4) ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น และ 5) ด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 389 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง และด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อเสนอแนะวิจัยนี้ช่วยให้เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจตนเองและการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี

Abstract

The purposes of this research were to explore emotional intelligence: 1) knowing one's emotion, 2) ability to control emotions, 3) self-motivation, 4) recognizing emotion in others, and 5) having relationships with others affecting work performance efficiency of financial and accounting officers. The samples were 389 of financial and accounting officers of local administrative organizations in Roi Kaen Sara Sin provincial cluster. The research instrument used in collecting data was a questionnaire. The data were analyzed by descriptive statistics, simple correlation analysis and stepwise multiple regression analysis.

The research results revealed that emotional intelligence in the aspect of self-motivation and having relationships with others had a positive effect on the work performance efficiency of financial and accounting officers. The conclusion of this research helps financial and accounting officers of local administrative apply the components of emotional intelligence, especially the importance of self-motivation and relationship with others, which will result in work efficiency.

Keywords: Emotional intelligence, Work performance efficiency, Financial and accounting officers

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อีเมล: Ekkalak.Ko@ksu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อีเมล: chairung.ch@ksu.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อีเมล: Yupaporn.ch@ksu.ac.th

¹ Student Master of Business Administration, Kalasin University, Email: Ekkalak.Ko@ksu.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D, Faculty of Administrative Science, Kalasin University, Email: chairung.ch@ksu.ac.th

³ Assistant Professor, Ph.D, Faculty of Administrative Science, Kalasin University, Email: Yupaporn.ch@ksu.ac.th

บทนำ

ประเทศไทยจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 เพื่อกระจายอำนาจให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และมีความเป็นเอกภาพในการบริการประชาชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ในการบริการสาธารณะนั้นพนักงานหรือบุคลากรที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานสาธารณะ ต้องเผชิญกับสภาวะและแรงกดดันในการทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดและประชาชนได้รับความพึงพอใจ โดยเฉพาะการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อนเกี่ยวกับงานการเงิน การงบประมาณและการบัญชีของส่วนราชการ (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, 2566) ในการปฏิบัติงานดังกล่าวก่อให้เกิดความกดดันและความเครียดจากสภาวะการทำงาน ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุทั้งจากปัจจัยองค์กร และตัวบุคคลเห็นกันโดยทั่วไป เช่น แรงกดดันในการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดการที่จะต้องทำงานให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด แรงกดดันจากหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงาน สภาวะการทำงานที่ต้องรองรับอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ทำให้ร่างกายเกิดอาการ เช่น การเต้นของหัวใจและการหายใจ ความดันโลหิตสูงขึ้น ปวดศีรษะและอาจนำไปสู่โรคหัวใจ อาการทางจิตใจ ความเครียดเป็นสาเหตุทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงานของตนเอง มีการขาดงาน และอาจทำให้ลาออกจากงาน และมีพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลงไป (ประภากร ใจบุญ, 2564) ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะทำให้พนักงานหรือบุคลากรสามารถเผชิญกับแรงกดดันและความเครียดจากการทำงานได้ดีก็คือความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย การพัฒนาตนเองให้รู้จักรับรู้และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง การสร้างแรงจูงใจของตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงอยู่เสมอ รวมถึงสามารถเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในการทำงานต่าง ๆ ด้วยความกระตือรือร้น เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข (วลัยพร ศรีรัตน์ และคณะ, 2564) จากผลการศึกษาของศิริลักษณ์ พันธุ์เพชร และ สุภาวดี ลากเจริญ (2566) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่พนักงานหรือบุคลากรสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ และผลการศึกษาของวรราชพร อยู่ชวน และคณะ (2566) พบว่าการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจและการรับรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน สามารถบริหารงานการจัดการอารมณ์ให้เป็นไปในทิศทางบวกจะส่งเสริมให้พนักงานหรือบุคลากรเกิดความสงบสุขและความสำเร็จในชีวิตได้

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) คือ ความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเอง และของผู้อื่น สามารถบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากอารมณ์ เพื่อการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง รวมทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ (วลัยพร ศรีรัตน์ และคณะ, 2564) ความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเยาวชนได้เป็นอย่างดี (ประสาร ศรีพงษ์เพ็ลิต, 2563) และยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สามารถประเมินจุดเด่น จุดบกพร่องของตนเองเพื่อนำไปพัฒนาตนเองต่อไปได้ โดยเฉพาะความสามารถในการควบคุมอารมณ์เป็นความสามารถจัดการปฏิกิริยาแบบฉับพลันที่อาจแสดงออกและส่งผลต่อการปฏิบัติงานกับตนเองและผู้อื่น (กรมสุขภาพจิต, 2561) นอกจากนี้ การสร้างแรงจูงใจตนเอง เป็นตัวผลักดันให้พนักงานเกิดความพยายามในการปฏิบัติงานที่มุ่งไปสู่เป้าหมายได้โดยไม่ลดละ เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการงาน การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น สามารถควบคุมตนเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเข้าใจและสามารถการแสดงออกได้ดีเมื่อเกิดการประสานงานกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน (Salovey & Mayer, 1990)

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Work Efficiency) หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้บรรลุตามเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทันต่อเวลา ตรวจสอบได้ และเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ (แคทรียา วันวงศ์ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ, 2564) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต้องใช้ความรู้ความสามารถ เทคนิค รวมถึงประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จโดยคำนึงถึงความถูกต้อง รวดเร็ว ความสะดวกสบาย ความประหยัด ความยุติธรรม ความเสมอภาค และปริมาณผลงานสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, 2566) ซึ่งจากผลการศึกษาของ Li et al. (2021) พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นส่งผลกระทบบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยสนใจและมุ่งเน้นที่จะศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เพื่อที่จะทราบถึงความสัมพันธ์และผลกระทบที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อที่เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาอารมณ์ของตนเอง อันจะก่อให้เกิดคุณภาพงานที่ดี ทันต่อเวลาเกิดการยอมรับในองค์กร ปฏิบัติงานด้วยความสุขเกิดประสิทธิภาพและมีอัตราการคงอยู่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลกระทบของความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง 4) ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น และ 5) ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

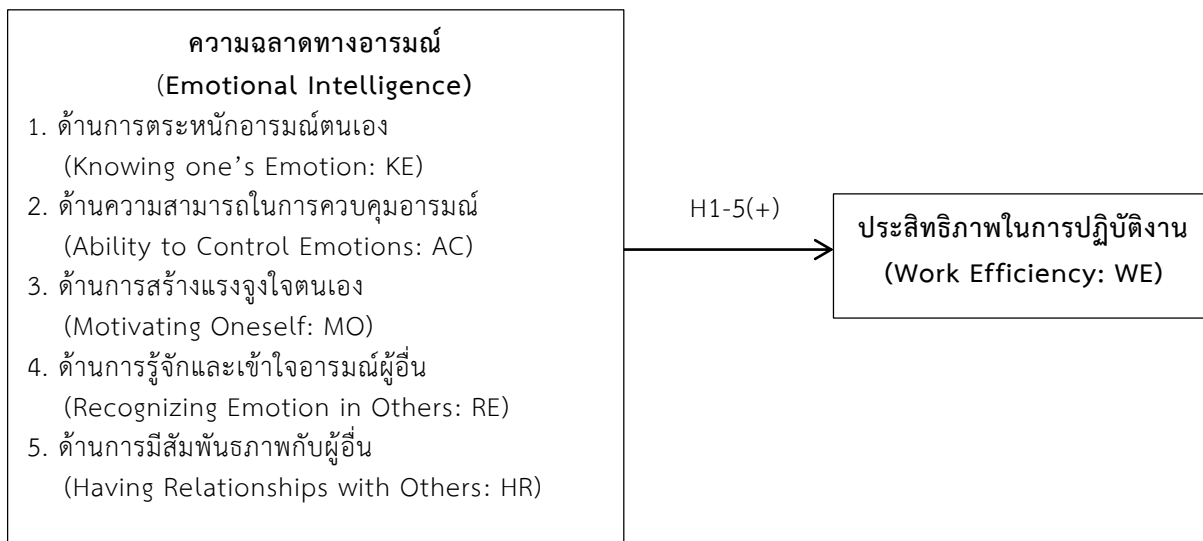
กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

งานวิจัยนี้ได้ประยุกต์แนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ของ Salovey and Mayer (1990) และวอลิพร ศรีรัตน์ และคณะ (2564) เป็นตัวแปรอิสระ ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่น สามารถบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากอารมณ์ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง รวมทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Knowing one's Emotion) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก สิ่งที่ทำให้คุณค่ารวมถึงเข้าใจว่าสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อตนเอง หรือพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถประเมินจุดเด่น จุดบกพร่องของตนเองเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง
2. ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (Ability to Control Emotions) หมายถึง การตอบสนองทางอารมณ์ต่อประสบการณ์ที่ได้รับในรูปแบบที่สังคมยอมรับได้ แต่มีความยืดหยุ่นพอที่จะเป็นปฏิกิริยาแบบฉับพลัน และเป็นความสามารถในการพัฒนาปฏิกิริยาแบบฉับพลันในการควบคุมอารมณ์ของตัวเอง
3. ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง (Motivating Oneself) หมายถึง ภาวะภายในตัวของตนเองที่ผลักดันให้ตนมีพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย ความต้องการ ความปรารถนา และความอยากใช้ความพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายโดยบรรลุผล
4. ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น (Recognizing Emotion in Others) หมายถึง ความสามารถที่ทราบถึงสาเหตุของการเกิดอารมณ์ รู้ความหมายของอารมณ์ และรู้ว่าจะแสดงออกอย่างไรเมื่อเกิดภาวะทางอารมณ์ของบุคคลอื่น
5. ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Having Relationships with Others) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนขึ้นไปที่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การยอมรับและให้เกียรติ การเข้าใจสาระและความรู้สึก การจริงใจ การไม่เสแสร้งในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และทัศนคติ ของตนเอง

นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังประยุกต์แนวคิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ แคทรียา วันวงค์ และ กนกศักดิ์สุขวัฒนาลินธิ (2564) เป็นตัวแปรตาม โดยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Work Efficiency) หมายถึง ผลการปฏิบัติงานทางการเงินและบัญชีให้เกิดความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทันต่อเวลาบัญชี ตรวจสอบได้และเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ

จากกรอบแนวคิด สามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

สมมติฐาน

ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1: ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานที่ 2: ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานที่ 3: ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเองส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานที่ 4: ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานที่ 5: ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 722 คน ประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 203 คน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 225 คน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 143 คน และจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 151 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งหมดจำนวน 722 คน และได้รับแบบสอบถามตอบกลับแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 389 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 53.88 ซึ่งสอดคล้อง Aaker et al. (2005) ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้ว่าข้อมูลเพียงพอต่อการวิเคราะห์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความฉลาดทางอารมณ์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้แบบ Five-point Likert scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ครอบคลุมเนื้อหาความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ และ 5) ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้แบบ five-point Likert scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ครอบคลุมเนื้อหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จำนวน 5 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Validity and Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และแก้ไขแล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับ จำนวน 30 ชุดแรกมาทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการทดสอบความตรง (Validity) ทดสอบโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis:CFA) พบว่า มีค่าน้ำหนัก อยู่ระหว่าง 0.621- 0.985 ซึ่งค่าเกินกว่า 0.4 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ใช้มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Sookcharoen, 2018) และการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach มีค่าอยู่ระหว่าง 0.714-0.822 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 (Hair et al., 2019) แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นสะท้อนได้ถึงคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ทั้งหมดทุกคนจำนวน 722 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566) เก็บข้อมูลทางไปรษณีย์และได้รับแบบสอบถามตอบกลับ แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 389 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 53.88

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้สถิติในการทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

4.1 ตัวแปรด้านคุณสมบัติของตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา เป็นข้อมูลที่ใช้มาวัดแบบนามบัญญัติที่ไม่สามารถวัดเป็นมูลค่าได้และผู้วิจัยต้องการบรรยายเพื่อให้ทราบถึงจำนวนตัวอย่างจำแนกตามคุณสมบัติเท่านั้น สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ตัวแปรที่วัดระดับความคิดเห็น ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย 3สถิติวิเคราะห์ที่เลือกใช้คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เชิงพหุ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 236 ราย (ร้อยละ 60.67) มีอายุ 36-45 ปี จำนวน 138 ราย (ร้อยละ 35.48) สถานภาพสมรสจำนวน 188 ราย (ร้อยละ 48.33) ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 233 ราย (ร้อยละ 59.90) ระยะเวลาในการทำงาน 1-10 ปี จำนวน 217 ราย (ร้อยละ 55.78) รายได้เฉลี่ย 10,000–20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 249 ราย (ร้อยละ 64.01) สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปร (Correlation coefficients) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตัวแปร	WE	KE	AC	MO	RE	HR	VIFs
Mean	4.491	4.402	4.453	4.504	4.506	4.521	
S.D.	0.545	0.576	0.571	0.578	0.560	0.533	
WE	1	0.764***	0.371***	0.371***	0.327***	0.568***	1.143
KE		1	0.644***	0.799***	0.645***	0.769***	1.382
AC			1	0.342***	0.273***	0.369***	1.490
MO				1	0.397***	0.610***	1.871
RE					1	0.568***	1.692
HR						1	

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เมื่อ

- KE การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (Knowing one's Emotion)
AC ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (Ability to Control Emotions)
MO การสร้างแรงจูงใจตนเอง (Motivating Oneself)
RE การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น (Recognizing Emotion in Others)
HR การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Having Relationships with Others)
WE ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Work Efficiency)

ตาราง 2 แสดงผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรและผลการทดสอบโอกาสในการเกิดปัญหาความสัมพันธ์ของตัวแปร (Multicollinearity) ผลการทดสอบพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร (Correlation coefficients) มีค่าต่ำกว่า 0.80 จึงสรุปได้ว่าไม่พบปัญหาความสัมพันธ์ของตัวแปร (Hair et al., 2019)

ตาราง 2 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของความฉลาดทางอารมณ์ 5 ด้านที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ความฉลาดทางอารมณ์	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (WE)			t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอยไม่ปรับมาตรฐาน (B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (S.E.)	สัมประสิทธิ์การถดถอยแบบปรับมาตรฐาน (Beta)		
ค่าคงที่ (CONSTANT)	2.072	0.289		7.158	0.000***
การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (KE)	0.032	0.045	0.032	0.613	0.540
ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (AC)	0.048	0.047	0.049	0.781	0.435
การสร้างแรงจูงใจตนเอง (MO)	0.253	0.047	-0.078	-5.418	0.000***
การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น (RE)	0.003	0.063	0.003	0.047	0.962
การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (HR)	0.206	0.064	0.194	3.231	0.001***
F = 17.529 p = 0.000 Adjusted R ² = 0.180					

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1-5 ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น และด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ โดยใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรที่มีผลกระทบเข้าไปในสมการทุกตัวแปรตามวิธีการ Enter พบว่า

1. ตัวแปรต้นที่นำมาศึกษา 5 ตัวแปร มีความสามารถในการอธิบายผลของความฉลาดทางอารมณ์ของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ร้อยละ 18.00 ($\text{Adjusted } R^2 = 0.180$)

2. ความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 มีจำนวน 2 ตัวแปร และสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยเรียงจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรตามในรูปของคะแนนดิบมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ 1) ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง (MO) ($B = 0.253$) 2) ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (HR) ($B = 0.206$)

ผลการวิจัย พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเองส่งผลกระทบเชิงบวก ต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีมากที่สุด สามารถแปลผลได้คือความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง (MO) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ (WE) เพิ่มขึ้น 0.253 หน่วย และรองลงมาคือ ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (HR) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ (WE) เพิ่มขึ้น 0.206 หน่วย จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 และ 5 สำหรับความฉลาดทางด้านอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1, 2 และ 4 สามารถอธิบายสมการได้ดังนี้

$$WE = 2.072 + 0.253 (MO) + 0.206 (HR)$$

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ 1) ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2) ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเองส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ 5) ด้านการมีสัมพันธภาพ กับผู้อื่นส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีต้องใช้ทักษะการประสานทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร หากมีการตระหนักในอารมณ์ของตนเองเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมในบริบทของหน้าที่ตัวเอง จึงอาจยังไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพาภรณ์ พิงบุญพานิชย์ (2563) พบว่า การตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเองไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย และงานวิจัยของ วิทยาภรณ์ นิลเพชร และคณะ (2567) พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเองไม่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแต่ต้องแสดงออกได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะและภายใต้กฎระเบียบขององค์กรที่ทำงานอยู่ จึงจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ความสามารถในการควบคุมอารมณ์เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ทักษะในการสื่อสารเพื่อทำงานร่วมกับบุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร จึงไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

Thapayom et al. (2018) ศึกษาผลกระทบของความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อความยั่งยืนในการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ส่งผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงาน การสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง ส่งผลกระทบเชิงบวก ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างแรงจูงใจตนเองเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องใช้ความระมัดระวังรอบคอบหากมีการสร้างแรงจูงใจตนเองจึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Santoso (2018) ได้ทำการศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์และผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีของบัญชีฝึกงานในประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีฝึกงาน นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ก็อธิบายว่าความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับตนเอง และการสร้างความสัมพันธ์ เป็นตัวแปรที่สำคัญในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และผลการปฏิบัติงานของนักบัญชี และสอดคล้องกับ ทัดฟ้า ลาซุณี และ พรทิพย์ ชุ่มเมืองปัก (2565) พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตัวเอง มีการปรับตัวมีผลกระทบต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในยุควิถีใหม่

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่างานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีเป็นงาน ที่ต้องทำให้ถูกต้องสอดคล้องตามระเบียบทางราชการ และต้องประสานและขอความร่วมมือจากผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง หากพนักงานรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นเพียงอย่างเดียวอาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งขัดแย้งกับระเบียบทางราชการสอดคล้องกับ Santoso (2018) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์และผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีของนักบัญชีฝึกงานในประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีฝึกงาน แต่อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรับรู้เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น ไม่ส่งผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีฝึกงานในประเทศอินโดนีเซีย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Iris and Gerhard (2021) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความสำเร็จในการประกอบอาชีพของพนักงานบัญชี

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ส่งผลกระทบเชิงบวก ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีที่ต้องประสานความร่วมมือ จากผู้อื่น จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ภูมิวรพล กุณทา (2563) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างสัมพันธภาพผู้อื่นส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และคุณภาพชีวิตของนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kaur and Sharma (2019) ผลการศึกษายืนยันว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นบุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อการสร้างอารมณ์ในการทำงาน โดยสัมพันธภาพกับผู้อื่นสามารถสร้างความพึงพอใจในงานและบรรลุความมุ่งมั่นขององค์กรด้วยการปฏิบัติงานได้ดีขึ้นและสอดคล้องกับ Anggono et al. (2024) พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นสูง ส่งผลให้นักศึกษาสาขาการบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในงานบัญชีมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ควรให้ความสำคัญกับความฉลาดทางอารมณ์ โดยเฉพาะด้านการสร้างแรงจูงใจตนเองอย่างชัดเจนในการปฏิบัติงานในองค์กร โดยการสร้างภาวะภายในตัวของตนเองที่ผลักดันให้ตนมีพฤติกรรมในการทำงานอย่างมีจุดมุ่งหมาย สร้างความต้องการ ความปรารถนา และแรงจูงใจในการทำงาน เพื่อผู้ปฏิบัติงานจะใช้เวลาพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายให้บรรลุผลของงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ควรให้ความสำคัญกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น เพราะการทำงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีต้องทำงานร่วมกับบุคลากรฝ่ายอื่น ๆ ในองค์กร หากมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การยอมรับและให้เกียรติกัน การเข้าใจสาระ

และความรู้สึก การจริงใจต่อกัน การไม่แสวงหาในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองต่อผู้อื่นในองค์กร จะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง และด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ดังนั้นในการเตรียมและพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำความฉลาดทางอารมณ์ ไปเป็นแนวทางพัฒนาผู้ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเพื่อทำงานในตำแหน่งนั้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในกลุ่มเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ที่ปฏิบัติงานพื้นที่อื่น ๆ เช่น ในกลุ่มจังหวัดอื่น หรือภูมิภาคอื่น เพื่อต่อยอดองค์ความรู้และเพิ่มความหลากหลายของบริบท ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำข้อมูลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ได้

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ด้านพัสดุ และช่างโยธา เช่น เจ้าพนักงานพัสดุนักวิชาการพัสดุ นายช่างโยธา เป็นต้น เนื่องจากเป็นกลุ่มงานที่มีการปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องและติดต่อประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก และเกี่ยวข้องกับความต้องการตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานมากขึ้นในอนาคต

2.3 ควรมีการวิจัยโดยเพิ่มตัวแปรสอดแทรก เช่น ความเป็นพลเมืองที่ดีในองค์กร หรือ ความผูกพันต่อองค์กร ในกรอบแนวคิดในงานวิจัยนี้ เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของความเป็นพลเมืองที่ดีในองค์กร หรือความผูกพันต่อองค์กรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นปัจจัยที่ผู้บริหารองค์กร ต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมให้เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2566). *โครงสร้างและการแบ่งส่วนราชการ*. <https://www.dla.go.th>
- กรมสุขภาพจิต. (2561). *ความฉลาดทางอารมณ์ ความแตกต่างระหว่าง iq และ eq*. <https://www.dmh.go.th>
- แคทรียา วันวงศ์ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาลินธิ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในกรุงเทพมหานคร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 8(8), 121-134.
- หัตถ์ฟ้า ลาซูนี และ พรทิพย์ ชุ่มเมืองปัก. (2565). ผลกระทบของความฉลาดทางอารมณ์และศักยภาพทางบัญชีที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชียุคดิจิทัลใหม่. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 7(2), 272-284.
- ประภากร ใจบุญ. (2564). อิทธิพลของลักษณะงานและสภาพแวดล้อมที่มีต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย การจัดการและเทคโนโลยี อีสเทิร์น*, 18(1), 92-105.
- ประสาร ศรีพงษ์เพ็ด. (2563). ผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองและความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 15(3), 56-63.
- พิมพ์ภากรณ์ พิงบุญพานิชย์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับประสิทธิภาพการทำงานและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย. *Suranaree Journal*, 14(1), 57-78.
- ภูมิวรพล กุณทา. (2563). *ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนเดินเรือพาณิชย์นาวี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3256/1/59252339.pdf>
- วรรณพร อยู่ชวน, กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา, และ ชวนชม ชินะดังกู. (2566). ความฉลาดทางอารมณ์ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารวิจัยธรรมศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 6(1), 192-215.
- วลัยพร ศรีรัตน์, สุขุม เฉลยทรัพย์, และ ชนะศึก นิขานนท์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 419-422.
- วิภาภรณ์ นิลเพชร, เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม, และ ลลิตา กิจจาธิการกุล. (2567). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 16(1), 99-114.

- ศิริลักษณ์ พันธุ์เพชร และ สุภาวดี ลาภเจริญ. (2566). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(1), 341-354.
- สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. (2566). *มาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการส่วนท้องถิ่น*. <http://www.local.moi.go.th>.
- Aaker, D. A., Kumar, V., & Day, G. S. (2005). *Marketing research*. John Wiley and Sons.
- Anggono, G., Ginting, A., & Deni, D. (2024). Emotional intelligence's influence on accounting understanding. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 18(1), 161-171.
- Hair, J. F. Jr., Black W. C., Babin B. J., Anderson R. E., & Tatham R. L. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Pearson Education International.
- Li, X., Chang, H., Zhang, Q., Yang, J., Liu, R., & Song, Y. (2021). Relationship between emotional intelligence and job well-being in Chinese Clinical nurses: multiple mediating effects of empathy and communication satisfaction. *BMC Nursing*, 2021(20:144), 2-10. <https://doi.org/10.1186/s12912-021-00658-4>
- Kaur, J., & Sharma, A. (2019). Emotional Intelligence and Work Performance. *International Journal of Recent Technology and Engineering*, 8(2), 1658-1664.
- Kretschmer, I., & Blickle, G. (2021). Emotion recognition ability and career success: Assessing the roles of GMA and conscientiousness. *Personality and Individual Differences*, 168, 25-38.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality*, 9(3), 185-211.
- Santoso, A. L. (2018). Emotional Intelligence and Job Performance of Accounting Students Undertaking Internships. *Journal of Management and Marketing Review*, 3(1), 40-47.
- Sookcharoen, W. (2018). *Marketing Research*. Chulalongkorn University Press.
- Thapayom, A., Ussahawanitchkit, P., & Boonlua, S. (2018). Effect of emotional intelligence orientation on audit sustainability of certified public accountants (CPAs) in Thailand. *Journal of Accountancy and Management*, 10(3), 1-12.

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย

Organizing Learning Experiences Based on the Forest School Concept to Develop Social Skills in Self-Management in Early Childhood

พิมพ์กานต์ เวชสุวรรณ¹ และ เยาวนุช ทานาม²

Pimpakhan Wathsuwan¹ และ Yaowanuch Thanam²

Received: 6 มี.ค. 2568

Revised: 27 มิ.ย. 2568

Accepted: 28 มิ.ย. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้แนวคิดการจัดประสบการณ์เรียนรู้โรงเรียนในป่า กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-6 ปี จำนวน 10 คน ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านหนองขอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า 2) แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย และ 3) แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละและค่าเฉลี่ย การวิจัยได้ดำเนินการผ่านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 รอบ

ผลวิจัยพบว่า 1) วงจรปฏิบัติการที่ 1 เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 60.90 จากคะแนนเต็ม 108 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.38 มีเด็กปฐมวัยผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 7 คน 2) วงจรปฏิบัติการที่ 2 เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 82.40 จากคะแนนเต็ม 108 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.29 มีเด็กปฐมวัยที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 10 คน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 และผ่านเกณฑ์ทุกคน

คำสำคัญ: เด็กปฐมวัย, การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า, ทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย

Abstract

This study aimed to develop social skills in self-management of early childhood through the Forest School experiential learning approach. The research sample comprised 10 children aged 4-6 years old who were enrolled in Kindergarten 2 and 3 during the first semester of the 2024 academic year at Ban Nong Khon School, under the Amnat Charoen Primary Educational Service Area Office. The research instruments included: 1) an experiential learning plan based on the Forest School approach; 2) an observational checklist for assessing social skills in self-management; and 3) a behavior recording form for documenting social skills in self-management. The data was analyzed using percentages and mean. The research was conducted through two action research cycles,

¹ นิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: 65010589001@msu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: yaowanuch.t@msu.ac.th

¹ Student in Master of Education (Curriculum and Instruction) Early Childhood Education, Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: 65010589001@msu.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D., in Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: yaowanuch.t@msu.ac.th

The research findings were as follows: 1) In the first cycle, the average score of social skills in self-management of early childhood was 60.90 out of 108, representing 56.38%. There were 3 children met the criteria and 7 children did not meet the criteria. 2) In the second cycle, the average score of social skills in self-management of early childhood was increased to 82.40 out of 108, equivalent to 76.29%. There were all 10 children met the criteria. The results indicated that the average score was higher than the first round and all participants met the criteria.

Keywords: Early childhood, Organizing learning experiences based on the concept of forest schools, Social skills in self-management of early childhood

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กแรกเกิดถึง 6 ปี เพราะเด็กในวัยนี้ เป็นวัยที่กำลังพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความพร้อมและพัฒนาการในขั้นต่อไป โดยเฉพาะในช่วงปลายวัยเด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองได้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้มากขึ้น (เกษร ไหมดี, 2562) ยุทธศาสตร์ประเทศไทยของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) โดยมีเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย คือ การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศโดยช่วงวัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน วัยเรียน วัยรุ่นให้มีทักษะการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้บริบทสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ได้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึงโดยปฏิรูประบบการบริหารจัดการทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบและปฏิรูประบบการเรียนรู้ โดยมุ่งการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) โดยเป้าหมายของการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย คือ การช่วยให้เด็กมีอิสระที่ได้พึ่งพาตนเองได้เพราะการศึกษาทำให้คนตระหนักรู้และเข้าใจถึงการดำรงชีพดูแลตน สร้างตนและสังคมในแต่ละวัยให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยก่อให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยที่หลากหลาย เพื่อการเพิ่มพูนคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้เต็มตามศักยภาพของเด็กปฐมวัยแต่ละคน นวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยจะให้ข้อมูลด้านแนวคิดและหลักการที่เป็นจุดเน้นในการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่มีกำหนดแผนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรมที่ตายตัวหรือเฉพาะเจาะจงผู้ที่นำนวัตกรรมใด ๆ ไปจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เด็กปฐมวัยจะต้องมีความเชื่อมีความรู้และความเข้าใจในการนำหลักการ และแนวทางในนวัตกรรมนั้นมาสู่การปฏิบัติการจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์, 2555)

การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัย ให้มีพฤติกรรมบ่งชี้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตั้งเป้าหมาย 2) ด้านการลงมือปฏิบัติ และ 3) ด้านการกำกับตนเอง นั้นสอดคล้องกับแนวคิดโรงเรียนในป่า คือ การนำเอาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในชุมชน ตลอดจนบริเวณรอบเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนบ้านหนองขอน ตำบลหัวตะพาน อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ มาเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเอง และเพื่อให้เด็กได้คลายความเครียด มีโอกาสได้เรียนรู้ และทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในกลุ่ม ซึ่งแนวคิดโรงเรียนในป่าผู้วิจัยนำหลักการของกลุ่มพยาบาลเนอสเซอรี่ Bridgwater College (n.d.) นำมาปรับให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ตัวอย่างการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย เช่น กิจกรรมลูกเสือน้อย 1) ด้านการตั้งเป้าหมาย เด็กปฐมวัยสามารถบอกเป้าหมายของกิจกรรมลูกเสือน้อยได้ว่าเป็นกิจกรรมเดินทางไกลเหมือนลูกเสือสำรอง คิดวางแผนเตรียมกระเป๋าสำหรับเดินทางไกล สร้างข้อตกลงร่วมกันในการทำกิจกรรมเด็กปฐมวัยบอกได้ว่าต้องเดินตามลูกศรถึงจะไม่หลงทาง 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม เด็กปฐมวัยลงมือปฏิบัติกิจกรรมเดินทางไกลตามแผนที่วางไว้ร่วมกัน ได้เรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ในแต่ละฐาน ปฏิบัติตามข้อตกลงโดยไม่เดินออกนอกเส้นทางให้เดินตามลูกศรที่กำกับไว้ และปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือน้อยตามเป้าหมายจนสำเร็จในเวลาที่กำหนดได้ เป็นต้น ถ้าเด็กได้เห็นมากได้ฟังมากจะช่วยให้เข้าใจความหมายเพิ่มขึ้น เมื่อเด็กอยากเห็น อยากฟัง อยากรู้มากขึ้น ส่งผลให้เด็กได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

(เบญจา แสงมลิ, 2557) ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยควรจะต้องให้เด็กได้รู้จักการวางแผน เพราะการวางแผนเป็นการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้การทำงาน รู้จักกำหนดเป้าหมายที่คาดหวังและรู้จักวางแผนปฏิบัติการ สิ่งที่ตนเองสนใจร่วมกับเพื่อนและครูอาจกล่าวได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ในการวางแผนและวางแผนที่จะเรียนรู้ (Learning to Plan and Planning to Learn) (Brewer, 1995) นอกจากนี้ การวางแผนจะส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะทางสังคม ควบคู่กับการพัฒนาทักษะทางภาษาเพราะเด็กใช้ภาษาช่วยในการคิดวางแผนหรือขั้นตอนที่จะแก้ปัญหา Lev Semanovick Vygotsky (1886-1934, อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556) ทำให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเด็กได้เรียนรู้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง และจะอย่างไร โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่และวิธีการที่จะทำงานร่วมกัน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (เบญจา แสงมลิ, 2557) ดังนั้นการวางแผนจึงมีความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เนื่องจากการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน นอกจากนี้ชุมชนรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้อีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ดังนั้นการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็กปฐมวัย จึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรม และการเรียนรู้ของเด็กซึ่งเด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ที่เกิดการเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าจึงจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตรเพื่อส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็ก (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) สอดคล้องกับแนวคิดของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ได้กล่าวถึง ทักษะทางสังคมว่า เป็นการเรียนรู้ทางสังคมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตัวเองและผู้อื่น ตลอดจนรู้จักการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นทำให้ได้อยู่ร่วมกับสังคม ทักษะทางสังคมจึงเป็นการแสดงออกของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันโดยต้องอาศัยการปรับตัวด้วยการ เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้พบและได้เห็น ดังนั้นเด็กปฐมวัยต้องได้รับการฝึกเพื่อให้มีศาสตร์และศิลป์ทางสังคม ถ้าเด็กมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากการมีสังคมของเด็กจะมีมากขึ้นด้วยเช่นกัน

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า เป็นทางเลือกในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ตามธรรมชาติ มีป่าไม่ล้อมรอบบริเวณโรงเรียน ซึ่งในปัจจุบันกำลังได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ผ่านการเล่น ซึ่งการที่เด็กปฐมวัยได้ออกมาเรียนรู้นอกห้องเรียนนั้นเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับเด็กได้สัมผัสกับธรรมชาติรอบตัวทำให้เกิด การเรียนรู้และการพัฒนาแบบองค์รวมของเด็ก ๆ ซึ่งประเทศไทยมีโรงเรียนที่จัดประสบการณ์เรียนรู้โรงเรียนในป่า โดยมี โรงเรียนรุ่งอรุณเป็นต้นแบบซึ่งมีหลักการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยใส่ใจและเข้าใจธรรมชาติ โดยในขณะเดียวกัน ก็พัฒนาเด็กปฐมวัยจากภายในและการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ และสำรวจการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติในแต่ละฤดูกาล กิจกรรมของโรงเรียนในป่าจะเปลี่ยนไปตามรูปแบบและวัตถุประสงค์ของการเรียนในครั้งนั้น ๆ โดยกิจกรรมต่าง ๆ จะบูรณาการ เข้าด้วยกัน (โรงเรียนรุ่งอรุณ, 2562)

จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 โรงเรียนบ้านหนองขอน พบว่า เด็กปฐมวัย มีทักษะทางสังคมค่อนข้างน้อย เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุในห้องเรียนเดียวกันคือเด็กปฐมวัยอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5 ปี จำนวน 5 คน และเด็กปฐมวัย อนุบาลปีที่ 3 อายุ 6 ปี จำนวน 5 คน ซึ่งเด็กปฐมวัยแต่ละคนเรียนรู้ทักษะทางสังคม มาจากครอบครัว ซึ่งมีพื้นฐานทางสังคมที่ไม่เหมือนกันบางครอบครัวได้วางพื้นฐานด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบมาเป็น อย่างดีแต่หลายครอบครัวไม่ได้เน้นการปลูกฝังทักษะทางสังคมให้กับลูกหลานอย่างจริงจัง และจากการสังเกตพฤติกรรมและ การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 ของครูประจำชั้นได้รายงานพฤติกรรมและการประเมินพัฒนาการ ของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ พบว่า การจัดการตนเองของเด็กบางส่วนในการจัดการอารมณ์และการแสดงพฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสมที่ส่งผลต่อผู้อื่น และเมื่อเด็กได้รับมอบหมายงาน ในบางครั้งเด็กไม่สามารถปฏิบัติตามเวลาที่กำหนด จึงอาจส่งผลให้เด็กที่อยู่ในห้องเรียนระดับปฐมวัยจะต้องเตรียมความพร้อมต่าง ๆ เช่น การจัดการตนเอง เกี่ยวกับอารมณ์ การวางแผนในกิจวัตรประจำวันหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่นในช่วงอายุที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผู้วิจัยหาแนวทางในการส่งเสริม ทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยดังนั้น เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 จึงมีปัญหาในเรื่องทักษะทางสังคม ค่อนข้างมากประกอบกับทักษะทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์เด็กปฐมวัยจะต้องได้รับการพัฒนา และปลูกฝังตั้งแต่ระดับปฐมวัยเพื่อให้เกิดเป็นทักษะที่จะนำไปใช้ในสังคมระดับที่สูงขึ้นและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (โรงเรียน บ้านหนองขอน, 2566)

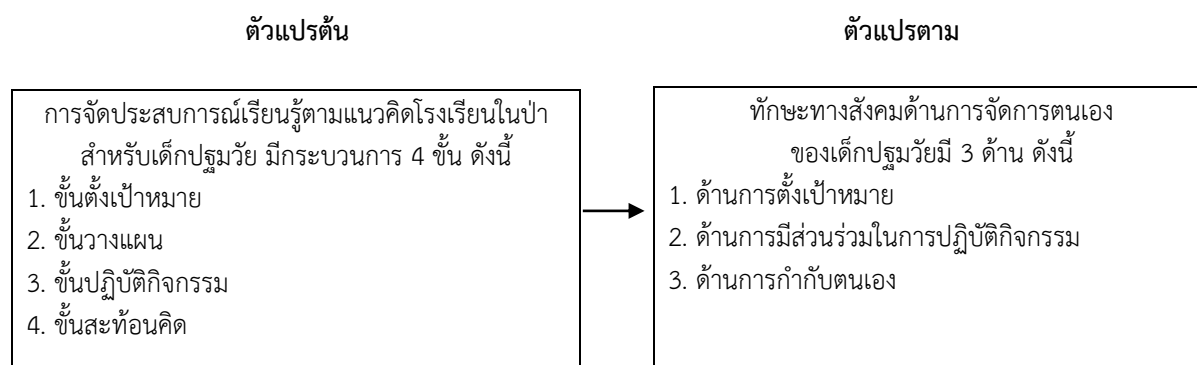
จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสได้เรียนรู้ ทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ดูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบริเวณนอกห้องเรียนเพื่อให้เด็กได้คลายความเครียดหลังจากเรียนในห้องเรียน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลักทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างอิสระและยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการตั้งเป้าหมาย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการกำกับตนเอง ตลอดจนการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้แนวคิดการจัดประสบการณ์เรียนรู้โรงเรียนในป่า

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีโรงเรียนในป่า หรือที่เรียกว่าโรงเรียนอนุบาลธรรมชาติ โรงเรียนอนุบาลกลางแจ้ง และโรงเรียนอนุบาลในป่าเต็มเต็มของ Syed (2023), ทฤษฎีหลักการจัดการเรียนรู้แบบโรงเรียนในป่าของ Institute for Outdoor Learning (2012), ทฤษฎีเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา แนวคิดในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ Forest School โรงเรียนทางเลือกในป่ากว้างสำหรับทุกวัยของ พิษญา ปิยจันทร์ (2561) และทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะทางสังคมในการจัดการตนเองของ Kanfer and Gaelick-Buys (1988) ผู้ริเริ่มทฤษฎี Self-management model, ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นฐานของหลักการจัดการตนเองของ Berger (2000) แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการตนเองของ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2556) และทฤษฎีเกี่ยวกับขั้นตอนของการจัดการตนเองของ Gerhardt (2010) มาประยุกต์ใช้เป็นชื่อต้นตัวแปรต้น 4 ชั้น ได้แก่ 1) ขั้นตอนตั้งเป้าหมาย 2) ขั้นตอนวางแผน 3) ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรม และ 4) ขั้นตอนสะท้อนคิด และชื่อต้นตัวแปรต้น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตั้งเป้าหมาย 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม และ 3) ด้านการกำกับตนเอง โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 และชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุระหว่าง 4-6 ปี ของโรงเรียนบ้านหนองขอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยเป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 5 คน และเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 5 คน รวมเป็น 10 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยเป็นครูประจำชั้นและเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 จำนวน 24 แผน ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าจะอาศัยกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ 4 ขั้นตอน มีระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ใช้เวลาจัดกิจกรรมวันละ 60 นาที การดำเนินกิจกรรมแบ่งออกเป็น 2 วงจรปฏิบัติการ ได้แก่ วงจรปฏิบัติการที่ 1 จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ 1-12 วงจรปฏิบัติการที่ 2 จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ 13-24 โดยผลการประเมินค่าความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 4.70 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตั้งเป้าหมาย 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม และ 3) ด้านการกำกับตนเอง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.50-1.00 มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

2.3 แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น 24 แผน เป็น 2 วงจรปฏิบัติการ ๆ ละ 12 แผน

3.2 แผนการจัดประสบการณ์ใน 1 แผน ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม 60 นาที หลังจากจัดกิจกรรมแต่ละแผน ผู้สอนสังเกตพฤติกรรม และบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กรายบุคคลทุกครั้ง

3.3 เมื่อจัดกิจกรรมตามแผนที่ 1-12 ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 ครบถ้วนนำผลคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตและแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติ

3.4 สรุปปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เพื่อนำผลที่ได้นำไปปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมในวงจรปฏิบัติการที่ 2

3.5 จัดกิจกรรมในวงจรปฏิบัติการที่ 2 แผนการจัดกิจกรรมที่ 13-24 ครบถ้วนนำผลคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตและแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยมาสรุปวิเคราะห์ และประมวลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน รวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2 วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยแบบสังเกต และแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย ทั้ง 2 วงจรปฏิบัติการ

4.3 คะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เท่ากับ 60.90 และวงจรปฏิบัติการที่ 2 เพิ่มขึ้นเท่ากับ 82.40

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า วงจรปฏิบัติการที่ 1 มีรายละเอียดปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ตารางคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย วงจรปฏิบัติการที่ 1

วงจร ปฏิบัติการ ที่ 1	ผลการประเมินทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย/คนที่										เฉลี่ย
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
คะแนน	47	49	50	77	55	78	54	79	56	64	60.90
ร้อยละ	43.52	45.37	46.29	71.29	50.92	72.22	50.00	73.14	51.85	59.25	56.38
ผลการ ประเมิน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน

จากตาราง 1 พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 60.90 จากคะแนนเต็ม 108 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.38 มีเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 3 คน และมีเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 7 คน

2. ผลการพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า วงจรปฏิบัติการที่ 2 พบว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าที่ได้พัฒนาปรับปรุงแก้ไขจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ตารางคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย วงจรปฏิบัติการที่ 2

วงจร ปฏิบัติการ ที่ 2	ผลการประเมินทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย/คนที่										เฉลี่ย
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
คะแนน	78	79	78	86	78	89	81	92	79	84	82.40
ร้อยละ	72.22	73.14	72.22	79.62	72.22	82.40	75.00	85.18	73.14	77.77	76.29
ผลการ ประเมิน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน

จากตาราง 2 พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ที่ 82.40 คิดเป็นร้อยละ 76.29 มีเด็กปฐมวัยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และเด็กปฐมวัยผ่านเกณฑ์ทุกคน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายดังนี้

1. วงจรปฏิบัติการที่ 1 ทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผ่านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 60.90 จากคะแนนเต็ม 108 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.38 โดยเป็นผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามแนวคิดโรงเรียนในป่าในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เนื่องจากในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าได้เป็นการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้นอกห้องเรียน ได้สัมผัสกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นสื่อการเรียนรู้ของจริง มีหลายกิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กปฐมวัยไม่เคยรู้จักซึ่งเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ

สนุกสนาน ทำให้ร่วมมือและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มได้ มีการตั้งเป้าหมาย การวางแผน การปฏิบัติกิจกรรม และการสะท้อนคิด จึงทำให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ตามเป้าหมายและสามารถทำความเข้าใจปัญหาและแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ผลที่ได้มีความสอดคล้องกับ Yates (1986) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ทางสังคมเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผ่านการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง โดยมีความเชื่อพื้นฐานมาจากการมีส่วนร่วมของบุคคลเน้นที่ความรับผิดชอบที่มีต่อพฤติกรรมของตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่ตนเองเผชิญอยู่ เรียนรู้ทักษะใหม่และการจัดสิ่งแวดล้อมของตนเองจากข้อมูลที่ได้นำเสนอและหลักการที่อ้างมานั้น การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่ามีแนวโน้มที่จะพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างได้ แต่อย่างไรก็ตามยังมีเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่มีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองยังไม่ผ่านเกณฑ์ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบคละอายุมีเด็กปฐมวัยที่ยังไม่เข้าใจในวิธีดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยจึงได้นำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นำไปปรับปรุงและพัฒนาในวงจรปฏิบัติการที่ 2

2. วงจรปฏิบัติการที่ 2 เมื่อทำการปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะทางสังคมเฉลี่ยเท่ากับ 82.40 จากคะแนนเต็ม 108 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.29 ของเด็กปฐมวัยจำนวน 10 คน ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ขึ้นการวางแผน โดยฝึกการคิดวางแผนสิ่งที่จะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย และพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในชั้นปฏิบัติการกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามแผน การทำความเข้าใจปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสามารถลงมือแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการของ Yates (1986) ที่ได้กล่าวมาในวงจรปฏิบัติการที่ 1 และยังมีความสอดคล้องกับหลักการของ กิตติพร ปัญญาภิบาล (2549) ที่กล่าวว่า ในการนำความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่หมุนไปในกระบวนการเหล่านี้มาใช้เป็นเสมือนแหล่งให้เกิดการปรับปรุง

จากการวิจัยจะเห็นได้ว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยได้ เพราะคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยนั้น มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในแต่ละวงจร และจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองเด็กปฐมวัยจะพบว่า การที่เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นผลมาจากการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าที่ทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางสังคมในกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรศึกษาสภาพแวดล้อมที่จะใช้จัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมในแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

1.2 ควรมีการวางแผนในการใช้เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมในแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองให้แยกตามระดับอายุของเด็กปฐมวัยที่มีความแตกต่างกันให้ชัดเจน

2.2 ควรปรับปรุงเกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยให้มีความหลากหลายในการให้คะแนน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพร ปัญญาภิญโญผล. (2549). วิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 1(1), 1-12.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- เกษร ใหม่ดี. (2562). ผลการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9. 575-586. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เบญจา แสงมลิ. (2557). ผลของการใช้เกมการเล่นกลางแจ้งที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย. วารสารครุศาสตร์ อดุลยธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 1(1), 1-15.
- พิชญา ปิยะจันทร์. (2561). “ฟอเรสต์ สคูล” (Forest School) โรงเรียนทางเลือกในป่ากว้างสำหรับทุกวัย. วารสารสิ่งแวดล้อม, 22(2), 5-13.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2555). การศึกษาพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2556). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 11). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2556). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 8). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2558-2564. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- โรงเรียนบ้านหนองขอน. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (ปฐมวัย) Self Assessment Report: SAR การศึกษาปฐมวัย. โรงเรียนบ้านหนองขอน.
- โรงเรียนรุ่งอรุณ. (2562). หลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนรุ่งอรุณ. สานอักษร.
- Berger, D. (2021, May 10). Policy brief: Self-management across the curriculum: A holistic model for student, faculty, and staff development. <https://www.researchgate.net/publication/242711223>
- Brewer, J. A. (1995). Introduction to early childhood education: Preschool through primary grades (2nd ed.). Allyn and Bacon.
- Bridgwater College. (n.d.) Nursery Nursing Group. Bridgwater College.
- Gerhardt, M. W. (2021, May 10). Individual self-management training in management education. <https://www.researchgate.net/publication/268425764>
- Institute for Outdoor Learning. (2018, February 1). What is Forest School?. <http://www.forestschoollassociation.org/what-is-forest-school/>
- Kanfer, F. H., & Gaelick-Buys, L. (1988). Self-management methods. In F. H. Kanfer & A. P. Goldstein (Eds.), Helping people change: A textbook of methods. Pergamon Press.
- Syed, Z. (2023, April 21). Young kids learn the realities of climate change in forest schools. Popular Science. <https://www.popsci.com/environment/forest-schools-climate-change/>
- Yates, B. T. (1986). Applications in self-management. Wadsworth.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ

ในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

The Relationship Between Personnel Administration of School Administrators and Teachers' Work Motivation in Schools Under the Sai Mai District Office, Bangkok

มยุรา ลำเหลือ¹ และ สมนึก การิเว²Mayura Lamluea¹ and Somnuk Kareewet²

Received: 6 ก.พ. 2568

Revised: 26 มี.ค. 2568

Accepted: 27 มี.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของตอนการบริหารงานบุคคลเท่ากับ 0.9697 และตอนแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เท่ากับ 0.9893 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการคัดเลือกบุคลากร 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความมั่นคงในหน้าที่การงาน 3) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล, ผู้บริหารสถานศึกษา, แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

Abstract

This research aimed: 1) to investigate personnel administration of school administrators in schools under the Saimai District Office in Bangkok, 2) to explore teachers' work motivation in schools under the Saimai District Office in Bangkok, and 3) to examine the relationship between personnel administration of school administrators and teachers' work motivation in schools under the Saimai District Office in Bangkok. The samples consisted of 240 school administrators and teachers. The research instrument was a questionnaire, which was a reliability coefficient of personnel administration part equal 0.9697, and teachers' work motivation part equal 0.9839 Data analysis employed descriptive statistics, including percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation coefficient.

The research results were: 1) The personnel administration of school administrators overall was at a high level, with the highest ranked was personnel recruitment aspect. 2) Teachers' work motivation was at a high level, with job security aspect was highest ranked. 3) The personnel administration of school administrators

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อีเมล: Mayura.laml@northbkk.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
อีเมล: Somnuk.ka@northbkk.ac.th

² Student of Master of Education Program in Educational Administration North Bangkok University,
Email: Mayura.laml@northbkk.ac.th

² Lecturer of Master of Education Program in Educational Administration North Bangkok University,
Email: Somnuk.ka@northbkk.ac.th

had a strong positive correlation with teachers' work motivation, with a correlation coefficient of 0.894, which was statistically significant at the .01 level.

Keywords: Personnel administration, School administrator, Teacher's work motivation

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยขับเคลื่อนทุกอย่างผ่านทางเทคโนโลยีการศึกษาซึ่งในยุคปัจจุบันถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้น ๆ เพราะทุกอาชีพถูกขับเคลื่อนด้วยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการศึกษา ดังนั้นระบบการจัดการศึกษาจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทันกับโลกในยุคปัจจุบัน การจัดการศึกษาในปัจจุบันนี้ ควรต้องตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ตามมาตรา 6 ได้กำหนดการจัดการศึกษามุ่งเน้นเพื่อพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ ควบคู่คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2542)

การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการในการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับบุคคลตั้งแต่กระบวนการจัดหาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร จนถึงกระบวนการออกจากการปฏิบัติงานที่บุคลากรจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น องค์กรจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการทำงานที่ตรงกับความรู้ ความสามารถ หรือความถนัดของบุคลากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานที่ตนเองได้รับมอบหมายบรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานจะมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากรควบคู่ไปกับความรู้ความสามารถของผู้บริหาร นอกจากนั้นผู้บริหารยังต้องสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีให้แก่ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ (นวพัญญ์ ฉิดจันทร์, 2564)

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เนื่องจากครูเป็นกุญแจสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ในปัจจุบันนี้ปัญหาของข้าราชการครูที่พบคือ เงินเดือนไม่พอใช้ เกิดปัญหาหนี้สิน ภาระงานเอกสารที่เยอะเกินไป หรือปัญหาความขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชา เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตครูเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้บางโรงเรียนยังมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายตำแหน่งของผู้บริหารอยู่บ่อยครั้ง ทำให้การบริหารงานขาดความชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมไปถึงมีการเพิ่มภาระงานให้ครูมากยิ่งขึ้นตามนโยบายของผู้บริหารที่มีการโยกย้าย ซึ่งอาจส่งผลให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านนโยบายการบริหารงาน (ณัฐดนัย ไทยถาวร, 2561)

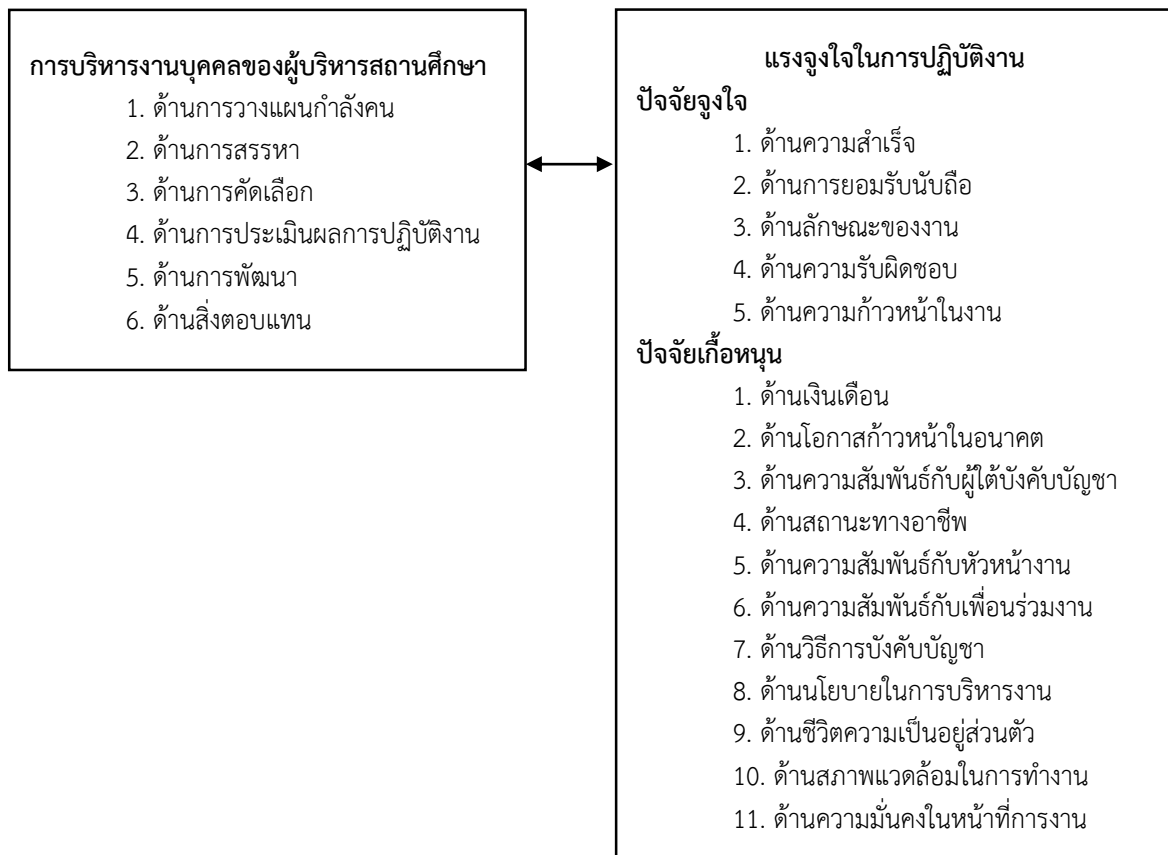
จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน จึงนำไปสู่การทำวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนวัดราชภัฏวชิรวิทยาดินแดน (พิบูลสงคราม) โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม โรงเรียนประชานุกุล (ข้าสนธิอนุเคราะห์) โรงเรียนสายไหม (ทัศนารมย์อนุสรณ์) โรงเรียนวัดหนองใหญ่ โรงเรียนซอยแอนด์เนกซ์ (กาญจนาภิเษก 2) โรงเรียนพรพระร่วงประสิทธิ์ และโรงเรียนออเงิน (อ่อนหมั่น อนุสรณ์) เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรและนำข้อมูลไปใช้เพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลัง และเต็มศักยภาพ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยนำแนวคิดของนักวิชาการด้านการศึกษาและทฤษฎีการบริหารงานบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ (2550); Armstrong (1995); Cascio (1992); Castetter (1996); Story (1991); สุภาวดี ขุนทองจันทร์ (2559); ณัฐธยาน์ รัตนินปฐมภัก (2563); สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2564) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ พบว่าตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาในงานวิจัย มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป และได้้นำเอาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามแนวคิดของ Herzberg et al. (2017) เป็นตัวแปรตามของงานวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

สมมติฐาน

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการวิจัยโดยศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการหลายท่าน เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 9 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 21 คน และครูในสถานศึกษาจำนวน 606 คน รวมทั้งหมดจำนวน 636 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) จำนวน 240 คน จากนั้นใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) และใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 13 คน และครู จำนวน 227 คน จำนวนทั้งสิ้น 240 คน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพียงพอที่จะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร แบบสอบถามทั้งหมด 80 ข้อ โดยผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 80 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.35-0.85 ค่าความเชื่อมั่น = 0.9834

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้เลือก (Forced choice)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ตามแนวคิดของ Likert (1967) ซึ่งได้กำหนดค่าของคะแนนช่วงน้ำหนักรับ 5 ระดับ

5 หมายถึง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดของ Herzberg et al. (2017) ซึ่งประกอบ 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยเกื้อหนุน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ตามแนวคิดของ Likert (1967) ซึ่งได้กำหนดค่าของคะแนนช่วงน้ำหนักรับ 5 ระดับ

5 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

3.3 เก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้ Google Form จำนวน 240 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานบุคคลของของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง อยู่ ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (วโร เฟิงส์วีสต์, 2551) โดยมีเกณฑ์พิจารณาระดับความสัมพันธ์ ดังนี้

0.00 - 0.29 หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับต่ำ

0.30 - 0.69 หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับปานกลาง

0.70 - 1.0 หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับสูง

สรุปผล

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ดังตาราง 1

ตาราง 1 การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนกำลังคน (X_1)	4.47	0.57	มาก	4
2. ด้านการสรรหา (X_2)	4.52	0.52	มากที่สุด	2
3. ด้านการคัดเลือก (X_3)	4.53	0.55	มากที่สุด	1
4. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน(X_4)	4.41	0.62	มาก	5
5. ด้านการพัฒนา (X_5)	4.48	0.65	มาก	3
6. ด้านสิ่งตอบแทน (X_6)	4.24	0.73	มาก	6
โดยภาพรวม	4.43	0.55	มาก	-

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคัดเลือก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ ด้านการสรรหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.52) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสิ่งตอบแทน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.73)

2. ผลการศึกษาข้อมูลแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ดังตาราง 2

ตาราง 2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านความสำเร็จ (Y_1)	4.57	0.53	มากที่สุด	3
2. ด้านการยอมรับนับถือ (Y_2)	4.48	0.58	มาก	11
3. ด้านลักษณะของงาน (Y_3)	4.41	0.60	มาก	14
4. ด้านความรับผิดชอบ (Y_4)	4.57	0.56	มากที่สุด	4
5. ด้านความก้าวหน้าในงาน (Y_5)	4.52	0.51	มากที่สุด	5
6. ด้านเงินเดือน (Y_6)	4.40	0.63	มาก	15
7. ด้านโอกาสก้าวหน้าในอนาคต (Y_7)	4.38	0.74	มาก	16
8. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Y_8)	4.53	0.67	มากที่สุด	6
9. ด้านสถานะทางอาชีพ (Y_9)	4.41	0.59	มากที่สุด	9
10. ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน (Y_{10})	4.52	0.67	มากที่สุด	7
11. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Y_{11})	4.58	0.59	มากที่สุด	2
12. ด้านวิธีการบังคับบัญชา (Y_{12})	4.45	0.57	มากที่สุด	8
13. ด้านนโยบายในการบริหารงาน (Y_{13})	4.50	0.58	มาก	10
14. ด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว (Y_{14})	4.45	0.58	มาก	12
15. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (Y_{15})	4.42	0.53	มาก	13
16. ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน (Y_{16})	4.61	0.55	มากที่สุด	1
โดยภาพรวม	4.49	0.50	มาก	-

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.59) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านโอกาสก้าวหน้าในอนาคต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.74)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม ($X_{รวม}$) กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวม ($Y_{รวม}$) มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

การบริหารงานบุคคล	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร																
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12	Y13	Y14	Y15	Y16	Yรวม
X ₁	0.702**	0.702**	0.661**	0.745**	0.695**	0.704**	0.618**	0.704**	0.660**	0.649**	0.673**	0.682**	0.632**	0.721**	0.519**	0.594**	0.785**
X ₂	0.689**	0.633**	0.602**	0.713**	0.729**	0.633**	0.632**	0.680**	0.634**	0.638**	0.644**	0.669**	0.658**	0.724**	0.560**	0.542**	0.764**
X ₃	0.714**	0.760**	0.707**	0.794**	0.725**	0.729**	0.737**	0.709**	0.660**	0.647**	0.608**	0.729**	0.691**	0.706**	0.639**	0.620**	0.824**
X ₄	0.829**	0.792**	0.733**	0.794**	0.763**	0.661**	0.707**	0.786**	0.690**	0.694**	0.631**	0.759**	0.803**	0.718**	0.564**	0.598**	0.849**
X ₅	0.838**	0.855**	0.743**	0.799**	0.781**	0.680**	0.727**	0.759**	0.734**	0.745**	0.635**	0.727**	0.776**	0.648**	0.616**	0.649**	0.862**
X ₆	0.692**	0.738**	0.809**	0.650**	0.660**	0.680**	0.667**	0.664**	0.586**	0.577**	0.509**	0.649**	0.687**	0.618**	0.691**	0.550**	0.768**
Xรวม	0.824**	0.830**	0.792**	0.825**	0.800**	0.753**	0.754**	0.792**	0.729**	0.726**	0.676**	0.775**	0.785**	0.757**	0.666**	0.654**	0.894**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม ($X_{รวม}$) กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยภาพรวม ($Y_{รวม}$) มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.894^{**}$) อยู่ในระดับสูง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการคัดเลือก ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านสิ่งตอบแทน ทั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน เขตสายไหม มีความสามารถในการบริหารงานบุคคลในระดับที่ดี ซึ่งแสดงถึงความเข้าใจ และความมุ่งมั่นในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามควรมีการพัฒนากระบวนการในบางด้าน ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานบุคคล และการสร้างระบบประเมินผลที่สามารถสะท้อนผลการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา สารมัย (2562) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นวพัชญ์ ฉิดจันทร์ (2564) ศึกษาการบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ แวสือมาน หามะ (2565) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านโอกาสก้าวหน้าในอนาคต ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าครูในสถานศึกษาเขตสายไหม มีแรงจูงใจที่ดีในการทำงาน และปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผล ต่อแรงจูงใจในงานมีความเหมาะสมกับความต้องการของครูในระดับสูง สอดคล้องกับ ณัฐดนัย ไทยถาวร (2561) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย มนัสนันท์ มีทรัพย์ทอง (2563) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออก พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย วชิรศ เจริญกุล (2563) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนบ้านยางสูง พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนบ้านยางสูง โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นวพัชญ์ ฉิดจันทร์ (2564) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นฤมล ศาลาคาม และ รัตนา กาญจนพันธุ์ (2564) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับสูง เพราะ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ด้านผลตอบแทน ด้านการพัฒนา หรือด้านการประเมินผล การปฏิบัติงานมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างมาก เช่น ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในอนาคต และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับ นวพัชญ์ ฉิดจันทร์ (2564) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ สายสุณีย์ ตะเกาทอง และ กฤษฏ์ กิตติฐานัส (2567) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความสัมพันธ์ทิศทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร นำมาเป็นข้อเสนอแนะในแต่ละด้านเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษานำมาปรับปรุงการบริหารงานและเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ดังนี้

1.1 การบริหารงานบุคคลของครู ด้านสิ่งตอบแทน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับนโยบายด้านสิ่งตอบแทนที่ครูได้รับ มีการวางแผนและออกแบบค่าตอบแทนอย่างโปร่งใสสอดคล้องกับมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด โดยให้ค่าตอบแทนที่มีความยุติธรรมและไม่ลำเอียง สามารถตรวจสอบได้

1.2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านโอกาสก้าวหน้าในอนาคต มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเพิ่มแรงจูงใจให้ครูได้พัฒนาทักษะวิชาชีพ สนับสนุนในการเข้าอบรม การประชุม หรือสัมมนาในสถานศึกษา ให้ครูได้รับโอกาสในการเข้าศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้รับโอกาสในการแต่งตั้งเลื่อนตำแหน่งในอนาคต เพื่อเพิ่มความก้าวหน้าในหน้าที่การงานในอนาคต

1.3 การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคัดเลือก มีความสัมพันธ์เชิงบวกมากที่สุดกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรสนับสนุนและกำกับดูแลกระบวนการคัดเลือกอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ครูเข้ามาสมัครงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น การบริหารงานวิชาการและการบริหารงานงบประมาณ นำแนวคิด ทฤษฎี ในแบบอื่น ๆ มาใช้ในงานวิจัยกับการบริหารงานบุคคลด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ที่จัดการศึกษาของสถานศึกษาเขตพื้นที่อื่นหรือสังกัดอื่น

2.3 ควรมีการใช้เครื่องมือในหลายรูปแบบ เช่น แบบสัมภาษณ์ ซึ่งอาจทำให้พบปัจจัยใหม่ ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ณัฐนัย ไทยถาวร. (2561). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. DSpace at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/3544
- ณัฐยานันต์ รัตนินปฐมภักดิ์. (2563). *กลยุทธ์การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดนครนายก*. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ, 7(1), 214-227. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/article/view/241272/164170>
- ธานินทร์ ศิลปจารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 15). บิสมิเนสอาร์แอนด์ดี. นฤมล ศาลาคาม และ รัตนา กาญจนพันธ์. (2564). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร*. Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(3), 42-55.
- นพพัชญ์ ฉิดจันทร์. (2564). *การบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/3544

- มนัสนันท์ มีทรัพย์ทอง. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. ระบบฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ RBRU e-Theses.
<https://shorturl.asia/patjf>
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. สุวีริยาสาส์น.
- วิภาดา สารมัย. (2562). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี. www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/3716
- แวสือมาน หามะ. (2565). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี
เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา]. คลังปัญญาแห่งชายแดนใต้ The Wisdom
Bank University. <https://wb.yru.ac.th/bitstream/yr/6659/1/แวสือมาน%20หามะ.pdf>
- วัชรวิศ เจริญกุล. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านยางสูง [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. [ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3257/
1/59252340.pdf](http://thesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3257/1/59252340.pdf)
- สายสุณีย์ ตะเภาทอง และ ฤกษ์ กิตติฐานันส. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับการบริหาร
งานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารวิชาการ
การจัดการภาครัฐและเอกชน, 6(3), 346-347.
- สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2559). การบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างบูรณาการ. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Armstrong, M. (1995). *A handbook of personnel management practice* (5th ed.). Kogan Page.
- Cascio, W. F. (1992). *Managing Human Resources: Productivity, Quality of work Life, Profits* (3rd ed.).
McGraw Hill.
- Castetter, W. B. (1996). *The personnel function in educational administration* (6th ed.). Prentice Hall.
- Herzberg, F., Mananer, B., & Synyderman, B, (2017). *The Motivation to Work*. Transaction Publishers.
- Krejcie, R.V. and Morgan D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and
Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale," in *Attitude Theory and Measurement*.
Wiley & Son.
- Story, M. (1991). Family meals: Do they matter. *Nutra Today*, 40(6), 261-266.

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

Academic Administration Affecting Student-centered Learning Management in Schools
under the Saimai District Office, Bangkok

ปานพองศ์ กรวดสร้อย¹ และ กุลจิรา รักษนคร²
Panupong Krueksano¹ and Kuljira Raksanakorn²

Received: 9 ก.พ. 2568
Revised: 26 มี.ค. 2568
Accepted: 26 มี.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการ 2) ศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ และครู จำนวน 240 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของตอนการบริหารงานวิชาการ เท่ากับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นของตอนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวัดผล ประเมินผลการเรียน 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา 3) การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ 4) การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การบริหารจัดการการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ร้อยละ 96.10

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, สำนักงานเขตสายไหม

Abstract

This research aimed: 1) to investigate schools academic administration; 2) to explore student-centered learning management; 3) to explore the relationship between academic administration and student-centered learning management; and 4) to examine the academic administration affecting student-centered learning management in schools under the Saimai District Office in Bangkok. The samples consisted of 240 school directors, deputy school directors, and teachers, which was randomized through stratified random sampling technique. The research instrument was a 5-rating scales questionnaire, which was, reliability of academic administration part equal 0.97, and student-centered learning management part equal 0.91 The statistics used to analyze data

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
อีเมล: panupong.krue@northbkk.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
อีเมล: kuljira.ra@northbkk.ac.th

¹ Master of Education Program in Educational Administration, North Bangkok University,
Email: panupong.krue@northbkk.ac.th

² Assistant Professor Dr., Director of Education Program in Educational Administration, North Bangkok University,
Email: kuljira.ra@northbkk.ac.th

were percentage, mean, standard deviation, Pearson Product Moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research results were: 1) The academic administration overall was at a high level, and the aspect with the highest means was assessment and evaluation; 2) Student-centered learning management overall was at a high level, and the aspect with the highest mean was. The highest-rated aspect was learning management within schools; 3) There was a high level of positive relationship between academic administration and student-centered learning management with statistically significant at .01 level; and 4) The in the aspect of learning process management, curriculum management, and internal academic supervision, together predicted student-centered learning management at 96.10 percent.

Keywords: Academic administration, Student-centered learning management, Saimai District Office

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์สำคัญที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมดุลทั้งในด้านร่างกาย ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการเป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่มีความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยผู้เรียนจะได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการศึกษาระบบการประกอบอาชีพ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การที่จะพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้นั้น จะต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ทั้งคณะผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง รวมไปถึงตัวนักเรียนเอง โดยเฉพาะการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม และสังคมได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การบริหารงานวิชาการเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายกว้างขวาง มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานทุกด้านและกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ทศนี วงศ์เย็น, 2555) โดยความสำเร็จของสถานศึกษาส่วนหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายงานที่สำคัญ 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านการประกันคุณภาพศึกษากับงานวิชาการ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2554)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่สามารถสร้างองค์ความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ผสมผสานกับการใช้กระบวนการทางปัญญา การคิดเชิงสังคม รวมถึงการทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะอาดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องสอดคล้องกับความรู้ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน โดยบูรณาการความรู้จากหลายสาขาวิชา ใช้หลากหลายวิธีการสอนและแหล่งความรู้ เพื่อพัฒนาปัญญาในรูปแบบต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า พหุปัญญา รวมทั้งเน้นการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษานี้มีรากฐานมาจากปรัชญาการศึกษา และทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้พัฒนามา และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ที่เป็นจริงว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล ปัจจุบันสังคมไทยมีกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก จนส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์หลากหลายรูปแบบขึ้นในสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดกระแสเรียกร้องการปฏิรูปการศึกษาขึ้น เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

และการเมืองของประเทศอย่างแท้จริง เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะต้องมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยรวม มุ่งสร้างคนหรือผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความเชื่อมโยงกับการบริหารงานวิชาการ โดยการมุ่งเน้นให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งคณะผู้บริหารและครูต้องวางแผนและจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการต้องมุ่งเน้นการพัฒนาครูและการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักวิชาการและประมวลผล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2556)

กรุงเทพมหานครมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 437 โรงเรียน กระจายในพื้นที่ 50 สำนักงานเขต ได้ดำเนินการเปิดสอนและจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทางด้านสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนวัดราชบุรณิยมธรรม (พิบูลสงคราม) โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม โรงเรียนประชานุกุล (ข้าสนิพนุเคราะห์) โรงเรียนสายไหม (ทัศนารมย์อนุสรณ์) โรงเรียนวัดหนองใหญ่ โรงเรียนซอยแอนเนกซ์ (กาญจนาภิเษก 2) โรงเรียนพระพรหมวรวิหาร และโรงเรียนออเงิน (อ่อนหม ออนุสรณ์) ด้านโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรที่ยังขาดประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรมนุษย์ ปัญหาอุปสรรคนั้นมีมากน้อยตามแต่ละบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งการขาดความพร้อมของครูในการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงการขาดทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบนี้ โดยโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมุ่งเน้นส่งเสริมครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน สามารถพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชนได้เป็นอย่างดี (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566)

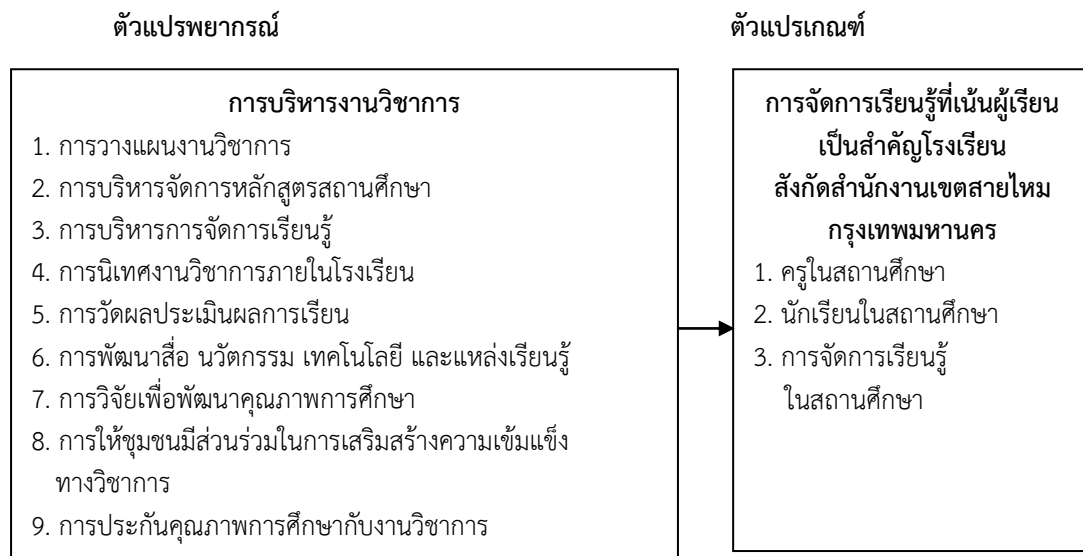
จากการศึกษาเอกสาร สภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร รวมทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน นำไปเป็นแนวทาง นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554) สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543); รุ่ง แก้วแดง (2545); มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (2552); สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2554); วิภาดา แสงนิมิตชัยกุล (2555); สำนักวิชาการและประมวลผล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (2556); มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (2557); กิรติ คุสานนท์ (2560) และกิริติ คุสานนท์ และภาวิณี ไสธายะเพชร (2566) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

สมมติฐาน

1. การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
2. การบริหารงานวิชาการอย่างน้อยหนึ่งด้านที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการ 2) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 9 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 21 คน และครูในสถานศึกษาจำนวน 606 คน รวมทั้งหมดจำนวน 636 คน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา โดยกำหนดจากการใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ด้วยวิธีการแบ่งชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) จากนั้นนำไปสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 240 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดขอบข่ายของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. เสนอร่างเครื่องมือแก่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่ศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หาค่าอำนาจการจำแนกได้ค่าอำนาจการจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39-0.86 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) โดยค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.980 (สมนึก ภัททิยธนี, 2546)

5. ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์และนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

3.2 นำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลไปส่งให้กับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและใช้แบบฟอร์มของ Google (Google Form)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ใช้เกณฑ์การแปลผลในการแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยของ Best (1997)

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ใช้เกณฑ์การแปลผลในการแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยของ Best (1997)

4.50-5.00 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย

0.50-1.49 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) แล้วนำค่าที่คำนวณได้มาทำการแปลผลในรูปความสัมพันธ์โดยมีหลักการ ดังนี้ (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551)

0.71-1.00 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

0.41-0.70 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง

0.10-0.40 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำ

4.6 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

จากการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.239$, S.D. = 0.594) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผลประเมินผลการเรียน ($\bar{X} = 4.262$, S.D. = 0.657) รองลงมา คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.253$, S.D. = 0.631) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.225$, S.D. = 0.610) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการ ภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การวางแผนงานวิชาการ	4.232	0.644	มาก	6
2. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.225	0.610	มาก	9
3. การบริหารการจัดการเรียนรู้	4.239	0.619	มาก	4
4. การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	4.228	0.641	มาก	8
5. การวัดผลประเมินผลการเรียน	4.262	0.657	มาก	1
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	4.229	0.658	มาก	7
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.253	0.631	มาก	2
8. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.238	0.628	มาก	5
9. การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ	4.243	0.628	มาก	3
รวม	4.239	0.594	มาก	-

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.248$, S.D. = 0.598) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.266$, S.D. = 0.626) รองลงมาคือ นักเรียนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.251$, S.D. = 0.600) และครูในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.225$, S.D. = 0.645) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภาพรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ครูในสถานศึกษา	4.225	0.645	มาก	3
2. นักเรียนในสถานศึกษา	4.251	0.600	มาก	2
3. การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา	4.266	0.626	มาก	1
รวม	4.248	0.598	มาก	-

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยในภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.987 แสดงว่าการบริหารงานวิชาการกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการแต่ละด้านกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งรายด้านและภาพรวมอยู่ในระดับสูง (0.886-0.962) แสดงว่าการบริหารงานวิชาการมีความเหมาะสมในเกณฑ์ที่น่าพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานครได้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามในการที่ตัวแปรต้นจะพยากรณ์ค่าตัวแปรตามได้ดี ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การบริหารงานวิชาการ	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร			
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y _{รวม}
X ₁	0.888**	0.894**	0.878**	0.925**
X ₂	0.912**	0.920**	0.904**	0.952**
X ₃	0.913**	0.938**	0.914**	0.962**
X ₄	0.889**	0.900**	0.899**	0.935**
X ₅	0.886**	0.906**	0.894**	0.934**
X ₆	0.860**	0.865**	0.878**	0.906**
X ₇	0.855**	0.845**	0.848**	0.886**
X ₈	0.841**	0.857**	0.861**	0.890**
X ₉	0.886**	0.895**	0.879**	0.925**
X _{รวม}	0.941**	0.952**	0.945**	0.987**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานครในภาพรวม มี 3 ด้าน โดยลำดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ (X₃) ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ

ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) = 0.424 และในรูปแบบมาตรฐาน (β) = 0.439 รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา (X_2) ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (B) = 0.295 และในรูปแบบมาตรฐาน (β) = 0.301 และด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน (X_4) ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (B) = 0.251 และในรูปแบบมาตรฐาน (β) = 0.269 ตามลำดับ โดยทั้ง 3 ด้านรวมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมได้ร้อยละ 96.10 ($R^2 = 0.961$) โดยผลจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสามารถนำมาสร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.142 + 0.295 (X_2) + 0.424 (X_3) + 0.251 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.301 (X_2) + 0.439Z (X_3) + 0.269 (X_4)$$

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Variable	B	SE _b	β	t	Sig.
Constant	0.142	0.055		2.593	
X ₂	0.295	0.037	0.301	7.930	0.000
X ₃	0.424	0.037	0.439	11.438	0.000
X ₄	0.251	0.030	0.269	8.454	0.000

R=0.980, R²=0.961, Adjusted R² = 0.960, SE_{est}=0.119, F=1932.828

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมผลการวิจัยในทุกด้านของการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ซึ่งการบริหารงานวิชาการประกอบไปด้วย 9 ด้าน ได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารการจัดการเรียนรู้ การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน การวัดผลประเมินผลการเรียน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผลประเมินผลการเรียน รองลงมา คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยการวัดผลประเมินผลการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เนื่องจากการวัดผลประเมินผลการเรียนถือเป็นกระบวนการสำคัญในการวัดความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ และโรงเรียนให้ความสำคัญกับการติดตามผลการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในส่วนของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยรองลงมา เพราะทางโรงเรียนริเริ่มมีการใช้ข้อมูลจากการวิจัยมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ แต่ยังคงขาดการสนับสนุนที่เพียงพอในการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่าง ๆ เช่น นวัตกรรมการศึกษา เทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ขณะที่การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เนื่องจากการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละปีการศึกษายังคงเป็นเรื่องท้าทาย ตลอดทั้งต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน โรงเรียนอาจเผชิญปัญหาการปรับเปลี่ยนหลักสูตรตามแนวทางการศึกษาที่สำนักงานเขตและสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครได้กำหนดไว้ โดยขาดการฝึกอบรมและการสนับสนุนที่เพียงพอจากภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชญ์พิชชา จันทา (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอุมาพร พิมพ์สุข (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อยู่ในระดับมาก

2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมผลการวิจัยในทุกด้านของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา รองลงมาคือ นักเรียนในสถานศึกษา ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูในสถานศึกษา เนื่องจากโรงเรียนมีการให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด เพราะโรงเรียนมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนและการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการและศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน รองลงมาคือ นักเรียนในสถานศึกษาที่มีการเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้และมีกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ครูในสถานศึกษามีอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ อาทิ การขาดทักษะในการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน รวมถึงอาจมีปัญหาด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ที่ยังไม่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bertelsen (1998) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เด็กพิเศษระดับประถมศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และมีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสภาพแวดล้อมได้ดี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออก ได้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง มีการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างและสิ่งแวดล้อมได้ดี การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ มีความผสมกลมกลืนกับชีวิตจริง มีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา สามารถใช้ได้กับทุกเนื้อหาวิชาและจากตัวอย่างงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของผู้เรียนโดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจัดมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของฮาดัน สาอู (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสุรินทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง เนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การวางแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของนักเรียน รวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาครูเพื่อให้สามารถปรับใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและตอบสนองต่อผู้เรียนได้ดี การบริหารที่ดีจึงช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดการประเมินผลที่เหมาะสม และการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนดีขึ้นอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของเครือวัลย์ ทิพวัต และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 พบว่า การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 สอดคล้องกับงานวิจัยของปราขนา นามโคตร และ อาคม อึ้งพวง (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองเลย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองเลยมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า ความแปรปรวนของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมได้ร้อยละ 96.01 ($R^2 = 0.961$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานครในภาพรวมมี 3 ด้าน โดยลำดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ซึ่งแต่ละด้านมีความสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเรียน ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้เป็นลำดับแรกเนื่องจากเป็นการออกแบบและจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ที่ช่วยกำหนดทิศทางการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา ส่วนด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนถือเป็นปัจจัยสำคัญในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของครู เพื่อให้นั่นใจว่ากระบวนการสอนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลำดับถัดมาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการวางแผนงานวิชาการอาจยังไม่เน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ การวัดผลประเมินผลการเรียนยังเน้นแค่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยไม่ได้สะท้อนทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญอื่น ๆ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีอาจยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มที่ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่ได้ถูกนำไปใช้เพื่อปรับกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการยังคงมีข้อจำกัดในการนำมาปรับใช้ในท้องถิ่น และการประกันคุณภาพการศึกษายังไม่ได้เชื่อมโยงกับการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการ มีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งยืนยันว่าคุณภาพของการบริหารงานวิชาการที่มีระบบและเน้นเป้าหมายชัดเจนจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเป็นเครื่องยืนยันว่าคุณภาพและประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของอุมาพร พิมพ์สุตะ (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.763 สามารถอธิบายความแปรปรวนของการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูได้ร้อยละ 58.20 ($R^2 = 0.582$) และมีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.376, 0.242 และ 0.221 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชจริย สุขเจริญ (2561) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีตามลำดับ และสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรการลงทุนในเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย จัดการอบรมและพัฒนาทักษะของครูในการใช้สื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน

1.2 จากผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะครูให้ตอบโจทย์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การสอนแบบ Active Learning, Problem-Based Learning (PBL) หรือ Project-Based Learning (PBL) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในสถานศึกษา เพื่อถ่ายทอดแนวปฏิบัติที่ดีและเพิ่มความมั่นใจในการประยุกต์ใช้ การจัดหาและพัฒนาทรัพยากรสนับสนุนการสอน การสร้างระบบนิเทศเพื่อช่วยพัฒนาครู

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ และด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหาร และครูต้องมุ่งเน้นเอาใจใส่ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของสังคม ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความสนใจและความสามารถของผู้เรียนในแต่ละคนอย่างแท้จริง และด้านการนิเทศงานวิชาการต้องมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการสอน และติดตามผลการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ความหลากหลายของนักเรียน กิจกรรมนักเรียน เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิริติ คุณสานนท์ และ ภาวิณี โสธายะเพชร. (2566). การส่งเสริมองค์ประกอบตามแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 21(1), 11-20.
- กิริติ คุณสานนท์. (2560). *การจัดการเรียนรู้วิถีผู้เรียนเป็นสำคัญ*. นนทบุรี: นนทบุรี.
- เครือวัลย์ ทิพวัต, พนายุทธ เขยบาล, และ พิมพ์พร จารุจิตร. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 5(2), 100-108.
- ทสนี วงศ์เย็น. (2555). *การบริหารงานวิชาการ*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นุชจรี สุขเจริญ. (2561). *การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี]. SRU Intellectual Repository. <http://ir.sru.ac.th/handle/123456789/745>
- ปราชนา นามโคตร และ อาคม อึ้งพวง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองเลย. *Journal of Buddhist Education and Research: JBER*, 7(2), 102-113.
- พัชญ์พิชา จันทา. (2563). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. DSpace at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. <http://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/3909>
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (2557). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (2552). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- รุ่ง แก้วแดง. (2545). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. มติชน.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. สุวีริยาสาส์น.
- วิภาดา แสงนิมิตชัยกุล. (2555). การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: กรณีศึกษาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *การพยาบาลและการศึกษา*, 5(2), 64-76.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). *การวัดผลการศึกษา*. ประสานการพิมพ์.

- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2566). รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. พจนานุกรมกระดาด.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2554). การบริหารวิชาการ. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและประเมินผล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (2556). คู่มือกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พ.ศ. 2556). มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2554). คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- อุมาพร พิมพ์สุตะ. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(2), 19-35.
- อัมดิน์ สาอู. (2565). การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสหัสขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา]. DSpace Respository. <http://wb.yru.ac.th/xmlui/handle/yr/6652>
- Bertelsen, C. D. (1998). *Primary Special Education Children Within and Inclusive Child-Centered Environment: A Qualitative Case Study* [Unpublished Doctoral dissertation]. The Ohio State University.
- Best, J. W., & James V. K. (1997). *Research in Education*. Allyn and Bacon.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

Technological Leadership of School Administrators under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3

ธนาวัต นาคสัมฤทธิ์¹ ปณิดา เนื่องพะยอม² และ ธันยนันท์ ทองบุญตา³

Thanawat Naksamrit¹ Panida Nueangpanom² and Thunyanun Thongboont³

Received: 3 ม.ค. 2568

Revised: 27 พ.ค. 2568

Accepted: 28 พ.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 300 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามตำแหน่งในภาพรวม และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาในภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

This study aims to 1) investigate the technology leadership of school administrators under the Office of the Primary Education Service Area 3, Suphanburi, and 2) compare the technology leadership of school administrators classified by position and school size. The research sample consisted of 300 participants, including school administrators and teachers from the Office of the Primary Education Service Area 3, Suphanburi, selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with a reliability value of 0.99.

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: thanawatyoo205@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: Panompanida@gmail.com

³ อาจารย์ ดร.หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: thunyanun.t@lawasri.tru.ac.th

¹ Master of Education, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Email: thanawatyoo205@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Email: Panompanida@gmail.com

³ Lecturer, Ph.D., Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Email: thunyanun.t@lawasri.tru.ac.th

The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. The statistical tests for hypothesis testing were the t-test and F-test.

The results of the study revealed that 1) the overall technology leadership of school administrators was at a high level, and 2) the comparison of results by position and school size showed statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: Technological Leadership, School Administrators, Primary School

บทนำ

บทบาทของเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันส่งผลให้บริบทของสถานศึกษาและบทบาทของผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเทคโนโลยีเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการปรับตัวที่ท้าทาย ครูและผู้บริหารจำเป็นต้องตอบสนองด้วยวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย เน้นการพัฒนาทักษะที่ตอบสนองต่ออนาคต ใช้วิธีการสอนที่สร้างแรงบันดาลใจและท้าทายความสามารถของผู้เรียน รวมถึงนำกลยุทธ์การประเมินผลที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนมาใช้ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างทักษะและนวัตกรรมที่นำไปใช้ได้จริงยังถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2562) ทั้งนี้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ในหมวดหมู่ที่ 12 มุ่งเน้นการสร้างกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการพัฒนาในอนาคตด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาในสถานศึกษานั้น โดยความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการศึกษาเป็นผลจากการทำงานของผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารควรคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (บรรจง ลาวะสี, 2560) ด้วยเหตุผลนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อน มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการอย่างมาก โดยเฉพาะปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่อาจเป็นได้ทั้งโอกาสและอุปสรรค แม้ครูและนักเรียนรุ่นใหม่จะมีทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ดีแต่ทักษะเหล่านี้ยังไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งเรียกว่า “ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี” (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2562) โดยภาวะผู้นำเชิงเทคนิคนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีของครูและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้การปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอทางตอนเหนือของจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอดำเนินสะดวก โดยมียุทธศาสตร์ 126 แห่ง เพื่อเป็นการตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 แผนดังกล่าวถูกจัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่และโรงเรียนในสังกัด โดยมุ่งเน้นการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานี้สอดคล้องกับหลักการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่ฯ ในรูปแบบ 5H Performance Model ซึ่งในข้อที่ 4 คือ HT: High Technology เป็นการจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ถูกส่งเสริมให้นำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางการศึกษาช่วยส่งผลดีต่อนักเรียน ครู บุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูง โดยแผนพัฒนาคุณภาพนี้ประกอบด้วยกลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัยของผู้เรียนจากภัยทุกรูปแบบ โดยกำหนดตัวชี้วัดเป็นร้อยละของผู้เรียนที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๆ และสามารถรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมายให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู และกลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยี

ดิจิทัลในการดำเนินงานของสำนักงานและสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นการสนับสนุนให้สถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับปรับตัวและเตรียมพร้อมสำหรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนและทันสมัย ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาในภาพรวมและสร้างความมั่นใจว่าเด็ก และเยาวชนทุกคนจะได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, 2566)

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี คือ ผู้ที่มีความรู้และวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการบริหารงานในสถานศึกษา พร้อมกับสนับสนุนครูและบุคลากรให้บูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงบริบทและความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังต้องสร้างความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทันสื่อ และปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ในสหรัฐอเมริกาได้กำหนดกรอบมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี และ 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการและการปฏิบัติงาน (สฤกัญญา แซ่มซ้อย, 2562)

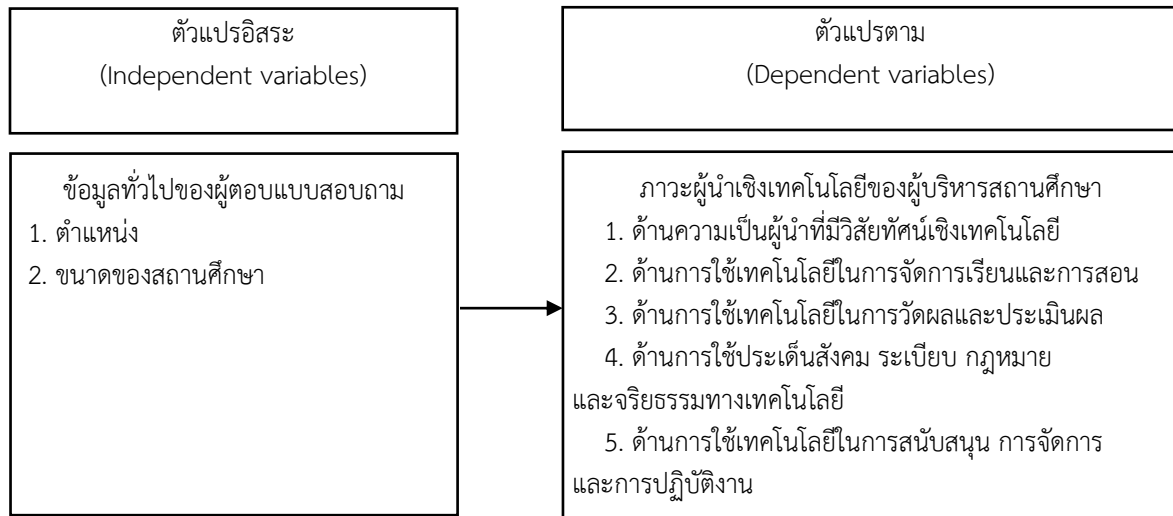
จากหลักการข้างต้นแสดงให้เห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารการจัดการศึกษา และพัฒนาการศึกษา พัฒนาครูและนักเรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคที่เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มตามศักยภาพ จากสภาวะการณ์ทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีจุดอ่อนให้พิจารณา คือ โรงเรียนขาดบุคลากรที่สนับสนุนด้านการจัดการศึกษา ขาดความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่หลากหลาย รวมไปถึงขาดการส่งเสริมครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี จึงส่งผลต่อด้านคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของการจัดการศึกษา ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียนและการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยจำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดสมมติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากเอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรการวิจัย ดังนี้ ขวลิต เกิดทิพย์ (2550), ธนกฤต พราหมณ์นก (2559), สุนันทา สมใจ (2561), ไชยา ภาวะบุตร (2563), จิราพัชร ไผ่วุฒิพันธ์ (2565), Yee (2000), Technology Standards for School Administrators (2001), Flanagan & Jacobsen (2003), Kozloski (2006), Center for the Advanced Study of Technology Leadership in Education Center for the Advanced Study of Technology Leadership in Education (2009) และ International Society for Technology in Education (2009) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพรหมบุรี เขต 3

สมมติฐาน

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 98 คน และครูจำนวน 1,102 คน รวมทั้งสิ้น 1,200 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 สามารถจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 90 คน ข้าราชการครู 210 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 300 คน แล้วจึงใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษา แล้วใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางศ์ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นและเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดย ผู้บริหารตอบเกี่ยวกับตนเอง และครูประเมินผู้บริหาร เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วยตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 30 ข้อ ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี และ 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน

การจัดการและการปฏิบัติงาน ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตามแนวทางการสร้างเครื่องมือการวัดของ Likert (1967)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณ เขต 3

3.2 นำหนังสือที่ผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณ เขต 3 เห็นชอบ และแนบหนังสือที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีขออนุญาตไปยังโรงเรียนโดยตรงส่งไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และประสานกับผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนในการขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google form)

3.3 ได้รับข้อมูลกลับคืนจำนวน 300 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ แล้วจึงตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายการให้คะแนนจากค่าเฉลี่ย (mean) ของจอห์น (Best, 1981) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับปฏิบัติการ อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติการ อยู่ในระดับ มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติการ อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติการ อยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

4.3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test) และขนาดของสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี L.S.D. ของ Fisher (1980)

สรุปผล

1. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D. = 0.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหาลด ดังนี้คือ ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.13$, $S.D. = 0.76$) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.13$, $S.D. = 0.80$) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการจัดการและการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.11$, $S.D. = 0.79$) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน ($\bar{X} = 4.09$, $S.D. = 0.78$) และด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.55$, $S.D. = 0.66$) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการและการปฏิบัติงาน ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน และด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวม และรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี	3.55	0.66	มาก
2. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน	4.09	0.78	มาก
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล	4.13	0.80	มาก
4. ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี	4.13	0.76	มาก
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการ และการปฏิบัติงาน	4.11	0.79	มาก
โดยรวม	4.00	0.65	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา	ตำแหน่ง (จำนวน)				t	p
	ผู้บริหารสถานศึกษา (90 คน)		ครู (210 คน)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เชิงเทคโนโลยี	4.14	0.24	3.30	0.62	16.474	.000*
2. ด้านการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนและการสอน	4.87	0.24	3.76	0.69	20.388	.000*
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผล และประเมินผล	4.87	0.25	3.82	0.74	18.132	.000*
4. ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรม ทางเทคโนโลยี	4.88	0.24	3.82	0.68	19.589	.000*
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการและการปฏิบัติงาน	4.88	0.25	3.78	0.70	19.706	.000*
โดยรวม	3.86	0.62	3.72	0.62	1.770	.078

*p ≤ .05

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผลและด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการและการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน และด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เชิงเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	4.185	2	2.092	4.892	.008*
	ภายในกลุ่ม	127.033	297	0.428		
	รวม	131.218	299			
2. ด้านการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนและการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.759	2	0.379	0.611	.544
	ภายในกลุ่ม	184.494	297	0.621		
	รวม	185.253	299			
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผล และประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4.054	2	2.027	3.185	.043*
	ภายในกลุ่ม	189.060	297	0.637		
	รวม	193.114	299			
4. ด้านการใช้ประเด็นสังคมระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรม ทางเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	2.830	2	1.415	2.424	.090
	ภายในกลุ่ม	173.391	297	0.584		
	รวม	176.221	299			
5. ด้านการใช้เทคโนโลยี ในการสนับสนุน การจัดการ และการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	6.696	2	3.348	5.525	.004*
	ภายในกลุ่ม	179.998	297	0.606		
	รวม	186.694	299			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.314	2	1.657	3.913	.021*
	ภายในกลุ่ม	125.763	297	0.423		
	รวม	129.077	299			

*p ≤ .05

เมื่อพบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี แอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher, 1980) ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 รายด้านและภาพรวม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้าน	ขนาดของสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่ขึ้นไป
ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี		$\bar{X}$	3.39	3.64	3.64
	ขนาดเล็ก	3.39	-	0.24*	0.24*
	ขนาดกลาง	3.64	-	-	0.00
	ขนาดใหญ่ขึ้นไป	3.64	-	-	-
ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล		$\bar{X}$	3.99	4.18	4.31
	ขนาดเล็ก	3.99	-	0.19	0.32*
	ขนาดกลาง	4.18	-	-	0.12
	ขนาดใหญ่ขึ้นไป	4.31	-	-	-
ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการจัดการและการปฏิบัติงาน		$\bar{X}$	3.91	4.20	4.27
	ขนาดเล็ก	3.91	-	0.28*	0.36*
	ขนาดกลาง	4.20	-	-	0.07
	ขนาดใหญ่ขึ้นไป	4.27	-	-	-
ภาพรวม		$\bar{X}$	3.87	4.07	4.13
	ขนาดเล็ก	3.87	-	0.19*	0.26*
	ขนาดกลาง	4.07	-	-	0.06
	ขนาดใหญ่ขึ้นไป	4.13	-	-	-

*p ≤ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

1.1 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญสภาพบริบททางสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วจนส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา และการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาโดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมครู และบุคลากรให้สามารถนำเทคโนโลยีบูรณาการในการจัดการ การศึกษาและในการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบท และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุหัตหมัตอะดัม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสันต์ชัย สดคมขำ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี

ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารศึกษากำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษาอย่างปลอดภัยตามหลักกฎหมายและจริยธรรม ตระหนักให้ผู้เรียนได้เห็นถึงประโยชน์และโทษของการใช้เทคโนโลยีที่ผิดกฎหมายและจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านความรู้ กฎหมายการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญนิชา สุขวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันต์ชัย สดคมขำ (2563) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจรรยาบรรณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารศึกษานำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เพื่อวางแผน ปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ในการอบรมพัฒนา ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีวัดและประเมินผลทางการเรียน เพื่อให้การวัดและประเมินผลมีความหลากหลายสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และมีความถูกต้อง มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญนิชา สุขวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอนรรักษ์ ถอดเขียว (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันต์ชัย สดคมขำ (2563) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้านการวัดและการประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการและการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมทางด้านเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทางเทคโนโลยี และจัดเตรียมสภาพแวดล้อม และสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรและครูผู้สอนให้สามารถใช้เทคโนโลยีปฏิบัติงานทางวิชาการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนา ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันต์ชัย สดคมขำ (2563) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้านการสนับสนุน บริหาร และการปฏิบัติการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอนรรักษ์ ถอดเขียว (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการและการปฏิบัติงานของบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของโลเตีย เกลตเชน (Lotey Gyeltshen, 2021) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความเป็นผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของครูในภูฏาน พบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในภูฏานอยู่ในระดับมาก โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ ICT ของครู ในทำนองเดียวกัน การวิเคราะห์ทางสถิติเผยให้เห็นว่าตัวทำนายสองตัวสำหรับมิติความเป็นผู้นำ

เชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การสนับสนุน การจัดการ และการดำเนินงาน และประสิทธิภาพการทำงานและแนวทางปฏิบัติทางวิชาชีพเป็นตัวพยานที่ดีที่สุดสำหรับการใช้ ICT ของครูในห้องเรียน

1.5 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน ในภาพรวม อยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนให้นักเรียน ประชุมผู้บริหาร ครูและบุคลากรผ่านทางโปรแกรมออนไลน์ ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนและนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครูผ่านระบบออนไลน์ การปรับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านมีความรู้ความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีและนวัตกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญา สุขวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jesson (2021) ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจการเป็นผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสามารถทางเทคโนโลยีของครู พบว่า ตัวชี้วัดทางเทคโนโลยีทั้ง 5 ประการด้านความเป็นผู้นำ ครูเห็นด้วยกับความเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีที่ผู้บริหารมีอยู่ไปกว่านั้น ครูยังมีความเชี่ยวชาญในเรื่องการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

1.6 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา เข้ารับการประชุม อบรมสัมมนาความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถถ่ายทอดให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียนอยู่เสมอ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา และติดตามข้อมูลข่าวสารออนไลน์ที่เป็นประโยชน์กับตัวเองและโรงเรียนให้ทันเวลามีการตอบสนองงานที่รวดเร็วและมีเครือข่ายงานที่หลากหลาย แสดงถึงภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านความมีภาวะผู้นำมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรักษ์ ถอดเขียว (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญา สุขวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย Chuan (2014) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นผู้นำเชิงเทคโนโลยี นวัตกรรมการสอน และการมองในแง่ดีทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติเชิงบวกทางวิชาการของนักเรียน เทคโนโลยีของผู้บริหาร ความเป็นผู้นำยังส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติเชิงบวกทางวิชาการของนักเรียนอีกด้วย ผลลัพธ์ชี้ให้เห็นว่าควรนำไปปฏิบัติด้านความเป็นผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเพื่อเร่งสร้างนวัตกรรมการสอนในการดำเนินงานของโรงเรียน จึงมีผลเชิงบวก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

2.1 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนครูและเจ้าหน้าที่ในการเชื่อมโยง สร้างและใช้ระบบเทคโนโลยีสำหรับการบริหารและการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและนโยบายของสถานศึกษา จัดหาเงินทุนเพิ่มเติมในการสนับสนุนความต้องการเทคโนโลยีของสถานศึกษา มีการบูรณาการแผนเทคโนโลยีสู่แผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาอื่น ๆ ของโรงเรียน โดยความตระหนักถึงการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร นวนทอง (2564) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสันต์ชัย

สดคมขำ (2563) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารียา แสงนิล (2567) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่งพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ มีการบริหารจัดการที่แตกต่างกันไป โดยสถานศึกษาขนาดเล็ก มีครูจำนวนน้อยทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความสนิทสนมกัน สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างคล่องตัวในส่วนกลางให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดูแลเอาใจใส่และสามารถติดต่อสื่อสารครูได้อย่างทั่วถึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีสัมพันธภาพที่เป็นกันเอง ในขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งมีครูเป็นจำนวนมากทำให้การกระจายอำนาจการทำงานผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถดูแลเอาใจใส่ครูได้อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร นวนทอง (2564) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำแนกขนาดโรงเรียน ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารียา แสงนิล (2567) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผู้วิจัยนำผลภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมาเสนอแนะการนำไปใช้ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีความสามารถกำหนดเป้าหมาย สามารถกระตุ้นให้เกิดการผสมผสาน วิสัยทัศน์และสามารถสร้างเครือข่ายชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อการเรียนรู้และส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่ความเป็นจริง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีในการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยี โดยเข้าร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้แก่ครูผู้สอน อีกทั้งยังส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โดยร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ สนับสนุนในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแผนทางเทคโนโลยีที่กำหนดไว้มาจัดทาระบบการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ตั้งแต่การนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน และการวัดและประเมินผลการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาทั้งระบบโดยผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เพื่อวางแผน ปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความรู้ในระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักความถูกต้องของระเบียบ กฎหมาย การดำเนินงานที่อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม โดยนำกรณีตัวอย่างของความผิด

ที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีปฏิบัติงานหลักกฎหมาย และบทกำหนดโทษมาร่วมกันศึกษา อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีปฏิบัติงานวิชาการ โดยนำหลักการปฏิบัติงานที่ถูกต้องมากำหนดเป็นนโยบายของสถานศึกษา

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณ ทุนหรือทรัพยากรในการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีตามความต้องการของครูและบุคลากรให้เพียงพอ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารดำเนินงานงบประมาณ มีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อระดมทุน จัดหางบประมาณ และทรัพยากรเพื่อนำมาสนับสนุนด้านเทคโนโลยีภายในสถานศึกษา มีการเข้าร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานด้านงบประมาณเพื่อนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้แก่ครู อีกทั้งยังส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการดำเนินงานงบประมาณ และสร้างความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการงบประมาณ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารสถานศึกษาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิราพัชร ไผ่ผุดพันธ์. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 16(44), 236-250.
- ชวลิต เกิดทิพย์. (2550). รูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ PSU Knowledge Bank. <http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2010/6539>
- ชัยนาม บุญนิตย. (2563). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์].
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. อมรการพิมพ์.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2563). รูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(33), 1-11.
- ธนฤต พรหมนันท. (2559). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา]. DSpace Respository. <https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/12631>
- ธัญญา สุขวงศ์. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(34), 32-42.
- บรรจง ลาวะลี. (2560). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามวารสารวิทยาสาสตร์*, 6(2), 206-215.
- ปาริฉัตร นวนทอง. (2564). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. *การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13* (น. 1434-1449). มหาวิทยาลัยมหาดไทย.
- วสันต์ชัย สดคมขำ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 และ 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. DSpace at Srinakharinwirot University. <http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1334>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2565, 24 ตุลาคม). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 3-4.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา สมใจ. (2561). การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12(1), 352-358.
- สุหฤต หมดอะดัม. (2562). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20* (น. 5-9). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนุรักษ์ ถอดเขียว. (2566). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. *ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์*, 10(1), 153-165.
- อารียา แสงนิล. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 15(1), 226-240.
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (3rd ed.). Prentice-Hall.
- Center for the Advanced Study of Technology Leadership in Education Center for the Advanced Study of Technology Leadership in Education. (2009). *Principal technology leadership assessment*. <http://dangerouslyirrelevant.org/wp-content/uploads/2017/04/PTLA-Packet.pdf>
- Chuan, C. H. (2014). The relationship among principals' technology leadership, teaching innovation, and students' academic optimism in elementary schools. *International Conferences on Educational Technologies and Sustainability. Technology and Education* (pp. 113–120).
- Fisher, R. A. (1980). *Statistical methods and statistical inference*. Hafner Press.
- Flanagan, L., & Jacobsen, M. (2003). Technology leadership for the twenty-first-century principal. *Journal of Educational Administration*, 41(2), 129–141.
- International Society for Technology in Education. (2009). *National educational technology standards (NETS) and performance indicators for administrators*. https://id.iste.org/docs/pdfs/nets-for-administrators-2002_en.pdf
- Jesson, L. H. (2021). Exploring the Principals' Technology Leadership: Its Influence. *International Journal of Academic Pedagogical Research (IJAPR)*, 4(6), 4-10.
- Kozloski, K. C. (2006). *Principal leadership for technology integration: A study of principal technology leadership* [Unpublished doctoral dissertation]. Drexel University.
- Likert, S. (1967). *New patterns of management*. McGraw-Hill.
- Lotey, G. (2021). Principals' Technology Leadership Behavior and Teachers' Use of Information and Communication Technology (ICT) in Bhutan. *Suranaree J. Soc. Sci.*, 15(2), 125-135.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.
- Yee, D. L. (2000). Image of school principal's information and communication technology leadership. *Journal of Information Technology for Teacher Education*, 9(3), 287-302.
- Technology Standards for School Administrators. (2001). *Technology standards for school administrators*. North Central Regional Technology in Education Consortium.

² Assistant Professor, Ph.D. Lecturer in Thai Language and Literary Works, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University, Email: taawhitesmile@gmail.com

The findings revealed that: 1) the analytical and critical reading abilities developed through the 7E instructional model integrated with the online learning program achieved an efficiency (E1/E2) of 81.29/84.17, which exceeded the specified criterion of 80/80; and 2) students' post-test scores were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level.

Keywords: Analytical and critical reading, 7E Teaching model, Online program

บทนำ

การอ่าน เป็นวัฒนธรรมในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ทุกคน ปัจจุบันสังคมโลกเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และการแข่งขัน การอ่านจึงเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เกิดความรู้ ข้อมูลข่าวสารและแนวคิดใหม่ ๆ อันจะเป็นการพัฒนาตนเอง และรู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวถึง สาระการอ่านไว้ว่า สามารถใช้กระบวนการอ่าน สร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอ่านเป็นอย่างมาก ดังที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยโดยเฉพาะการอ่านว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ และการพัฒนาสติปัญญาความรู้ความสามารถ พฤติกรรม และค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต พัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต การอ่านจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยเห็นด้วยกับข้อความข้างต้น โดยเฉพาะการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้กับชีวิต ซึ่งเป็นการอ่านระดับวิเคราะห์วิจารณ์ ทั้งนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญกับการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ซึ่งเป็นกระบวนการขั้นสูงสุดของการอ่านและเป็นเป้าหมายสูงสุดของการอ่านผู้อ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ต้องสามารถแสดงความคิดเห็น ต่อเนื้อหาที่อ่านในลักษณะของการประเมินหรือตัดสินว่า เนื้อหาที่อ่านเป็นเหตุเป็นผลหรือไม่ สามารถเข้าถึงเจตนาของผู้เขียนและเทคนิคที่ผู้เขียนใช้ในการแสดงเจตนาของเนื้อหาหรือไม่ ผู้อ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ต้องฝึกให้มีความเฉียบแหลมในการรับรู้และใช้จินตนาการและฝึกการให้เหตุผล รวมทั้งมีความเข้าใจในกระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ สอดคล้องกับ จีรวัดน์ เพชรรัตน์ และ อัมพร ทองใบ (2556) ที่กล่าวถึงความสำคัญ ของความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ไว้ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านที่ฝึกให้ผู้อ่านรู้จักใช้ความคิด สติปัญญา และความรู้ ต่อสิ่งที่อ่านได้ อีกทั้ง การอ่านวิเคราะห์นอกจากจะช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ความคิดและความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าทั้งทางตรงและทางอ้อมคือ ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพรวมของงานเขียนแต่ละชิ้น ว่ามีลักษณะอย่างไร ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านให้แก่ตนเอง เสริมสร้างปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ และช่วยให้ผู้อ่านได้นำความรู้จากการอ่าน มาเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพ อาชีพ ตลอดจนคุณภาพชีวิต ดังนั้น การอ่านจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมาก ต่อชีวิตของมนุษย์เรา ซึ่งความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์นั้น เป็นความสามารถในการมองเห็นรายละเอียด และจำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์การจัดลำดับเหตุการณ์เป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อหาความจริง ความสำคัญและแก่นแท้ของเรื่อง นำไปสู่การสรุป การประยุกต์ใช้ หรือคาดการณ์ได้ถูกต้อง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะให้ความสำคัญกับการสอนในทักษะดังกล่าว แต่ก็ยังพบว่า ความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนไม่บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ ซึ่งมีปัญหาด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียนและคุณภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า คะแนนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 โดยภาพรวมของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 48.93 คะแนน ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 52.74 และมาตรฐานการเรียนรู้ที่ควรเร่งพัฒนา ได้แก่ สาระการอ่าน สาระการเขียน และวรรณคดีวรรณกรรม นอกจากนี้ จากผลการคัดกรองความสามารถในการอ่านและเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนของสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผลการคัดกรอง พบว่า นักเรียนมีผลการคัดกรองด้านการอ่านผ่านเกณฑ์

ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 44.58 และต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 55.42 ซึ่งไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนการอ่าน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวเป็นเบื้องต้น มีความเห็นว่า การที่นักเรียนขาดทักษะในการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ขาดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อ่านข้อความ หรือเรื่องราวแล้วไม่สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสรุปสาระสำคัญได้ เมื่อได้ประเมินจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหาวิธีการสอนที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมมาปรับหรือประยุกต์ใช้กับกระบวนการและวิธีการสอนจากแนวคิด ทฤษฎีที่ทันสมัยสนองต่อปัญหา สภาพปัญหา และความต้องการของนักเรียน เช่น นำสื่อที่เป็นบทเรียนออนไลน์ ซึ่งเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ไร้พรมแดนที่นักเรียนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาที่มีความต้องการ เข้ามาปรับประยุกต์ใช้ในการสอนอย่างเหมาะสม อาจช่วยส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพด้านการอ่านที่สูงขึ้น เป็นการลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นการพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว พบว่า มีการนำเอานวัตกรรมหรือรูปแบบการสอนที่หลากหลายเข้ามาปรับใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนปกติ โดยเฉพาะห้องเรียนในช่วงวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ทำให้นักเรียนมีภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เพราะนักเรียนทุกช่วงชั้นมีความเครียด มีความวิตกกังวลในการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ มีความพยายามในการเรียนลดลง ขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดความสนใจในการเรียน โดยเฉพาะ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเริ่มมีทัศนคติเชิงลบต่อการเรียนรู้และแสดงออกโดยการไม่เข้าเรียน รวมทั้งมีผลกระทบต่อสภาวะทางอารมณ์ สัมพันธภาพ และสุขภาพจิตของนักเรียนด้วย ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับการเรียนการสอนในห้องเรียนให้ตอบโจทย์กับนักเรียนมากขึ้น โดยครูจำเป็นต้องสร้างหรือหาสื่อ นวัตกรรมที่นักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าถึงได้อย่างไร้ขีดจำกัดในทุกด้านทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจในการช่วยส่งเสริม แก้ไขปัญหาและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ที่ตอบโจทย์ดังกล่าว คือ การจัดการเรียนการสอนร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ซึ่งจัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนในรูปแบบเดิม ๆ ในชั้นเรียน มาเป็นการเรียนรูปแบบใหม่โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการเรียนการสอน สามารถเรียนได้ทั้งในห้องเรียนปกติ หรือผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน และเครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนโดยสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา สอดคล้องกับทักษะของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2559) ที่กล่าวว่า บทเรียนออนไลน์เป็นการนำเสนอเนื้อหาผ่านทางคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา การเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 30 มากกว่าการเรียนรู้ผ่านการฟังบรรยายในห้องเรียนหรือจากการอ่านหนังสือ และทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้นถึงร้อยละ 60 ของการเรียนรู้แบบดั้งเดิม

ดังนั้น นวัตกรรมบทเรียนออนไลน์จึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์แบบไร้ขีดจำกัด ลดปัญหาเรื่องเวลาและสถานที่ โดยการนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มองเห็นรายละเอียดและจำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ การจัดลำดับเหตุการณ์เป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อหาความจริง ความสำคัญและแก่นแท้ของเรื่อง นำไปสู่การสรุปการประยุกต์ใช้หรือคาดการณ์ได้อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ และนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับคำที่ว่า “โรงเรียนหยุดได้ ห้องเรียนเปลี่ยนแปลงได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้”

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้วิจัยนำเอานวัตกรรม บทเรียนออนไลน์ มาเป็นสื่อปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น ยังพบปัญหาบางประการ คือ ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทเรียนออนไลน์โดยเฉพาะการปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำที่สนองต่อทิศทางการจัดการเรียนรู้ยุคปัจจุบัน และสอดคล้องกับการพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยให้นักเรียนมีบทบาทหรือเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยการใช้บทเรียนออนไลน์ ซึ่งน่าจะเป็นการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความสนใจต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ซึ่งพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ 7E เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมีลักษณะคล้ายกับการสอนแก้ปัญหาด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เน้นการค้นคว้าหาความรู้โดยครูเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นและให้การสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ ขั้นประเมินผล และขั้นนำความรู้ไปใช้

(ประสาธ เนืองเฉลิม, 2550) นอกนั้นวิตาด ทะยิตาเฮร์ และ และ ณัฐินี โมพันธ์ (2557) ยังอธิบายว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) เป็นการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้วิธีหนึ่ง โดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง กระบวนการเรียนการสอนเริ่มต้นจากนักเรียนเป็นผู้ค้นหาความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการในการอ่าน การคิด และกระบวนการสำรวจ ค้นหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบนั้น ๆ และนำความรู้ที่ได้รับไปเชื่อมโยงและแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้สามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย เทคนิค STAD ทั้งนี้ รูปแบบการสอน 7E สามารถปรับประยุกต์ได้หลากหลายวิชา เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคม ภาษาอังกฤษ และมีการจัดการเรียนการสอนร่วมกับบทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา วังโย (2565) ที่ได้ศึกษาวิจัยผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดแนวความคิดที่จะนำรูปแบบการสอนแบบ 7E ซึ่งมี 7 ขั้นตอน มาปรับประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการสอน 5 ขั้นตอน ในรูปแบบ “ที่อป ค.ช. โมเดล” ร่วมกับการใช้บทเรียนออนไลน์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในรายวิชาภาษาไทย ให้สูงขึ้นและเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด เพื่อคุณภาพของนักเรียนและคุณภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนการจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ โดยมุ่งพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest posttest design) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ จังหวัดยโสธร จำนวน 10 ห้อง รวม 344 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ จำนวน 36 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์

ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ที่ผ่านการประเมินหาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยใช้ Rating scale 5 ระดับ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.73 มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.64 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง 0.29 ถึง 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 แปลได้ว่าข้อสอบฉบับนี้มีความเชื่อมั่นสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และทดสอบวัดความสามารถทางการเรียนด้านการอ่านเพื่อวิเคราะห์ วิเคราะห์ด้วยตนเอง โดยใช้เวลาทดลอง 14 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมกับเวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 จัดทำบันทึกข้อความแจ้งและขออนุญาตดำเนินการวิจัยพร้อมขอใช้สถานที่ คือ ห้องเรียน 425 โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุขันธุ์ จากผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อเป็นสถานที่ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

3.2 จัดเตรียมสถานที่ โทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 ชี้แจงสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.4 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเรียนด้านการอ่านเพื่อวิเคราะห์ วิเคราะห์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 36 คน เวลา 1 ชั่วโมง

3.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านเพื่อวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอนรูปแบบ “ท้อป ค.ช. โมเดล” ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากรูปแบบการสอน 7E เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมของผู้วิจัย 5 ขั้นตอน ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ จำนวน 7 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เวลาในการทดลอง 14 ชั่วโมง

3.6 ประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3.7 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเรียนด้านการอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อประเมินผลความสามารถทางการเรียน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3.8 รวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์ตามหลักการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผล

4.1 วิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนการจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยทดสอบค่าที (t-test dependent)

สรุปผล

ผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.29/84.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลผลิตหลังการเรียนรู้ (E_2) ของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

แผนที่	ชื่อเรื่อง	E_1	E_2	สรุป
1	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์	80.63	83.33	✓
2	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ข่าว	80.61	82.50	✓
3	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โฆษณา	81.45	85.28	✓
4	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์บทกวีนิพนธ์	81.54	82.78	✓
5	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์บทเพลง	82.84	84.17	✓
6	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์บทความ	80.90	85.00	✓
7	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์เรื่องสั้น	81.08	86.11	✓
โดยรวม		81.29	84.17	✓

ผลการหาประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลผลิตของแผนการจัดการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 7 โดยจะเห็นว่าได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-7 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามที่ตั้งไว้ คือ 80/80 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยรวม พบว่า มีประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) = 81.29 และมีประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) = 84.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การทดสอบ t-test ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์

การทดสอบวัด ความสามารถทางการเรียน	Mean	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	17.14	4.54	25.87	35	.000*
หลังเรียน	30.25	3.48			

ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ก่อนการจัดการเรียนรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ย 17.14 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.54 และหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ย 30.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.48 ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นถึง 13.11 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.04 จากการทดสอบด้วยสถิติ t-dependent ได้ค่า t เป็น 25.87 แสดงว่าค่าเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับ บทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผลจากการวิจัยการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับ บทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 81.29 /84.17 ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียน และมีผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น และเมื่อพิจารณาในภาพรวม แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นด้วยโดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการสอน 7E โดยแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 แผน เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยประเมินได้จากการทำกิจกรรมในแต่ละบทเรียนออนไลน์ ซึ่งในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนทำคะแนนได้ สูงสุด 3 อันดับ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 82.84 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 81.54 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 81.45 ตามลำดับ ส่วนคะแนนหลังดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีคะแนนสูงสุด 3 อันดับ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 คิดเป็นร้อยละ 86.11 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 85.28 และแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 85.00 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำรูปแบบการสอน 7E มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสอนของผู้วิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ดังกล่าวมาแล้ว สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ เพราะกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะคล้ายกับการสอนแก้ปัญหาด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เน้นการค้นคว้าหาความรู้โดยครูเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นและให้การสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วิดาต หะยีตาฮอร์ และ ณัฐินี โมพันธ์. (2557) อธิบายว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ 7E เป็นการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้วิธีหนึ่ง โดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง โดยเฉพาะกระบวนการเรียนการสอนที่เริ่มต้นจากนักเรียนเป็นผู้ค้นหาความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการในการอ่าน การคิดและกระบวนการสำรวจ ค้นหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบนั้น ๆ และนำความรู้ที่ได้รับไปเชื่อมโยงและแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้สามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบอื่น ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐสิทธิ์ เวชกามา (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 7E ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา เท่ากับ 24.85 คิดเป็นร้อยละ 77.86 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 75.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เท่ากับ 24.60 คิดเป็นร้อยละ 70.29 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 70.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวิธีการดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะและความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ ปิยะภรณ์ ภาคทอง (2561) ซึ่งได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะวิทยาศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุดฝึกทักษะวิทยาศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์เท่ากับ 81.41/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) การแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะวิทยาศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบดังกล่าว สามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบการสอนอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่คอยช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อและแบ่งปันประสบการณ์ จัดสถานการณ์เร้าให้นักเรียนได้คิดตั้งคำถามลงมือตรวจสอบ นอกจากนั้นครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถบนพื้นฐานของความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อหรือช่องทางนวัตกรรมทางการศึกษาที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย โดยเฉพาะบทเรียนออนไลน์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 7 บทเรียน ดังกล่าวแล้วนั้น ในแต่ละบทเรียนจะมีแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียนซึ่งถือว่าเป็น

สื่อการสอนที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน เป็นแนวทางการศึกษารูปแบบใหม่ โดยการนำสื่อบนอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบชัดเจน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่อยู่ห่างไกลหรือไม่สามารถเข้าชั้นเรียน สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาหรือสถานที่ที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ ทศนะของสุวัฒน์ บันลือ (2560) ได้กล่าวว่า บทเรียนออนไลน์ เป็นรูปแบบที่มีการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนไว้อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน จัดการเรียนการสอนตามหลักทฤษฎีทางการศึกษา หลักการเรียนรู้ และจิตวิทยาการศึกษา การถ่ายทอดความรู้ การนำเสนอเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยถ่ายทอดกลยุทธ์การสอนจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือให้นักเรียนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา พลาชัย และ วินัย เพ็งบุญ (2562) ซึ่งได้ทำการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข” ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.00/82.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2. ผลจากการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ก่อนการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 17.14 คิดเป็นร้อยละ 40.81 และหลังการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 30.25 คิดเป็นร้อยละ 72.02 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญคือ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสอน 5 ขั้นตอน เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เพราะมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ และยังเกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาแต่ละเรื่องโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ มีโอกาสพัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ มีความกระตือรือร้น สนใจให้ความร่วมมือและการทำงานต่าง ๆ มากขึ้นและมีความสุข สนุกสนานในการเรียน ส่งผลให้มีการพัฒนาทักษะทางการเรียนที่เพิ่มสูงขึ้น

จากเหตุผลและแนวคิดต่าง ๆ ที่อธิบายไว้ข้างต้น ส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ที่ผู้วิจัยนำมาปรับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา วังโย (2565) ซึ่งได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูม มีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวรัตน์ สุขวัฒนสินธิ์ (2560) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือแข่งขัน วิชาหลักภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทยและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบการสอน 7E ร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือแข่งขันมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ศุภวัฒน์ ดัวงรอด (2560) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามโดย Kahoot เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามโดย Kahoot มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการสอน 7E มาประยุกต์เป็นแนวทางการสอน 5 ขั้นตอน นำไปสู่การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ มีการปรับประยุกต์หรือการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เหมาะกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนานักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับวัย โดยทักษะทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาถือเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน เพราะยุคสมัยเปลี่ยนไปการศึกษาของผู้เรียนต้องเปลี่ยนตามเพื่อเท่าทันยุคแห่งการเรียนรู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ควรจัดกิจกรรมโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมการคิดอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ มุ่งสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม และทำแบบฝึกทักษะด้วยตนเอง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.2 ก่อนที่จะใช้บทเรียนออนไลน์ (Online) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรจัดสื่อ อุปกรณ์ ให้ความพร้อมสำหรับการใช้งานทุกครั้ง เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น

1.3 การทำแบบฝึกทักษะในบทเรียนออนไลน์แต่ละเรื่อง ครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องให้นักเรียนทำเสร็จภายในเวลาเรียน แต่อาจเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำนอกเวลาก็ได้ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาคิดทบทวนหาคำตอบได้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการสอน 7E ไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ร่วมกับสื่อ นวัตกรรมได้อย่างหลากหลาย

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยประยุกต์ใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น การใช้บทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD วัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หรือการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้กว้างขวางขึ้น ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้และรับประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ และทักษะกระบวนการทางภาษาไทย เช่น การสร้างห้องเรียนยุคใหม่ด้วยการใช้ Ai การสร้างแบบฝึกออนไลน์ (Online) โดยประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันการศึกษาอื่น ๆ ในการจัดทำบทเรียนหรือแบบฝึกทักษะออนไลน์ (Online) เพื่อให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาการเรียน การสอนที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากนั้นศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้สามารถนำสื่อแต่ละประเภทไปใช้ได้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย*. โรงพิมพ์องค์การรับและส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). อนาคตใหม่ของการศึกษาไทยในยุค Thailand 4.0. บทบาทสถาบันการศึกษาเพื่อประเทศไทยสู่สังคมดิจิทัล. *การประชุมวิชาการหอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปี 2559* (น. 1-20).
- คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิรวรรณ เพชรรัตน์ และ อัมพร ทองใบ. (2556). *การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต*. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ณัฐสิทธิ์ เวชกามา. (2564). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น]. Union Catalog of Thai Academic Libraries.
- <http://202.28.199.170/ucdemo/Catalog/BibItem.aspx?BibID=b03099285>

- นวรรตน์ สุขวัฒนาสินิทธิ์. (2560). ผลของการใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือแข่งขัน วิชาหลักภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทยและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 45(4), 72-88.
- ประสาธต์ เนื่องเฉลิม. (2550). การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะ 7 ขั้น. *วารสารวิชาการ*, 10(4), 25-30.
- ปิยะภรณ์ ภาคทอง. (2561). การพัฒนาการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะวิทยาศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ (Thesis Database) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=56421231110
- รุ่งนภา วังโย. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์]. VRU_Thesis มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
https://grad.vru.ac.th/VRU_Thesis/thesis/file_pdf/Full_61de435e87c28.pdf
- วัฒนา พลาชัย และ วินัย เพ็งภิญโญ. (2562). การพัฒนาบทเรียน ออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข”. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 10(1), 186-200.
- วิดาต ทะยิดาเฮร์ และ ณัฐนิ โมพันธุ์. (2557). ผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในสังคมพหุวัฒนธรรม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. PSU Knowledge Bank, Faculty of Education. <http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2010/9529>
- ศุภวัฒน์ ศิวะรอด. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามโดย Kahoot เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. Central Library Srinakharinwirot University.
<https://hdl.handle.net/20.500.14740/22339>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- สุวัฒน์ บรรลือ. (2560). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(2), 250-260.

การจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรม รักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

Experience Management Based on a Nature-Based Approach Integrated with the Mindfulness
Education Concept to Promote Pro-Environmental Behavior in Early Childhood

เพชรนภา トラทอง¹ และ เยาวนุช ทานาม²

Phetnapha Trathong¹ และ Yaowanuch Thanam²

Received: 6 มี.ค. 2568

Revised: 27 มิ.ย. 2568

Accepted: 28 มิ.ย. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมพฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปี โรงเรียนบ้านสว่างเชิงหวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์พัฒนาพฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา และ 2) แบบประเมินพฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าสถิติ Wilcoxon Sign Rank Test

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และมีการปฏิบัติต่อการรักษ์สิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมกับวัย 2) ผลการเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนกับคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 3 ด้าน (ค่าเฉลี่ยรวมก่อนเรียน = 8.78, ค่าเฉลี่ยรวมหลังเรียน = 26.22, ผลต่างคะแนน = 17.44) ซึ่งคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมหลังเรียนเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อม, ธรรมชาติเป็นฐาน, แนวคิดจิตศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) promote pro-environmental behavior in early childhood using a nature-based approach integrated with the mindfulness education concept, and 2) compare the pro-environmental behavior of early childhood students before and after the implementation of the activities. The target group for this study consisted of nine early childhood students aged 4-5 years old at Ban Sawang Chiang Whang School under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 1, who are enrolled in the first semester of the 2024 academic year. The research instruments included 1) an experience-based learning plan to develop pro-environmental behavior in early childhood using a nature-based approach integrated with the mindfulness education concept, and 2) a pro-environmental behavior assessment form for early childhood

¹ นิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: 65010589004@msu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: yaowanuch.t@msu.ac.th

¹ Student in Master of Education (Curriculum and Instruction) Early Childhood Education Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: 65010589004@msu.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D., in Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: yaowanuch.t@msu.ac.th

students. Data were analyzed using basic statistics were mean, standard deviation, and the Wilcoxon Signed Rank Test.

The research findings revealed that: 1) the majority of early childhood students exhibited pro-environmental behavior during learning activities in three key aspects: Knowledge about the environment, positive attitudes toward the environment, and age-appropriate environmental conservation practice. 2) A comparison of pre-test and post-test scores across all three aspects showed a significant increase (Pre-test mean score = 8.78, Post-test mean score = 26.22, Score difference = 17.44). The pre-test scores were different from the post-test scores. Therefore, it can be concluded that Pro-environmental behavior of early childhood after the experiment increased significantly at the .05 level.

Keywords: Pro-environmental behavior, Nature-based approach, Mindfulness education concept

บทนำ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม การบริโภคและการผลิตสินค้าและบริการที่มากเกินไปจนความจำเป็น ทำให้เกิดขยะและมลพิษในโลกเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วทั่วโลกส่งผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทำให้เกิดความเสื่อมโทรมและก่อเกิดมลภาวะมากขึ้นในวงกว้าง (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2563) ส่งผลให้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาสิ่งแวดล้อมเหล่านี้มีผลกระทบต่อผู้คนในสังคมทุกช่วงวัยรวมถึงเด็กปฐมวัยที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับผู้คนทั้งหลายทั้งในชีวิตปัจจุบันและในชีวิตอนาคต ทั้งนี้สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผู้คนและเด็กเผชิญอยู่จึงเป็นสถานการณ์ที่น่าวิตกเป็นอย่างยิ่ง (ศศิพันธ์ เบียนเปี่ยมสิน และคณะ, 2561) ในขณะที่สภาพแวดล้อม ชุมชน สังคม ที่อยู่รอบตัวกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤต เช่น ปัญหาจากขยะไม่ว่าจะเป็นขยะมูลฝอย ขยะพลาสติกรวมทั้งขยะจากมลพิษอื่น ๆ เช่น มลพิษทางอากาศจากการเผาตอข้าว มลพิษจากสารเคมีตกค้างในดิน และมลพิษที่เกิดจากสิ่งปฏิกูลเน่าเสีย เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้และพัฒนาคนให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับปฐมวัย (วรารณ พรมสอน และคณะ, 2566) การจัดการศึกษาให้ผู้คนจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนาคนให้เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมเรียนรู้ที่จะรักษาและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

การปลูกฝังคนให้รู้จักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นควรเริ่มต้นตั้งแต่ระดับปฐมวัยที่เป็นขั้นเริ่มแรกของการเรียนรู้ โดยจะต้องพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงวัย 0 - 8 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ควรวางรากฐานของชีวิตในด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม ความเข้าใจเจตคติที่ดี และพฤติกรรมในเชิงบวกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (ศิวาลัย สุทธิประภา และคณะ, 2565) เพื่อให้เด็กได้มีเจตคติที่ดีมีจิตสำนึก อนุรักษ์ ปกป้องในการรับผิดชอบที่จะปกป้องสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมาตรฐานที่ 7 รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาพที่พึงประสงค์ในเด็กปฐมวัย ให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ เมื่อมีผู้ชี้แนะไปจนกระทั่งมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเองตามวัย และทั้งขยะได้ถูกที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) มุ่งให้เด็กเห็นความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว จนเกิดและเห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเริ่มจากปลูกฝังผ่านการจัดการเรียนรู้และปฏิบัติจริงโดยมีรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือจัดหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานในการเรียนรู้จริง ร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาตามขั้นตอนขง เชื้อม ใช้ให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ เกิดทัศนคติจากข้างในจนสามารถแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมอยากดูแล รักษาสิ่งแวดล้อมได้ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (Nature-based learning) จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสพร้อม ๆ กับการอยู่กับธรรมชาติของจริง เด็กได้ประสบการณ์จริงจากการเรียนรู้กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว เช่น ลานดิน สนามหญ้า ใต้ร่มไม้ เป็นต้น เกิดความรักและความผูกพันกับสิ่งแวดล้อมเมื่อโตขึ้นจะทำให้เฝ้าหวงแหน และอยากจะอนุรักษ์ธรรมชาติไปด้วย (แก้วตา นพณิจารัสเลิศ, 2565) ผวนกับจากการศึกษาวรรณกรรมของ (วิเชียร ไชยบัง, 2561) พบว่า นวัตกรรมจิตศึกษา สามารถเตรียมนักเรียนให้สงบ ผ่อนคลายให้อยู่ในภาวะคลีนสมองต่ำ และให้กลับมามีสมาธิในการทำกิจกรรมก่อนเรียนทุกวัน จิตใจที่สงบก็จะนำมาซึ่งการรับฟังกันได้อย่างลึกซึ้งเกิดการใคร่ครวญ สามารถรับรู้ และเชื่อมโยงตนเองกับคนอื่นหรือ สิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น จนเกิดความสงบและการใคร่ครวญ

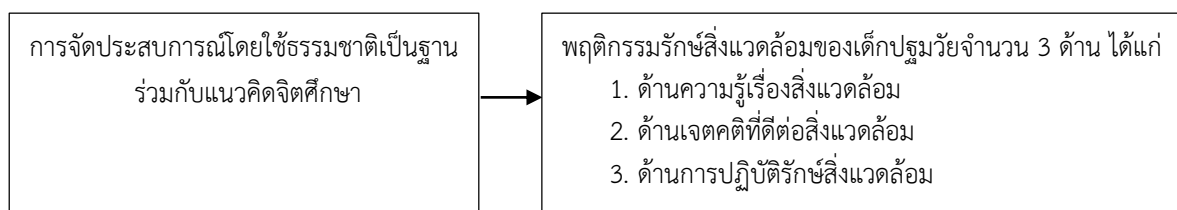
เข้าไปสู่จิตใต้สำนึกเป็นอย่างดี การใช้กระบวนการจิตศึกษา ขงด้วยสภาพแวดล้อม นิทาน เหตุการณ์ เชื่อมด้วยคำถามแบบสลับที่ใช้โดยเด็กสามารถนำข้อคิดที่ได้หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ถือเป็นการพัฒนาปัญญาภายในของเด็กให้เกิดความตระหนัก รักและเห็นคุณค่าของสรรพสิ่งรอบตัวได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย เห็นถึงความสำคัญและตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับใหญ่จนถึงระดับเล็กในองค์กรใกล้ตัว จึงสนใจที่จะมุ่งศึกษาและส่งเสริมพฤติกรรมรักสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับปฐมวัยซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย เริ่มจากที่อยู่ใกล้ตัวเด็กคือ การทิ้งขยะในบริเวณโรงเรียน เมื่อเด็กใช้บริการร้านค้าสหกรณ์ภายในโรงเรียนเสร็จสิ้น จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก และสังเกตพื้นที่บริเวณภายในโรงเรียน พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยต่อวันอยู่ในระดับมาก มีทั้งของขนม ขวดน้ำพลาสติก แก้วพลาสติก ไม้เสียบลูกชิ้น กล่องนม ไม้ไอติม ฯลฯ ขยะเหล่านี้วางเกลื่อนกลาดบนที่นั่งหน้าอาคารเรียน ซุกซ่อนอยู่ตามสนามเด็กเล่น หรือทิ้งรวมกันโดยไม่มีการแยกประเภทขยะ นอกจากนี้จากการสังเกตยังพบปัญหาเรื่องการใช้ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรไฟฟ้าอย่างไม่คุ้มค่า ไม่ว่าจะเป็นการเปิดก๊อกน้ำทิ้งไว้ขณะแปรงฟัน ไม่ปิดไฟและพัดลมตั้งพื้นเมื่อออกจากห้องเรียน การทิ้งเศษกระดาษลงพื้นดิน เป็นต้น การให้ความรู้แก่เด็กปลูกฝังให้เด็กรู้จักประหยัดและรู้คุณค่าของทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรพลังงานไฟฟ้า รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นพื้นดิน อากาศ จึงเป็นข้อควรรู้ที่จำเป็นสำหรับการที่จะปลูกฝังเด็กปฐมวัย ดังนั้นจึงเลือกกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาจากภายในผ่านขั้นตอนของกระบวนการจิตศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งตามขั้นตอน ขง เชื่อม ใช้ คือ ขงผ่านสภาพแวดล้อมที่เกิดปัญหาจริง เชื่อมโดยใช้การตอบคำถามแบบสลับที่ โดยเด็กสามารถปฏิบัติลงมือในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวได้เหมาะสมตามวัย จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงจากจิตใจข้างใน รับรู้ได้ถึงคุณค่า เห็นความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองจากการใช้ประสาทสัมผัสเรียนรู้ท่ามกลางธรรมชาติรอบตัวของจริง ทำให้เกิดความรู้ เกิดทัศนคติที่ดีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การอยากลงมือปฏิบัติและสามารถแสดงออกถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมตามวัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีของ วิเชียร ไชยบัง (2561) แนวคิดของ มาริยาม เจ็ะเต๊ะ (2556), วินัย วีระพัฒนานนท์ (2562) และ พชรภรณ์ พุทธิกุล และ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2560) ที่กล่าวถึงการพัฒนาพฤติกรรมเด็กปฐมวัยให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาประยุกต์ใช้เป็น ชื่อต้นตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา และชื่อตัวแปรตาม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม 2) ด้านเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และ 3) ด้านการปฏิบัติรักษาสภาพแวดล้อม โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ

สมมติฐาน

ภายหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมรักษาสีแวดล้อมสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จากโรงเรียนบ้านสว่างเชียงหวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กประเภทเดียวกันจากทั้งหมด 3 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน ซึ่งมีพฤติกรรมด้านสีแวดล้อมคล้ายคลึงกัน และพบเจอปัญหาพฤติกรรมสีแวดล้อมในบริบทเดียวกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา จำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ 24 แผน ได้แก่ รักษดิน หิน ทราย, รักษต้นไม้, รักษน้ำ, ฝุ่นจิ๋ว ควันพิช, สัตว์ที่ทำลายสีแวดล้อม, ประหยัดพลังงานไฟฟ้า, ห้องเรียนสะอาด

2.1.1 ก่อนเขียนแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา เข้าอบรมการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดจิตศึกษา ณ โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์

2.1.2 เขียนแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา และปรับตามความเหมาะสม

2.1.3 หาค่าความเหมาะสมอยู่ระดับ 4.3 ระดับเหมาะสม มาก

2.1.4 นำไปทดลองใช้กับกลุ่ม Try Out ปรับปรุงแก้ไข จัดพิมพ์

2.2 แบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีแวดล้อมของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับสีแวดล้อม

2.2.2 เจตคติที่ดีต่อสีแวดล้อม

2.2.3 การปฏิบัติเพื่ออนุรักษ์รักษาสีแวดล้อม

ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) และนำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตร KR-20 โดยแบบสัมภาษณ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 และแบบสังเกตพฤติกรรมมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา และเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสีแวดล้อมของเด็กปฐมวัย การดำเนินการทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 09.00-09.30 น. รวมทั้ง 24 ครั้ง รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental design) แบบ One-Group Pretest-Posttest Design

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	Pretest	Treatment	Posttest
	T ₁	X _T	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

T₁ Pretest แทน การประเมินพฤติกรรมรักษาสีแวดล้อม ก่อนการทดลอง

X_T Treatment แทน การจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา

T₂ Posttest แทน การประเมินพฤติกรรมรักษาสีแวดล้อม หลังการทดลอง

1. นำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ได้ค่าคะแนนความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์ฯ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.30 มีความเหมาะสมระดับมาก

2. นำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาจำนวน 8 หน่วย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ที่ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความเหมาะสมแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 คน ซึ่งไม่ใช่ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ผลการทดลองใช้พบว่าเด็กสนใจและตื่นตัวกับกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมได้ดี สามารถรับรู้ เข้าใจและตอบคำถามได้

3. นำหน่วยการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย จำนวน 8 หน่วย ทำแบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม มาวิเคราะห์โดยใช้หลักการประเมินของ Likert (1967) นำแบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องเนื้อหา ค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ .80 ถึง 1.00 แสดงว่าแบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และมีความเหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย นำแบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ที่ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความเหมาะสมแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านสำราญ จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัยไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามลำดับดังนี้

4.1 คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อนำมาศึกษาพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลคะแนนของพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ โดยใช้สถิติรูปแบบ Wilcoxon Signed Ranks Test เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย และข้อมูลอยู่ในระดับมาตราวัดแบบอันดับ (Ordinal Scale)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่าเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมเกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ มีความรู้เรื่องสีงแวดล้อม มีเจตคติที่ดีต่อสีงแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และมีการปฏิบัติต่อการรักษาสีงแวดล้อมได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่มุ่งให้เด็กเกิดพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อม

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่า พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นหลังการจัดประสบการณ์ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ก่อนเรียนเด็กมีความรู้เรื่องสีงแวดล้อม ($\bar{x} = 3.56$, S.D. = 0.48) ด้านเจตคติที่ดีต่อสีงแวดล้อม ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.46) ด้านการปฏิบัติรักษาสีงแวดล้อม ($\bar{x} = 2.22$, S.D. = 1.56) และหลังเรียนเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในแต่ละด้านเพิ่มสูงขึ้นในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปฏิบัติรักษาสีงแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 9.11$, S.D. = 1.05) รองลงมาคือ ด้านความรู้เรื่องสีงแวดล้อมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 8.67$, S.D. = 0.34) และด้านเจตคติที่ดีต่อสีงแวดล้อม ($\bar{x} = 8.44$, S.D. = 0.36) ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการทดลอง

พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อม	ทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	คะแนนผลต่าง	Z	P
ด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม	ก่อน	3.56	1.23	5.11	-2.701	.00*
	หลัง	8.67	0.86			
ด้านเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม	ก่อน	3.00	1.32	5.44	-2.682	.00*
	หลัง	8.44	1.67			
ด้านการปฏิบัติรักษาสีสิ่งแวดล้อม	ก่อน	2.22	1.56	6.89	-2.724	.00*
	หลัง	9.11	1.05			
รวม	ก่อน	8.78	0.83	17.44	-4.577	.00*
	หลัง	26.22	0.58			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ดำเนินการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมโดยรวมสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และมีการปฏิบัติต่อการรักษาสีสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่มุ่งให้เกิดพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1.1 ด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม จากการจัดประสบการณ์พัฒนาพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากสถานที่จริงเด็กได้ลงมือสืบค้นด้วยตนเอง ได้สัมผัสและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นระหว่างทำกิจกรรมระหว่างเพื่อนและครู ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ตนพบเจอสามารถวิเคราะห์แล้วบอกสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นได้ขณะทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมเด็กสนใจและอยากเฝ้าหาความรู้ในกิจกรรมที่จัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ สามารถซึมซับถึงความงามและคุณค่าของธรรมชาติได้เป็นอย่างดี หากเด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดี สะอาด สงบ และเป็นธรรมชาติจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธวรรณ พุทธิกุล และ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2560) จะทำให้เด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืนได้ ดังนั้นการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรตระหนักรู้และมีจิตสำนึกที่ดี ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

1.2 ด้านเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง เด็กแสดงความรู้สึกรัก ห่วงใย อยากจะช่วยเหลือธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการบอกเล่าความรู้สึกอธิบายสิ่งที่ตนคิดและตระหนักได้ขณะทำกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ การที่เด็กเกิดความรู้สึกตระหนักรู้และซาบซึ้งถึงคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนี้ เกิดจากการที่เด็กได้เรียนรู้และสัมผัสกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริงใกล้ตัว การได้สะท้อนความรู้สึกนึกคิดแลกเปลี่ยนกันและกัน สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียร์เจต์ที่มนุษย์มีความสามารถในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิด ความสามารถนี้คือการปรับตัว (Adaptation) (Halpenny, 2013)

1.3 ด้านการปฏิบัติรักษาสีสิ่งแวดล้อม พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติรักษาสีสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ผลต่างของคะแนน เท่ากับ 6.89 เด็กสามารถปฏิบัติตัวในการดูแล รักษา เห็นคุณค่า ใช้ทรัพยากร

อย่างคุ้มค่าได้เหมาะสมตามวัย เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวจนถ่ายทอดออกมาทางพฤติกรรมที่แสดงออก (พิชญ์ ปิยจันทร์, 2560) จะเห็นได้ว่าในกิจกรรมตามหน่วยการจัดประสบการณ์พัฒนาพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา ช่วยให้เด็กเกิดพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมได้ชัดเจน ซึ่งเด็กในวัยนี้จะมีสมาธิสั้น โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและสร้างองค์ความรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เด็กได้ลงมือทำจริงโดยร้อยเรียงขั้นตอนการเรียนรู้ ชง เชื่อม ใช้ เพื่อให้เด็กเกิดการซึมซับ เกิดความตระหนักในเรื่องราวสถานการณ์ วิธีแก้ไขและวิธีปฏิบัติตนที่จะช่วยดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนำไปสู่การแสดงออกด้วยการปฏิบัติรักษาสีสิ่งแวดล้อมจนทำให้เกิดความรู้ เจตคติที่ดี นำมาสู่การแสดงออกถึงพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่า หลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สังเกตคะแนนรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติรักษาสีสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 9.11$, S.D. = 1.05) รองลงมาคือ ด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 8.67$, S.D. = 0.34) และด้านเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 8.44$, S.D. = 0.36) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดความรู้ เจตคติที่ดี นำมาสู่การแสดงออกถึงพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องวิธี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnstone et al. (2022) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปฐมวัยตามธรรมชาติและพัฒนากายทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ของเด็ก: การทบทวนอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการผสมผสาน โปรแกรมการศึกษาปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติ (ECE) ที่อิงธรรมชาติกับการเติบโตของเด็กในด้านต่าง ๆ ของพัฒนากายทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จำเป็นต้องมีการวิจัยที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งให้การค้นพบในปัจจุบัน และเพื่อให้เข้าใจดีขึ้นเกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของธรรมชาติที่จำเป็นในการบรรลุผลการพัฒนาเด็กที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนุช ขอดนอก และสิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ (2566) พบว่า ผลของกิจกรรมจิตศึกษาที่มีต่อการเข้าใจความรู้สึก ผู้อื่นของเด็กปฐมวัย 1) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น สูงกว่าก่อนการทดลองและ 2) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรเพิ่มระยะเวลาการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ขึ้นอีกจะได้ไม่เร่งรีบจนเกินไป
- 1.2 จุดประสงค์ในแผนการจัดประสบการณ์บางวันควรให้แต่ละด้านของพฤติกรรมแสดงออกชัดเจนเพิ่มมากขึ้น
- 1.3 ครูควรเตรียมอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในทุก ๆ หน่วยการเรียนรู้ให้หลากหลายเพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้เพิ่มเติม

1.4 เพิ่มแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาในหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการทดลองจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา เปรียบเทียบกับการจัดประสบการณ์แบบอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบให้มีความแตกต่างที่หลากหลาย
- 2.2 ควรพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา ร่วมกับแผนการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพฤติกรรมเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ ด้วย
- 2.3 ควรให้เด็กได้เรียนรู้ในสถานการณ์หรือสถานที่ในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย และทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์กับเด็กปฐมวัย 2 กลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบผล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). *แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม*. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- แก้วตา นพณีย์จรัสเลิศ. (2567, 19 ธันวาคม). *พัฒนาการเด็กปฐมวัยเสริมสร้างศักยภาพได้ด้วย “วิธีการเรียนการสอนรูปแบบ Nature-based learning”*. <https://www.posttoday.com/columnist/684905>
- ปิยนุช ขอดนอก และ สิริลักษณ์ โป่งสันเทียะ. (2566). ผลของกิจกรรมจิตศึกษาที่มีผลต่อการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 36(1), 18–30.
- พิชญ์ ปิยจันทร์. (2560). สิ่งแวดล้อมศึกษา: กระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำอย่างเท่าเทียม. *วารสารสิ่งแวดล้อม*, 21(3), 38–42.
- พัชรภรณ์ พุทธิกุล และ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้หลักฐานและการอิงสถานที่ เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของเด็กอนุบาล. *วารสารเศรษฐศาสตร์*, 45(3), 109–124.
- มาริยาม เจ๊ะเต๊ะ. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น: กรณีศึกษา โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์]. คลังปัญญา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ NIDA Wisdom Repository. <https://repository.nida.ac.th/items/a434edf3-e278-4909-b7f8-67d6c75b6595>
- วราภรณ์ พรหมสอน, ธิติสุดา ต้นเชื้อ, เมธาวี อรรถาเวช, และ ธิติรัตน์ จันทะหิน. (2552). การพัฒนาทักษะการคิดทางบวกสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมแนวทางการเรียนรู้ด้วยจิตศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*, 2(2), 10–17.
- วิเชียร ไชยบัง. (2561). ผลของกิจกรรมจิตศึกษาที่มีผลต่อการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 36(1), 18–30.
- วินัย วีระวัฒนานนท์. (2562). *หลักการสอนสิ่งแวดล้อม*. พิษณุโลกคอตคอม.
- ศิวาลัย สุทธิประภา, ปิยะนันท์ หิรัญย์โลทร, และ อรพรรณ บุตรกัตติญ. (2565). ผลของการจัดกิจกรรมเกมดนตรีและเคลื่อนไหวผาสน Unplugged Coding เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 4(2), 123–137.
- ศศิพันธ์ เปี่ยมเปี่ยมสิน, นงเยาว์ นุชนารถ, กรณิศ ทองสอาด, ชนม์ธิดา ยาแก้ว, นิศารัตน์ อีธรรมโนรส, และ ชนิศรา ใจชัยภูมิ. (2561). *การศึกษาปฐมวัย Early Childhood Education* [เอกสารประกอบการสอน]. ศูนย์บริการสื่อและสิ่งพิมพ์ดีไซท์.
- Halpenny, A. M., & Pettersen, J. (2013). **Introducing Piaget: A guide for practitioners and students in early years education**. Routledge.
- Johnstone, A., Martin, A., Cordovil, R., Fjørtoft, I., Iivonen, S., Jidovtseff, B., Lopes, F., Reilly, J. J., Thomson, H., Wells, V., & McCrorie, P. (2022). Nature-Based Early Childhood Education and Children’s Social, Emotional and Cognitive Development: A Mixed-Methods Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(10), 5967. <https://doi.org/10.3390/ijerph19105967>
- Likert, R. (1967). “The Method of Constructing and Attitude Scale,” in *Attitude Theory and Measurement*. P.90-95. Wiley & Son.

ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) และความสามารถในการทำกำไรที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Correlation Between Environmental, Social, and Governance (ESG) Scores and Profitability Impacting the Returns of Sustainability Index Securities on the Stock Exchange of Thailand

เพชรอรุณ พุ่มแก้ว¹ และ ธนภณ วิมูลอาจ²

Pecharoon Pumkaew¹ and Thanapon Wimonard²

Received: 14 พ.ค. 2568

Revised: 7 ส.ค. 2568

Accepted: 13 ส.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล และความสามารถในการทำกำไรที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืน (ESG) ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยทำการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง ที่ประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มดังกล่าวจำนวน 86 บริษัท ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเป็นรายไตรมาส ระหว่างไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2563 ถึงไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2567 รวม 20 ไตรมาส ซึ่งก่อให้เกิดชุดข้อมูลจำนวน 1,720 รายการ ซึ่งใช้สถิติเชิงพรรณนา การทดสอบสหสัมพันธ์ และสมการถดถอยเชิงพหุคูณในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม คะแนนด้านบรรษัทภิบาล และความสามารถในการทำกำไรวัดจากอัตรากำไรสุทธิ มีผลทางบวกต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่คะแนนด้านสังคม ความสามารถในการทำกำไร วัดจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ ค่า Adjusted R-squared มีค่า 0.548 สะท้อนให้เห็นว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดในแบบจำลองสามารถอธิบายความผันแปรของผลตอบแทนหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนได้ร้อยละ 54.8 ผลการศึกษานี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจต่อบทบาทของปัจจัยด้าน ESG และความสามารถในการทำกำไรต่อผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มความยั่งยืน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนในการวิเคราะห์การลงทุน ตลอดจนผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงานกำกับดูแลในการส่งเสริมการลงทุนอย่างยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

คำสำคัญ: ผลตอบแทน, คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล, หลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืน

Abstract

This study aims to examine the Relationship Between Environmental, Social, and Governance (ESG) scores and profitability as determinants of stock returns in the SET ESG Index of the Stock Exchange of Thailand. The sample includes 86 listed companies in the SET ESG, with secondary data collected quarterly from Q1 2020 to Q4 2024, covering a total of 20 quarters and 1,720 observations. Descriptive statistics, correlation analysis, and multiple regression analysis were employed to analyze the data.

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อีเมล: Pecharoon.p@kkumail.com

² ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อีเมล: thanwim@kku.ac.th

¹ A Master Student, Master of Business Administration, College of Graduate Study in Management, Khon Kaen University,
Email: Pecharoon.p@kkumail.com

² Dr., Lecturer, Master of Business Administration, College of Graduate Study in Management, Khon Kaen University,
Email: thanwim@kku.ac.th

The results reveal that environmental scores, governance scores, and profitability measured by net profit margin have a statistically significant positive relationship with returns at the 0.05 significance level. In contrast, social scores, return on assets (ROA), and return on equity (ROE) do not have a statistically significant effect on stock returns. The adjusted R-squared value of 0.548 indicates that the independent variables in the model explain 54.8% of the variation in stock returns. These findings enhance the empirical understanding of the influence of ESG factors and profitability on the performance of SET ESG, offering valuable insights for investors in evaluating sustainable investment opportunities. Furthermore, the results can support policymakers and regulators in promoting sustainable investment practices in the Thai capital market.

Keywords: Returns, ESG Scores, SET ESG

บทนำ

ในช่วงระยะเวลาหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา แนวคิดการลงทุนที่คำนึงถึงความยั่งยืน (Sustainable Investment) ได้ทวีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญในระบบตลาดทุนทั่วโลก โดยมีองค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environmental, Social, and Governance: ESG) ซึ่งได้รับการยอมรับในวงกว้างว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจ โอกาสในการขยายตัวทางธุรกิจ และการก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้นในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2566) การผนวกรวมมิติ ESG เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และตัดสินใจลงทุนจึงถูกพัฒนาให้เป็นกรอบการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ที่ได้รับการสนับสนุนในระดับนานาชาติ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขันและความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว (Friede, Busch & Bassen, 2015)

ในระบบตลาดทุนของประเทศไทยได้ดำเนินบทบาทเชิงรุกในการส่งเสริมกระบวนการตัดสินใจลงทุนที่ยึดมั่นในหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยริเริ่มพัฒนาดัชนีหลักทรัพย์ที่มีผลการดำเนินงานเป็นเลิศด้าน ESG ภายใต้กรอบ Thailand Sustainability Investment (THSI) เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 โดยประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนที่มีผลการดำเนินงานโดดเด่นด้าน ESG โดยพิจารณาจากการประเมินตามเกณฑ์ที่ครอบคลุมด้านนโยบาย การบริหารจัดการ และการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567) ทั้งนี้ รายชื่อบริษัทในดัชนี THSI ได้กลายเป็นเครื่องมือเชิงวิเคราะห์ที่สำคัญสำหรับนักลงทุนที่ต้องการพิจารณาปัจจัย ESG ควบคู่กับข้อมูลทางการเงินในการตัดสินใจลงทุน และยังมีบทบาทในการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจดำเนินกิจการโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน ในปี พ.ศ. 2566 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ยกระดับมาตรฐานการประเมินโดยการบูรณาการระบบ SET ESG Ratings ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินความโปร่งใสและคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล ESG ของบริษัทจดทะเบียน โดยใช้แนวทางที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น GRI, SASB และ TCFD รวมถึงการนำข้อมูลจากสถาบันจัดอันดับ ESG ระดับโลกมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567)

การขยายตัวของการลงทุนหลักทรัพย์ที่มุ่งเน้นด้าน ESG ในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกองทุน ESG ทั้งนี้ รายงานของ Morningstar Thailand (2023) ระบุว่า ณ ปี พ.ศ. 2566 กองทุนรวม ESG ในประเทศไทยมีมูลค่าทรัพย์สินสุทธิรวมทั้งสิ้นประมาณ 45,000 ล้านบาท แบ่งเป็นกองทุนที่ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยจำนวน 22 กองทุน คิดเป็นมูลค่า 2,500 ล้านบาท และกองทุนที่เน้นการลงทุนในต่างประเทศจำนวน 91 กองทุน คิดเป็นมูลค่ารวม 43,000 ล้านบาท ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากว่าร้อยละ 94 ของกองทุน ESG ที่มีจำหน่ายในประเทศมุ่งเน้นการลงทุนในตลาดทุนต่างประเทศ โดยปัจจัยสนับสนุนแนวโน้มดังกล่าว ได้แก่ การสนับสนุนเชิงนโยบายจากหน่วยงานกำกับดูแล การเพิ่มขึ้นของการเปิดเผยข้อมูล ESG โดยบริษัทจดทะเบียน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการตัดสินใจลงทุนที่มีการตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับที่สูงขึ้น (Global Sustainable Investment Alliance, 2021)

การลงทุนที่ให้ความสำคัญกับ ESG นอกจากจะมีบทบาทในการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้ว ยังมีแนวโน้มในการสร้างผลตอบแทนที่มีเสถียรภาพในระยะยาว งานวิจัยของ Eccles et al. (2014) ชี้ให้เห็นว่าองค์กรที่นำหลักการ ESG ไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถสร้างผลตอบแทนในระดับที่สูงกว่าองค์กรทั่วไป ขณะที่ Clark et al. (2015) เสนอว่าการบริหารจัดการประเด็น ESG อย่างมีประสิทธิภาพสามารถช่วยลดต้นทุนทางการเงินและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับชื่อเสียงองค์กร

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มบริษัทในกลุ่มหลักทรัพย์ความยั่งยืน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เนื่องจากบริษัทในกลุ่มนี้มีลักษณะโดดเด่นด้าน ESG อย่างชัดเจน และเป็นกลุ่มที่ได้รับความสนใจจากนักลงทุนเชิงยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง การศึกษาผลกระทบของปัจจัย ESG ต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ในกลุ่มนี้จึงมีความเหมาะสมและสามารถสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ

ในด้านการวิเคราะห์ทางการเงิน ผู้วิจัยเลือกใช้อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) ได้แก่ อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin), อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นตัวแปรด้านการเงินในการศึกษา เนื่องจากอัตราส่วนเหล่านี้เป็นตัวแทนที่สำคัญของประสิทธิภาพการดำเนินงาน การควบคุมต้นทุน และการสร้างมูลค่าต่อผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่นักลงทุนใช้ในการประเมินความสามารถของกิจการในการสร้างผลตอบแทนในระยะยาว (Brigham & Ehrhardt, 2013) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางของการลงทุนที่มุ่งเน้นการเติบโตอย่างยั่งยืนซึ่งต้องอาศัยความแข็งแกร่งทั้งในเชิง ESG และการเงินควบคู่กัน

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้าน ESG และความสามารถในการทำกำไรกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่มความยั่งยืน โดยมุ่งหวังให้ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของนักลงทุน ผู้กำหนดนโยบาย และหน่วยงานกำกับดูแล ในการส่งเสริมการลงทุนอย่างยั่งยืนในตลาดหุ้นไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) กับความสามารถในการทำกำไรที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

1. แนวคิดการลงทุนอย่างยั่งยืน

การลงทุนอย่างยั่งยืนได้รับการนิยามโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2567) ว่าเป็นแนวทางการลงทุนที่ผสานประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG) เข้ากับการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนอย่างรอบด้าน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในระยะยาว ควบคู่กับการส่งเสริมผลกระทบเชิงบวก หรือการลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ มีการยอมรับอย่างแพร่หลายว่าผลการดำเนินงานด้าน ESG มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการ ทั้งในแง่ของการลดความเสี่ยง การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการได้รับความไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนความมั่นคงและการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการในระยะยาว โดยแนวทางการลงทุนอย่างยั่งยืนได้พัฒนาและแพร่หลายในระดับสากล โดยมีหลากหลายกลยุทธ์ เช่น การใช้เกณฑ์คัดกรองเชิงลบ (Negative Screening) เพื่อหลีกเลี่ยงการลงทุนในกิจการที่อาจขัดต่อจริยธรรมของสังคม และการใช้เกณฑ์คัดกรองเชิงบวก (Positive Screening) เพื่อคัดเลือกกิจการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมหรือมีผลการดำเนินงานด้าน ESG ที่โดดเด่น ซึ่งปัจจุบันการลงทุนอย่างยั่งยืนได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั่วโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคยุโรปและสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเทศไทย แนวคิดดังกล่าวเริ่มได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะในหมู่นักลงทุนสถาบัน ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้าน ESG เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาคัดเลือกหลักทรัพย์เพื่อประกอบการลงทุน

สรุปได้ว่า การลงทุนอย่างยั่งยืนหมายถึงการพิจารณาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) ควบคู่กับการวิเคราะห์ทางการเงิน เพื่อสร้างผลตอบแทนระยะยาวและลดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลการดำเนินงานด้าน ESG มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยง ความสามารถในการแข่งขัน และการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งล้วนส่งผลต่อความยั่งยืนของธุรกิจในระยะยาว

2. ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Theory)

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Theory) เป็นแนวคิดที่เสนอโดย Freeman (1984) ซึ่งเน้นว่าการดำเนินธุรกิจขององค์กรไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะการสร้างผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า พนักงาน ชุมชน ซัพพลายเออร์ ภาครัฐ หรือแม้กระทั่งสิ่งแวดล้อม โดยมองว่าความสำเร็จขององค์กรในระยะยาวขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารความสัมพันธ์กับกลุ่มเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม แนวคิดนี้ได้รับการขยายผลและนำมาใช้ในบริบทของความยั่งยืนและ ESG (Environmental, Social

and Governance) โดยเฉพาะในด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งบริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างจริงจัง มักสามารถลดความเสี่ยงจากปัญหาภายนอก สร้างภาพลักษณ์เชิงบวก และได้รับความไว้วางใจจากนักลงทุน (Clarkson, 1995; Jones, 1995) ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงสนับสนุนแนวคิดที่ว่าคะแนนด้าน ESG ที่ดี โดยเฉพาะในด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม จะสามารถส่งผลเชิงบวกต่อความสามารถในการสร้างผลตอบแทนของบริษัทได้

3. ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ถูกพัฒนาโดย Jensen and Meckling (1976) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้น (Principal) และผู้บริหาร (Agent) ซึ่งมักเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างทั้งสองฝ่าย เนื่องจากผู้บริหารอาจดำเนินการตามเป้าหมายส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทฤษฎีนี้เสนอให้มีการออกแบบโครงสร้างบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการอิสระ การเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส และการใช้ระบบตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนตัวแทน (Agency Costs) และเพิ่มความน่าเชื่อถือขององค์กรในสายตานักลงทุน (Fama & Jensen, 1983) ในการศึกษาด้าน ESG คะแนนบรรษัทภิบาลที่ดีจึงสะท้อนถึงระบบการจัดการที่เข้มแข็งและสามารถสร้างผลตอบแทนที่ยั่งยืนให้แก่ผู้ถือหุ้น อันเป็นผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีตัวแทน

4. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักทรัพย์โดยใช้ปัจจัยพื้นฐาน

การวิเคราะห์หลักทรัพย์โดยอาศัยปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental Analysis) เป็นแนวทางที่ใช้ในการประเมินมูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ โดยพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการดำเนินธุรกิจของบริษัท ทั้งในระดับมหภาค ระดับอุตสาหกรรม และระดับองค์กร เพื่อใช้ในการกำหนดความเหมาะสมของราคาหลักทรัพย์ และสนับสนุนการตัดสินใจลงทุนอย่างมีเหตุผลและประสิทธิผล (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2561) โดยกระบวนการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานสามารถจำแนกได้เป็นสามระดับหลัก ดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ (Macroeconomic Analysis) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจในภาพรวม ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคต เพื่อประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบธุรกิจโดยรวม ซึ่งมักใช้ตัวชี้วัดเศรษฐกิจ เช่น อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP growth rate) ระดับเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย การจ้างงาน และเสถียรภาพของนโยบายการเงินและการคลังของภาครัฐ เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้มีผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน รวมถึงผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดทุน

4.2 การวิเคราะห์ระดับอุตสาหกรรม (Industry-Level Analysis) การวิเคราะห์ในระดับนี้มุ่งเน้นไปที่การศึกษาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมที่บริษัทตั้งอยู่ โดยพิจารณาถึงโครงสร้างการแข่งขันในอุตสาหกรรม วงจรการเติบโตของอุตสาหกรรม (Industry Life Cycle) แรงผลักดันจากเทคโนโลยีหรือกฎระเบียบ ตลอดจนแนวโน้มของอุปสงค์และอุปทานในตลาดเฉพาะกลุ่ม การประเมินเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจถึงโอกาสและข้อจำกัดในการเติบโตของธุรกิจภายในอุตสาหกรรม และสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการคัดเลือกหลักทรัพย์ที่มีศักยภาพในระยะยาว

4.3 การวิเคราะห์ระดับบริษัท (Firm-Level Analysis) เป็นกระบวนการประเมินข้อมูลเฉพาะของบริษัท เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพและศักยภาพในการดำเนินงาน แบ่งออกเป็นวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ครอบคลุมถึงโครงสร้างองค์กร คุณภาพของทีมผู้บริหาร กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ วัฒนธรรมองค์กร และปัจจัยด้านนวัตกรรมหรือความสามารถในการแข่งขันที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวเลข และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้ข้อมูลทางการเงินที่เป็นตัวเลข เช่น งบกำไรขาดทุน งบดุล และงบกระแสเงินสด โดยพิจารณาอัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ โดยหนึ่งในกลุ่มที่ได้รับความนิยมสูงคือ อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) ซึ่งสะท้อนศักยภาพในการสร้างผลกำไรจากการดำเนินงานของบริษัท โดยตรง ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้อัตราส่วนสามรายการ ได้แก่ อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin: NPM), อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นอัตราส่วนที่สะท้อนถึงความสามารถในการทำกำไร เนื่องจากแต่ละตัวแปรสะท้อนมิติที่ต่างกันของผลการดำเนินงาน โดย NPM แสดงถึงความสามารถในการควบคุมต้นทุนและสร้างกำไรสุทธิจากยอดขาย (ROA) สะท้อนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ทั้งหมดให้เกิดผลตอบแทน (ROE) สะท้อนความสามารถในการสร้างผลตอบแทนให้แก่ผู้ถือหุ้นจากเงินทุนที่ลงไป

การเลือกศึกษาทั้งสามตัวแปรพร้อมกัน แทนที่จะเลือกเพียงตัวใดตัวหนึ่ง จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครอบคลุมภาพรวมของความสามารถในการทำกำไรจากทั้งมุมมองด้านการดำเนินงาน ทรัพยากร และผู้ถือหุ้น ซึ่งช่วยเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์ และลดความลำเอียงที่อาจเกิดจากการพึ่งพาตัวแปรเดียว

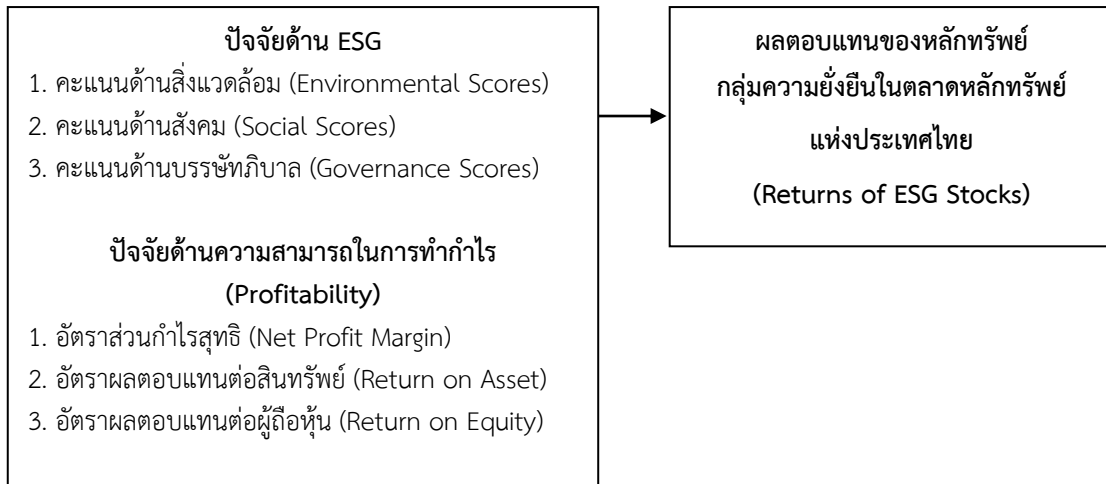
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environmental, Social, and Governance: ESG) ที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นในตลาดทุน พบว่า มีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างปัจจัยด้าน ESG กับอัตราผลตอบแทนหลักทรัพ์ในบริบทของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดทุนในต่างประเทศ

งานวิจัยของกนกพร รัตนอำพล และคณะ (2564) และ Wiriyakitjar et al. (2024) ระบุว่า คะแนนประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและด้านบรรษัทภิบาลมีผลกระทบเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ullah (2012) ที่วิเคราะห์ข้อมูลจากดัชนี KSE-30 ในประเทศปากีสถาน และ Teker and Yüksel (2014) ที่ศึกษาตลาดหลักทรัพย์อิสตันบูล โดยต่างพบว่า การดำเนินงานด้านธรรมาภิบาลส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ ในขณะที่ปัจจัยด้านสังคมได้รับการเน้นย้ำในงานวิจัยของ Fatmy (2016) ที่ศึกษาจากดัชนี FTSE-100 และ HDAX

นอกจากปัจจัยด้าน ESG แล้ว ยังมีการศึกษาถึงปัจจัยทางการเงินที่อาจมีผลต่ออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ควบคู่กัน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมายังมีแนวโน้มแยกการวิเคราะห์ระหว่างปัจจัยด้าน ESG และปัจจัยด้านการเงินโดยไม่รวมไว้ในกรอบการศึกษาร่วมกัน โดยปัจจัยทางการเงินที่ได้รับความสนใจส่วนใหญ่เป็นอัตราส่วนทางการเงินซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการทำกำไรของบริษัท เช่น งานวิจัยของ วิไลลักษณ์ แสงสุวรรณ (2564) พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET100 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมโนรา รังสิมารางกูร (2563) ที่เน้นกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค นอกจากนี้ ไพรัชญา วิจิตรประดิษฐ์ (2562) ยังพบว่าอัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin: NPM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานของศราภรณ์ หนูศักดิ์ (2564) ที่ศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมและก่อสร้าง และ รัชญา ส่งสุข (2566) ที่ศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ส่วนใหญ่จะศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก และยังขาดกรอบการวิเคราะห์ที่รวม ESG และอัตราส่วนทางการเงินเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

ดังนั้น กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดการลงทุนอย่างยั่งยืน (Sustainable Investment) ซึ่งมุ่งเน้นการบูรณาการปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) เข้ากับการตัดสินใจลงทุน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567) โดยแนวคิดดังกล่าวได้รับการยอมรับว่าสามารถลดความเสี่ยงและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในระยะยาว (Clarkson, 1995; Jones, 1995) และการวิจัยในครั้งนี้ใช้ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) ควบคู่กับตัวแปรด้านความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดทางการเงินที่นิยมใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของบริษัท (ไพรัชญา วิจิตรประดิษฐ์, 2562; มโนรา รังสิมารางกูร, 2563) นอกจากนี้ งานวิจัยยังติดตามแนวคิดของทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Freeman, 1984) และทฤษฎีตัวแทน (Jensen & Meckling, 1976) เพื่ออธิบายบทบาทของ ESG และบรรษัทภิบาลในการลดความขัดแย้งและสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผู้ลงทุน เพื่อประเมินผลกระทบร่วมกันระหว่างปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม บรรษัทภิบาล (ESG) และความสามารถในการทำกำไรต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่มยั่งยืน (กนกพร รัตนอำพล และคณะ, 2564; Ullah, 2012; Teker & Yüksel, 2014) ซึ่งเป็นประเด็นที่ยังไม่ถูกสำรวจอย่างครอบคลุมในบริบทของตลาดทุนไทย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) และความสามารถในการทำกำไรที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยฉบับนี้อาศัยข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบข้อมูลพาเนล (Panel Data) โดยครอบคลุมระยะเวลาไตรมาสที่ 1 ปี 2563 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี 2567 รวมทั้งสิ้น 20 ไตรมาส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วยบริษัทที่ได้รับการจัดประเภทอยู่ในหลักทรัพย์กลุ่มยั่งยืน และมีข้อมูลทางการเงินครบถ้วนตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้ โดยคัดเลือกมาได้จำนวนทั้งสิ้น 86 บริษัท และเมื่อคำนวณตามจำนวนไตรมาสทั้งหมด ส่งผลให้ได้ชุดข้อมูลรวมจำนวน 1,720 รายการ ผู้วิจัยได้จัดจำแนกกลุ่มตัวอย่าง 86 บริษัทตาม หมวดอุตสาหกรรมหลัก (Industry Classification) ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้เข้าใจบริบทของการวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น โดยพบว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 8 บริษัท
- 1.2 กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค 14 บริษัท
- 1.3 กลุ่มบริการ 18 บริษัท
- 1.4 กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 10 บริษัท
- 1.5 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 15 บริษัท
- 1.6 กลุ่มเทคโนโลยี 6 บริษัท
- 1.7 กลุ่มเกษตรและอาหาร 7 บริษัท
- 1.8 กลุ่มการเงิน 8 บริษัท

ในด้านความเหมาะสมของขนาดกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลจากบริษัทจำนวน 86 แห่ง ซึ่งถือว่าเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการทางสถิติ เนื่องจากขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 30 ราย ($n > 30$) มักถือว่าเพียงพอในเชิงสถิติสำหรับการประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลองถดถอย (Gujarati & Porter, 2009) โดยในกรณีนี้ ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 1,720 รายการ ยิ่งเพิ่มความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์และช่วยให้สามารถตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) และความสามารถทำกำไรที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยความสามารถทำกำไร วัดจากอัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อพิจารณาระดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน ESG แต่ละด้านและตัวแปรด้านกำไรกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ซึ่งเป็นวิธีมาตรฐานในการวัดความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรเชิงปริมาณ (Hair et al., 2019) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คือ SPSS ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับความนิยมในงานวิจัยเชิงปริมาณ (Zikmund et al., 2013)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยฉบับนี้เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) ได้จากหน่วยงานที่ประเมินคะแนน ESG คือ Refinitiv ซึ่งเป็นฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ที่มีข้อมูลย้อนหลังครบถ้วนตามระยะเวลาที่ศึกษา ทั้งนี้ Refinitiv เป็นฐานข้อมูลที่ต้องชำระค่าบริการในการเข้าถึงข้อมูล อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลจาก Refinitiv ได้ผ่านการใช้สิทธิ์ของสถาบันการศึกษา เนื่องจากมหาวิทยาลัยต้นสังกัดได้ทำสัญญาซื้อลิขสิทธิ์ฐานข้อมูลนี้ไว้เพื่อสนับสนุนการศึกษาและการวิจัย นอกจากนี้ ข้อมูลด้านอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร และผลตอบแทนของหลักทรัพย์ กลุ่มความยั่งยืน เก็บรวบรวมจากงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นข้อมูลสาธารณะที่สามารถเข้าถึงได้ผ่านเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้เพื่อสรุปลักษณะทั่วไปของข้อมูลตัวแปร ทั้งในตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ก่อนการใช้สถิติเชิงอนุมาน ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อสมมติพื้นฐานของแบบจำลองทางเศรษฐมิติ โดยเฉพาะความเป็นพหุสหสัมพันธ์ (Multicollinearity) ซึ่งอาจส่งผลให้การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคลาดเคลื่อนและไม่สามารถให้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือได้ การทดสอบดังกล่าวดำเนินการผ่านการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 โดยค่าที่อยู่ในช่วง -0.7 - 0.7 ถือว่าไม่มีปัญหาดังกล่าวในระดับที่กระทบต่อความแม่นยำของแบบจำลอง (Hair et al., 2019) เมื่อยืนยันว่าไม่มีปัญหาดังกล่าวแล้ว จึงสามารถดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติต่อไปได้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในทางสถิติหลัก โดยการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในแบบจำลองเชิงเส้นจะช่วยระบุทิศทางและระดับของผลกระทบที่แต่ละปัจจัยมีต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่มยั่งยืน

สรุปผล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มหุ้นยั่งยืน จำนวนทั้งสิ้น 86 บริษัท ซึ่งมีข้อมูลครบถ้วนตลอดช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา ส่งผลให้ได้จำนวนหน่วยข้อมูลรวมทั้งสิ้น 1,720 รายการ โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตาราง 1 อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มยั่งยืน จำแนกตามค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดและค่าต่ำสุด

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
อัตราผลตอบแทน (RETURN)	2.60	16.85	144.90	-54.94
คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม (ENV)	59.96	10.52	82.89	36.21
คะแนนด้านสังคม (SOC)	62.61	7.34	74.97	44.29
คะแนนด้านบรรษัทภิบาล (GOV)	50.49	13.56	76.32	17.83
อัตรากำไรสุทธิ (NPM)	11.42	12.43	62.68	-35.69
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)	9.00	4.89	23.25	-9.73
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE)	13.09	9.22	55.05	-17.08

จากตาราง 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาในช่วงการศึกษาระหว่างไตรมาสที่ 1 ปี 2563 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี 2567 ซึ่งครอบคลุมระยะเวลา 20 ไตรมาส แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.60 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 16.85 ในส่วนของตัวชี้วัดความยั่งยืน ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยด้านสิ่งแวดล้อมเท่ากับ 59.96 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.52 คะแนน คะแนนเฉลี่ยด้านสังคมเท่ากับ 62.61 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.34 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยด้านบรรษัทภิบาล เท่ากับ 50.49 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.56 คะแนน สำหรับความสามารถในการทำกำไร พบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 11.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.43 เท่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 9.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 4.89 ค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 13.09 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 9.2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตัวแปร	RETURN	ENV	SOC	GOV	NPM	ROA	ROE
RETURN	-	0.312*	0.293	0.413*	0.015*	0.033	0.045
ENV		-	0.612**	0.094**	-0.373**	-0.172*	-0.253*
SOC			-	-0.037**	-0.492*	-0.184*	-0.264*
GOV				-	0.312*	0.276*	0.062**
NPM					-	0.471**	0.193**
ROA						-	0.235**
ROE							-

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญ < 0.01 * หมายถึง ระดับนัยสำคัญ < 0.05

จากตาราง 2 ได้นำเสนอผลลัพธ์จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อทดสอบปัญหาพหุสัมพันธ์ โดยอาศัยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิเคราะห์ทั้งข้างต้น พบว่า ไม่ปรากฏตัวแปรอิสระคู่ใด ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงเกินเกณฑ์อื่นจะก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity กล่าวคือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดอยู่ภายในช่วงระหว่าง -0.7 ถึง 0.7 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทางสถิติ และไม่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม พบว่าตัวแปรอิสระบางตัวแสดงความสัมพันธ์ในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางที่สามารถนำไปใช้วิเคราะห์เชิงสาเหตุได้ จึงสรุปได้ว่าชุดข้อมูลดังกล่าวมีความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคสมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาผลกระทบของตัวแปรอิสระต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มยั่งยืนในลำดับถัดไป

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ

ตัวแปร	Beta	Std. Error	t-statistic	P-value
ค่าคงที่	11.232	8.981	1.251	0.013**
ENV	0.293	0.142	2.063	0.042*
SOC	0.043	0.164	0.262	0.773
GOV	0.404	0.073	5.534	0.027*
NPM	0.375	0.623	0.602	0.023*
ROA	0.603	0.454	1.328	0.192

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (ต่อ)

ตัวแปร	Beta	Std. Error	t-statistic	P-value
ROE	0.125	0.545	0.229	0.234
Observations = 1,720				
R ² = 0.563				
Adjusted R ² = 0.548				
F-Statistics (Sig.) = 38.292**				

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 พบว่าแบบจำลองถดถอยเชิงพหุคูณสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลตอบแทนหุ้นกลุ่มยั่งยืนได้ร้อยละ 54.8 (Adjusted R² = 0.548) โดยตัวแปรสำคัญที่ส่งผลในเชิงบวกต่อผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม (ENV), คะแนนบรรษัทภิบาล (GOV) และ ความสามารถในการทำกำไรโดยวัดจากอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบริษัทที่มีการดำเนินงานด้าน ESG ที่แข็งแกร่งและสามารถสร้างกำไรได้ดี มีแนวโน้มที่จะให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า ในทางตรงกันข้าม ตัวแปรอิสระอื่น ได้แก่ คะแนนด้านสังคม ความสามารถในการทำกำไรโดยวัดจากอัตรากำไรส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตรากำไรส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่ปรากฏว่ามีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่ได้มีบทบาทสำคัญหรือมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงของผลตอบแทนในช่วงเวลาที่ศึกษา สำหรับค่า Adjusted R-squared ที่ได้จากแบบจำลอง มีค่าเท่ากับ 0.548 ซึ่งหมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มยั่งยืนได้คิดเป็นร้อยละ 54.8 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 45.2 อาจเกิดจากอิทธิพลของปัจจัยภายนอกแบบจำลองหรือปัจจัยอื่นที่ไม่ได้ถูกรวมอยู่ในการศึกษา ผลการศึกษานี้จึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานที่ดีในด้านสิ่งแวดล้อม บรรษัทภิบาล และความสามารถในการสร้างกำไรในฐานะปัจจัยสำคัญที่สามารถส่งผลต่อศักยภาพในการสร้างผลตอบแทนของบริษัทในกลุ่มหุ้นยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์พบว่า คะแนนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสนับสนุนข้อสมมติที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตของกนกพร รัตนอำพล และคณะ (2564), Ullah (2012) Teker and Yüksel (2014) และ Wiriyakitjar et al. (2024) ที่ชี้ให้เห็นว่า การที่บริษัทมีผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับสูง สะท้อนถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่รัดกุม และความสามารถในการลดความเสี่ยงจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ สิ่งเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุน และสนับสนุนให้บริษัทสามารถสร้างผลตอบแทนได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว ผลการศึกษานี้สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Theory) ซึ่งเสนอว่าองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ว่าจะเป็นชุมชน ลูกค้า หรือสิ่งแวดล้อม จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและลดความเสี่ยงในระยะยาว ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างผลตอบแทนอย่างยั่งยืน

ในทำนองเดียวกัน คะแนนด้านบรรษัทภิบาลก็ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานและสนับสนุนข้อค้นพบจากงานวิจัยของ กนกพร รัตนอำพล และคณะ (2564), Ullah (2012), Teker and Yüksel (2014) และ Wiriyakitjar et al. (2024) โดยระบุว่าบริษัทที่มีบรรษัทภิบาลที่เข้มแข็งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กร เพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงาน และแสดงถึงการบริหารจัดการด้านความเสี่ยง ห่วงโซ่อุปทาน นวัตกรรม และจริยธรรมทางธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่นำไปสู่ความไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนักลงทุน อันเป็นรากฐานของความยั่งยืนทางการเงินของบริษัท ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดในทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ที่มุ่งเน้นการลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ถือหุ้น (Principal) กับผู้บริหาร (Agent) โดยการมีกลไกบรรษัทภิบาลที่เข้มแข็ง เช่น คณะกรรมการอิสระ โครงสร้างกรรมการที่

โปร่งใส และระบบตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารดำเนินงานในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น ซึ่งมีผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนและราคาหลักทรัพย์

นอกจากนี้ อัตราส่วนกำไรสุทธิ ยังปรากฏว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มยั่งยืนที่ระดับ 0.05 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของไพรียา วิจิตรประดิษฐ์ (2562), ศราภรณ์ หนูศักดิ์ (2564) และ รัชญา ส่งสุข (2566) ซึ่งชี้ว่าอัตราส่วนกำไรสุทธิเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพในการดำเนินธุรกิจของบริษัท หากบริษัทสามารถรักษาหรือเพิ่มอัตรากำไรสุทธิได้อย่างต่อเนื่อง ย่อมเป็นสัญญาณที่ดีต่อตลาดทุน ทำให้กลุ่มทุนเกิดความมั่นใจในการถือครองหรือเพิ่มการลงทุนในหุ้นของบริษัทนั้น ๆ ซึ่งส่งผลให้อัตราผลตอบแทนปรับตัวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 นักลงทุนควรให้ความสำคัญกับบริษัทที่มีคะแนนประเมินด้านสิ่งแวดล้อมและบริษัทภิบาลในระดับสูง เนื่องจากสะท้อนถึงแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการจัดการสิ่งแวดล้อมและระบบกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งสามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่อความสามารถในการเติบโตอย่างยั่งยืนขององค์กร

1.2 บริษัทควรกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน รวมถึงดำเนินโครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การบริหารจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้พลังงานหมุนเวียน ซึ่งจะช่วยเพิ่มคะแนนผลประเมินด้านสิ่งแวดล้อมและดึงดูดกลุ่มนักลงทุนที่สนใจลงทุนในหุ้นกลุ่มยั่งยืน รวมถึงการปรับปรุงด้านบริษัทภิบาล โดยบริษัทสามารถเพิ่มความโปร่งใสและความสามารถในการตรวจสอบได้โดยการนำมาตรฐานการบริหารจัดการระดับสากลมาใช้ เช่น ระบบการกำกับดูแลกิจการที่สอดคล้องกับหลักการของ OECD หรือมาตรฐาน GRI (Global Reporting Initiative) นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้เสียสามารถช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์และเพิ่มความเชื่อมั่นของนักลงทุนในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สำหรับการวิจัยในอนาคต ควรศึกษาวรรณกรรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มความยั่งยืน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมและแม่นยำยิ่งขึ้น

2.2 ศึกษาในรายกลุ่มอุตสาหกรรมของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ผู้สนใจจะลงทุนเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้นๆ ได้มีข้อมูลประกอบในการตัดสินใจ เนื่องจากในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมอาจมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน และไม่เหมือนกับภาพรวมของตลาด

เอกสารอ้างอิง

กนกพร รัตนอำพล, ธารินทร์ พงศ์สุพัฒน์ และ อภิชาติ พงศ์สุพัฒน์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มหุ้นยั่งยืน

ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *Journal of Buddhist Education and Research*, 7(3), 62-76.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2568, 5 กุมภาพันธ์). *SET ESG Ratings สร้างโอกาสการลงทุนด้วย SET ESG Ratings*.

<https://setsustainability.com//ESG-ratings>

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2561). *การวิเคราะห์หลักทรัพย์โดยใช้ปัจจัยพื้นฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ส่วนสิ่งพิมพ์ฝ่ายสื่อสารองค์กร.

ไพรียา วิจิตรประดิษฐ์. (2562). *อัตราส่วนทางการเงินที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

มนิรา รังสิมาราษฎร. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต]. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

<https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Manora.Run.pdf>

- รัฐยา ส่งสุข. (2566). ผลกระทบระหว่างอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารร้อยแก่นสารด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 8(2), 386-404.
- วิไลลักษณ์ แสงสุวรรณ. (2564). ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์]. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Wilailuck.San.pdf>
- ศรากรณ์ หนูศักดิ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกรณีศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU Digital Collections. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:271375
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2568, 16 มกราคม). กองทุนรวมเพื่อความยั่งยืน (Sustainable and Responsible Investing Fund : SRI Fund) มุ่งมั่นใส่ใจการลงทุนเพื่อผลตอบแทนที่ยั่งยืน. <https://www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2566/120166.pdf>
- Brigham, E. F., & Ehrhardt, M. C. (2013). *Financial management: Theory & practice* (14th ed.). South-Western Cengage Learning.
- Clark, G. L., Feiner, A., & Viehs, M. (2015). *From the stockholder to the stakeholder: How sustainability can drive financial outperformance*. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2508281
- Clarkson, M. B. E. (1995). A stakeholder framework for analyzing and evaluating corporate social performance. *Academy of Management Review*, 20(1), 92–117. <https://doi.org/10.5465/amr.1995.9503271994>
- Eccles, R. G., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2014). The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance. *Management Science*, 60(11), 2835–2857. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2014.1984>
- Fama, E. F., & Jensen, M. C. (1983). Separation of ownership and control. *Journal of Law and Economics*, 26(2), 301–325. <https://doi.org/10.1086/467037>
- Fatmy, V. (2016). *Analysis of environmental and social scores on firm profitability, lending and dividends in Germany and the UK Master's thesis, University of Vaasa*. <https://osuva.uvasa.fi/handle/10024/6436>
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach*. Pitman.
- Friede, G., Busch, T., & Bassen, A. (2015). ESG and financial performance: Aggregated evidence from more than 2000 empirical studies. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 5(4), 210–233. <https://doi.org/10.1080/20430795.2015.1118917>
- Global Sustainable Investment Alliance. (2021). *Global sustainable investment review 2020*. <https://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2021/08/GSIR-20201.pdf>
- Gujarati, D. N., & Porter, D. C. (2009). *Basic econometrics* (5th ed.). McGraw-Hill/Irwin.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360. [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(76\)90026-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(76)90026-X)
- Jones, T. M. (1995). Instrumental stakeholder theory: A synthesis of ethics and economics. *Academy of Management Review*, 20(2), 404–437. <https://doi.org/10.5465/amr.1995.9507312924>
- Morningstar Thailand. (2023). *ESG fund*. <https://www.morningstarthailand.com/th/news/242688/กองทุน-esg.aspx>
- Teker, S., & Yüksel, A. H. (2014). Stock price reaction for scoring on corporate governance. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 150, 985–992. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.09.109>

- Ullah, S. (2012). Relationship between corporate governance score and stock prices: Evidence from KSE-30 index companies. *International Journal of Business and Social Science*, 3(4), 239-249.
- Wiriyakitjar, R., Ousawat, T., Lekhakul, C., & Bumalayu, A. (2024). The impact of ESG factors on stock prices in family-owned businesses: Evidence from the Stock Exchange of Thailand. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*, 22(2), 6711-6718.
- Zikmund, W. G., Babin, B. J., Carr, J. C., & Griffin, M. (2013). *Business research methods* (9th ed.). South-Western Cengage Learning.

การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าด้วยแสง: แนวทางใหม่ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี Creative Fabric Pattern Design Using Cyanotype: A New Approach for Product Development of Suan Hansa Community Enterprise, Khlong Narai Sub-district, Mueang District, Chanthaburi Province

ศาสตรพันธุ์ บุญน้อย¹ และ พนม จงกล²
Sattrapan Boonnoi¹ and Phanom Chongkon²

Received: 5 มี.ค. 2568
Revised: 14 มิ.ย. 2568
Accepted: 28 มิ.ย. 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อหาแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน มีวิธีการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร เกี่ยวกับการสร้างภาพด้วยแสง จากนั้นสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสม จากการสร้างลวดลายด้วยแสง นำผลมาวิเคราะห์ในรูปแบบผลสรุปกระบวนการสร้างลวดลายและหลักการออกแบบลวดลาย และทำการสอบถามจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ จำนวน 4 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสรุปข้อมูลและแนวทางการออกแบบ รวมถึงจัดทำแผนภาพอ้างอิงในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของชุมชนในรูปแบบความเรียงเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการสร้างลวดลายด้วยแสงด้วยเฟอริกแอมโมเนียมซีเตรต และโพแทสเซียมเพอร์ริโซยาไนต์ โดยจัดวางดอกไม้และใบไม้แห้งนำไปตากแดดเป็นเวลา 15 นาที จากนั้นนำไปปรับสีด้วยน้ำด่างซีเฝ้า ก่อนนำไปย้อมเย็นด้วยสีธรรมชาติจากเปลือกและใบมังคุด ทำให้เกิดเป็นสีน้ำตาลเข้ม โดยสีที่เหมาะสมต้องมีสารแทนนินเป็นส่วนประกอบ รูปแบบการจัดวางลวดลายที่เหมาะสม คือ การจัดวางลวดลายแบบเรียงซ้อนกัน การจัดวางแบบวางทับซ้อน รูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง และการจัดวางแบบผสมผสาน 2) แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยชุมชนจะต้องสามารถผลิตเองได้ภายในชุมชน รูปแบบการจัดวางลวดลายที่เหมาะสมกับแนวทางการออกแบบ คือ การจัดวางแบบวางทับซ้อน รูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง เหมาะกับหมอนอิง กระเป๋าผ้า หรือภาพประดับผนัง การจัดวางลวดลายแบบเรียงซ้อนกัน และการจัดวางแบบผสมผสานเหมาะกับการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์, สร้างลวดลายด้วยแสง, ผลิตภัณฑ์ชุมชน

Abstract

This research aimed to 1) create cyanotypes using dyes extracted from local plants in Chanthaburi province, and 2) determine guidelines for designing cyanotype-based community products. This mixed-methods study involved reviewing documentary data related to image-making with light and conducting experiments with cyanotype techniques using local plant dyes to identify suitable methods. The results were analyzed in the form of a summary of the processes and principles of creating and designing patterns. Four members of

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบสร้างสรรค์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อีเมล: sattrapan.b@rbru.ac.th

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบสร้างสรรค์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อีเมล: phanom.c@rbru.ac.th

¹ Lecturer, Major. Creative Design Department, Faculty of Industrial Technology, Rambhai Barni Rajabhat University, Email: sattrapan.b@rbru.ac.th

² Lecturer, Major. Creative Design Department, Faculty of Industrial Technology, Rambhai Barni Rajabhat University, Email: phanom.c@rbru.ac.th * Corresponding Author

the Suan Harn Sa Community Enterprise Group were interviewed using an interview form to organize a focus group discussion. Comments were collected as a guideline for developing community products, and the data were analyzed from the summary of design data and guidelines, as well as a reference image sheet for designing community products was created in the form of a qualitative essay.

The results indicated that 1) a cyanotype using dyes from local plants in Chanthaburi province consisted of four steps by creating patterns with light using ferric ammonium citrate and potassium ferricyanide, arranging dried flowers and leaves and drying them in the sun for 15 minutes, adjusting the colors with ash alkaline water, and being dyed with natural colors from mangosteen peels and leaves, resulting in dark brown colors, in which appropriate colors must contain tannin as a component, and appropriate pattern arrangements included stacked patterns, overlapping patterns, spreading patterns, and mixed patterns. And 2) design guidelines of community products were that the community must be able to produce their products themselves and that pattern arrangements must meet design guidelines, namely overlapping and spreading patterns were suitable for cushions, cloth bags, or wall decorations, and stacked patterns and mixed patterns were suitable for designing clothing products.

Keywords: Creativity, Cyanotype, Local products

บทนำ

ตามที่นโยบายของรัฐบาลได้มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ “อุตสาหกรรมสร้างสรรค์” เป็นแกนกลางสำคัญ เช่น แพชั่นอาหาร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาพยนตร์ ศิลปะการแสดง ดนตรี รวมถึงงานฝีมือและหัตถกรรม โดยสอดคล้องกับ โมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) กระทรวงวัฒนธรรมได้กำหนดแนวนโยบายให้เป็น “กระทรวงสังคม กึ่งเศรษฐกิจ” เพื่อฟื้นฟูผู้ประกอบการหลังวิกฤตโควิด-19 พร้อมกระตุ้นเศรษฐกิจและเตรียมความพร้อมในการต้อนรับ นักท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงการส่งเสริม Soft Power ของไทยไปยังต่างประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2566) นโยบายดังกล่าวส่งผลต่อกลุ่มผู้ประกอบการหรือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) ที่จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในตลาดที่มีการแข่งขันสูง ทั้งนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่าง และตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญ (อมรรัตน์ อนันต์วรารักษ์, 2560) ในปี พ.ศ. 2566 มีการรายงาน แนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภคที่สะท้อนถึงค่านิยมและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป จำนวน 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความต้องการ แสดงออกถึงอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล ความสนใจในการมีส่วนร่วมกับแบรนด์ การแสวงหาความสบายใจจากภาวะเหนื่อยล้าและความรู้สึก หมดไฟ การใช้จ่ายอย่างรอบคอบและคำนึงถึงคุณค่า และการให้ความสำคัญกับชุมชนและความยั่งยืน แนวโน้มเหล่านี้ ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการในปัจจุบัน โดยเฉพาะการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่นซึ่งสะท้อนถึง การให้ความสำคัญกับการสนับสนุนชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความยั่งยืน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก และคืนกำไรสู่สังคมในระดับพื้นที่อีกด้วย (เพียร์ พาวเวอร์ทีม, 2566)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนหรรษา ตั้งอยู่ในจังหวัดจันทบุรี มีเป้าหมายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะการแปรรูปผลผลิตในรูปแบบอาหารและไม้อาหาร ตลอดจนการผลิตงานหัตถกรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น ทั้งนี้ กลุ่มยังได้ริเริ่มการสกัดสีธรรมชาติจากวัตถุดิบในพื้นที่ เช่น สีจากเปลือกและใบมังคุด สีจากแก่นฝาง เป็นต้น เพื่อใช้ในงานพิมพ์ และเพ้นท์ผ้า อันนำไปสู่การสร้างแบรนด์ “จันทคราฟ” และผลิตภัณฑ์ในโทนสี “จันทโทน” ที่สะท้อนเรื่องราวของท้องถิ่น (วรานุษ สุทธิจันทร์นา, 2566) ผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ท้องถิ่นชัดเจนเช่นนี้มีศักยภาพในการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมสินค้าชุมชนให้เป็นที่รู้จักในระดับสากล และเป็นการคุ้มครอง ชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเฉพาะตัวซึ่งเกี่ยวข้องกับแหล่งภูมิศาสตร์นั้น ๆ อีกด้วย (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2562) โดยผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนหรรษาเผชิญกับความท้าทายทางการแข่งขันเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ ผ้าบาติกจากภาคใต้ของประเทศไทย การสร้างลวดลายที่มีเอกลักษณ์และแตกต่างจึงกลายเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มมูลค่า และดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค กระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายดังกล่าวควรผสมผสานองค์ความรู้เกี่ยวกับสีธรรมชาติจากวัตถุดิบ ในท้องถิ่นกรอบแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน (BCG) เช่น เปลือกไม้และพืชพื้นถิ่น หรือมูลสัตว์

(Suthasini et al., 2023) เป็นการสร้างเทคนิคใหม่ในภูมิปัญญาเดิม โดย ณงศ์ณูช นทีพ่ายพิศ (2562) กล่าวไว้เรื่องการออกแบบ ลวดลายในหนังสือการออกแบบลวดลายสู่การสร้างสรรค์เชิงพาณิชย์ไว้ว่า กระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายให้กับสินค้า นั้นส่งผลในเชิงบวกให้กับผลิตภัณฑ์ได้ในเชิงพาณิชย์ โดยทำการออกแบบลวดลายในผลิตภัณฑ์แต่ละชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ให้กับ ชุมชนและสร้างอาชีพให้กับผู้ประกอบการรายย่อยได้ การสร้างลวดลายบนผืนผ้าไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความน่าสนใจผ่านสีสันเท่านั้น แต่ยังสร้างสร้างความโดดเด่น ความแตกต่าง และเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ผ่านเทคนิคการออกแบบลวดลายที่หลากหลาย หนึ่งในเทคนิคที่ได้รับความนิยม คือ การใช้แสง (Cyanotype) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เริ่มต้นขึ้นในศตวรรษที่ 20 โดยนัก พุทธศาสตร์นำมาใช้เพื่อบันทึกภาพพืชพันธุ์ ต่อมาได้รับการพัฒนาและเผยแพร่ในวงการศิลปะระดับนานาชาติ จากการศึกษาของ อนุกุล บุณยประพุกซ์ (2559) เรื่องการถ่ายภาพทางเลือก: การทดลองกรรมวิธีพิมพ์ภาพ Cyanotype บนใยธรรมชาติชนิดต่าง ๆ ได้ทำการใช้เทคนิคการสร้างภาพด้วยแสง โดยนำกระบวนการนี้มาใช้กับเส้นใยธรรมชาติ โดยให้ผลดีกับเส้นใย คอตตอน การทดลองครั้งนี้สามารถนำไปต่อยอดในการนำผลทดลองบนพื้นผิวต่าง ๆ ซึ่งการทดลองนี้ เป็นทางเลือกให้กับช่างภาพที่ต้องการ ความแตกต่างจากกระแสหลักของโลกดิจิทัล ซึ่งจากเหตุผลนี้เองผู้วิจัยและชุมชนจึงสามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าในรูปแบบ ต่าง ๆ ซึ่งยังไม่เคยพบเห็นในบริบทของการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อสร้างความแตกต่างโดยใช้องค์ความรู้เดิมเรื่องสีย้อม ธรรมชาติเข้าไปผนวก โดยจักร พิชัยศรีทัต (2566) กล่าวถึงเทคนิคนี้สามารถนำมาผสมผสานกับการย้อมสีธรรมชาติจากวัตถุดิบ ในท้องถิ่น เพื่อสร้างเอกลักษณ์และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

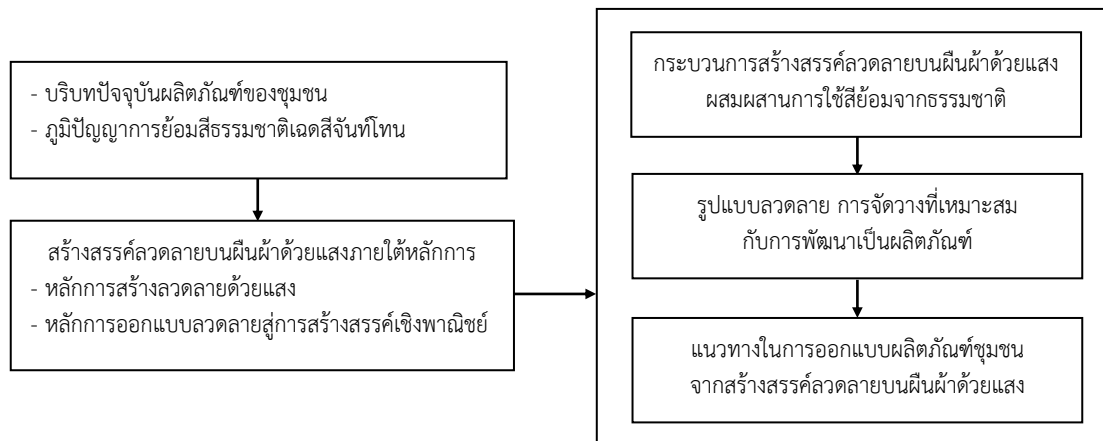
จากบริบทดังกล่าว การศึกษาเรื่อง “การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าด้วยแสงเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุมชน” จึงมุ่งเน้นการผสมผสานเทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสงกับการใช้สารช่วยย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี การวิจัยนี้ ดำเนินการร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัด จันทบุรี ความร่วมมือนี้มีส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับแนวคิดด้านการออกแบบร่วมสมัย โดยมุ่งหวังให้ เกิดเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับงานหัตถกรรมท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านการ พัฒนาเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติและการสร้างลวดลายผ้าให้กับพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติที่มีลวดลายเฉพาะตัว เป็นแนวทางที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน ทั้งในแง่ของการสร้างรายได้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อสร้างแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสร้างลวดลายด้วยแสงของ จักร พิชัยศรีทัต (2566) แนวคิดกระบวนการสร้างลวดลายด้วยแสง สัดส่วนของส่วนผสมที่ใช้ในการสร้างลวดลายด้วยแสงกับระยะเวลาในกระบวนการ การสร้างลวดลาย และแนวคิดการออกแบบลวดลายสู่การสร้างสรรค์เชิงพาณิชย์ของ ณงศ์ณูช นทีพ่ายพิศ (2562) มาใช้ในการ พิจารณาการออกแบบลวดลายโดยใช้หลักการจัดวางลวดลาย เพื่อเป็นชี้แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน จากการ สร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการต่าง ๆ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าด้วยแสง: แนวทางใหม่สู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

จากกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยเริ่มต้นจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาบริบทของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มตัวอย่างในชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการและแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาในบริบทที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของชุมชน จากนั้นจึงศึกษาข้อมูลภาคเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและหลักการออกแบบลวดลายด้วยแสง และการออกแบบลวดลายเชิงพาณิชย์ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ในการวิจัยเชิงทดลอง โดยศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงร่วมกับการย้อมสีธรรมชาติ โดยมุ่งค้นหาสูตร เทคนิค และแนวทางที่เหมาะสมในการสร้างลวดลายที่มีเอกลักษณ์

ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงทดลองมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่านการประยุกต์ใช้ลวดลายที่สร้างขึ้นจากแสงและสีธรรมชาติอย่างสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ จำนวน 4 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ที่มีคุณลักษณะเหมาะสมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ เป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ผู้มีความสนใจในการร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และมีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี ประกอบด้วย

1.1 หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ จำนวน 1 คน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

1.2 ตัวแทนสมาชิกกลุ่ม จำนวน 3 คน ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในกระบวนการผลิต ได้แก่ ช่างทำบาติก ผู้ตัดเย็บผ้า และผู้จำหน่ายสินค้าในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคำถามและเนื้อหาของเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทั้งนี้ องค์ประกอบของเครื่องมือได้รับการพัฒนาภายใต้แนวคิดการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม ตามแนวคิดของปานฉัตร์ อินทร์คง (2559) โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และศักยภาพของกลุ่มชุมชนเป้าหมาย หลังจากจัดทำเครื่องมือเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยเกณฑ์การพิจารณาให้ค่าคะแนนที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งผลการประเมินพบว่า แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสร้างลวดลายด้วยแสงมีค่า IOC

รวมเท่ากับ 1 แสดงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นอย่างดี ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่รับรอง IRB-27/2567 ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับบริบทชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญาการย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่รวมถึงปัญหาที่พบ แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าและผลิตภัณฑ์

2.2 แบบบันทึกการสร้างลวดลายด้วยแสง ใช้ในการบันทึกกระบวนการสร้างลวดลายด้วยแสง โดยประกอบด้วยตารางการบันทึก การใช้สีย้อมในอัตราส่วนต่าง ๆ และระยะเวลาในการตากแดดเพื่อให้ได้ลวดลายที่เหมาะสมที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและกระบวนการสร้างลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง ตั้งแต่เดือน เมษายน - กันยายน 2567

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ 2 รูปแบบดังต่อไปนี้

3.1.1 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสนทนากลุ่มกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าที่สร้างลวดลายด้วยแสง (Cyanotype) ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง การสนทนาใช้ระยะเวลาประมาณ 45 นาที โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่ผู้เข้าร่วมก่อนเริ่มต้น จากนั้นดำเนินการอภิปรายโดยมีประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น ได้แก่

- 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการย้อมสีธรรมชาติของกลุ่ม
- 2) แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่
- 3) รูปแบบและปัญหาของผลิตภัณฑ์เดิม
- 4) ลักษณะลวดลายที่เหมาะสมสำหรับผ้าที่ใช้เทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสง

ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลจากการสนทนาโดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง และถอดความเนื้อหาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญ นำผลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดข้อจำกัด แนวทาง และแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

3.1.2 จากการกระบวนการสร้างลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง ดำเนินการโดยใช้สารช่วยย้อมจากพืชพื้นถิ่นในพื้นที่ คือ ใบและเปลือกมังคุด การศึกษาสูตรการทดลองที่เหมาะสม ระยะเวลาที่ใช้เพื่อให้ได้ลวดลายที่มีคุณภาพสูงสุด ตามกรอบแนวคิดที่ตั้งไว้ รวมถึงการออกแบบในการจัดวางลวดลายให้เกิดความสวยงามและเหมาะสมตามกรอบทฤษฎีที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยดำเนินการจดบันทึกและบันทึกภาพขั้นตอนการสร้างลวดลายเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีด้านการสร้างลวดลายด้วยแสง กระบวนการการสร้างลวดลายด้วยแสง การย้อมสีธรรมชาติ ตลอดจนงานวิจัยและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์การออกแบบ (Design Analysis) เพื่อสรุปแนวทางการออกแบบในขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยอิงจากข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกและตีความข้อมูลเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการสังเคราะห์ประเด็นที่เชื่อมโยงกัน เพื่อเป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านการประยุกต์ใช้ลวดลายที่สร้างสรรค์จากเทคนิคแสง ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ผลการวิเคราะห์นำไปจัดทำรูปแบบความเรียงเชิงคุณภาพ สูตรการสร้างลวดลาย และแผนภาพแนวทางการออกแบบ (Visual References) ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

สรุปผล

1. การสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี
 - 1.1 ระยะที่ 1 ผลการศึกษาบริบทของชุมชนจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตาราง 1 ผลการศึกษาบริบทของชุมชนจากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ประเด็น	ผลการศึกษา
1. ภูมิปัญญาการย้อมสีจากธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ	วิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ได้พัฒนาการใช้สีธรรมชาติที่สกัดจากวัตถุดิบในท้องถิ่น และพืชพันธุ์ที่เพาะปลูกภายในสวน เช่น เปลือกและใบมังคุด เปลือกทุเรียน และพืชชนิดอื่น ๆ นำมาใช้ในการย้อมและพิมพ์ผ้าสำหรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยได้มีการรวบรวมและศึกษาแนวคิดจากพืชพันธุ์ในจังหวัดจันทบุรี ภายใต้การทดลองและพัฒนาของคุณวรานุช สุทธิจันทร์ณา หัวหน้ากลุ่ม จนเกิดเป็นชุดสีที่มีชื่อว่า “จันทโทน” (Chan Tone) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน ชุดสีจันทโทนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการย้อมผ้าในหลากหลายเทคนิค เช่น การย้อมผ้าบาติกและการมัดย้อม โดยนอกจากจะสะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้ว ยังตอบโจทย์การพัฒนาที่ยั่งยืนและความร่วมสมัยในงานหัตถกรรมของชุมชนอีกด้วย
2. ผลิตภัณฑ์จากผ้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ รูปแบบเดิมที่มีอยู่และปัญหาที่พบในผลิตภัณฑ์เดิมเป็นอย่างไร	ในปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นเครื่องประดับการแต่งกาย เช่น ผ้าพันคอและผ้าคลุมไหล่ที่ผลิตจากผ้าบาติกย้อมสีธรรมชาติ ตลอดจนเครื่องประดับและกระเป๋าที่ตัดเย็บจากผ้าบาติกและผ้ามัดย้อม แม้ว่าผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะสะท้อนถึงการใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ แต่ยังคงประสบปัญหาในด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความคล้ายคลึงกับสินค้าที่มีอยู่ในตลาดทั่วไป ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันยังอยู่ในระดับจำกัด โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มวัยทำงานและชอบงานประเภทผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
3. แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นอย่างไร	ชุมชนมีความต้องการในการพัฒนาเทคนิคใหม่ในการสร้างลวดลายบนผ้า โดยยังคงใช้สีธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นภายใต้ชื่อ “จันทโทน” (Chan Tone) เป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต ทั้งนี้ เทคนิคที่พัฒนาขึ้นควรสามารถดำเนินการได้ภายในชุมชนโดยอาศัยทักษะพื้นฐานที่สมาชิกในชุมชนมีอยู่เดิม เช่น การเย็บปักเย็บปัก โดยไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือเฉพาะทางหรือทักษะเชิงช่างขั้นสูงที่อยู่นอกเหนือขีดความสามารถของชุมชน ในปัจจุบัน การพัฒนาในลักษณะนี้จะช่วยเสริมศักยภาพการผลิต และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน
4. ลวดลายในผ้าจากเทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสงควรเป็นลักษณะใด	ในการพัฒนาเทคนิคการสร้างลวดลายบนผืนผ้าโดยใช้กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับแสงร่วมกับวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบไม้หรือดอกไม้ ชุมชนให้ความสำคัญกับการเลือกใช้พืชที่หาได้ง่ายภายในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถผลิตได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รูปแบบของลวดลายควรออกแบบให้เรียบง่าย สามารถนำไปต่อยอดและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในหลายรูปแบบ ทั้งนี้ลวดลายที่เหมาะสมควรเป็นลายที่ต่อเนื่องกันได้อย่างกลมกลืน หรืออาจเป็นลายที่จับในตัวของผ้า ที่สามารถนำไปใช้เป็นองค์ประกอบหลักของชิ้นงานโดยไม่จำเป็นต้องต่อลายเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการตัดเย็บเป็นไปอย่างสะดวก ลวดลายดูไม่ขัดแย้งหรือซับซ้อนมากเกินไป โดยเฉพาะเมื่อนำไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่มีหลากหลายรูปทรง เช่น ผ้าพันคอ กระเป๋า หรือเสื้อผ้า ทั้งนี้ ลวดลายที่มีความเป็นลายซ้ำ จะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษ เนื่องจากสามารถนำไปใช้งานได้อย่างยืดหยุ่นในกระบวนการผลิต

จากตาราง 1 ผลการศึกษาริบทของชุมชนเพื่อนำไปสู่แนวทางการออกแบบ จากการสนทนากลุ่มพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติพัฒนาการย้อมสีธรรมชาติจากพืชท้องถิ่นจนเกิดเป็นชุดสีเฉพาะตัว “จันท์โทน” ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และสามารถนำไปใช้ได้หลากหลายเทคนิค ทั้งบาติกและมัดย้อม อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ยังคงมีรูปแบบใกล้เคียงกับสินค้าทั่วไปในท้องตลาด จึงต้องการแนวทางใหม่ในการออกแบบลวดลายผ้า โดยใช้เทคนิคง่าย ๆ ที่ชุมชนสามารถทำได้ เช่น การจัดวางลวดลาย ควรออกแบบให้เรียบง่ายและเหมาะกับการนำไปใช้ในผลิตภัณฑ์หลากหลายรูปทรง เช่น ผ้าพันคอ กระเป๋า หรือเสื้อผ้า ลวดลายอาจเป็นแบบซ้ำ เพื่อให้สามารถต่อเนื่องบนเนื้อผ้าได้ และนำไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์รูปทรงหลากหลายรูปแบบ และมีข้อจำกัดในการต่อลายน้อยที่สุด

1.2 ระยะที่ 2 กระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยเทคนิคไซยาโนไทป์ (Cyanotype) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างลวดลายด้วยแสง โดยผสมผสานกับการใช้สีธรรมชาติที่สกัดจากวัตถุดิบในท้องถิ่น อันเป็นภูมิปัญญาการย้อมสีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ซึ่งมีบริบทที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เช่น เปลือกมังคุด ใบมังคุด และแก่นฝาง เป็นต้น เพื่อนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในปัจจุบันมีการแข่งขันทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาวิธีการใหม่ในการสร้างลวดลายผ้าจึงเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความแตกต่าง โดยการนำองค์ความรู้เดิมมาต่อยอดให้เกิดรูปแบบใหม่ที่ยังคงสะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ ในการดำเนินการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของจักร พิชัยศรทัต (2566) ว่าด้วยกระบวนการสร้างลวดลายด้วยแสงมาใช้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 กระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง จากบริบทของชุมชนในปัจจุบันทางกลุ่มได้มีการสกัดสีธรรมชาติจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น สีจากเปลือกมังคุด สีจากใบมังคุด ในเทคนิคการสร้างลวดลายเพื่อสร้างความแตกต่างแนวทางใหม่ที่เกิดการต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมของชุมชน โดยมีกระบวนการจากหลักการสร้างลวดลายด้วยแสง ดังนี้

1) เตรียมผ้า ผ้าที่ผลิตจากเส้นใยธรรมชาติผ้าฝ้ายสลีนหรือผ้าฝ้ายหนังกบ นำมาเคลือบด้วยสารเคมีสองชนิด ได้แก่ เพอริกแอมโมเนียมซิเตรต และโพแทสเซียมเพอร์ริโซยานด์ จากนั้นปล่อยให้แห้งโดยหลีกเลี่ยงการสัมผัสแสง

2) นำพืช เช่น ใบไม้หรือดอกไม้แห้ง ซึ่งอาจหาได้จากบริบทของชุมชน หรือใช้แผ่นลวดลาย มาจัดวางลงบนผ้าเพื่อสร้างองค์ประกอบที่สวยงามก่อนนำไปผ่านกระบวนการสร้างลวดลายด้วยแสงต่อไป

ภาพ 2 การลงเพอริกแอมโมเนียมซิเตรต และ โพแทสเซียมเพอร์ริโซยานด์ จัดวางลวดลายด้วยใบไม้และดอกไม้แห้ง

3) การทำปฏิกิริยาแสง จะต้องนำผืนผ้าที่ทำนํ้ายาที่วางลวดลายที่ต้องการพิมพ์ลงบนผ้าที่เตรียมไว้ให้โดนแสงแดด 15 นาที ซึ่งจะทำให้สารเคมีเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเป็นสีน้ำเงิน เมื่อภาพได้รับแสงเพียงพอแล้วให้นำผ้าไปล้างในน้ำเปล่า กระบวนการล้างนี้จะชะล้างนํ้ายาที่ไม่ได้ทำปฏิกิริยาออก และทำให้ภาพที่ได้ปรากฏลวดลายเป็นสีน้ำเงิน

4) นำมาย้อมสีธรรมชาติ ด้วยการทำการฟอกสีด้วยน้ำด่างซี้เถาเพื่อให้สีซีดลง จากนั้นจึงนำผ้าไปย้อมด้วยสีธรรมชาติ ซึ่งจะได้อะไรที่แตกต่างจากสีน้ำเงินเดิม ทั้งนี้หลักการสำคัญ คือ สีธรรมชาตินั้นควรมีสารแทนนิน (Tannin) เป็นส่วนประกอบ จึงได้สีที่เป็นสีธรรมชาติของชุมชน ได้แก่ สีจากใบมังคุด สีจากเปลือกมังคุด สีที่ได้มาจะเป็นสีน้ำตาลโดยเฉดสีที่มาจากเปลือกมังคุดจะมีสีน้ำตาลอมแดงและมีสีที่เข้มกว่าใบเล็กน้อย

ภาพ 3 หลังจากนำไปตากแดดด้วยน้ำสะอาดและนำมาย้อมด้วยสีธรรมชาติ

1.3 ผลการออกแบบลวดลายโดยใช้หลักการออกแบบลวดลายตามแนวทางเชิงพาณิชย์ จากการศึกษาพบว่า การสร้างลวดลายเชิงพาณิชย์มีหลักการหลัก ๆ 3 รูปแบบ คือ การจัดวางแบบเรียงซ้อนกัน การจัดวางแบบวางทับซ้อนรูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง และการจัดวางแบบผสมผสาน โดยจากการศึกษา พบว่า ข้อจำกัดเรื่องของใบไม้ หรือดอกไม้แห้ง มีขนาดที่อิสระ จึงทำให้การออกแบบลวดลายบางรูปแบบไม่เหมาะสม ตามที่ได้จากการสนทนากลุ่มว่า ต้องการลวดลายที่สามารถทำผลิตภัณฑ์ได้ง่าย เช่น การออกแบบลวดลายแบบเรียงซ้อนกัน ในรูปแบบลวดลายต่อต้านสัมผัส จึงทำให้ได้ข้อสรุปจากหลักการสร้างลวดลายเชิงพาณิชย์ที่เหมาะสมกับการออกแบบลวดลายเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แนวทางในการสร้างสรรค์ลวดลายสู่ชุมชน มีด้วยกัน 3 หลักการต่อไปนี้

1.3.1 การจัดวางแบบเรียงซ้อนกัน รูปแบบลวดลายเกี่ยวพัน เป็นการนำใบไม้แห้งและดอกไม้แห้งมาเรียงต่อกัน ในลักษณะเครือเถา ตามแนวยาวทำให้เกิดเป็นแม่ลายใหม่ โดยมีการเว้นที่ว่างเพื่อเป็นการขึ้นระหว่างลายการเรียงในลักษณะนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำลวดลายเชิง หรือลายประดับขอบมุมของผืนผ้า

การวางลวดลาย

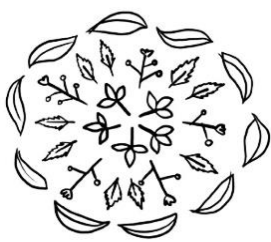
การวางใบไม้และดอกไม้

ลวดลายผ้าที่ได้

ภาพ 4 การออกแบบลวดลายโดยการจัดวางแบบเรียงซ้อนกัน

1.3.2 การจัดวางแบบวางทับซ้อนรูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง เป็นการนำใบไม้แห้งและดอกไม้แห้งมาเรียงต่อกันในลักษณะดาวกระจาย โดยให้ยอดดอกหรือยอดใบพุ่งรัศมีกระจายออกไปตามต้องการ ทำให้ได้ลวดลายลักษณะสมมาตร การเรียงในลักษณะนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำลวดลายที่ต้องการความเด่น ความเป็นเอกภาพหรืองานผลิตภัณฑ์ที่ต้องการผืนผ้าที่จบในตัวผลิตภัณฑ์ 1 ชิ้นงาน

การวางลวดลาย

การวางใบไม้และดอกไม้

ลวดลายผ้าที่ได้

ภาพ 5 การออกแบบลวดลายโดยการวางทับซ้อนรูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง

1.3.3 การจัดวางแบบผสมผสาน เป็นการนำใบไม้แห้งและดอกไม้แห้งมาเรียงต่อกันในลักษณะผสมผสานหรืออิสระ เช่น การนำการจัดวางทับซ้อน รูปแบบการกระจายออกจากกึ่งกลาง มาจัดวางอย่างอิสระ เกิดเป็น 1 ดวง ที่เรียงลวดลายเป็นแถวตรง หรือเป็นเครือเถา ได้อย่างอิสระตามรูปร่างของใบไม้หรือดอกไม้ที่เหมาะสมรวมไปถึงขอบเขตของผ้าด้วย

การวางลวดลาย

การวางใบไม้และดอกไม้

ลวดลายผ้าที่ได้

ภาพ 6 การออกแบบลวดลายโดยการจัดวางแบบผสมผสาน

2. ผลสรุปแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี
แนวทางการสร้างลวดลาย

2.1 แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

แนวทางการออกแบบมุ่งเน้นการใช้ทักษะฝีมือของกลุ่มช่างเป็นองค์ประกอบหลัก โดยเน้นผลิตภัณฑ์สิ่งทอในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 พร้อมประยุกต์ใช้เทคนิคการเย็บขึ้นพื้นฐาน เพื่อลดการพึ่งพาวัสดุอื่นที่อาจต้องอาศัยกระบวนการผลิตจากชุมชนใกล้เคียง และการออกแบบยังให้ความสำคัญกับการนำเสนอความงามของสีธรรมชาติของชุมชน

2.2 แนวทางในการพัฒนาลวดลาย เทคนิค และการย้อมสี

กระบวนการออกแบบสามารถใช้วัสดุจากธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ใบไม้และดอกไม้ เพื่อสร้างลวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์สิ่งแวดล้อมของพื้นที่ในจังหวัดจันทบุรี เช่น ต้นกก ที่มีลักษณะเด่นด้านโครงสร้างลำต้น มาเป็นองค์ประกอบเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ โดยสีธรรมชาติที่เหมาะสมสำหรับการย้อมต้องสามารถยึดติดกับเส้นใยได้ดี และควรเป็นเส้นใยจากธรรมชาติจากการทดลอง ผ้าฝ้ายเส้นเนื้อละเอียดจะได้สีที่สม่ำเสมอและติดได้ดีมากกว่าผ้าฝ้ายหนังกบ และสีที่มีส่วนประกอบของสารแทนนิน (Tannin) เช่น เปลือกมังคุด ซึ่งให้สีที่ติดทนดีกว่าส่วนของใบ โดยที่ระดับความเข้มของสีอาจแตกต่างกันตามปัจจัยต่าง ๆ แต่สามารถนำความแตกต่างของเฉดสีมาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้

2.3 การสร้างลวดลายแนวทางการนำไปใช้ในผลิตภัณฑ์

2.3.1 การจัดวางแบบเรียงซ้อนกัน มีลักษณะของลวดลายที่เรียงต่อกันเป็นแถว โดยใช้ใบไม้และดอกไม้ในรูปแบบที่แตกต่างกัน สามารถสร้างเป็นแถวลายใหม่และนำมาใช้เป็นลายเชิงได้ ลักษณะการจัดวางนี้เหมาะสำหรับงานออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งควรพิจารณาการจัดวางลวดลายให้สอดคล้องกับโครงสร้างของเสื้อผ้า เพื่อให้ลายเกาะติดตัวและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมกับเสื้อผ้า

2.3.2 การจัดวางแบบวางทับซ้อนรูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง ลวดลายที่ออกแบบมีความเป็นเอกภาพในตัวเอง ส่งผลให้งานผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมควรมีลักษณะของชิ้นงานที่สามารถละลายได้ภายในขอบเขตชิ้นงาน โดยขนาดของผ้าที่ใช้จะอยู่ในรูปแบบที่ไม่ใหญ่มากนัก และมีลักษณะเป็นชิ้นงานอิสระ เช่น หมอนอิง กระเป๋าผ้า หรือภาพประดับผนัง ซึ่งสามารถนำเสนอความงามของลวดลายได้อย่างครบถ้วน

2.3.3 การจัดวางแบบผสมผสาน ลวดลายแบบผสมผสานเหมาะสำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทผืน ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบศิลป์ที่จับสมบูรณ์ภายในกรอบเดียวกัน ทำให้สามารถปรับประยุกต์ลวดลายให้เข้ากับผลิตภัณฑ์ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน แนวทางการออกแบบนี้สามารถนำไปใช้กับเครื่องแต่งกายที่ผลิตแบบเดียวกัน เช่น กระเป๋า กางเกง กระโปรง หรือสามารถใช้สำหรับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น ผ้าปูโต๊ะ และผ้าม่าน

2.4 แนวทางการออกแบบกับกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหลักของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนหรรษา คือกลุ่มวัยทำงานที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและมีแนวโน้มเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ โดยเฉพาะจากการเข้าร่วมงานแสดงสินค้า พบว่าผู้บริโภคกลุ่มนี้ให้ความสนใจกับแนวคิด “การใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน” ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของชุมชน การเลือกใช้รูปแบบการออกแบบที่เรียบง่าย เช่น สไตล์มินิมอล (Minimal Style) จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้บริโภคใหม่ที่ต้องการผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนความเรียบง่ายแต่แฝงด้วยคุณค่า การใช้ลวดลายที่ไม่ซับซ้อนสามารถแสดงออกถึงความเป็นธรรมชาติและถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างลงตัว

ภาพ 7 แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนพื้นผ้าด้วยแสง (Visual references)

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างสรรค์การสร้างลวดลายด้วยแสง พบว่า ในงานวิจัยนี้ได้นำเทคนิคไซยาโนไทป์ (Cyanotype) มาผสมผสานกับการย้อมสีธรรมชาติ โดยใช้วัสดุจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้สารสกัดจากใบมังคุดและเปลือกมังคุดเป็นแหล่งของสีธรรมชาติ ผลการทดลองพบว่าสีย้อมจากเปลือกมังคุดมีการติดสีในบริเวณที่เกิดลวดลายชัดเจนกว่าสีจากใบมังคุดหรือบริเวณที่เป็นสีเดิมของไซยาโนไทป์ นอกจากนี้ ผลจากกระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของจักร พิชัยศรีทัต (2565) ซึ่งระบุว่า การปรับโทนสีของเทคนิคไซยาโนไทป์สามารถทำได้ผ่านการพอกสีด้วยสารละลายโซดาแอช จากนั้นจึงนำไปปรับสีด้วยสารสกัดที่มีองค์ประกอบของแทนนิน เช่น น้ำชาและไวน์ ซึ่งพบมากในเปลือกไม้ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้สีน้ำต่างจากสีเหล่านี้แทนสารละลายโซดาแอช และพบว่าสามารถพอกสีได้เช่นกัน

การออกแบบลวดลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงามและเหมาะสมกับการใช้งาน ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการจัดวางลวดลายที่เหมาะสม 3 รูปแบบ ได้แก่ การจัดวางแบบเรียบง่าย การจัดวางแบบวงกบ รูปแบบกระจายจากกึ่งกลาง และการจัดวางแบบผสมผสาน จากหลักการการออกแบบลวดลายเชิงพาณิชย์ ของณัฏฐ์ชนนที่พายัพทิศ (2562) ซึ่งการจัดวางลวดลายทั้งสามรูปแบบนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่าเหมาะสมกับลวดลายที่ได้จากใบไม้และดอกไม้แห้งในเทคนิคนี้ เนื่องจากลักษณะเฉพาะของวัสดุธรรมชาติอาจส่งผลให้การควบคุมทิศทางและมุมสัมผัสของลวดลายมีข้อจำกัด ซึ่งแตกต่างจากการออกแบบกราฟิกดิจิทัลที่สามารถกำหนดรูปแบบได้อย่างแม่นยำ ดังนั้นการออกแบบลวดลายที่ใช้วัสดุธรรมชาติโดยตรง อาจมีข้อจำกัดมากกว่าการออกแบบลวดลายในระบบดิจิทัลที่สามารถควบคุมทิศทางและมุมสัมผัสได้อย่างแม่นยำ

2. แนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับชุมชน โดยใช้เทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสง เป็นการต่อยอดจากเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติที่มีอยู่เดิม ซึ่งก่อนหน้านี้จำกัดเพียงการมัดย้อมและบาติกเท่านั้น การพัฒนาเทคนิคใหม่ ๆ ในการสร้าง

ลวดลายจะช่วยเพิ่มความโดดเด่นและเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการยกระดับศักยภาพของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีความหลากหลายและน่าสนใจมากขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิพิมพ์มาศ หงส์สมบัติ และศศิพิสุทธิ หงส์สมบัติ (2566) ซึ่งศึกษาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าคุณลักษณะเฉพาะตัวของผลิตภัณฑ์ เช่น ลวดลาย การลงสี และรูปแบบ มีผลต่อการยอมรับด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงลวดลายและสีถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสร้างความแตกต่างและดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค นอกจากนี้ การเพิ่มเรื่องราวให้กับผลิตภัณฑ์ ยังช่วยให้ผู้ซื้อรับรู้ถึงคุณค่าและเกิดความรู้สึกอยากเป็นเจ้าของ อีกทั้ง เทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสงสามารถเพิ่มมิติด้านเรื่องราวให้กับสินค้าได้ โดยการผสมผสานระหว่างเทคนิคสร้างสรรค์กับสีย้อมธรรมชาติที่ได้จากวัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น พืชหรือผลไม้ในชุมชน ต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิมเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ทำให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ อภิษฎา เหล่าวัฒนพงษ์ (2564) กล่าวถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย ความหลากหลายเชิงภาพ การใช้ภูมิปัญญาในการผลิตสินค้าและมีรากเหง้าทางศิลปวัฒนธรรมที่สามารถนำมาเป็นจุดเด่นในการออกแบบและพัฒนาสินค้าได้

ในการนำผ้าที่ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายด้วยแสงมาใช้ในการผลิตเชิงพาณิชย์ ชุมชนสามารถพิจารณาจากลักษณะของการสร้างลวดลายผ้า โดยการจัดวางลวดลายแบบทับซ้อนรูปแบบกระจายจากกึ่งกลางให้เลือนหายไปใช้กับที่ผลิตกับผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะที่ไม่ใหญ่จนเกินไป ได้แก่ หมอนอิง กระเป๋า ภาพประดับผาผนัง การจัดวางลวดลายแบบเรียงซ้อนกันและการจัดวางลวดลายแบบผสมผสาน ให้เลือนหายไปใช้กับผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะการผลิตเป็นผืน เช่น ผ้าปูโต๊ะ หรือนำไปผลิตเป็นชุด เช่น กางเกง กระโปรง ซึ่งสามารถทำได้โดยการผ้ามาวางประกบกันและเย็บขอบโดยใช้การเย็บด้วยมือหรือการเดินจักรขนาดเล็กได้ จากการเก็บข้อมูลในการสนทนากลุ่ม พบว่า ชุมชนมีทักษะในการเย็บด้วยมือและจักรขนาดเล็ก รวมทั้งชุมชนมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าอยู่แล้ว สอดคล้องกับกลุ่มลูกค้าที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าจากชุมชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยทำงานและปัจจุบันกลุ่มผู้บริโภคที่ชื่นชอบงานประเภทผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ ปานฉัตร อิงทรง (2559) เรื่อง ผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม โดยกล่าวถึงขั้นตอนการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ว่า ควรพิจารณาความคิดเห็นของแต่ละฝ่าย การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องคำนึงถึงทักษะทางด้านการผลิตของกลุ่ม ด้านทรัพยากรบุคคลและกลุ่มผู้บริโภค

ข้อจำกัดของเทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสงพบว่า มีข้อจำกัดในการเลือกใช้ผ้าเป็นวัสดุตั้งต้น โดยผู้วิจัยได้ทดลองใช้ผ้าที่ผลิตจากเส้นใยธรรมชาติ 2 ชนิด ได้แก่ ผ้าฝ้ายหนังกบ และผ้าฝ้ายเนื้อละเอียด ผลการทดลองพบว่า ผ้าฝ้ายเนื้อละเอียดมีคุณสมบัติในการดูดซึมและกระจายสารเคมีได้ดีกว่าผ้าฝ้ายหนังกบซึ่งมีเนื้อหนา ส่งผลให้การสร้างลวดลายด้วยแสงมีประสิทธิภาพมากกว่า ผลการทดลองดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุกุล บุณยประพุก (2559) ซึ่งศึกษาการสร้างลวดลายด้วยแสงบนพื้นผิวที่แตกต่างกัน และพบว่า ผ้าคอตตอนเนื้อละเอียดให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในแง่ของความชัดเจนของภาพและความเข้มของโทนสี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ในกระบวนการเคลือบน้ำยาสร้างภาพด้วยแสง จำเป็นต้องกระจายสารละลายอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้พื้นผิวที่เรียบเนียน โดยสามารถทำได้ทั้งการใช้แปรงป้ายหรือการพ่นด้วยขวดสเปรย์ ซึ่งช่วยให้การกระจายตัวได้ดี
- 1.2 กรณีที่ใช้ผ้าขนาดใหญ่ สามารถใช้แผ่นพลาสติกกดทับใบไม้หรือดอกไม้ได้ แต่ความคมชัดของขอบลวดลายอาจลดลงเมื่อเทียบกับการใช้แผ่นอะคริลิกใส เหมาะสำหรับงานเครื่องแต่งกายที่ไม่ต้องเน้นรายละเอียดของลวดลายมากนัก
- 1.3 เมื่อสภาพอากาศมีแสงแดดน้อย สามารถใช้หลอดไฟยูวีเป็นทางเลือกสามารถช่วยให้กระบวนการสร้างลวดลายมีความต่อเนื่องและควบคุมความเข้มขึ้นได้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ผลการสร้างลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงควรนำไปทดสอบความคงทนของสีตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของการใช้งาน เช่น ความคงทนสีต่อการขัดถู ความคงทนสีต่อแสง เป็นต้น
- 2.2 สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นชุดตัวอย่าง สำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งช่วยให้สามารถสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยกระบวนการใช้แสงได้ด้วยตนเอง หรือใช้เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชน
- 2.3 นอกจากการสอบถามข้อมูลจากชุมชนและทดลองสร้างลวดลายแล้ว ควรศึกษาความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้การออกแบบตอบโจทย์และพัฒนาได้อย่างครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2566, 20 พฤษภาคม). *สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI THAILAND)*.
https://ipthailand.go.th/images/gibook/GI_Book_111.pdf
- จักร พิชัยศรทัต. (2566). *การสร้างภาพด้วยแสง*. สถาบันสร้างสรรค์งานศิลป์.
- จักร พิชัยศรทัต. (2565). *สีส้นจากสวนป่าหลังบ้าน*. สถาบันสร้างสรรค์งานศิลป์.
- ณงค์นุช นทีพ่ายพิทิต. (2562). *ออกแบบลวดลายสู่การสร้างสรรค์เชิงพาณิชย์*. สยามพิมพ์นานาชาติ.
- ปานฉัตร อินทร์คง. (2559). *การออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม: แนวคิดรูปแบบและการวิเคราะห์*. อ้นลิมิต พรินต์ติ้ง.
- เพียร์ พาวเวอร์ทีม. (2566, 20 กันยายน). 5 พฤติกรรมผู้บริโภคมาแรงปี 2023 เทรนด์อะไรกำลังมา รู้ก่อนเตรียมตัวก่อน.
<https://www.peerpower.co.th/blog/consumer-trend>
- วรานุช สุทธิจันทร์นภา. (2566, 15 กันยายน). สัมภาษณ์. [การสื่อสารส่วนบุคคล].
- ศศิพิมพ์มาศ หงส์สมบัติ และ ศศิพิสุทธิ หงส์สมบัติ. (2566). การจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น
สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 17(2), 150–166.
- สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2566, 30 ตุลาคม). *โครงการ/การดำเนินการ: แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี
(พ.ศ. 2566–2570) ของกระทรวงวัฒนธรรม*. [https://emenscr.nesdc.go.th/planlevel3/
view_five_year.html?id=6421d3634fc7035c328ff98d](https://emenscr.nesdc.go.th/planlevel3/view_five_year.html?id=6421d3634fc7035c328ff98d)
- อนุกุล บุรณประพุกษ์. (2559). การถ่ายภาพทางเลือก: การทดลองกรรมวิธีพิมพ์ภาพ Cyanotype บนใยธรรมชาติชนิดต่าง ๆ.
Veridian E-Journal, Silpakorn University, 9(4), 200–214.
- อมรรัตน์ อนันต์วรพจน์. (2560). *หลักการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาไทย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิษฎา เหล่าวัฒนพงษ์. (2566, 20 กันยายน). *สินค้าเคหะสิ่งทอ*. https://www.ditp.go.th/contents_attach/793211/793211.pdf
- Browzwear. (2025, May 4). *Sustainable fashion trends to watch out for in 2025*.
<https://browzwear.com/blog/sustainable-fashion-trends>
- Suthasini, B., Lompong, B., & Piya, S. (2023). Using traditional wisdom and goat dung in sustainable textile
fabric dyeing for Consumer home Products. *Journal of Positive Psychology & Wellbeing*,
7(2), 881–896. <https://journalppw.com/index.php/jppw/article/view/16307>

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

Educational Institution Administration Using the Professional Learning Community
Process of Educational Institution Administrators Under the Saraburi Primary
Educational Service Area Office 2

ธณัมพร พึ่งบุญ¹ ปนิดา เนืองพะยอม² และ ธันยนันท์ ทองบุญตา³

Thanumporn Phuengbun¹ Panida Nueangpanom² and Thunyanun Thongboont³

Received: 10 มี.ค. 2568

Revised: 12 ก.ค. 2568

Accepted: 14 ก.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 93 คน และข้าราชการครู 218 คน รวมทั้งสิ้น 311 คน โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.996 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำร่วม และ 2) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

Abstract

This research aimed: 1) to investigate Educational institution administration using the professional learning community process of educational institution administrators under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2; and 2) to Educational institution administration using the professional learning community

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: nufu_jung@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: Panompanida@gmail.com

³ อาจารย์ ดร.หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: thunyanun.t@lawasri.tru.ac.th

¹ Master of Education, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Email: thanawatyoo205@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Email: Panompanida@gmail.com

³ Lecturer, Ph.D., Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Email: thunyanun.t@lawasri.tru.ac.th

process for educational institution administrators, classified by positions, work experience and school sizes. 93 school administrators and 218 civil servant teachers, totaling 311 people and randomized through stratified random sampling technique. The research instrument was a questionnaire with reliability equal to 0.996. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research results were: 1) Technological leadership of school administrators and vices overall was at a high level; It was found that the highest average was Collaborative Teamwork, Community Support Structures, Learning and Professional Development, Shared Vision, Compassionate Community and the lowest average is Shared Leadership. 2) Categorized by Classified by size of educational institution, overall there was no difference. Classified by position and work experience, overall there was a statistically significant difference at the .05 level.

Keywords: Professional Learning Community, Educational institution administrators, Under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาต้องอาศัยผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพส่งผลให้คุณภาพของผู้เรียน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทางการศึกษาในด้านการนำผลการเรียนรู้ไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรมีการส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผลการเรียนรู้ได้คุณภาพตามที่กำหนดไว้ผู้บริหารคอยแนะนำ และเสริมสร้างการทำงานของครูให้ไปในทิศทางที่ตรงกันตามเป้าหมายที่โรงเรียนได้ร่วมกันวางไว้ ส่วนในระดับของผู้ปฏิบัติควรนำผลการเรียนมาทำวิจัยเพื่อหาแนวทางพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพและพัฒนา (นันทน์ภัส ชัยสงคราม, 2561) ซึ่งบทบาทผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาล่าเรียน มีระเบียบวินัย ความประพฤติเรียบร้อย มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และทำให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านอย่างเหมาะสม (ไศภิตา คล้ายหนองสรวง, 2559)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้มุ่งหวังในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีศักยภาพ คุณภาพ มีความสามารถ และมีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการตามสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 โดยที่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ และมีนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาตามเป้าประสงค์ที่กำหนด และได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษารูปแบบของเครือข่ายสหวิทยศึกษา เป็นการสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา จำนวน 14 สหวิทยศึกษา ซึ่งสะดวกต่อการบริหารจัดการ การบริหารจัดการที่ต้นนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร รวมถึงการบริหารขับเคลื่อนกระบวนการในการบริหารงานในสถานศึกษาที่จะส่งผลให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้โดยตรง โดยนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม จะส่งผลให้เกิดคุณภาพที่สูงขึ้นกับผู้เรียนได้โดยตรง สามารถดูได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ที่เพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2566)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีผลงานวิจัยยืนยันตรงกันว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในการพัฒนาโรงเรียนจะส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Stoll et al., 2006) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในการที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพทำให้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนและตรวจสอบสะท้อนผลการปฏิบัติงานผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม (เรวดี ชัยเขาวรัตน์, 2558)

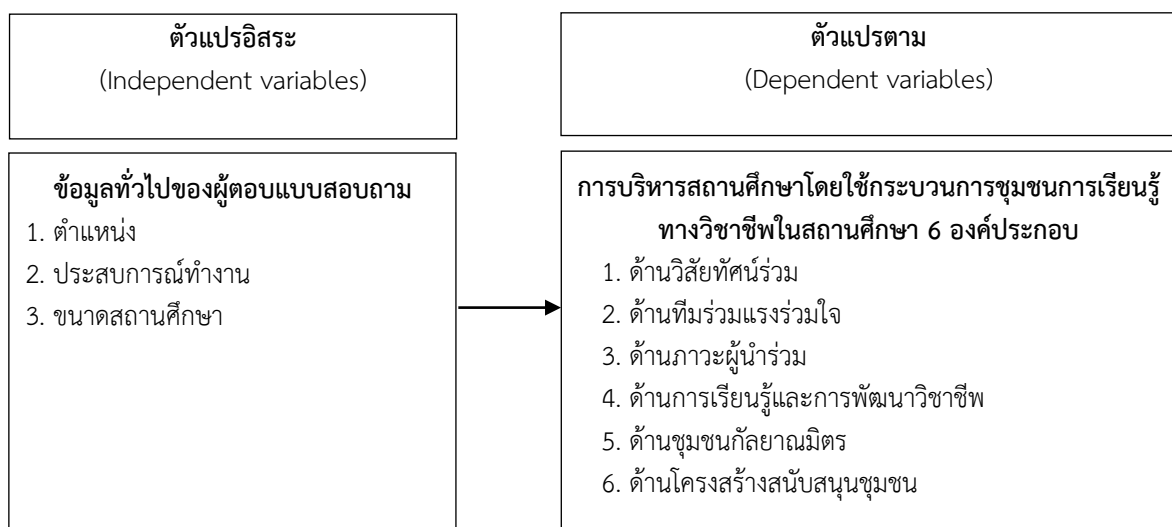
จากหลักการข้างต้นแสดงให้เห็นความสำคัญของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา มีหลายปัจจัยที่ส่งผลให้สถานศึกษาเป็นชุมชนการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ผลักดันหลักการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำมาพัฒนาครูใช้เครือข่ายในสถานศึกษา หลักการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนการพัฒนาครูต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาผู้เรียน (ณรงค์ ชุ่มทอง, 2560) ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการบริหารต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดจากนักวิชาการเป็นกรอบแนวคิดแนวทางการบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดของนักวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ วิจารณ์ พานิช (2555), วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557), อีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2560), สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (2561), วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล (2562), Hord (1997), Sergiovanni (1994), Huffman and Hipp (2003), Dufour (2004) และ Senge (1990) มาเป็นกรอบแนวคิด โดยการสังเคราะห์ พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม 4) ด้านการเรียนรู้ และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

สมมติฐาน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 145 คน และครูจำนวน 1,277 คน รวมทั้งสิ้น 1,422 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 สามารถจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 93 คน ข้าราชการครู 218 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 311 คน แล้วจึงใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษาแล้วทำการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 30:70 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้ 93 คน และครู ร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้ 218 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วยตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จากการสังเคราะห์แนวคิด ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ จำนวน 7 ข้อ 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม จำนวน 7 ข้อ 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ จำนวน 9 ข้อ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร จำนวน 9 ข้อ และ 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน จำนวน 5 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตามแนวทางการสร้างเครื่องมือการวัดของ Likert (1967)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะเวลา 1 เดือน ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3.2 นำหนังสือที่ผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เห็นชอบและแนบหนังสืออนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อนำส่งไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google Form)

3.3 ได้รับข้อมูลกลับคืนจำนวน 311 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ แล้วจึงตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พร้อมแปลความหมายตามเกณฑ์การแปลคะแนนเฉลี่ยของ Best (1981) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 4.50 – 5.00 หมายถึง กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50 – 4.49 หมายถึง กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก
- 2.50 – 3.49 หมายถึง กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50 – 2.49 หมายถึง กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับน้อย
- 1.00 – 1.49 หมายถึง กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบ (t-test) และจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี L.S.D. ของ Fisher (1980) โดยวิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่

สรุปผล

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้คือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และด้านภาวะผู้นำร่วม ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวม และรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ระดับปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.41	0.64	มาก
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.48	0.58	มาก
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.39	0.67	มาก
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.45	0.59	มาก
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.41	0.65	มาก
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	4.46	0.61	มาก
โดยรวม	4.43	0.59	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.58) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.61) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.59) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.64) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.65) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านภาวะผู้นำร่วม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.67)

2. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ตำแหน่ง (จำนวน)				t	p
	ผู้บริหารสถานศึกษา (93 คน)		ครู (218 คน)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.65	0.51	4.29	0.66	5.104	.000*
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.68	0.47	4.38	0.60	4.734	.000*
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.65	0.52	4.27	0.69	5.429	.000*
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.65	0.49	4.35	0.61	4.605	.000*
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.66	0.51	4.29	0.67	5.283	.000*
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	4.64	0.52	4.37	0.63	4.124	.000*
โดยรวม	4.66	0.48	4.33	0.61	5.107	.000*

*p ≤ .05

จากตาราง 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ไม่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	ระหว่างกลุ่ม	1.660	2	0.830	2.030	.133
	ภายในกลุ่ม	125.939	308	0.409		
	รวม	127.599	310			
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.971	2	0.485	1.427	.242
	ภายในกลุ่ม	104.758	308	0.340		
	รวม	105.729	310			
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	ระหว่างกลุ่ม	1.995	2	0.997	2.239	.108
	ภายในกลุ่ม	137.165	308	0.445		
	รวม	139.160	310			
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา วิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	1.508	2	0.754	2.163	.117
	ภายในกลุ่ม	107.384	308	0.349		
	รวม	108.892	310			
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	ระหว่างกลุ่ม	1.740	2	0.870	2.059	.129
	ภายในกลุ่ม	130.154	308	0.423		
	รวม	131.894	310			

ตาราง 3 แสดงผลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.960 113.719 115.679	2 308 310	0.980 0.369	2.654	.072
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.577 109.078 110.655	2 308 310	0.789 0.354	2.227	.110

* $p \leq .05$

จากตาราง 3 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงผลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.435 124.164 127.599	2 308 310	1.718 0.403	4.261	.015*
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.073 103.656 105.729	2 308 310	1.037 0.337	3.081	.047*
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	4.201 134.958 139.160	2 308 310	2.101 0.438	4.794	.009*
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา วิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.246 105.647 108.892	2 308 310	1.623 0.343	4.731	.009*

ตาราง 4 แสดงผลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	ระหว่างกลุ่ม	4.151	2	2.076	5.005	.007*
	ภายในกลุ่ม	127.743	308	0.415		
	รวม	131.894	310			
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2.638	2	1.319	3.594	.029*
	ภายในกลุ่ม	113.041	308	0.367		
	รวม	115.679	310			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.239	2	1.620	4.644	.010*
	ภายในกลุ่ม	107.416	308	0.349		
	รวม	110.655	310			

*p ≤ .05

จากตาราง 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี แอลเอสดี (L.S.D.) ของ Fisher (1980) ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 รายด้านและภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ด้าน	ประสบการณ์ทำงาน	ค่าเฉลี่ย	น้อยกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
ด้านวิสัยทัศน์ร่วม		$\bar{X}$	4.22	4.47	4.47
	น้อยกว่า 5 ปี	4.22	-	0.24*	0.24
	5 – 10 ปี	4.47		-	0.00
	มากกว่า 10 ปี	4.47			-
ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ		$\bar{X}$	4.33	4.52	4.57
	น้อยกว่า 5 ปี	4.33	-	0.18*	0.19
	5 – 10 ปี	4.52		-	0.00
	มากกว่า 10 ปี	4.57			-
ด้านภาวะผู้นำร่วม		$\bar{X}$	4.19	4.46	4.45
	น้อยกว่า 5 ปี	4.19	-	0.27*	0.25
	5 – 10 ปี	4.46		-	0.01
	มากกว่า 10 ปี	4.45			-

ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 รายด้านและภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน (ต่อ)

ด้าน	ประสบการณ์ทำงาน	ค่าเฉลี่ย	น้อยกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี มากกว่า 10 ปี	$\bar{X}$	4.27	4.51	4.51
		4.27	-	0.23*	0.23
		4.51	-	-	0.00
		4.51	-	-	-
ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี มากกว่า 10 ปี	$\bar{X}$	4.21	4.48	4.45
		4.21	-	0.27*	0.23
		4.48	-	-	0.03
		4.45	-	-	-
ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี มากกว่า 10 ปี	$\bar{X}$	4.30	4.51	4.48
		4.30	-	0.21*	0.18
		4.51	-	-	0.03
		4.48	-	-	-
ภาพรวม	น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี มากกว่า 10 ปี	$\bar{X}$	4.26	4.49	4.48
		4.26	-	0.23*	0.22
		4.49	-	-	0.01
		4.48	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 5 พบว่า ผลบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 รายด้านและภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ดังนี้

ด้านวิสัยทัศน์ร่วมต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วมต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 2) ด้านที่มาร่วมแรงร่วมใจต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 3) ด้านภาวะผู้นำร่วมต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และ 7) ด้านภาพรวมต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

1.1 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูได้ทำงาน

ร่วมกันเป็นทีมแบบร่วมแรงร่วมใจ มีการสร้างวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และพันธกิจจนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของทีมนบนพื้นฐานงานที่มีลักษณะการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกันสร้างความเข้าใจร่วมกัน ทำข้อตกลงร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกันสร้างแนวปฏิบัติร่วมกัน และประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้บรรลุผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา ทองทวียังยศ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราวรรณ เพ็ชรนาว่า (2563) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุณิสา แพทย์พิพัฒน์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านและสอดคล้องกับงานวิจัยของกันตธร หิรัญลักษณ์ (2564) ศึกษาเรื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของหนึ่งฤทัย สีหะวงษ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cranston (2020) ได้ศึกษาเรื่อง ความน่าเชื่อถือเชิงสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า บทบาทสำคัญที่ผู้บริหารในการสร้างความไว้วางใจเชิงสัมพันธ์เป็นเงื่อนไขสำหรับการเติบโตของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เนื่องจากความไว้วางใจเชิงสัมพันธ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.2 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษาและเห็นถึงความสำคัญของการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้วยการที่ผู้บริหารสถานศึกษาครูบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันประชุมหารือเพื่อทบทวนปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์และพันธกิจ ของสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมกับบริบท ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปและตอบสนองต่อนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยโรงเรียนมีนโยบายการดำเนินงานแบบเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาบุคลากรในด้านวิชาการและวิชาชีพ ซึ่งจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร นิเทศกำกับ ติดตาม โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการขับเคลื่อนและพัฒนาการ ดำเนินงานต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการกำหนดค่าเป้าหมายร่วมกันทั้งเป้าหมายระดับ กลุ่มบริหารงาน และเป้าหมายระดับสถานศึกษา มีการกระตุ้นให้ครูมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานของตนเองทั้งงานการสอนและงานสนับสนุนการสอนในกลุ่มบริหารงานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทชนก พวงแก้ว (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ซึ่งอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัทธธำพร สมเดช (2565) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ซึ่งอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alva (2021) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นผู้นำที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพได้รับการพัฒนาผ่านการเรียนรู้ชุมชนมืออาชีพ ต้องพัฒนาความรู้และความสามารถเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ครูเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาที่แข็งแกร่งระดับมืออาชีพชุมชนการเรียนรู้และวิสัยทัศน์ร่วมกัน และวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพการดำเนินการ

1.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ในภาพรวมอยู่ระดับมากทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติงานบนพื้นฐานของการร่วมมือกันโดยให้ครูได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมตัดสินใจและแนวทางในการดำเนินงานต่าง ๆ ในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อีกทั้งคณะครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและงานของส่วนรวม โรงเรียนมีการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีทักษะในการทำงานเป็นทีม มีการมอบหมายงานในรูปแบบของคำสั่งปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ครูแต่ละคนเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทของตนและเรียนรู้เข้าใจในบทบาทของผู้อื่นในทีมตระหนักว่าทุกบทบาทมีความสำคัญรวมทั้งบทบาทในการช่วยรักษาความเป็นทีมงานให้มั่นคง เช่น การประนีประนอม การอำนวยความสะดวก การให้กำลังใจ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทชนก พวงแก้ว (2564) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ซึ่งอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

นันทรัฐอร สมเดช (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านที่มาร่วมแรงร่วมใจ อยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมตา จงมีสุข (2563) ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านที่มาร่วมแรงร่วมใจอยู่ในระดับมาก

1.4 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านภาวะผู้นำร่วม ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางการปฏิบัติงาน มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทต่อการพัฒนาครู สามารถทำงานร่วมกับครูและสนับสนุนให้ครูได้เป็นผู้นำมีความใส่ใจ และให้ความสำคัญกับคณะครูอย่างเสมอภาค สามารถกระตุ้นและโน้มน้าวให้คณะครูเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ประสานงานและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานแก่คณะครู ส่งเสริมให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานให้โอกาสตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นตามความเหมาะสม ซึ่งทำให้คณะครูมีความรู้สึกมั่นใจ กล้าตัดสินใจมีขวัญและกำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ พร้อมที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนางานต่าง ๆ ของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของหนึ่งฤทัย สีหะวงษ์ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกันอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชจรินทร์ ทับทิม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการสร้างภาวะผู้นำร่วมกัน อยู่ในระดับมาก

1.5 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูให้ความสำคัญกับการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมีการบรรจุชั่วโมงการทำงานกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในตารางการสอนของครูและผู้บริหารสถานศึกษาจึงสนับสนุนให้ครูได้มีเวลาร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากงานที่ปฏิบัติ อีกทั้งผู้บริหารยังเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูนำปัญหาจากการปฏิบัติงานทั้งงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและงานสนับสนุนการสอนต่าง ๆ มาถอดบทเรียนอีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีการเรียนรู้ตัวตนของผู้ร่วมงานมีความตระหนักรู้ มีสติ รับฟังปัญหาและความคิดเห็นของผู้อื่น เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยบรรยากาศการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชจรินทร์ ทับทิม (2562) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.6 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุข คณะครูมีความสุขทั้งการทำงานและครอยู่ร่วมกันผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเป็นกัลยาณมิตรทางวิชาการ โดยทำงานร่วมกันแบบอุทิศตนเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของชนะการ เลี้ยงอำนวย (2566) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านชุมชนกัลยาณมิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทรัฐอร สมเดช (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านชุมชนกัลยาณมิตร โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.7 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการดำเนินงาน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความต่อเนื่องมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการจัดสรรปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น เวลา งบประมาณ สถานที่ ข้อมูลสารสนเทศ ขวัญกำลังใจ และอื่น ๆ ที่จำเป็นตามบริบทและโรงเรียนมีระบบการทำงานที่ลดความขัดแย้งระหว่างครู ผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีศนา วิโนสุยะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง

การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาตาก ด้านเงื่อนไขสนับสนุน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว (2565)
ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ด้านโครงสร้างชุมชน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาด
ของสถานศึกษา

2.1 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิดเห็น
ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะ
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของโรงเรียน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการ
ปฏิบัติที่ชัดเจน ด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนข้อตกลงในการพัฒนางาน และแผนในการพัฒนาตนเองรายบุคคล
ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์กลยุทธ์ และพันธกิจของโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทชนก พวงแก้ว (2564) ศึกษาเรื่อง
การศึกษาสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
จำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน
ทุกรายด้านผู้บริหารมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย
ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ และมีโครงสร้างการบริหารงาน
ที่ชัดเจน จัดคนให้เหมาะสมกับงานโดยพิจารณาความสามารถ ประสบการณ์ ความสนใจ เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานร่วมกัน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

2.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสามารถจัดสรร เวลา สถานที่สำหรับที่ครูจะได้
พบปะพูดคุยกัน เรียนรู้จากการปฏิบัติงาน รวมทั้งการจัดปัจจัยเงื่อนไขสนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้ดีกว่า
 อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กสามารถทำให้การสื่อสารกันได้ง่ายกว่า โรงเรียนขนาดกลาง
และขนาดใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของหนึ่งฤทัย สีหะวงษ์ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตาม
ขนาดของโรงเรียนโดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผู้วิจัยนำผลการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมาเสนอแนะการนำไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒनावิสัยทัศน์ร่วม
ในองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดให้เป็นแนวนโยบาย และให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดเวที

ระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน การสนับสนุนบทบาทผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา และการนำวิสัยทัศน์ร่วมไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา ตัดสินใจ และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน

1.2 ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดโครงสร้างการทำงานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง เช่น การตั้งคณะทำงานแบบสหวิชาชีพ การกำหนดภารกิจร่วมอย่างชัดเจน และการวางระบบสื่อสารภายในที่เปิดกว้าง โปร่งใส และรับฟังความเห็นจากทุกฝ่ายอีกทั้งควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในด้านทักษะการทำงานเป็นทีม เช่น การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก การรับฟังอย่างลึกซึ้ง การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และการแก้ไขความขัดแย้งภายในทีมอย่างมีอาชีพ โดยสามารถดำเนินการผ่านการอบรม เวิร์กช็อป หรือกิจกรรมสร้างทีมสัมพันธ์ ที่หลากหลาย

1.3 ด้านภาวะผู้นำร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดทิศทางการบริหารแบบมีภาวะผู้นำร่วมให้เป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญโดยเน้นการสร้างวัฒนธรรมการยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย การมอบหมายงานที่กระจายอำนาจ การเปิดเวทีให้ครูและบุคลากรได้แสดงบทบาทผู้นำในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถสร้างกลไกส่งเสริมภาวะผู้นำในครู เช่น การสร้าง “โค้ชทางวิชาชีพ” การใช้กลุ่มนำเชิงวิชาการในโรงเรียน การให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายด้านการจัดการเรียนรู้ และการสร้างระบบการยอมรับและให้รางวัลแก่ผู้นำที่มีใช้ผู้บริหาร

1.4 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับแนวทางการพัฒนาวิชาชีพให้สอดคล้องกับหลักการของ PLC โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การใช้กระบวนการชุมชนวิชาชีพเพื่อสะท้อนปัญหาและหาแนวทางพัฒนาร่วมกัน และการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบต่อเนื่องในโรงเรียน เช่น การสอนแบบเปิด การพัฒนาครูผ่านการโค้ช หรือการวิจัยในชั้นเรียน

1.5 ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและกำหนดนโยบายที่สนับสนุนให้โรงเรียนสร้างวัฒนธรรมของ “ชุมชนกัลยาณมิตร” ภายในองค์กร โดยเน้นการพัฒนาในระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควบคู่ไปกับการพัฒนาวิชาชีพ อาทิ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครู การสร้างระบบพี่เลี้ยงหรือครูพี่เลี้ยงที่เน้นการดูแลแบบมีเมตตาธรรม การสื่อสารภายในองค์กรที่เปิดกว้างและปราศจากอคติ รวมถึงการอบรมให้บุคลากรเข้าใจหลักจิตวิทยาเชิงบวกในการทำงานร่วมกัน

1.6 ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางและแบบฟอร์มการดำเนินกิจกรรม PLC ที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับขนาดของโรงเรียน ไม่ใช่เป็นเพียงการรายงานผลเชิงเอกสารเท่านั้น แต่ต้องเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูสะท้อนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงได้อย่างลึกซึ้งที่สำคัญคือ ต้องมีการอบรมและเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของโครงสร้างสนับสนุนนี้ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถออกแบบระบบสนับสนุนภายในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม เช่น การบริหารจัดการเวลา การจัดโครงสร้างงานครูให้มีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสนับสนุนเชิงจิตวิทยา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2.3 ควรศึกษาและสังเคราะห์ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น ด้านนโยบายจากภาครัฐ ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านระบอบองค์กร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13. (น. 2486-2503). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
[https://www.hu.ac.th/Conference/conference2022/proceedings/doc/07%20%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2/81-Ed-211%20\(2486%20-%202503\).pdf](https://www.hu.ac.th/Conference/conference2022/proceedings/doc/07%20%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2/81-Ed-211%20(2486%20-%202503).pdf)
- กันตธร หิรัญลักษณ์. (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วารสารบริหารการศึกษา มคอ, 19(36), 102-113.

- ชนะการ เลี้ยงอานวย. (2566). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15(1), 17-30.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ ชุ่มทอง. (2566, 14 ตุลาคม). PLC มิติใหม่ นวัตกรรมเพื่อคุณภาพการศึกษาไทย.
https://www.matichon.co.th/columnists/news_484184
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2560). *การปฏิรูปการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนอนาคตประเทศ*. สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ.
- นุชจรินทร์ ทับทิม. (2562). *บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. คลังปัญญา มสธ. STOU IR at Sukhothai Thammathirat Open University.
<https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/6959>
- นัทธอร สมเดช. (2565). *การวิเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/6315/>
- นันทน์ภัส ชัยสงคราม. (2561). *การเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Nanthaphas.Cha.pdf>
- ปานหทัย ธรรมรัตน์. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 10(37), 73-82.
- ปรีดา วิโนชยะ. (2562). *การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดตาก* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2020_02_15_15_02_37.pdf
- เรวดี ชัยเขาวรัตน์. (2558). *แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู*. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 10(1), 34-46.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). *โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ*. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 25(1), 93-102.
- วาสนา ทองพวยงยศ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. <http://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/3311>
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา. (2562). *การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม*. ศูนย์ผู้นำพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วิษณุ พวงแก้ว. (2564). *การศึกษาสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วิราวรรณ เพ็ชรนา. (2563). *แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดีกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Ithesis ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3301/1/60260305.pdf>
- ไศยดา คล้ายหนองสรวง. (2559). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 27(2), 135-146

- สุณิสสา แพทย์พิพัฒน์. (2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 39(4), 119-129.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2565. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (2561). แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา. สำนักงานพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- หนึ่งฤทัย สีหะวงษ์. (2562). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- อมตา จงมีสุข. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยรังสิต. คลังทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล มหาวิทยาลัยรังสิต. <https://rsuir-library.rsu.ac.th/handle/123456789/613>
- Alva, A. F. (2021). *Promoting effective leadership through a professional learning community* (Doctoral dissertation). Retrieved from Pro Quest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3353880).
- Best, J. W. (1981). *Research in Education* (3rd ed.). Prentice-Hall.
- Cranston, J. (2020). Relational Trust: The Glue that Binds a Professional Learning Community. *Albert Journal of Educational Research*, 57(1), 59-72.
- DuFour, R. (2004). What is a “professional learning community”? *Educational leadership*, 61(8), 6-11.
- Fisher, R. A. (1980). *Statistical Methods and Statistical Inference*. Hafner Press.
- Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.
- Huffman, J. B., & Hipp, K. K. (2003). *Professional Learning Communities: Assessment-Development-Effects*. Paper presented at the meeting of the International Congress for School Effectiveness and Improvement. Australia.
- Likert, S. (1967). *New Pattern of Management*. McGraw-Hill Book.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Doubleday.
- Sergiovanni, T. (1994). *Building community in schools*. Jossey Bass.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Education Change*, 7, 221-258.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an Introductory Analysis*. Harper & Row.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดอุดรธานี

Factors Influencing Learning and Innovation Skills of Grade 6 Students in Private Schools in Udon Thani Province

นฤมล แสงพรหม¹ มณีญา สุราษ² และ ศิริญา ทินนา³

Narumon Saengprom¹ Maneeya Surat² and Sirinya Tinna³

Received: 18 เม.ย. 2568

Revised: 23 ก.ค. 2568

Accepted: 15 ส.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และ 2) สร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 410 คน และครู จำนวน 25 คน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2566 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการสอนของครู และ 2) ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ เจตคติต่อการเรียน (ATL) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (AMO) ส่วนบรรยากาศการเรียนรู้ (LEN) และพฤติกรรมการสอนของครู (TTB) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถร่วมกันพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาได้ร้อยละ 54.80 และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Y' = 0.460 + 0.573ATL + 0.117AMO + 0.073LEN + 0.083TTB$$

$$Z'_y = 0.635Z_{ATL} + 0.139Z_{AMO} + 0.098Z_{LEN} + 0.067Z_{TTB}$$

คำสำคัญ: ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม, ปัจจัยที่ส่งผล, การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

Abstract

This research aimed to 1) study the correlations among factors of attitudes towards learning, achievement motivation, learning environment, and teachers' teaching behavior with learning and innovation skills of primary school students, and 2) develop predictive equations for learning and innovation skills of primary school students. The samples were 410 grade 6 students and 25 teachers of schools under the Office of the Private Education Commission, Udon Thani Province, in the 2023 academic year. They were obtained from multi-stage random sampling. The research instrument was a constructed questionnaire.

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: narumon_ud@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

³ ครู โรงเรียนอัครคริสเตียนวิทยา จังหวัดอุดรธานี

¹ Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University, Email: narumon_ud@hotmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

³ Teachers, Udon Christianwittaya School, Udon Thani Province

Collected data was analyzed using Pearson's product-moment correlation coefficient and multiple regression analysis. The research findings were as follows: 1) The factors were positively correlated with the learning and innovation skills of the primary school students at a statistically significant level of .01. They were ranked from the highest to the lowest mean scores as attitudes towards learning, achievement motivation, learning environment, and teachers' teaching behavior. 2) The factors that predicted the learning and innovation skills of the primary school students at a statistically significant level of .01 included attitudes towards learning (ATL) and achievement motivation (AMO). In contrast, learning environment (LEN) and teachers' teaching behavior (TTB) could predict at a statistically significant level of .05. All the factors could jointly predict the learning and innovation skills of the primary school students at the percentage of 54.80. The equations for predicting the learning and innovation skills of the primary school students, including raw-score-equation and standard-score-equation, are as follows:

$$Y' = 0.460 + 0.573ATL + 0.117AMO + 0.073LEN + 0.083TTB$$

$$Z'_y = 0.635Z_{ATL} + 0.139Z_{AMO} + 0.098Z_{LEN} + 0.067Z_{TTB}$$

Keywords: Learning and innovation skills, Influencing factors, Multiple regression analysis

บทนำ

การก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของสังคมโลกทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงกว้าง ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องมีความเป็นพลเมืองที่ดีของโลก มีขีดความสามารถในการทำงานที่สูงขึ้นซึ่งองค์กรระดับนานาชาติได้ให้ความสำคัญกับการสร้างทักษะที่จำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับพลเมืองโลกสู่การทำงานในอนาคต (González-Salamanca et al., 2020) เช่นเดียวกับในประเทศไทยที่ก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมที่เน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงมีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพตอบสนองต่อความต้องการตลาดแรงงานในอนาคต (จิตติยาภรณ์ เขาวรากุล, 2563; Van Laar et al., 2017) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ รวมทั้งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะสำคัญด้านความสามารถในการคิด ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ รวมทั้งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills หรือ 4Cs) ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องมี เพราะเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำงานและการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning, 2019) ได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมไว้ 4 องค์ประกอบคือ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) การสื่อสาร (Communication) และการทำงานร่วมกัน (Collaboration) ซึ่งประทีป คงเจริญ (2564) ได้ระบุว่าทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นทักษะที่แสดงถึงความสามารถของผู้เรียนในการใช้วิธีการกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อแสวงหาความรู้ที่หลากหลายทั้งด้วยตนเองหรือการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น จนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาบูรณาการอย่างสร้างสรรค์ จนเกิดการสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบของสิ่งประดิษฐ์ที่มีความใหม่ แตกต่างไปจากเดิมได้อย่างชาญฉลาด เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงหรือตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ผู้วิจัยจึงได้ทำการค้นคว้า ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยหรือสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม พบว่า งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมโดยตรงมีค่อนข้างน้อย และส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยที่ศึกษากับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยศึกษาตัวแปรสำคัญที่จะช่วยยกระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาให้สูงขึ้น ซึ่งประกอบด้วย เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู (กมลชนก โยธจันทร์ และคณะ, 2566; กัลยา สร้อยสิงห์, 2563; จินดา ลาโพธิ์, 2563; ประภาพร โคบายาชิ และคณะ, 2563; ปรียา พงศาปาน และคณะ, 2560; พิชารณณ์ เฟ่งพิศ และคณะ, 2561; สุดกัญญา ปานเจริญ และคณะ, 2563; สุธีรา งามเกียรติทรัพย์, 2564; อักษรากค์ โกสินรุ่งเรือง, 2565) โดยมุ่งศึกษากับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากอยู่ในช่วงสิ้นสุดระยะ Concrete Operational Stage (7-11 ปี) และเริ่มเข้าสู่ Formal Operational Stage ตามทฤษฎีของ Piaget (1977) ทำให้มีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรมและการสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเองได้ดีกว่านักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 พร้อมทั้งมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่สะสมมากพอสำหรับการประเมินทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

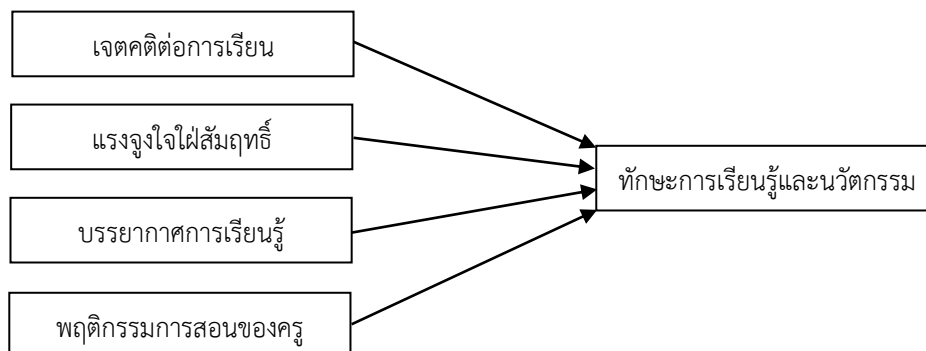
จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และสร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา สำหรับบ่งชี้ว่ามีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ทั้งนี้ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์และเป็นแนวทางให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำไปใช้ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ตามแนวคิดของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning, 2019) ที่กำหนดให้ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน และจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (กมลชนก โยธจันทร์ และคณะ, 2566; กัลยา สร้อยสิงห์, 2563; จินดา ลาโพธิ์, 2563; ประภาพร โคบายาชิ และคณะ, 2563; ปรียา พงศาปาน และคณะ, 2560; พิชารณณ์ เฟ่งพิศ และคณะ, 2561; สุดกัญญา ปานเจริญ และคณะ, 2563; สุธีรา งามเกียรติทรัพย์, 2564; อักษรากค์ โกสินรุ่งเรือง, 2565) ดังนั้นจึงสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

สมมติฐาน

1. เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์เชิงสถิติกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
2. ตัวแปรพยากรณ์อย่างน้อยหนึ่งตัว สามารถทำนายทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3,154 คน และครูผู้สอนวิชาวิทยาการคำนวณระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 42 คน จากโรงเรียนจำนวน 42 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2566

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 410 คน และครูผู้สอนวิชาวิทยาการคำนวณระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 25 คน จากโรงเรียนจำนวน 25 แห่ง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2566 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณตามสูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 355 คน เพื่อให้ความคลาดเคลื่อนมีค่าลดลง ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 420 คน จากโรงเรียนจำนวน 25 แห่ง ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยใช้หน่วยการสุ่มประกอบด้วย ขนาดของโรงเรียน ห้องเรียน และเพศของนักเรียน ได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนจำนวน 410 คน คิดเป็นร้อยละ 97.62 และครูจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 (การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะกับครูผู้สอนวิชาวิทยาการคำนวณ เนื่องจากวิชาวิทยาการคำนวณมีลักษณะเฉพาะที่เน้นการใช้วิธีการสอนแบบ Learning by Doing และ Project-based Learning ทำให้ครูผู้สอนวิชาวิทยาการคำนวณมีพฤติกรรมการสอนที่เป็นเอกลักษณ์และส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาฉบับนักเรียนและฉบับครู ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพโดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 ฉบับที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำเครื่องมือฉบับนักเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำเครื่องมือฉบับครูไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกโดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นรายฉบับ (Reliability) โดยวิธีการหาค่าความสอดคล้องภายในด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของ Cronbach โดยแบบสอบถามแต่ละตัวแปรมีจำนวนข้อคำถาม ค่าความเที่ยงตรง อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ	ตัวแปร (จำนวนข้อ)	ความเที่ยงตรง	อำนาจจำแนก	ความเชื่อมั่น
ฉบับนักเรียน	1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (32 ข้อ)	0.60 - 1.00	0.45 - 0.79	0.96
	2. เจตคติต่อการเรียน (9 ข้อ)	0.60 - 1.00	0.39 - 0.67	0.83
	3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (11 ข้อ)	0.60 - 1.00	0.49 - 0.76	0.91
	4. บรรยากาศการเรียนรู้ (11 ข้อ)	0.80 - 1.00	0.51 - 0.70	0.90
ฉบับครู	พฤติกรรมการสอนของครู (17 ข้อ)	0.80 - 1.00	0.34 - 0.79	0.91

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามวันและเวลาที่กำหนด จากโรงเรียน จำนวน 25 แห่ง โดยทำการชี้แจงขั้นตอนและวิธีการเก็บข้อมูลให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละโรงเรียนทราบ พร้อมนัดหมายวันและเวลาเพื่อรับเครื่องมือคืน โดยกำหนดให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม แบบวัดเจตคติต่อการเรียน แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้ ส่วนครูกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครู (การวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ครูเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู เนื่องจากครูมีความสามารถในการสะท้อนตนเอง (Self-reflection) ได้อย่างเป็นระบบ ในขณะที่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อาจมีข้อจำกัดในการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูได้อย่างแม่นยำ ดังนั้นการเก็บข้อมูลจากครูจึงทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ครบคลุม และหลีกเลี่ยงอคติที่อาจเกิดขึ้นจากนักเรียนได้)

3.2 เมื่อครบกำหนด ผู้วิจัยดำเนินการขอรับเครื่องมือคืนจากผู้รับผิดชอบในแต่ละโรงเรียน

3.3 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน นับจำนวนและลงรหัส เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ในขั้นตอนถัดไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้สามารถแปลความหมายได้ ดังนี้ (Hieman, 2000)

0.80 ถึง 1.00 (-0.80 ถึง -1.00) มีความสัมพันธ์ทางบวก (ลบ) ในระดับสูงมาก

0.60 ถึง 0.79 (-0.60 ถึง - 0.79) มีความสัมพันธ์ทางบวก (ลบ) ในระดับสูง

0.40 ถึง 0.59 (-0.40 ถึง - 0.59) มีความสัมพันธ์ทางบวก (ลบ) ในระดับปานกลาง

0.20 ถึง 0.39 (-0.20 ถึง - 0.39) มีความสัมพันธ์ทางบวก (ลบ) ในระดับต่ำ

0.00 ถึง 0.19 (-0.00 ถึง - 0.19) มีความสัมพันธ์ทางบวก (ลบ) ในระดับต่ำมาก

4.2 วิเคราะห์เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise เนื่องจากเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมในการพิจารณาคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด และก่อนดำเนินการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูล ดังนี้

ตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normality) ของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยใช้วิธีการทดสอบด้วย Abs ของ $Z_{skewness}$ และ $Z_{kurtosis}$ พบว่า มีค่า Abs ของ $Z_{skewness} = 2.94$ และ $Z_{kurtosis} = 2.68$ เป็นไปตามเกณฑ์ของ Kline (2011) ที่กำหนดให้ค่า Abs ของ $Z_{skewness}$ มีค่าไม่เกิน 3 และ $Z_{kurtosis}$ มีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีการแจกแจงแบบปกติ ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตรวจสอบความสัมพันธ์ (Correlation) ของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา กับเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู โดยใช้วิธีการของเพียร์สัน (Pearson) พบว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา กับเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.171-0.693 ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ (Multicollinearity) ของเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู โดยใช้วิธีการทดสอบด้วยค่า Tolerance และ VIF พบว่า มีค่า Tolerance ของตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวอยู่ระหว่าง 0.459-0.969 และ VIF อยู่ระหว่าง 1.032-2.178 เป็นไปตามเกณฑ์ของ Kline (2011) ที่กำหนดให้ค่า Tolerance มีค่าไม่น้อยกว่า 0.10 และ VIF มีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวไม่เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ตัวแปร	LIS	ATL	AMO	LEN	TTB
ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (LIS)	1.000				
เจตคติต่อการเรียน (ATL)	0.693**	1.000			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (AMO)	0.409**	0.281**	1.000		
บรรยากาศการเรียนรู้ (LEN)	0.427**	0.312**	0.735**	1.000	
พฤติกรรมการสอนของครู (TTB)	0.171**	0.107*	0.127*	0.155**	1.000

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตาราง 2 พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษามากที่สุดคือ เจตคติต่อการเรียน มีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.693$) รองลงมาคือ บรรยากาศการเรียนรู้ มีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.427$) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.409$) ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาน้อยที่สุดคือ พฤติกรรมการสอนของครู มีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก ($r = 0.171$) ตามลำดับ ซึ่งทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ตัวแปร	b	Std.Error	β	t	p	Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	0.460	0.230	-	2.004	.046*	-	-
เจตคติต่อการเรียน (ATL)	0.573	0.032	0.635	18.187	<.001**	0.916	1.092
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (AMO)	0.117	0.041	0.139	2.850	.005**	0.467	2.144
บรรยากาศการเรียนรู้ (LEN)	0.073	0.037	0.098	1.987	.048*	0.459	2.178
พฤติกรรมการสอนของครู (TTB)	0.083	0.042	0.067	1.980	.048*	0.969	1.032

$R = 0.741$, $R^2 = 0.548$, $R^2_{Adj} = 0.544$, $SE_{est} = 0.310$, $F\text{-test} = 122.938$, $p = <.000$

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตาราง 3 พบว่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ด้วยวิธี Stepwise มีการคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์เข้ามาในสมการตามลำดับ ดังนี้ (1) เจตคติต่อการเรียน (2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (3) บรรยากาศการเรียนรู้ และ (4) พฤติกรรมการสอนของครู โดยเจตคติต่อการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนบรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู สามารถพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.741 ($R = 0.741$) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.548 ($R^2 = 0.548$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่าสูงสุดคือ เจตคติต่อการเรียน ($\beta = 0.635$) รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = 0.139$) บรรยากาศการเรียนรู้ ($\beta = 0.098$) และพฤติกรรมการสอนของครู ($\beta = 0.067$) ตามลำดับ สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.460 + 0.573ATL + 0.117AMO + 0.073LEN + 0.083TTB$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = 0.635Z_{ATL} + 0.139Z_{AMO} + 0.098Z_{LEN} + 0.067Z_{TTB}$$

อภิปรายผล

1. เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่เตรียมผู้เรียนให้พร้อมในการทำงานและดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้เรียนในการใช้ทักษะการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร และการร่วมมือในการทำงาน เพื่อแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองสำหรับการแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์นวัตกรรมได้อย่างชำนาญ (ประทีป คงเจริญ, 2564; Partnership for 21st Century Learning, 2019) ซึ่งการที่ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมดังกล่าวนี้ ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาจากครูที่มีพฤติกรรมการสอนที่ดี อยู่ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ประภาพร โคบายาชิ และคณะ, 2563; ปรียา พงศาปาน และคณะ, 2560) จึงส่งผลทำให้เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดกัญญา ปานเจริญ และคณะ (2563) ที่พบว่า แรงจูงใจในการเรียนรู้ คุณภาพการสอนของอาจารย์ และบรรยากาศการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนพพร จันทรนาชู และวสวัตดี วงศ์พันธุ์เศรษฐ์ (2566) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาได้คือ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 เจตคติต่อการเรียน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงที่สุดต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา แสดงว่า การที่นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนย่อมนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมได้มากขึ้น ดังนั้นในบริบทของการศึกษาควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับการส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เนื่องจาก การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เพราะผู้เรียนจะมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเอง พยายามหาวิธีใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ และพร้อมเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนได้มากขึ้น (พระถิรวัฒน์ อธิวิฑูโร (สุตะพันธ์), 2564) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา สร้อยสิงห์ (2563) ที่พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน ซึ่งวัดจากเจตคติในการเรียนรู้ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอักษราภักดิ์ โกสินรุ่งเรือง (2565) ที่พบว่า เจตคติต่อการเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.280

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา แสดงว่า การที่นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ย่อมนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน ดังนั้นในบริบทของการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เนื่องจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงขับที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจที่จะบรรลุผลสำเร็จในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ เพราะแรงจูงใจจะช่วยให้ผู้เรียนมุ่งมั่นและพยายามทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเป้าหมาย (ไมลี สุทธิโมลิโพธิ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลชนก โยธางันท์ และคณะ (2566) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.547 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พิชากรณ์ เฟ่งพิศ และคณะ (2561) ที่พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนซึ่งมีแรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นหนึ่งในองค์ประกอบส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 บรรยายการการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา แสดงว่า บรรยายการการเรียนรู้ที่ดีย่อมนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน ดังนั้นในบริบทของการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบรรยายการการเรียนรู้ เนื่องจากการมีบรรยายการที่ดีในชั้นเรียนจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน สนใจ เอาใจใส่ ต่อการเรียนรู้ รวมทั้งเกิดทัศนคติที่ดีต่อทั้งครู และบทเรียน จึงส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนสัมฤทธิ์ผล (สุริรา งามเกียรติทรัพย์, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดกัญญา ปานเจริญ และคณะ (2563) ที่พบว่า บรรยายการการเรียนรู้สามารถทำนายทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.370 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอักษรภักส์โกสินรุ่งเรือง (2565) ที่พบว่า บรรยายการในชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.480

2.4 พฤติกรรมการสอนของครู เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา แสดงว่า การที่ครูมีพฤติกรรมการสอนที่ดีย่อมนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน ดังนั้นในบริบทของการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพฤติกรรมการสอนของครู เนื่องจากพฤติกรรมการสอนของครูเป็นพฤติกรรมที่ครูได้กระทำ หรือแสดงอาการ บอกวิชาความรู้ หรือทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง เกี่ยวกับเนื้อหาสาระเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างเสริมให้การเรียนรู้ของผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามความคาดหวัง (จินดา ลาโพธิ์, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริยา พงศาปาน และคณะ (2560) ที่พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า เจตคติต่อการเรียน บรรยายการการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และเป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนได้ ดังนั้น ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษ ควรมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน ดังนี้

1.1 ครูผู้สอน ควรพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างเจตคติต่อการเรียนเชิงบวกให้กับนักเรียน โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ เช่น การใช้เกมการศึกษา การจัดกิจกรรมกลุ่ม การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสอน การให้ข้อมูลป้อนกลับที่สร้างสรรค์ เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ผ่านการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ทำนายแต่เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน การให้การยกย่องและชื่นชมเมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จ รวมทั้งการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ และนำเสนอผลงานต่อหน้าเพื่อน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อพัฒนาบรรยายการการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เป็นพื้นที่เรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เช่น การจัดมุมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย พื้นที่แสดงผลงานนักเรียน เป็นต้น พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาพฤติกรรมการสอนร่วมกัน

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษ ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเข้ากับเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาครูและสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Stepwise ซึ่งมีข้อจำกัดคือ การตัดสินใจคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์เข้าหรือออกจากสมการขึ้นอยู่กับเกณฑ์ทางสถิติเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญเชิงทฤษฎีของตัวแปร ซึ่งอาจทำให้สูญเสียตัวแปร

ที่มีความสำคัญในเชิงแนวคิด (Hair et al., 2019) และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำกัดอยู่เพียงนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี จึงทำให้มีข้อจำกัดในการนำผลการวิจัยไปใช้หรือการนำไปอ้างอิงในบริบทอื่น เนื่องจากผลการวิจัยอาจสะท้อนลักษณะเฉพาะของนักเรียนและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีความละเอียด เฉพาะเจาะจง สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับระดับการศึกษาของนักเรียนและบริบทของสถานศึกษามากยิ่งขึ้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็น ดังนี้

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนร่วมกับการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (Multiple Group Analysis) โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา หรือสังกัด เป็นต้น

2.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ที่ทันสมัยและเหมาะสมมากขึ้น เช่น การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับ (Multilevel Structural Equation Modeling: MSEM) เป็นต้น ซึ่งสามารถศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรได้อย่างลึกซึ้ง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กมลชนก โยธาจันทร์, ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา, และ นพพร จันทรนาชู. (2566). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดลพบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 14(1), 196-213.
- กัลยา สร้อยสิงห์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(2), 486-501.
- จิตติยาภรณ์ เขาวรากุล. (2563). คุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของสถานประกอบการในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(2), 100-111.
- จินดา ลาโพธิ์. (2563). พฤติกรรมการสอนของครูกับการเรียนรู้ของผู้เรียน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 7(5), 34-45.
- นพพร จันทรนาชู และ วรวิทย์ วงศ์พันธุ์เศรษฐ์. (2566). ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 13(1), 116-129.
- ประทีป คงเจริญ. (2564). ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม: คุณลักษณะสำคัญของพลโลกในยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 15(3), 165-177.
- ประภาพร โคบายาชิ, อนันต์ แก้วตาดีบ, และ กิตติศักดิ์ นิวัฒน์. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มศึกษาภาคเหนือ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 13(1), 67-81.
- ปรียา พงศาปาน, กิตติศักดิ์ นิวัฒน์, และ สุชาติ ลีตระกูล. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. *วารสารการวิจัยภาษาและคำ*, 12(1), 21-30.
- พระถิรวัฒน์ อธิวัฒน์ (สุตะพันธ์). (2564). การศึกษาเจตคติ ทศนคติที่มีต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบประสบการณ์ตรงทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์ กรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร ภาษาและวัฒนธรรม*, 1(1), 47-57.
- พิชากรณ์ เฟ่งพิศ, ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา, และ นพพร จันทรนาชู. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(1), 318-338.
- โมลี สุทธิโมลีโพธิ์. (2563). ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์. *วารสารพุทธจิตวิทยา*, 5(2), 12-17.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. ตลาดตา ปับลิเคชั่น.

- สุธีรา งามเกียรติทรัพย์. (2564). การสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์. *วารสารนิเทศสารเสียดธรรมจากมหาวิทยาลัย*, 7(1), 23-34.
- สุดกัญญา ปานเจริญ, นิธิมา สุภารี, และ สุภาเพ็ญ ปาณะวัฒนพิสุทธิ. (2563). ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 14(1), 1-10.
- อักษราภักดิ์ โกสินรุ่งเรือง. (2565). การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 13(2), 156-167.
- González-Salamanca, J. C., Agudelo, O. L., & Salinas, J. (2020). Key Competences, Education for Sustainable Development and Strategies for the Development of 21st Century Skills: A Systematic Literature Review. *Sustainability*, 12(24), 10366.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning EMEA.
- Heiman, G. W. (2000). *Basic Statistics for the Behavioral Sciences* (3rd ed.). Houghton Mifflin.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (3rd ed.). The Guilford Press.
- Partnership for 21st Century Learning. (2023, May 21). *Framework for 21st Century Learning Definition*. <https://www.battelleforkids.org/networks/p21/frameworks-resources>.
- Piaget, J. (1977). *The development of thought: Equilibration of cognitive structures*. Viking Press.
- Van Laar, E., Van Deursen, A. J. A. M., Van Dijk, J. A. G. M., & De Haan, J. (2017). The Relation between 21st Century Skills and Digital Skills: A Systematic Literature Review. *Computers in Human Behavior*, 2017(72), 577-588.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. Harper & Row.

การศึกษาปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนในระดับปริญญาตรี

A Study of the Problems in Using Near-Synonymous Words in Chinese Among Undergraduate Students Majoring in Chinese

ประมินทร์ ประภากร¹ วรกรณ์ การดี² หลี เฝิงเกอ³ และ เกศกนก หาทพย⁴
Porramin Praparkarn¹ Wareekorn Kande² Li Pengge³ and Ketkanok Hasup⁴

Received: 26 มี.ค. 2568
Revised: 20 ส.ค. 2568
Accepted: 21 ส.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน และ 2) นำเสนอแนวทางแก้ไขสาเหตุการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน รวมถึงแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาจีน จำนวน 97 คน จากมหาวิทยาลัย 2 แห่งในประเทศไทย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบทดสอบการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการหาค่าความถี่และร้อยละ พบว่า จำนวนนักศึกษาที่สามารถทำแบบทดสอบคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ได้มากที่สุดอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 175-209 คะแนน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 37.11 ซึ่งสะท้อนว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจและการประยุกต์ใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันได้ไม่ครบถ้วน

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในการเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนอย่างถูกต้องตามบริบท โดยมีสาเหตุหลักจาก 1.1) อิทธิพลของภาษาแม่ (ภาษาไทย) ที่ทำให้เกิดการแปลตรงตัว 1.2) การเรียนรู้แบบท่องจำมากกว่าการเข้าใจความหมายเชิงบริบท และ 1.3) การขาดการสอนเปรียบเทียบความแตกต่างของคำอย่างเป็นระบบ 2) แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเปรียบเทียบคำ การใช้สถานการณ์จริงในการเรียนการสอน และการฝึกให้นักศึกษาตระหนักรู้และแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้คำด้วยตนเอง งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นความเข้าใจในเชิงลึกมากกว่าการจดจำ เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาจีนของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน, ปัญหาทางภาษา, การพัฒนาการเรียนการสอน

Abstract

The objectives of this study were 1) to investigate the problems of using synonymous words in Chinese among undergraduate students majoring in Chinese, and 2) to propose solutions to the causes of misuse as well as approaches for enhancing learning. The participants were 97 undergraduate students majoring in Chinese from two universities in Thailand, selected through purposive sampling. The research instruments consisted of a questionnaire and a vocabulary test on Chinese synonyms. Data were analyzed using content analysis, frequency, and percentage. The results revealed that the largest group of students (36 students, accounting for 37.11%) obtained scores ranging from 175 to 209 points, indicating that most students still lacked a complete understanding and appropriate application of synonymous words in Chinese.

¹ สาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข จักรวรรดิ อีเมล: porramin.pra@rmutr.ac.th

² สาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: wareekorn.chinese@gmail.com

³ สาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข จักรวรรดิ อีเมล: pengge.li@rmutr.ac.th

⁴ สาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: Hasap_ketkanok@hotmail.com

¹ Chinese Program, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin Borpitpimuk Chakawad Campus, Email: porramin.pra@rmutr.ac.th

² Chinese Program, Faculty of Liberal Arts and Sciences, Roi Et Rajabhat University, Email: wareekorn.chinese@gmail.com

³ Chinese Program, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin Borpitpimuk Chakawad Campus, Email: pengge.li@rmutr.ac.th

⁴ Chinese Program, Faculty of Liberal Arts and Sciences, Roi Et Rajabhat University, Email: Hasap_ketkanok@hotmail.com

The findings further demonstrated that: 1) the majority of students faced difficulties in selecting the correct synonymous word in context. The primary causes were: 1.1) the influence of their mother tongue (Thai), leading to literal translation, 1.2) rote memorization rather than contextual understanding, and 1.3) insufficient systematic instruction on synonym differentiation. 2) The recommended pedagogical approaches included synonym-based comparative instruction, the use of authentic communicative situations, and learner training to recognize and self-correct errors. This study highlights the importance of instructional design that emphasizes deep contextual understanding rather than rote learning in order to foster sustainable development of learners' Chinese language proficiency.

Keywords: Chinese synonym usage, Linguistic problems, Teaching and learning development

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาได้รับการพัฒนาและปรับปรุงในหลายด้าน เพื่อให้เนื้อหาการเรียนการสอนครอบคลุมทั้งในด้านสังคมศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ รวมถึงการสื่อสารธุรกิจ และการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาจีน แม้จะมีการพัฒนาแล้วก็ตามสำหรับนักศึกษาไทย การเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาจีนถือว่าเป็นเรื่องท้าทายและซับซ้อน โดยเฉพาะคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ซึ่งนักศึกษามักพบปัญหาในการเลือกใช้คำที่ถูกต้องตามบริบทการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

ปัญหาดังกล่าวได้รับการศึกษาจากนักวิจัยหลายท่าน ซึ่งได้เผยให้เห็นถึงสาเหตุของความสับสนในการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ตัวอย่างงานวิจัยของ Chavanatnusorn (2019) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการใช้คำกริยาที่มีความหมายใกล้เคียงกันของผู้เรียนชาวไทย พบว่าผู้เรียนมักพบปัญหาด้านไวยากรณ์และการใช้คำในบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งสาเหตุของปัญหานี้มาจากหลายปัจจัย เช่น การสอนที่ไม่ชัดเจน การอิทธิพลของภาษาแม่ หรือวิธีการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียน รวมถึงตำราการเรียนที่อธิบายการใช้คำไม่ชัดเจนและขาดรายละเอียด

นอกจากนี้ ภูเทพ ประภากร (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการใช้คำกริยาภาษาจีนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถในการเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในบริบทต่าง ๆ ได้ดีขึ้นหลังจากการเรียนการสอน โดยผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำได้อย่างเหมาะสมและเข้าใจหลักการใช้คำกริยาที่มีความหมายใกล้เคียงกันในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างชัดเจน

จากการศึกษาที่กล่าวถึงข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนพบปัญหาในการเลือกใช้คำในภาษาจีนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะคำที่มีลักษณะการใช้แตกต่างกันในเชิงไวยากรณ์ เช่น ประโยคที่นักศึกษามักใช้ผิด เช่น "让你久等了, 很道歉" ซึ่งคำว่า "道歉" และ "抱歉" มีความหมายว่า "ขอโทษ" เหมือนกัน แต่การใช้งานในบริบทต่าง ๆ ต้องเลือกใช้คำที่เหมาะสมกับโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ถูกต้อง

งานวิจัยนี้จึงมีความมุ่งหมายในการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนที่พบได้บ่อยในนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน โดยจะเน้นไปที่การอธิบายความแตกต่างของคำและวิธีการใช้งานในบริบทที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังจะรวมถึงตัวอย่างประโยคที่ถูกต้องและวลีที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน
2. เพื่อนำเสนอแนวทางแก้ไขสาเหตุการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน รวมถึงแนวทางการพัฒนา

การเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนในระดับปริญญาตรี นี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้จะดำเนินการศึกษากับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนในสาขาวิชาภาษาจีน จำนวนทั้งสิ้น 97 คน จาก 2 สถาบันการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี โดยนักศึกษาที่ถูกเลือกเข้าร่วมการวิจัยนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 โดยการเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) นักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาจีนคละกัน ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับพื้นฐาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศและระยะเวลาที่ศึกษาภาษาจีน

2.2 แบบทดสอบ เกี่ยวกับการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ประกอบด้วย

2.2.1 แบบทดสอบเติมคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนลงในช่องว่างให้ถูกต้อง ทั้งหมด 15 คู่ชุดคำศัพท์ โดยแต่ละคู่คำศัพท์มีทั้งหมด 4 ข้อ รวมเป็นทั้งหมดจำนวน 60 ข้อ

2.2.2 แบบทดสอบการแปลคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนและเปรียบเทียบข้อแตกต่างของคำศัพท์ โดยมีทั้งหมด 20 คู่คำศัพท์ รวมเป็นทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ

2.2.3 แบบประเมินปลายเปิดโดยมีข้อความคำถามถึงคำที่มีความหมายใกล้เคียงในภาษาจีนที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวันของนักศึกษา

2.2.4 แบบประเมินการเรียนรู้เรื่องการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกแสดงความคิดเห็นถึงความยากง่ายและโอกาสที่จะได้นำคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนที่เรียนในเนื้อหาตำราเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันว่ามีโอกาสได้ใช้มากน้อยเพียงใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อที่ 1 แบบทดสอบเติมคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนลงในช่องว่างให้ถูกต้อง ทั้งหมด 15 คู่ชุดคำศัพท์ โดยแต่ละคู่คำศัพท์มีทั้งหมด 4 ข้อ รวมเป็นทั้งหมดจำนวน 60 ข้อ คิดเป็น 150 คะแนน

ข้อที่ 2 แบบทดสอบการแปลคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนและเปรียบเทียบข้อแตกต่างของคำศัพท์ โดยมีทั้งหมด 20 คู่คำศัพท์ รวมเป็นทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ คิดเป็น 200 คะแนน รวมคะแนนจากแบบทดสอบทั้งหมดคือ 350 คะแนน

2.2.5 แบบประเมินคำถามปลายเปิด เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และประสบการณ์ของนักศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันรวมถึงแนวทางที่คิดว่าสามารถช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลนอกจากนี้ มีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับอาจารย์ผู้สอนภาษาจีน จำนวน 5 คนเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนและแนวทางแก้ไขปัญหา

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1.1 ศึกษาจากปัจจัยข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวผู้ที่ศึกษา

3.1.2 ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 แบบทดสอบการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน

แบบทดสอบการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน เป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วย การเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น การเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนในโครงสร้างประโยค การเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนในโครงสร้างวลี การเลือกใช้คำภาษาจีนที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนในสถานการณ์ต่าง ๆ การแปลความหมายของคำศัพท์ในภาษาจีนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ซึ่งใช้ทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.2.1 ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย เกี่ยวกับการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนที่ใช้เป็นประจำ โครงสร้างของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน รูปแบบของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ลักษณะของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน รวมถึงถึงเนื้อหาหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนของกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 ศึกษาและสร้างแบบทดสอบ โดยอิงจากแบบทดสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK 汉语水平考试) ระดับ 1-6 ในระบบใหม่และแบบฝึกหัดการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในตำราเรียนภาษาจีน 发展汉语 ตำราเรียน 汉语教程 ตำราเรียน 体验汉语 ตำราเรียน 博雅汉语 และตำราเรียน 快乐汉语

3.2.3 นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญเจ้าของภาษา และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัยตรวจสอบเพื่อความถูกต้องและความเหมาะสมทางด้านภาษาและเนื้อหา รวมทั้งเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทำการวิเคราะห์แบบทดสอบ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่า Item-Objective Congruence Index (IOC) ของแบบประเมินเป็นรายข้อ ทั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่า IOC ของข้อคำถามทั้งหมดอยู่ในช่วง 0.60–1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบมีความตรงเชิงเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

3.2.4 นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดสอบกับกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับคืนแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและตรวจความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำมาหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วจึงนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนไม่ถูกต้อง ทั้งยังวิเคราะห์เปรียบเทียบคำศัพท์ คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนทางด้านความหมายของคำ ชนิดของคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน หน้าที่ของคำเมื่อเข้าไปอยู่ในรูปประโยค พร้อมทั้งอธิบายความหมายวิธีการนำไปใช้ และยกตัวอย่างคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนในรูปแบบวลีและประโยคพร้อมกับอธิบายความหมายภาษาไทย ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 97 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 68.04 เพศชาย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.96 แบ่งเป็นนักศึกษาชั้นปี 3 จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 51.04 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 48.96 และด้านระยะเวลาการเรียนภาษาจีนส่วนใหญ่มีระยะเวลา 1-3 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 57.73 ระยะเวลา 4-6 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.84 ระยะเวลามากกว่า 6 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.31 และผลรายงานช่วงคะแนนการทำแบบทดสอบของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน พบว่า จำนวนนักศึกษาที่สามารถทำแบบทดสอบคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ได้มากที่สุดอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 175-209 คะแนน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 37.11 รองลงมา 210-244 คะแนน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24.74 คะแนน 245-279 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.53 คะแนน 140-174 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.34 คะแนน 105-139 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.12 คะแนน 280-214 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.06 คะแนน 70-104 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.06 กลุ่มนักศึกษาที่ได้คะแนนน้อยที่สุด อยู่ในช่วงคะแนน 35-69 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.03

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ผลการศึกษาพบว่า พบว่าช่วงคะแนนที่มากที่สุดในระดับคะแนน 280-314 คะแนนมีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 2 คนและมีประสิทธิภาพการเรียนภาษาจีนมาไม่ต่ำกว่า 6 ปีและใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ช่วงคะแนนที่มีจำนวนนักศึกษาคะแนนได้มากที่สุดคือ ระดับคะแนน 175-209 คะแนนมีจำนวนนักศึกษาถึง 36 คนซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ที่ได้คะแนนอยู่ในช่วงระดับคะแนนนี้ ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และ 4 อีกทั้งยังมีประสิทธิภาพการเรียนภาษาจีนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 4-6 ปี ช่วงคะแนน 35-69 คะแนน มีจำนวนนักศึกษา 1 คนและช่วงคะแนน 70-104 คะแนน มีจำนวนนักศึกษา 2 คน ซึ่งทั้ง 2 ช่วงคะแนนนี้ นักศึกษาศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 และมีประสิทธิภาพการเรียนภาษาจีนน้อยกว่า 1 ปี

ตาราง 1 ผลรายงานค่าความถี่และค่าร้อยละในการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนที่พบได้บ่อยในชีวิตประจำวัน

ลำดับ	คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	学 - 学习	95	97.94
2	认为 - 以为	90	92.78
3	改变 - 变化	87	89.69
4	送 - 给	85	87.63
5	想出来 - 想起来	83	85.57
6	再 - 又	80	82.47
7	只要 - 只有	76	78.35
8	合适 - 适合	74	76.29
9	原因 - 理由	70	72.16
10	还是 - 或者	68	70.10
11	和 - 与	65	67.01
12	交换 - 交流	64	65.98
13	儿童 - 孩子	62	63.92
14	办法 - 方法	60	61.86
15	感到 - 觉得	54	55.67
16	根据 - 按照	50	51.55
17	发展 - 发达	46	47.42
18	高兴 - 愉快	45	46.39
19	参观 - 访问	39	40.21
20	得到 - 获得	37	38.14

จากตาราง 1 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนส่วนใหญ่มีปัญหาในการเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน โดยเฉพาะในคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในชีวิตประจำวัน จากคู่คำศัพท์คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนทั้งหมด 20 ข้อ พบว่านักศึกษาใช้ถูกต้องมากที่สุด 5 ลำดับ ดังนี้ 1) 学-学习 2) 认为-以为 3) 改变-变化 4) 送-给 5) 想出来-想起来

2.1 学 กับ 学习 มีนักศึกษาใช้ถูกมีจำนวนมากถึง 95 คน คิดเป็นร้อยละ 97.94 แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับอัตราค่าความถี่ของคำตอบที่ถูกต้องในการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษา พบว่ามีเพียงนักศึกษาที่ตอบถูกต้องมากที่สุดในข้อคำถามของคำว่า 学 กับ 学习: 我妹妹在加拿大留过学。มีจำนวน 76 คน จากจำนวนทั้งหมด 97 คน คิดเป็นร้อยละ 78.35 และในจำนวนนักศึกษาที่ตอบถูกต้องน้อยที่สุดในข้อคำถาม读书也是学习, 使用也是学习, 而且是更重要的学习。มีเพียงแค่ 43 คน จากจำนวนทั้งหมด 97 คน คิดเป็นร้อยละ 44.33 แสดงให้เห็นว่าคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ถึงแม้ว่าจะพบได้บ่อยในชีวิตประจำวันก็สามารถทำให้นักศึกษาเกิดข้อผิดพลาดในการใช้ได้เช่นกัน

2.2 认为 กับ 以为 ก็เป็นคำที่มีการเลือกใช้บ่อย โดยมีนักศึกษาตอบคำถามจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 92.78 แต่การเลือกคำที่ถูกต้องในประโยคต่าง ๆ พบว่า นักศึกษาที่ตอบถูกต้องมากที่สุดในประโยค "我以为今天是星期四呢, 原来已经星期五了" มีจำนวนถึง 87 คน คิดเป็นร้อยละ 89.69 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่สามารถเลือกใช้คำได้ถูกต้อง แต่ยังมีการสับสนในบางกรณี

2.3 改变 กับ 变化 ก็เป็นคำที่นักศึกษามักเลือกใช้บ่อย โดยคำว่า "变化" และ "改变" มีอัตราการเลือกตอบมากถึง 87 คน คิดเป็นร้อยละ 89.69 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคำตอบที่ถูกต้องในบางคำถามพบว่า นักศึกษาสามารถตอบถูกต้องได้มากที่สุด ในประโยค "他最近变化很大" ซึ่งมีนักศึกษาตอบถูกต้องถึง 81 คน คิดเป็นร้อยละ 83.51 ในขณะที่คำถาม

ที่ซับซ้อนกว่า เช่น "情况发生了变化，我们的思想也应该跟着改变" มีเพียง 49 คน คิดเป็นร้อยละ 50.52 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสับสนในการเลือกใช้คำเมื่อมีการใช้บริบทที่ซับซ้อน

2.4 送 กับ 给 พบการตอบแบบสอบถามจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 87.63 และพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากในประโยค "我把他送到机场了" ซึ่งมีนักศึกษาตอบถูกถึง 90 คน คิดเป็นร้อยละ 92.78 แต่ในคำถามที่มีการใช้คำว่า "给" ในบริบทที่ซับซ้อน เช่น "请把那本杂志递给我" นักศึกษาที่ตอบถูกต้องมีเพียง 41 คน คิดเป็นร้อยละ 42.27 ซึ่งบ่งชี้ถึงความสับสนในการเลือกใช้คำในบางสถานการณ์

2.5 想出来 กับ 想起来 เป็นอีกกลุ่มคำที่นักศึกษามักจะเลือกใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน โดยจากผลการสอบพบว่า นักศึกษาตอบถูกที่สุดในประโยค "这个办法是谁想出来的，还真不错" ซึ่งมีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 76.29 แต่ในบางประโยค เช่น "我想出了一个好主意，你看行不行？" นักศึกษาที่ตอบถูกน้อยกว่ามีเพียง 43 คน คิดเป็นร้อยละ 44.33 แสดงให้เห็นถึงความสับสนในการเลือกใช้คำทั้งสอง และพบว่านักศึกษาใช้ผิดมากที่สุด 5 ลำดับ ดังนี้ 1) 得到-获得; 2) 参观 - 访问; 3) 高兴-愉快; 4) 发展-发达; 5) 根据-按照

2.6 得到 กับ 获得 เป็นกลุ่มคำที่นักศึกษาตอบถูกน้อยที่สุดในประโยค 我太爱他了，只要能**得到**他，让我干什么都行。 ซึ่งมีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 46.39 และในประโยค 这次羽毛球比赛，他得了冠军，还**得到**了一辆汽车。 มีจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 62.89

2.7 参观 กับ 访问 ในรูปประโยค 你们国家总理正在我们国家进行国事**访问**。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 39 คน คิดเป็นร้อยละ 40.21 และในรูปประโยค 他们在泰国**参观**了许多名胜古迹。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 46 คน คิดเป็นร้อยละ 47.42

2.8 高兴 กับ 愉快 ในรูปประโยค 我看你不太**高兴**，怎么了？ มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 54 คน คิดเป็นร้อยละ 55.67 และในรูปประโยค 听了我的话他脸上露出**愉快**的笑容。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 56 คน คิดเป็นร้อยละ 57.73

2.9 发展 กับ 发达 ในรูปประโยค 这个地区的交通十分**发达**。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 57 คน คิดเป็นร้อยละ 58.76 และในรูปประโยค 中国是世界上最大的**发展**国家。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 59 คน คิดเป็นร้อยละ 60.82

2.10 根据 กับ 按照 ในรูปประโยค **根据**天气预报，今天下午有暴风雨。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 61 คน คิดเป็นร้อยละ 62.89 และในรูปประโยค 历史是**按照**客观规律向前发展的。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 64 คน คิดเป็นร้อยละ 65.98

3. ผลการเสนอแนะทางแก้ไขและการพัฒนาการเรียน จากผลการศึกษาพบว่าการเรียนการสอนในเรื่องของการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ควรเน้นไปที่การอธิบายถึงลักษณะการใช้คำในบริบทที่แตกต่างกันอย่างละเอียด รวมถึงการให้ตัวอย่างที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถแยกแยะการใช้คำที่เหมาะสมในแต่ละบริบทได้ นอกจากนี้ ควรมีการฝึกฝนการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในรูปแบบของการสื่อสารภาษาจีนจริง เช่น การสนทนา การเขียนข้อความ และการวิเคราะห์บทความ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการใช้คำภาษาจีนในชีวิตประจำวันให้ถูกต้องและเหมาะสม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาววิชาภาษาจีน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการเลือกใช้คำอย่างถูกต้องตามบริบทซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาจีนในระดับสูง ดังนั้นจึงสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้เป็น 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สาเหตุของปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาเกิดข้อผิดพลาดในการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1.1 อิทธิพลของภาษาแม่(ภาษาไทย)ส่งผลให้ผู้เรียนแปลคำโดยตรงจากภาษาไทยไปยังภาษาจีน ซึ่งมักนำไปสู่การใช้คำที่ไม่ถูกต้องในบริบท เช่น คำว่า “คิดว่า” ในภาษาไทยอาจใช้ได้ทั้งในบริบทที่ความคิดเห็นถูกหรือผิด แต่ในภาษาจีนต้องแยกแยะระหว่าง “认为” และ “以为” อย่างชัดเจน การแปลแบบตรงตัวจึงทำให้เกิดการใช้คำ ผิดบ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิฆัมพร ออมสิน และ สืบพงศ์ ช่างบุญชู (2558) ที่ชี้ว่านักศึกษาไทยมีแนวโน้มใช้คำในภาษาจีนโดยอิงจากความเข้าใจในภาษาแม่ ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้คำ

1.2 การเรียนรู้แบบท่องจำมากกว่าการเข้าใจผู้เรียนมักจำคำศัพท์ และความหมายโดยไม่เข้าใจความแตกต่างในการใช้งานบริบทต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้คำเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องในสถานการณ์จริงซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอุเทพ ประภากร (2563) ที่พบว่านักศึกษาที่ผ่านการเรียนรู้เชิงท่องจำมีแนวโน้มจะใช้คำผิดในบทสนทนาหรือการเขียนมากกว่านักศึกษาที่เรียนรู้ผ่านการเปรียบเทียบความแตกต่างของคำ

1.3 การขาดการสอนเปรียบเทียบคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในห้องเรียนอาจารย์ผู้สอนบางรายอาจเน้นการอธิบายความหมายโดยรวมของคำแต่ไม่ได้นำเสนอความแตกต่างของบริบทการใช้งานอย่างชัดเจนทำให้นักศึกษาไม่สามารถแยกแยะการใช้คำในสถานการณ์ที่หลากหลายได้ซึ่งตรงกับงานของ Chang (2016) ที่พบว่า การเรียนการสอนที่ไม่เน้นเปรียบเทียบคำจะส่งผลให้ผู้เรียนใช้คำผิดพลาดแม้มีประสบการณ์ทางภาษาหลายปี

2. แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จากการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าว สามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อลดข้อผิดพลาดในการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันได้ 3 แนวทางหลัก ดังนี้

2.1 ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเปรียบเทียบคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยใช้ตัวอย่างที่ชัดเจนในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น การเปรียบเทียบระหว่าง “帮助” กับ “协助” ที่มีระดับความเป็นทางการแตกต่างกัน การยกตัวอย่างประโยคจริงจากสถานการณ์ต่าง ๆ จะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจการใช้คำได้ลึกซึ้งมากขึ้น ซึ่งแนวทางนี้ได้รับการสนับสนุนจากอุเทพ ประภากร (2563) ที่แนะนำให้สอนผ่านกิจกรรมเปรียบเทียบความแตกต่างของคำ

2.2 ใช้การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริงหรือกิจกรรมการสื่อสาร เช่น การสนทนา การวิเคราะห์บทความ และการเขียนเชิงเปรียบเทียบคำ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกการใช้คำในสถานการณ์หลากหลาย ช่วยให้เกิดความเข้าใจบริบทการใช้งานอย่างลึกซึ้งมากกว่าการเรียนรู้เชิงท่องจำ ตามข้อเสนอของทิมมพร ออมสิน และ สืบพงศ์ ช่างบุญชู (2558) ที่แนะนำให้เน้นการใช้ภาษาจริงในบริบทจริง

2.3 ส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักรู้ข้อผิดพลาดของตนเองโดยการให้ทำแบบฝึกหัดสะท้อนข้อผิดพลาด และอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน ตามข้อเสนอของCorder (1967) แนะนำว่าวิเคราะห์ความผิดพลาดของผู้เรียน ควรออกแบบกิจกรรมแก้ไขที่ตรงจุด เช่น การวิเคราะห์ประโยคผิดและให้ผู้เรียนเสนอประโยคที่ถูกต้อง พร้อมเหตุผลประกอบ วิธีนี้จะช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะในการเลือกใช้คำอย่างมีวิจารณญาณและปรับปรุงการใช้คำให้ถูกต้องมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นการเปรียบเทียบคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ในบริบทที่แตกต่างกัน โดยให้อาจารย์ผู้สอนอธิบายความแตกต่างอย่างชัดเจน พร้อมยกตัวอย่างจากชีวิตจริง

1.2 เพิ่มแบบฝึกหัดการใช้คำในสถานการณ์จริง เช่น บทสนทนา การเขียนเชิงเปรียบเทียบ การวิเคราะห์บทความ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการใช้คำในบริบทที่หลากหลาย

1.3 จัดกิจกรรมเสริม เช่น เวิร์คช็อป เกี่ยวกับการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีนมาให้ความรู้ หรือฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งในด้านสถาบัน ระดับความสามารถทางภาษา และภูมิหลังทางภาษาของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถเปรียบเทียบผลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 วิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับวิธีการสอนเปรียบเทียบคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ว่าวิธีใดมีประสิทธิภาพมากที่สุด เช่น การสอนผ่านมัลติมีเดีย การใช้เกมภาษา หรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.3 ศึกษาผลกระทบในระยะยาวของการสอนแบบเปรียบเทียบคำ ว่าส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารในภาษาจีนของนักศึกษาอย่างไร เพื่อวัดประสิทธิภาพเชิงพฤติกรรมของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

ทิมมพร ออมสิน และ สืบพงศ์ ช่างบุญชู. (2558). การศึกษาการใช้คำกริยาภาษาจีนที่มีความหมายใกล้เคียงกันของนักศึกษาไทย.

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6 (น. 230–240). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.

- ภูเทพ ประภากร. (2563). การพัฒนาความสามารถในการใช้คำกริยาที่มีความหมายใกล้เคียงกันของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงสำรวจ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 12(2), 69–91.
- Chavanatnusoorn, P. (2019). Discussion on an analysis on errors by Thai students in Chinese near-synonymous verbs and learning strategies—Based on the comparison of four theses. *Chinese Journal of Social Science and Management*, 3(1), 138–149.
- Chang, C. (2016). *A study on substitution errors in verb-object collocations of monosyllabic and disyllabic synonyms* [Unpublished master's thesis]. Shandong University.
- Chao, Y. R. (1979). *Hanyu kouyu yufa* [Spoken Chinese grammar]. Commercial Press.
- Corder, S. P. (1967). *The significance of learners' errors*. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 5(1–4), 161–170. <https://doi.org/10.1515/iral.1967.5.1-4.161>
- Lu, Z. W. (1965). *Hanyu goucifa*. Science Press.
- Ren, X. L. (1980). *Hanyu zaocifa*. China Society Publishing House.
- Wang, L. (1959). *Zhongguo xiandai yufa* (2nd ed.). Zhonghua Book.
- Yang, J., & Jia, Y. (2007). *1700 dui jinyici yongfa duibi* [A comparative study of the usage of 1700 synonym pairs]. Beijing Zhongke Printing.
- Yang, J. (2016a). *Hanyu jiaocheng di yi ce xia*. Beijing Language and Culture University Press.
- Yang, J. (2016b). *Hanyu jiaocheng di er ce xia*. Beijing Language and Culture University Press.
- Yang, J. (2016c). *Hanyu jiaocheng di san ce shang*. Beijing Language and Culture University Press.

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารในรูปแบบเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบ และแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 ชื่อวารสาร : วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

1.2 เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number-ISSN)

ISSN 2985-2110 (Print)

ISSN 2985-2129 (Online)

1.3 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทความวิจารณ์หนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

1.4 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วย บทความวิชาการ/บทความปริทัศน์ บทความวิจัย

1.5 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย สาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.6 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณาการส่งบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎี หรือเชิงปฏิบัติ สารบทความและแนวการเขียนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวน 3 ท่านต่อบทความ และเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินแบบไม่เห็นกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้พิมพ์และผู้ประเมิน (Double-Blinded)

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิ์ของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหา หรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาด A4 (8¼ × 11¾ นิ้ว = 21 × 29.7 ซม.) เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.18 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวามือ และซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

3.1.2 **เค้าโครงหน้ากระดาษ** ระยะขอบบน ขนาด 3.18 ซม. ระยะขอบซ้าย ขวา ล่าง ขนาด 2.5 ซม.

3.1.3 **ตำแหน่งของแท็บหยุด** ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.5 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นจุดละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 **รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง** ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

3.2.1 **ชื่อเรื่อง** (ภาษาไทย) ขนาด 18 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.2 **ชื่อเรื่อง** (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.3 **ชื่อผู้เขียน** (ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรหนา แบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้ายได้ชื่อเรื่อง เว้น 1 บรรทัด

3.2.4 **หัวข้อใหญ่ในบทความ** ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

3.2.5 **หัวข้อย่อย** เว้นระยะห่างตามลำดับ ขนาด 14 Point ชนิดตัวอักษรตัวปกติ

3.2.6 **การอ้างอิง ใช้รูปแบบ APA (7th Edition)**

1) การอ้างอิงในเนื้อหาให้ใช้ระบบนาม-ปี โดยมีรูปแบบการเขียนดังนี้

1.1) ผู้แต่ง 1 คน

ไทย ชื่อ/สกุล/(ปี) **หรือ** (ชื่อ/สกุล,/ปี)

ตัวอย่าง สุวณันท์ ชื่นบาน (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง...

ตัวอย่าง การกำหนดระยะเวลาการศึกษา (แสงจันทร์ บุญมี, 2568)

อังกฤษ สกุล/(ปี) **หรือ** (สกุล,/ปี)

ตัวอย่าง สรุป์ได้ว่า ไม่พบปัญหาความสัมพันธ์ของตัวแปร (Hair, 2025)

1.2) ผู้แต่ง 2 คน

ไทย ชื่อ/สกุลและ/ชื่อ/สกุล/(ปี) **หรือ** ชื่อ/สกุลและ/ชื่อ/สกุล/(ปี)

ตัวอย่าง ประสาน อยู่เย็น และ พชร จรัสแสง (2568) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ....

อังกฤษ สกุล/and/สกุล/(ปี) **หรือ** (สกุล/&/สกุล,ปี)

ตัวอย่าง มหาวิทยาลัยตามแนวคิดของ Aker and Hairy (2025) ประกอบด้วย....

ตัวอย่าง การยอมรับกฎระเบียบของการอยู่ร่วมกัน (Aker & Hairy, 2025)

1.3) ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป

ไทย ชื่อ/สกุลและคณะ/(ปี) **หรือ** (ชื่อ/สกุล/คณะ,/ปี)

ตัวอย่าง ดวงพร รุ่งเรือง และคณะ (2568) ได้กล่าวว่า...

อังกฤษ สกุล/et al./ (ปี) **หรือ** (สกุล/et al./,ปี)

ตัวอย่าง (การได้รับการช่วยเหลือจากสังคม; Aker et al, 2025)

* กรณีที่มีผู้เขียนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ให้ใส่เฉพาะสกุลของผู้แต่งคนแรก แล้วตามด้วย et al. ตั้งแต่ครั้งแรก

2) การเขียนรายการอ้างอิง (References)

2.1) ผู้แต่ง 1 คน

ไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)

อังกฤษ ชื่อ,/อักษรย่อชื่อ./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)

2.2) ผู้แต่ง 2 คน

ไทย ชื่อ/สกุล/ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)

อังกฤษ สกุล/อักษรย่อชื่อ./&/สกุล/ชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)

2.3) ผู้แต่ง 3-20 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน ตัวอย่างเช่น

ไทย สุชาติ งามยิ่ง, ศักดิ์ ยิ่งยศ, และ สุฤกษณ์ พัทธนะ. (2568). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อังกฤษ Smith, J. D., Robert, J., Hair, J. H., & Walker, D. A. (2025). Communities of Practiece. Cambridge University Press.

3.2.7 ท้ายกระดาษ แทรกอ้างอิงท้ายเรื่อง ประกอบด้วย

ข้อมูล สังกัดผู้นิพนธ์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ครบถ้วนทุกคน

1) นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมล ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งขีดขอบกระดาษซ้าย (กรณีเป็นนิสิต หรือนักศึกษา)

2) ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งขีดขอบกระดาษซ้าย (ข้อมูลที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

บทความวิจัยจัดเป็นเอกสารทางวิชาการประเภทเดียวกับรายงานการวิจัย (Research report) มีสาระและรูปแบบการนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน โดยบทความวิจัยเป็นเอกสารทางวิชาการที่นักวิจัยเขียนขึ้นในรูปบทความวิชาการ เพื่อนำเสนอข้อค้นพบ เชิงประจักษ์และหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงาน บทความวิจัยมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.1.1 **ชื่อเรื่อง** ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.1.2 **ชื่อผู้เขียนและที่อยู่** ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.1.3 **บทคัดย่อ** ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา

4.1.4 **คำสำคัญ** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (Comma)

4.1.5 **บทนำ** เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการ พร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.1.6 **วัตถุประสงค์** ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.1.7 **กรอบแนวคิดและสมมติฐาน** ระบุ กรอบแนวคิดของงานวิจัย พร้อมทั้งทฤษฎี แนวคิดที่นำมาสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี)

4.1.8 **วิธีดำเนินการวิจัย** ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.9 **สรุปผล** สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตาราง แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางเป็นแบบธรรมดาไม่มีการระบายสี และขีดเส้นคู่ กรณีตารางยังไม่สิ้นสุดให้ขีดด้วยเส้นเดี่ยว และเมื่อสิ้นสุดตารางให้ขีดด้วยเส้นคู่ ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

4.1.10 **อภิปรายผล** การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

4.1.11 **กิตติกรรมประกาศ** ระบุสั้น ๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

4.1.12 ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
- 2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1.13 เอกสารอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA7 (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ

4.2 บทความวิชาการ

บทความวิชาการเป็นการนำเสนอความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง มีการวิเคราะห์ วิเคราะห์ ให้ผู้อ่านเห็นประเด็นสำคัญอันเป็นสารประโยชน์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ส่วนตัว หรือประสบการณ์และผลงานของผู้อื่นมาใช้ มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในความรู้ความคิดที่นำเสนอ อ้างอิงทางวิชาการและใช้แหล่งอ้างอิงทางวิชาการอย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักวิชาการ และจรรยาบรรณของนักวิชาการ มีการอธิบายให้แนวคิด แนวทางในการนำความรู้ ความคิดที่นำเสนอไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือมีประเด็นใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความต้องการสืบเสาะหาความรู้หรือพัฒนาความคิดในประเด็นนั้น ๆ ต่อไป บทความวิชาการมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย

4.2.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (Comma)

4.2.5 บทนำ เขียนจูงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ตามแต่ผู้เขียนจะเห็นสมควร เช่น อาจใช้ภาษาที่กระตุ้น จูงใจผู้อ่านหรือยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจขณะนั้นขึ้นมาอธิบายหรือตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ท้าทายความคิดของผู้อ่านหรืออาจจะกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน เป็นต้น

4.2.6 เนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ผู้เขียนควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

4.2.7 สรุปผล ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อความ คือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท

4.2.8 เอกสารอ้างอิง บทความทางวิชาการ เป็นงานที่เขียนขึ้นบนพื้นฐานของวิชาการที่ได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยกันมาแล้ว และการวิเคราะห์ วิเคราะห์อาจมีการเชื่อมโยงกับผลงานของผู้อื่นจึงจำเป็นต้องมีการอ้างอิงเมื่อนำข้อความหรือผลงานของผู้อื่นมาใช้ โดยการระบุให้ชัดเจนว่าเป็นงานของใคร ทำเมื่อไร และนำมาจากไหน เป็นการให้เกียรติเจ้าของงาน การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (7th Edition) (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

บทวิจารณ์หนังสือ เป็นการพิจารณาหนังสือเรื่องนั้น ๆ โดยละเอียดเพื่อประเมินคุณค่า ออกมาเป็นข้อเขียนเป็นบทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่าและคุณภาพของหนังสือ บทความ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องบอกรายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนหน้าและเลข ISBN ให้ชัดเจน โดยใช้หลักวิชาการและดุลพินิจอันเหมาะสม บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

4.3.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือที่ต้องการวิจารณ์ ตั้งชื่อตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง ตั้งชื่อ ด้วยการให้ประเด็นชวนคิด ชวนสงสัย

4.3.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.3.2 บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจารณ์ เช่น ถ้าเป็นการวิจารณ์วรรณคดีต้อง บอก ชื่อวรรณคดี ผู้แต่ง ประเภท ความเป็นมาของเรื่อง และอาจเขียนอธิบายและจุดที่ทำให้ผู้วิจารณ์ สนใจวรรณคดีเรื่องนี้

4.3.3 เนื้อเรื่อง เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่น และจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อของวรรณคดี หรือ วรรณกรรม ที่นำมาวิจารณ์ควรเขียนเล่าเรื่องอย่างสั้น ๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไร มายังผู้อ่านหนังสือและสื่อให้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์มีหลายประเด็น ควรนำเสนอ ตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่วรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นมีจุดเด่น และจุดด้อย ควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกียรติผู้เขียน และแสดงให้เห็นว่าการวิจารณ์ คือ การสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย

4.3.4 บทสรุป เป็นย่อหน้าสุดท้ายของบทวิจารณ์ เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์ และให้แง่คิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้บทสรุปยังช่วยให้ผู้อ่านได้บทวนประเด็น สำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญของผู้วิจารณ์ แม้ว่าผู้อ่านอาจจะไม่ได้อ่านบทวิจารณ์ทั้งบท แต่ได้อ่าน บทสรุปก็สามารถทราบเรื่องของวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่นำมาวิจารณ์ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นได้

4.4 บทความปริทัศน์

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อมูลวิพากษ์ที่ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่ที่น่าสนใจ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้ที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่น ๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่ที่น่าสนใจโดยในหน้าแรกของบทความปริทัศน์จะประกอบด้วย

4.4.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน

4.4.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.4.2 คำสำคัญ ระบุความสำคัญของเรื่อง (Keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

4.4.3 ส่วนของเนื้อหาของบทความ ต้องมีบทนำ (Introduction) เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจ ของเรื่องที่นำเสนอก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น

4.4.4 บทสรุป (Conclusion) เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อให้เข้าใจว่า เรื่องที่ได้นำเสนอมีความน่าสนใจ และความเป็นมาอย่างไร พร้อมขมวดปมเรื่องที่นำเสนอ พร้อมข้อเสนอแนะจากผู้นิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สำหรับให้ผู้อ่านได้พิจารณาประเด็นที่น่าสนใจต่อไป ผู้นิพนธ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่ที่น่าสนใจ ข้อมูลที่นำเสนอ จะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ซึ่งผู้อ่าน ในสาขาอื่น หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้

5. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ผ่านระบบจัดการวารสารออนไลน์ (ThaiJO) <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 7
113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027

เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email : reru.journal101@gmail.com

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2568

Volume 19 No.2 May – August 2025

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ บทความปริทัศน์ บทความทั่วไป บทความหนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลาง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตเนื้อหาในสาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุม สหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต กำมันตะคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ
รองศาสตราจารย์ ดร.สีปชาติ อันทะไชย
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพลักษ์ ชามะรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธิวรการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ
Professor Dr. William R. Barratt
Professor Dr. Leslie B. Barratt

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
Indiana State University
Indiana State University

สถานที่จัดพิมพ์

โรงพิมพ์ตักสิลาการพิมพ์ โทรศัพท์ 088 560 8139

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ขาปัญญา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณธร วรรณธร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา พลพุดตา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตตา ฤทธิมนตร์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อุไรวรรณ สิงห์ทอง	กรรมการและเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ศาสตราจารย์ ดร.กนกพร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สมาน อัครภูมิ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สมบูรณ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.นิศานาจ ไสภาพล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ อมรภิญโญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ อินทประเสริฐ	นักวิชาการอิสระด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรรณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สง่า วงศ์ไชย	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัดขุมแสง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริวรรณ วรรณสาสน์	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล แสงพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาภรณ์ เสนารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญา ธงพานิช	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ ปานศุภวัชร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ สมหวัง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดร.พิจิตรา ธงพานิช	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี ลังกา	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมล สุวรรณศรี	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ว่าที่ รต.ดร.เกียรติชัย สายตาคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ ดร.ชวลิต จุเจีย	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คณะกรรมการฝ่ายกลั่นกรองบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนต์ เพาพาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จวีลย์ ภักดีวุฒิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุธิดา ขาปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.กัญญาวิดี แสงงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.อุไรวรรณ สิงห์ทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

คณะกรรมการตรวจรูปแบบบทความภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.หทัย น้อยสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.สิริกัญญา วรชิน พิสิษฐ์ไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ยุทธจักร ลำจวนจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

หมายเหตุ บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นต้นฉบับ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน

หน่วยงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (ชั้น 7)
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>
 Email: reru.journal101@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2568 จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ และงานวิจัยสาขาต่าง ๆ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research ar

ticle) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย และงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ

	หน้า
บทความวิจัย.....	1
Dynamics of Japanese Transnational Community and Its Impacts on Local Development: A Case Study of Ethnic Communities in Mae Suai District, Chiang Rai Province, Thailand Jaruwan Hatapasu.....	3
The Effects of the STAD Cooperative Learning Model on Improving Sixth-Grade Students' Reading Comprehension Chakkrit Bunmala and Thanaporn Pantawee.....	18
ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เอกลักษณ์ โกฏริภักษ์, ฉายรุ่ง ไชยกำบัง และ ยุพาภรณ์ ชัยเสนา.....	25
การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย พิมพ์กานต์ เวชสุวรรณ และ เยาวนุช ทานาม.....	35
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มยุรา ลำเหลือ และ สมนึก การเวท.....	43
การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ภานุพงศ์ กรวดสระน้อย และ กุลจิรา รักชนคร.....	52
ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ธนวัต นาคสัมฤทธิ์, ปนิดา เนื่องพะยอม และ ฉันทนันท์ ทองบุญตา.....	64
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียน ออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อนุชัย หัวดอน และ กัลยา กุลสุวรรณ.....	77
การจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อม ของเด็กปฐมวัย เพชรนา ตราทอง และ เยาวนุช ทานาม.....	88
ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) และความสามารถในการทำกำไร ที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพชรอรุณ พุ่มแก้ว และ ธนภณ วิมูลอาจ.....	96

สารบัญ (ต่อ)

บทความ

หน้า

บทความวิจัย.....	
การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าด้วยแสง: แนวทางใหม่ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ศาสตราจารย์ บุญน้อย และ พนม จงกล.....	108
การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ธนิศพร พิงบุญ, ปณิดา เนื่องพะยอม และ ฉันทนันท์ ทองบุญตา.....	120
ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดอุดรธานี นฤมล แสงพรหม, มณีนุชา สุราช และ ศิริญา ทินนา.....	135
การศึกษาปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาภาษาจีนในระดับปริญญาตรี ปรมินทร์ ประภากร, วรวิทย์ การดี, หลี เฟิงเกอ และ เกศกนก หาททรัพย์.....	145
ภาคผนวก.....	153
หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.....	155

บทความวิจัย

Dynamics of Japanese Transnational Community and Its Impacts on Local Development: A Case Study of Ethnic Communities in Mae Suai District, Chiang Rai Province, Thailand

Jaruwan Hatapasu¹

Received: January 6, 2025

Revised: May 20, 2025

Accepted: June 9, 2025

Abstract

This study aimed to 1) explore the dynamics of the Japanese transnational community under the Rungarun (dawn) Project in Chiang Rai Province, Thailand, 2) analyze the international and global dimensions of cultural exchange that emerged from the project, and 3) examine the impacts of these dynamics on local development within ethnic communities in Mae Suai District, Chiang Rai Province. A qualitative research methodology was employed, comprising document analysis and ethnographic fieldwork. Data collection included in-depth interviews with 30 Japanese participants and 40 locals, participant and non-participant observations, and focus group discussions. The findings revealed that the Rungarun Project fostered a Japanese transnational community through shared values in education, sustainable agriculture, and the preservation of ethnic cultures. Japanese individuals from both Thailand and abroad participated through on-site involvement, financial support, and community-based activities, forming an expanding transnational network. This network positively impacted local development in ethnic communities. For example, at Ban Lo Jor, women practiced traditional weaving to increase income and preserve cultural heritage. At Ban Pa Kia, sustainable agricultural practices enhanced household income and promoted community cooperation. The study suggested that the formation of modern transnational communities was no longer confined by geographical proximity, but it was shaped by shared values and interests. These communities developed through broad social networks that supported cultural exchange, knowledge sharing, and sustainable local development.

Keywords: Japanese transnational community, Community beyond place, Local development

Introduction

The movement of people across international borders for education, travel, employment, and marriage is a widespread global phenomenon. This movement significantly impacts demographic, social, cultural, economic, and political landscapes in both origin and destination countries. Consequently, such migration gives rise to transnational communities—communities that extend beyond geographical boundaries and are formed through shared interests, values, and identities rather than proximity alone. It also leads to transnational communities, which transcend geographical boundaries and create connections beyond specific locations.

Globally, transnational communities emerge as significant phenomena influencing demographic, social, cultural, economic, and political dynamics of origin and destination countries. A transnational community, or a community beyond place, differs from traditional communities as it is often formed based on shared interests, identities, or values rather than geographical proximity. Individuals can simultaneously

¹ Ph.D., lecturer at School of Social Innovation, Mae Fah Luang University, Email: jaruwan.hat@mfu.ac.th

belong to multiple communities that exist both online and offline (Delanty, 2008). This form of interaction aligns with the broader dimensions of global cultural flows. These flows occur through distinct scapes—ethnoscape, technoscape, financescape, mediascape, and ideoscape—which collectively describe how people, technologies, capital, media, and ideas circulate globally, reshaping societies and cultures (Appadurai, 1996). This interconnectedness fosters the exchange of ideas and cultures, leading to the emergence of dynamic, hybrid identities and a more globalized worldview. These transnational interactions not only redefine community boundaries but also highlight the transformative role of global flows in shaping modern societal structures.

In Thailand, various types of contemporary communities have emerged, including transnational communities such as exiles, legal and illegal migrants, students, and leisure tourists. Among these groups, the Japanese represent a significant presence, both as short-term visitors and long-term residents. In 2012, it was estimated that 51,767 Japanese were residing in Thailand (Japanese Embassy in Thailand, 2021). This number has continued to grow, driven by push factors from Japan and pull factors from Thailand, reflecting broader trends in transnational migration and settlement.

Chiang Rai, the northernmost major city in Thailand, has become a notable destination for Japanese residents. It has become a focal point for Japanese residents engaging in various transnational activities. According to the Japanese Consulate, approximately 300 Japanese individuals reside in Chiang Rai, though actual numbers may be 2–3 times higher (Japanese Association Chiang Rai, 2009). Japanese influences, such as restaurants and language schools, are visible throughout the city. Many Japanese relocate to Chiang Rai due to marriage, work, or short-term volunteer opportunities at local schools and foundations, while others visit annually for brief stays.

The Japanese transnational community in Chiang Rai is not merely a group of Japanese people residing abroad but a network that is continuously evolving and developing. One significant initiative is the Rungarun Project under the “Foundation for Education and Development for the Highlander,” established over 30 years ago with support from a Japanese entity. The project aims to assist highland communities, primarily ethnic minority groups facing socio-economic challenges. Its key objectives include providing educational support to children and youth, promoting sustainable agricultural practices, preserving traditional crafts such as weaving and embroidery, and fostering cultural exchange among ethnic groups, Thai citizens, and Japanese participants. Japanese residents from Chiang Mai and Bangkok, along with individuals from Japan, actively contribute to the foundation through teaching, donating, and volunteering efforts, highlighting the collaborative and transnational community of Japanese involvement in Chiang Rai’s development. As part of globalization, the Rungarun Project exemplifies how cultural exchange between Japan and Thailand extends beyond national borders, fostering extensive social and economic networks. Studying the dynamics of this network helps to understand its impact on the economic, social, and cultural development of local communities.

In Northern Thailand, this Rungarun Project represents a dynamic interaction between local ethnic communities and global influences. It serves as a platform that transcends national boundaries, facilitating cross-border exchanges and sustainable development in Mae Suai District, Chiang Rai Province. This study examines the evolving nature of this network, exploring how it facilitates cross-border exchanges and contributes to local development in Mae Suai District, Chiang Rai Province. By examining the contributions of Japanese participants in Chiang Rai and Japan, the research highlights the role of transnational networks in driving cross-cultural exchange and fostering community growth.

Purpose of study

1. To investigate the dynamics of the Japanese transnational community, or community beyond place, as manifested through the Rungarun Project.
2. To examine the growth and development of transnational connections within the Japanese community in order to gain insights into the global cultural dimensions of their engagement.
3. To analyze the impacts of the Japanese transnational community on the economic, social, and cultural development of ethnic communities in Mae Suai District, Chiang Rai Province.

Literature review

This research draws upon three foundational frameworks:

1. Community Studies and Community Beyond Place

Community studies in social sciences examine interactions at local, national, and global levels. Once defined by geographic proximity, communities now transcend physical boundaries, reflecting globalization's impact on social structures and networks. Barry Wellman and Milena Gulia argue that these communities are defined by meaningful interactions rather than geographic proximity, reflecting a shift toward interest-based or affinity communities (Wellman & Gulia, 1997). Etienne Wenger's concept of Communities of Practice further explores professional and shared-interest communities as platforms for collective learning and knowledge exchange (Wenger, 1998). Scholars like Gerard Delanty expand on this by critiquing geographically bound concepts of community, emphasizing the rise of diverse, fluid, and interest-driven communities enabled by globalization and technological advancements (Delanty, 2008). Individuals now simultaneously engage in multiple communities across online and offline spaces, fostering cultural exchange and social learning.

Scholars such as Yuji Baba extend this framework to analyze communities that transcend geographic boundaries. Baba's study on the Tai Lue community highlights the significance of shared traditions and mutual aid networks in sustaining communal sentiment despite spatial dispersion (Baba, 2014). The rise of globalization has further facilitated transnational communities, which are characterized by shared identities and affiliations that transcend national borders. Heike Dahles, in her study of the ethnic Chinese business community, underscores the adaptability of transnational communities, which rely on shared ethnicity and economic activities rather than spatial proximity to maintain cohesion (Dahles, 2010).

These studies underscore a paradigm shift from traditional, geographically bound definitions of community to the emergence of virtual, interest-driven, and transnational communities. This research focuses on examining the dynamics of the Japanese transnational community under the Rungarun Project, utilizing "Community Beyond Place" as a framework. This framework highlights that communities are no longer confined by physical boundaries but can emerge through social networks, shared interests, and common values. It is applied in this study to analyze how transnational communities are formed and sustained through networks, as well as the role of knowledge exchange in contributing to local community development.

2. The Concept of "Scapes"

Globalization, marked by interconnected economies, cultures, and societies, drives transformative global flows of people, technology, capital, media, and ideas. Arjun Appadurai's *Modernity at Large* (1996) conceptualizes these flows through five 'scapes':

Ethnoscape: The movement of people (migrants, refugees, diasporas) fosters cultural hybridization and identity transformations.

Technoscape: The global diffusion of technology accelerates connectivity and economic-cultural interactions.

Financescape: Cross-border capital flows reshape economies, driving both growth and vulnerabilities.

Mediascape: Media dissemination influences cultural values, enabling both homogenization and diversification.

Ideoscape: The global circulation of ideologies shapes political narratives and collective identities.

Appadurai (1996) emphasizes the dynamic interplay between global flows and local contexts, demonstrating that globalization is negotiated rather than unidirectional. This study applies Appadurai's framework to analyze Japanese transnational communities in Chiang Rai, Thailand, focusing on how global flows intersect with local cultural practices, economic activities, and identity formations. By examining these intersections, the research highlights globalization's role in reshaping local development and fostering transnational networks. This lens highlights the dynamic interplay between global and local contexts.

3. Previous Studies on Japanese People in Thailand and Beyond

Research on Japanese migration often examines motivations, patterns, and impacts. Jun Nagatomo discusses Japanese lifestyle migrants in Australia, driven by leisure and cultural enrichment rather than economic need, highlighting middle-class transnational mobility (Nagatomo, 2014). Yuko Fujita explores Japanese youth migration to global cities such as New York and London, emphasizing identity formation influenced by transnational media and cultural participation (Fujita, 2009). Ayumi Takenaka highlights how Japanese-Peruvian migrants construct a distinct Nikkei identity through transnational networks, emphasizing the role of collective ties in shaping community boundaries (Takenaka, 1999).

In the context of Thailand, studies focus on retirees and professionals. Pansak Atornurasu et al. examine economic opportunities from elderly Japanese tourism in Chonburi and Rayong (Atornurasu et al., 2019), while Duanjai Lortaravanit and Pratuang Hongsaranakorn identify Thailand as a retirement destination during Japan's economic growth (Lortaravanit, 2004; Hongsaranakorn, 2004). Chiang Mai emerges as a preferred destination due to affordability and quality of life (Liaorungreung, 2010). Existing research predominantly emphasizes economic factors and individual motivations, neglecting socio-cultural dynamics and transnational networks. This study fills these gaps through an ethnographic analysis of Japanese communities in Chiang Rai, focusing on their networks, transnational ties, and interactions with local society.

Research Methodology

The study employed a qualitative research methodology with an ethnographic fieldwork approach to collect comprehensive data on the Japanese transnational community and its impact on local development through the Rungarun Project. The research fieldwork was conducted over a period of approximately 1.5 years, from May 2022 to September 2023. The research method is as follows:

1. Research Methodology

1.1 Participants

Participants included Japanese individuals participating in the project (residing in Thailand and Japan) and local residents in two ethnic villages, Lo Jor and Pla Kia, in Mae Suai District, Chiang Rai, Thailand. This research is qualitative and anthropological in nature, emphasizing depth and detail rather than a large number of participants. The units of analysis were determined based on the principle of data

saturation (Guest, Bunce & Johnson, 2006). Hence, selecting 12 participants for each study is appropriate for the anthropological aim of obtaining in-depth understanding from a small group of informants who clearly reflect the research issues under investigation (Bernard, 2017).

1.2 Participant Selection

The research used purposive selection to ensure that participants were selected based on their relevance to the research question. Both male and female participants were selected to avoid gender bias. This approach ensured the inclusion of a diverse participant group, representing various demographics, experiences, and perspectives relevant to the research. The details are as follows:

1.2.1 Rungarun Project (Key Informants): A sample size of 5 participants, consisting of 2 Japanese and 3 Thai individuals. These participants were chosen due to their role in project implementation and their insights into its objectives and impacts.

1.2.2 Japanese Participants in Chiang Rai: A total of 15 Japanese individuals, including volunteers, interns, and project visitors, were interviewed in-depth to gather their experiences and contributions within the project framework.

1.2.3 Japanese Participants in Japan: Another sample of 15 individuals, comprising former or current contributors to the project, were engaged in in-depth interviews to explore their perspectives and involvement. Contact information for these participants was obtained through the Rungarun Project, and interviews were conducted during their participation in relevant activities.

1.2.4 Local Villagers in Lo Jor and Pla Kia: A combined sample of 40 participants (20 from each village) involved in project activities participated in focus group discussions to provide a community-based understanding of the project's outcomes.

2. Data Collection Techniques and Research Instruments

The data collection methods are categorized into two types: primary data and secondary data. The primary data were collected through ethnographic fieldwork using interviews, participant and non-participant observations, and focus group discussions. The research employed interview guidelines, participant observation, and focus group protocols. The researcher observed and participated in farming, handicrafts, cultural programs, lectures, and cultural exchange activities to gain insights into daily practices in villages and project facilities.

In-depth interviews were conducted with key informants, including Japanese and Thai participants, as well as Japanese volunteers, interns, and contributors to the project. Focus group discussions were organized with local villagers from the two ethnic villages, Lo Jor and Pla Kia, to gather community-level insights. Participant and non-participant observations were conducted during various project activities such as sustainable agriculture, weaving, and cultural exchange events to capture practical engagement and social interaction. Translators were used for interviews where participants spoke Japanese, Akha, or Lahu languages. Data were recorded through detailed field notes, audio recordings, photographs, and videos.

Secondary data were used to complement the primary data, including documents and brochures published by the Rungarun Project and the Foundation for Education and Development for Highlanders. Additionally, online platforms such as Facebook, YouTube, and other visual media related to the project were analyzed to provide further insight and contextual understanding.

3. Research Ethics

Reliability was ensured through consistent data collection procedures, including standardized interview protocols and systematic documentation. The study adhered to ethical research guidelines by obtaining approval (Project Code: EC 23074-23) from the Mae Fah Luang Ethnic Committee on Human

Research. Participants provided informed consent, ensuring they understood the study's purpose, their rights, and the voluntary nature of their participation.

4. Data Verification

To ensure the validity and reliability of the data, triangulation was employed by cross-verifying information obtained from multiple sources, including interviews, focus group discussions, observations, and document analysis.

5. Data Analysis

The data were analyzed using thematic and content analysis to identify key themes such as education, cultural preservation, and sustainable agriculture. The study applied ethnographic analysis guided by the concept of community and the “scapes” theory from anthropologist Arjun Appadurai. Rather than solely categorizing thematic patterns, the research critically examined how Japanese transnational communities in Chiang Rai were shaped by socio-cultural dynamics, transnational networks, and globalization processes.

Results

The research findings are organized into three sections as follows:

1. The Rise of the Rungarun Project: Its History and Mission

The name “Rungarun,” meaning “dawn” in Thai, symbolizes hope and opportunity—a transition from darkness to light through education and development. The project aimed to empower local communities while fostering transnational relationships between Thailand and Japan. It was established in 1987 in Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province, Thailand, by Ajarn Hozumi Nakano to address the educational needs of ethnic minority children—such as the Lisu, Akha, and Karen—who lacked access to education beyond Grade 6.

Early challenges, including limited resources and administrative constraints, led to collaboration with Mr. Takeo Toyota, one of the co-founders of the Foundation for Education and Development for Highlanders. The foundation was formally integrated into the project in 1993. In 2000, the Lisu student housing project concluded in alignment with the government’s free education policy. Since then, the project has evolved to focus on scholarships for underprivileged students, sustainable agriculture, and the preservation of ethnic handicrafts, continuing to empower local communities and promote cultural and economic development.

The Rungarun Project’s mission centers on three main activities: Educational support; Sustainable agriculture and environmental development; and Cultural preservation and promotion.

Education: Education remains a cornerstone of the Rungarun Project. Initially, the project addressed the lack of educational access in mountainous areas by providing scholarships to ethnic students, enabling children from disadvantaged families to pursue secondary and higher education.

The project also serves as a learning center for those interested in sustainable agriculture and ethnic cultural preservation. Visitors—including students and interns from universities in Thailand and Japan—can choose from three program options: half-day, full-day, or two-day visits. A half-day lecture costs 1,000 THB, with additional charges of 100–150 THB per person for meals and activities. Participants from both Thailand and Japan take part in these programs. During the visit, they learn about coffee production, sustainable farming practices, and ethnic textile preservation. The project supports ethnic women in enhancing traditional textiles for the Japanese market, and visitors are encouraged to purchase locally made products to support the initiative.

Sustainable Agriculture and Environmental Development: The Rungarun Project promotes sustainable agriculture in Mae Suai District, with a focus on villages like Lo Jor and Pla Kia. It supports organic

farming practices, particularly the cultivation of crops such as coffee and red tea, while avoiding chemical fertilizers and pesticides. The project purchases agricultural products from participating communities and also manages its own 12-rai organic farm. Key products include coffee, red tea, herbal tea, roselle, pandanus, butterfly pea, dried plum, dried papaya, seasonal fruit jams, and honey. A significant portion of these products is exported to Japan, serving as the main revenue source for Ban Rungarun and sustaining the organization.

Figure 1 Key products from Rungarun Project

Noted. Jaruwan Hatapasu

Cultural Preservation and Promotion: Cultural preservation is a key pillar of the Rungarun Project. It engages ethnic Lahu women in traditional textile production. The initiative began when parents of scholarship recipients introduced Lahu textiles, initially selling bags to Japanese visitors. However, due to limited popularity of the bag designs, the project shifted its focus. Villagers were encouraged to weave textiles that could be transformed into more marketable items such as **obi** (traditional Japanese sashes), fabric furniture, table runners, and other household goods. Ajarn Hozumi supported the initiative by purchasing organic thread, distributing it to women who wove textiles at home, and compensating them for their labor while deducting material costs. The women retained creative freedom in choosing colors and patterns, allowing them to preserve their cultural practices while contributing economically without having to leave their villages.

Cross-Cultural Exchange: Japanese participants in the project—including volunteers, students, and cultural tourists—gained firsthand experience of ethnic culture in Mae Suai. The project facilitated rich cultural exchange between Japan and Thailand, deepening cross-cultural understanding. Japanese participants engaged in immersive learning experiences such as traditional Lahu weaving, sustainable farming, and local culinary practices.

Conversely, Thai ethnic villagers adopted Japanese concepts of product design, resulting in a fusion of traditional and modern practices. Moreover, the project's transnational network enabled the global

dissemination of local culture, with handmade products such as organic coffee, handwoven textiles, and ethnic handicrafts being sold in Japan. This mutual exchange of knowledge, skills, and traditions exemplifies the Rungarun Project's role in facilitating international cultural exchange and global-local partnerships, ultimately contributing to community empowerment and the sustainability of transnational networks.

2. The Project's Revenue Generation and Support Network from Japanese

The project's revenue primarily came from financial contributions made by Japanese individuals and organizations, as well as the sale of handcrafted textiles and organic agricultural products such as coffee in both local and international markets. Japanese volunteers and interns also contributed to the project by providing educational, technical, and financial support. Former volunteers and project supporters in Japan actively organized events such as fair-trade pop-up stores, educational workshops, and intercultural dialogue sessions to promote awareness of Northern Thailand's ethnic heritage.

Figure 2 Ajarn Nozumi showcasing products from the Rungarun Project at a fair-trade pop-up store in Japan

Noted. Ajarn Nakano Hozumi

The support network for the Rungarun Project consisted of dedicated Japanese individuals who significantly contributed to its mission through their time, expertise, and financial assistance. For example, Mr. Hideyuki, a member of the Friendship Asia network, visited Rungarun annually since the 2010s. He actively participated in community activities, such as visiting nursery schools and coffee fields, while promoting Rungarun products like coffee in Japan through his personal network.

Meanwhile, Ms. Akane, who interned in 2018, focused on translating materials from Japanese to English to support the project's visibility. Motivated by her interest in child welfare, she also joined in rice cultivation and continued her support through an annual membership fee.

Mrs. Hiroko first visited Rungarun in 1999 and built strong connections with the students. Over the years, she supported the project through donations and product purchases, while also building a network of like-minded supporters in Japan.

Similarly, Mrs. Eriko, a university professor, organized study tours for her students over the past 15 years. These tours offered hands-on experiences such as homestays, coffee farming, and cultural exchanges. She also promoted the project through Thai-themed cafés at university festivals and awareness seminars, raising funds and encouraging cross-cultural learning.

The support network reflected a multi-layered, mutually beneficial relationship in which Japanese supporters assisted the Rungarun Project through funding, promotion, and direct engagement, while also gaining knowledge and cultural experiences. Their collaborative efforts—ranging from educational tours to product sales—demonstrated the importance of sustained international networks in advancing grassroots initiatives and fostering global solidarity.

Online and Offline Support Platforms: Online platforms such as Facebook, Instagram, and dedicated websites played a crucial role in helping the Rungarun Project transcend geographic boundaries and connect with a diverse supporter base. These platforms facilitated the sharing of updates, the promotion of events, and the raising of public awareness about the project’s initiatives.

Key contributors significantly enhanced the project’s operations and outreach. For instance, Ajarn Hozumi Nakano managed and promoted project activities, while Friendship Asia, an NGO, supported the project by importing and selling its products in Japan. Facebook groups such as “Rungarun Coffee Supporter” and organizations like Thai-Ishikawa Japan played an important role in event coordination and publicity.

Offline platforms, such as in-person meetings and community events, were equally vital for building personal relationships and expanding support networks. These interactions created shared experiences that strengthened engagement. In Japan, local events supported by newspapers and posters further fostered connections among supporters, helping raise funds and awareness.

3. Local Village Development through the Rungarun Project

The Rungarun Project focused on ethnic textile preservation, sustainable agriculture, and education to support Lo Jor and Pla Kia villages in Mae Suai District, Chiang Rai. Situated at 1,500 meters above sea level in a mountainous area, these villages faced challenges such as poverty, transportation difficulties, and the drug trade due to their remote location near the Burmese border.

Lo Jor comprised 184 households with 560 residents, while Pla Kia had 220 households and 655 residents. Villagers primarily relied on farming, small-scale vending, and service work in nearby cities such as Chiang Rai or Bangkok. Prior to the project’s intervention, the region struggled with agricultural poverty and drug-related issues. Youth, lacking educational opportunities, were vulnerable to addiction and involvement in the drug trade. Farmers faced limited market access, debt from high-interest loans, and crop failures caused by climate change. Inadequate infrastructure and a lack of modern agricultural training further limited productivity.

Economic Development and Women’s Empowerment in Lo Jor: The Rungarun Project contributed to the development of Lo Jor and Pla Kia by enhancing their economic, social, and cultural conditions. In Lo Jor, women were empowered through traditional weaving, earning between 300 and 800 baht per cloth and producing approximately five to six pieces per month. This income helped reduce financial stress in their families.

Women appreciated the flexibility of the work. One participant expressed,

“No pressure. I can do it in my free time, and the style depends on me—on my ability.”

This illustrates how the project allowed women to integrate their craft into their daily lives without interfering with other responsibilities. Unlike many income-generating activities that require upfront investment, this initiative reduced barriers to participation. Ajarn Hozumi provided organic thread and materials, while women contributed their time and skills.

As one weaver explained:

“I don’t need to spend any money to start. I just use my time and my skills. This makes it easy for me to participate without worrying about debt or investment.”

This model supported women’s financial autonomy and allowed them to remain at home to care for their families. The preservation and innovation of traditional weaving techniques also helped sustain the village’s cultural heritage.

Sustainable Agriculture and Youth Opportunities in Pla Kia: In Pla Kia, sustainable agriculture became the foundation for economic development. Previously, villagers faced financial hardship due to low corn prices and the high costs of fertilizers and chemicals, often requiring loans from institutions and private lenders. Around five to six years ago, maize was their main crop. In the past three years, however, the project promoted biodiversity and sustainable farming, transforming local practices. Farmers began cultivating a variety of crops, including coffee, cherries, corn, and avocados—with coffee being the top-selling product.

The project also supported villagers’ participation in training and workshops beyond the village, broadening their perspectives. One participant shared her aspiration:

“I want to travel and open my eyes.”

For individuals who had spent most of their lives in mountainous, remote areas, the project offered rare opportunities for exposure to new environments, people, and ideas. Another participant said:

“...Got to go out and go out because I didn’t have the opportunity. I only stay on the mountain.”

Infrastructure and Collective Savings: With the project’s support, villagers expanded their income sources by selling coffee beans and tree leaves at fair prices. A major barrier in the past was access to a coffee huller machine, which was located in a distant village. In 2018, the project provided the community with its own huller machine, greatly improving convenience. A small usage fee was collected from villagers and contributed to a collective savings account. By the end of 2022, the community had saved enough to purchase a second machine. With two hullers available, the village improved productivity and reinforced its commitment to sustainable agriculture.

Social and Cultural Impact: The project improved the quality of life in both villages through workshops that increased knowledge and fostered pride among residents. Participants from Pla Kia reported that the project made their daily lives more convenient and expanded their access to resources and economic opportunities.

In addition to learning practical skills in farming, textile production, and cultural exchange, participants expressed a growing sense of pride and self-worth. They gained recognition for their traditional knowledge and contributions to a transnational network—particularly through connections with Japan.

In Lo Jor, weaving was not only a source of income but also a means of cultural preservation. The project supported the marketing of traditional textiles to Japanese consumers, enhancing both the economic value and the cultural pride of the women involved. This dual impact—economic and cultural—strengthened the community’s identity while also encouraging broader participation in development efforts.

Conclusions

The Rungarun Project exemplified how Japanese transnational communities transcended geographical boundaries to promote sustainable economic, social, and cultural development in local villages. By integrating global cultural flows and shared ideologies, the project fostered inclusive growth that benefited both Japanese stakeholders and local ethnic groups. This study highlighted the transformative role of transnational networks in advancing global-local partnerships for sustainable development. The research findings can be summarized according to the study's objectives as follows:

1. The Formation of a Japanese Transnational Community

The Rungarun Project, initiated by Ajarn Hozumi Nakano, illustrated the formation of a Japanese transnational community that extended beyond geographical borders. The project thrived through on-site contributions—including volunteering, workshop facilitation, and knowledge transfer in sustainable agriculture and cultural preservation—as well as remote support such as financial donations, internship coordination, and product promotion in Japan. These interconnected efforts ensured the project's financial sustainability, fostered collaboration, and facilitated cultural exchange between Japanese residents in Thailand and supporters in Japan.

2. Transnational Networks and Global Cultural Flows

The Rungarun Project demonstrated how modern communities leveraged global cultural flows—such as ethnoscapes, technoscapes, mediascapes, financescapes, and ideoscapes—to establish meaningful connections beyond physical proximity. These flows enabled Japanese participants to engage with local ethnic communities in Chiang Rai through various channels, including sustainable agriculture initiatives, educational support, and collaborative cultural preservation.

The project's use of digital technologies and social media facilitated continuous communication between participants in Japan and Thailand. Financial contributions from individuals and organizations supported the project's operations, while the promotion of organic agricultural products and ethnic textiles in both local and international markets enhanced its sustainability.

Cultural exchanges—such as weaving activities and agricultural collaborations—reflected shared ideologies and mutual learning, helping build a resilient transnational network. These global-local partnerships illustrated how transnational communities contributed not only to sustainable development but also to deepened cultural understanding. The expansion of these connections within the Japanese community under the Rungarun Project reflected the transformative power of globalization. This community operated as a fluid, diverse network, defined not by geography but by shared interests and values. It served as a model for how such networks could redefine traditional community structures and catalyze sustainable development through cooperation and cultural exchange.

In conclusion, the growth of the Japanese transnational community, as observed in this study, offered insights into the dynamics of global cultural flows and emphasized the importance of shared goals and ideologies in fostering inclusive and sustainable development. The Rungarun Project served as an example of how transnational networks could bridge cultural and geographic divides, creating long-lasting impacts on both local and global scales.

3. Local Impacts: Economic, Social, and Cultural Dimensions

Economic Impact

The Rungarun Project significantly improved the economic conditions of local communities through the promotion of sustainable agriculture and traditional crafts. These practices reduced reliance on harmful chemicals and improved the quality and marketability of agricultural products, helping farmers

secure fair prices and stabilize their income. This increased their bargaining power with middlemen and allowed families to manage finances more effectively, reducing their dependency on high-interest loans. Some households still required financial assistance, but the amount they needed to borrow decreased significantly.

The project also provided income-generating opportunities through the sale of ethnic handicrafts in both local and international markets. For example, women in Lo Jor village earned supplementary income from weaving, which alleviated household financial burdens and promoted economic independence. When women contributed to family income, household financial stability improved, and women gained a greater sense of pride and confidence. This enhanced their status within the family and encouraged a more inclusive and participatory household dynamic.

Social Impact

Financial stability also contributed to stronger social cohesion in the villages. The project fostered inclusion, autonomy, and collective participation among local residents. In Lo Jor, women balanced caregiving duties with home-based weaving, reducing dependency on single-income households and easing household tensions. The project also cultivated a culture of sharing and mutual support, as villagers exchanged skills and resources through workshops and training sessions. This promoted trust, cooperation, and a sense of dignity, inspiring greater community engagement.

Cultural Impact

The project's emphasis on cultural preservation had a profound effect on ethnic identity and heritage. Initiatives such as traditional textile production helped sustain and revitalize weaving practices while also meeting market demands. Middle-aged women led these activities, although there remained a challenge in passing knowledge to younger generations. Without active youth engagement, the risk of cultural erosion persisted.

The promotion of sustainable agriculture and environmental stewardship further supported the preservation of cultural landscapes and natural resources. These efforts reinforced ethnic identity and positioned cultural heritage as a key strategy in community development.

Rungarun Project's activities have brought tangible benefits to the local ethnic communities in economic, social, and cultural dimensions.

Transnational Collaboration and Global Cultural Dynamics

The Japanese transnational community's impact extended beyond the local level, fostering global cultural exchange that benefited both supporters and villagers. The Rungarun Project created opportunities for Japanese participants to engage in cross-cultural learning through volunteering, product promotion, and collaborative activities. This mutual interaction promoted understanding, appreciation, and respect between cultures.

The project exemplified a "glocalized" dynamic—where global ideas such as sustainability and inclusivity were adapted to local contexts. This fusion of perspectives stimulated innovation and ensured that development initiatives aligned with cultural values and community needs.

In conclusion, the Rungarun Project demonstrated the transformative power of transnational collaboration. By drawing on shared values and sustained engagement, the Japanese transnational community created tangible economic opportunities, strengthened social inclusion, and preserved cultural heritage in participating villages. These contributions highlighted the potential of transnational networks to overcome geographic boundaries and drive holistic, community-based development.

Discussion

The results are discussed as follows:

1. Japanese Transnational Community as a “Community Beyond Place”

The Japanese transnational community within the Rungarun Project aligned with Gerard Delanty’s (2008) concept of modern communities as fluid, diverse, and interconnected—formed around shared identities, values, and collaborative activities rather than physical location. Japanese residents in Thailand collaborated with supporters in Japan through donations, internships, and cultural exchange, forming a “community beyond place” sustained by both online and offline social ties.

This dynamic also resonated with Etienne Wenger’s (1999) concept of communities of practice, which emphasizes shared learning and collective goals. The Rungarun network leveraged digital technologies, such as the internet and social media (technoscapes), to unite individuals in Japan and Thailand who shared interests in education, sustainability, and cultural preservation, fostering a cohesive and dynamic transnational network.

The project also promoted cultural knowledge—such as sustainable agriculture and ethnic textiles—while fostering a sense of belonging and purpose among its members. It reflected the growing phenomenon of transnational communities, as discussed by Heike Dahles (2010) and Ayumi Takenaka (1999), who highlighted how such communities rely on shared ethnicity, culture, or interests, rather than spatial proximity, to maintain cohesion.

2. Global Cultural Flows and the Rungarun Project

The growth of the Japanese transnational community under the Rungarun Project reflected the global cultural flows described by Arjun Appadurai’s (1996) concept of “scapes”:

Ethnoscape: The movement of Japanese individuals between Thailand and Japan facilitated cultural exchange, mutual understanding, and the development of a supportive network.

Technoscape: Technologies such as smartphones, social media platforms, and the internet enabled and enhanced communication, coordination, and collaboration between Japanese supporters and local villagers.

Mediascape: Media platforms promoted the project globally, raising awareness about sustainable agriculture and ethnic textile preservation.

Financescape: Financial contributions, including donations and product purchases, supported the economic stability of local communities.

Ideoscape: A shared ideology of sustainability and inclusive development connected Japanese supporters and local participants, fostering mutual learning and cultural appreciation.

These interactions created a globalized dynamic—blending global ideas with local practices—that strengthened the Japanese transnational community while also enhancing the cultural and economic development of the local villages.

3. A Model of Transnational Collaboration

As a model of transnational collaboration, the Rungarun Project exemplified how Japanese communities beyond national borders could contribute meaningfully to local development. Reflecting the theoretical insights of Delanty (2008) and Appadurai (1996), the project demonstrated that modern communities are networked, value-driven, and shaped by transnational interactions rather than geographic proximity.

By empowering residents, addressing economic challenges, and preserving cultural heritage, the Rungarun Project illustrated the transformative potential of global-local interactions. These interactions

fostered sustainable development and a shared sense of belonging that transcended national and spatial boundaries.

This research contributed to our understanding of how transnational networks can drive sustainable local development and facilitate cross-cultural exchange in a globalized world. The new knowledge gained includes:

The formation of transnational communities based on shared values in education, sustainable agriculture, and cultural preservation, rather than geographic proximity.

A successful model of cross-border collaboration, where Japanese volunteers, donors, and organizations supported local development through financial, technical, and cultural contributions.

The localization of global sustainability principles through community engagement, resulting in a dynamic blend of global and local practices.

In summary, the Rungarun Project served as a compelling example of cross-cultural collaboration and the tangible power of transnational networks. By connecting local communities with international supporters through the exchange of knowledge, resources, and values, it contributed to sustainable development and cultural continuity in Northern Thailand.

Suggestions

1. Suggestions for Practical Application

1.1 The findings of this research can serve as valuable resources for policymakers, NGOs, and NPOs in both Thailand and Japan. They may use these insights to design and implement effective community development strategies that integrate transnational collaboration, cultural exchange, and grassroots empowerment.

1.2 The study provides guidelines for enhancing cross-cultural collaboration and strengthening transnational networks. These guidelines can be applied to future development projects aiming to bridge international partnerships with local communities through sustainable practices and shared values.

2. Suggestions for Future Research

2.1 Future research should focus on examining the impact of the Rungarun Project on both participating and non-participating local residents. This comparative approach would offer a more comprehensive understanding of the project's overall contribution to community development.

2.2 Comparative studies should be conducted between the Rungarun Project and other transnational, community-driven initiatives within Thailand or internationally. Such research would provide deeper insight into the diverse approaches, successes, and challenges of similar efforts, and allow for the development of best practices in the field of transnational community development.

Acknowledgements

This research was funded by The Sumitomo Foundation under the Fiscal Year 2021 Grant for Japan-related Research Projects.

References

- Appadurai, A. (1996). *Modernity at Large*. Minneapolis. University of Minnesota Press.
- Atornurasu, P., Liamsuwan, T., Boonyang, K., & Ogawa, S. (2019). *Models of long-stay tourism in Thailand for the Japanese elderly*. Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University.
- Baba, Y. (2014). Relatedness and belonging: The Tai Lue community in Nan. *International Conference on Thai Studies at the 12th* (pp. 1-9). University of Sydney.

- Bernard, H. R. (2017). *Research methods in anthropology: Qualitative and quantitative approaches* (6th ed.). Rowman & Littlefield.
- Dahles, H. (2010). *The multiple layers of a transnational "imagined community": The notion and reality of the ethnic Chinese business community*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511778100.004>
- Delanty, G. (2024, August 22). The cosmopolitan imagination. *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*.
<http://www.jstor.org/stable/40586351>
- Fujita, Y. (2004). Young Japanese 'cultural migrants' and the construction of their imagined West. *Westminster Papers in Communication and Culture*, 1(1), 23-37.
<https://doi.org/10.16997/wpcc.201>
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. *Field Methods*, 18(1), 59-82.
- Hongsaranakorn, P. (2004). Origin of long-stay tourism projects for Japanese pensioners in Thailand. *Humanities Journal*, 12(1), 47-58.
- Japanese Association Chiang Rai. (2022, October 10). *Japan gives a thumbs-up to Chiang Rai homestays, ranking them among the top 5 best*. Japanese Association Chiang Rai.
- Japanese Embassy in Thailand. (2022, October 10). *Relation between Japan and Thailand*.
<https://www.th.emb-japan.go.jp/th/relation/others.htm>
- Liaorungrueang, S. (2010). *Housing selection behavior of Japanese elderly long-stay tourists: A case study of Chiang Mai Province* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University.
- Lortaravanit, D. (2004). Japan's promotion of long-stay visits. *Liberal Arts Journal*, 4(1), 134-143.
- Nagatomo, J. (2014). *Migration as transnational leisure*. Brill Academic Publishers.
- Takenaka, A. (1999). Transnational community and its ethnic consequences. *American Behavioral Scientist*, 42(9), 1459-1474.
- Wellman, B., & Gulia, M. (1997). *Net surfers don't ride alone: Virtual communities as communities*. University of Toronto.
- Wenger, E. (1998). *Communities of Practice*. Cambridge University Press.

The Effects of the STAD Cooperative Learning Model on Improving Sixth-Grade Students' Reading Comprehension

Chakkrit Bunmala¹ and Thanaporn Pantawee²

Received: May 12, 2025

Revised: August 7, 2025

Accepted: August 13, 2025

Abstract

The objectives of this research were to examine the effectiveness of the Student Teams Achievement Divisions (STAD) cooperative learning model in enhancing primary students' reading comprehension and to explore their level of satisfaction with this instructional strategy. The participants were 30 Sixth-Grade students from Ban Nong Khan School, selected through purposive sampling. The study was conducted during the second semester of the 2022 academic year.

The instructional materials included six lesson plans that integrated English reading instruction with fairy tales, aligning with the STAD cooperative learning framework. Data collection instruments comprised a 20-item multiple-choice English reading comprehension test, a satisfaction questionnaire with open-ended response items.

The results revealed a statistically significant improvement in students' reading comprehension after implementing the STAD model, with post-test scores surpassing pre-test scores at the .05 significance level. The students also expressed high levels of satisfaction across the three key areas: learning environment, instructional materials, and learning activities. These findings suggest that the STAD cooperative learning model effectively fosters reading comprehension and student engagement. It is recommended for broader application in similar educational contexts and further comparative studies.

Keywords: STAD model, Cooperative learning, Reading comprehension

Introduction

In the 21st century, rapid global changes necessitate the development of essential competencies such as critical thinking, collaboration, communication, and digital literacy (Phakon, 2014). Among these, English language proficiency has gained increased importance due to its role as a global medium of communication, particularly within ASEAN, where English serves as a lingua franca. The Thai government has accordingly emphasized English language education, mandating its inclusion from Grade 1 through Grade 12 in the national curriculum. (Ministry of Education, 2002). This curriculum emphasizes the four core language skills—listening, speaking, reading, and writing—to prepare students for academic and professional success.

of these skills, reading is a foundational component of language acquisition and academic achievement. It involves complex cognitive processes that require learners to construct meaning from written texts, often drawing on prior knowledge, vocabulary, and comprehension strategies (Whother & Kathleen, 2005). However, despite its importance, Thai students have persistently demonstrated low reading comprehension performance. According to Pumirat (1992), many Thai learners struggle with vocabulary and sentence structure, which impedes their ability to comprehend texts effectively.

¹ A Master student of English Language Teaching Program, Faculty of Liberal Arts and Science, Roi Et Rajabhat University, Thailand, Email: peterchakkrit333@gmail.com

² An Assistant Professor at the Department of English Language Teaching Program, Faculty of Liberal Arts and Science, Roi Et Rajabhat University, Thailand, Email: thanapornpan@yahoo.com

Reading comprehension, in particular, constitutes a foundational skill in language acquisition and academic success. It involves the complex interplay of decoding, vocabulary knowledge, inference-making, and the integration of background knowledge to construct coherent understanding from texts. Proficiency in reading not only underpins learners' performance across the curriculum but also facilitates independent learning and lifelong education. In the context of English as a foreign language (EFL), reading comprehension assumes an even more pivotal role, serving as a gateway for vocabulary development, syntactic awareness, and exposure to authentic language use. Given its far-reaching implications, fostering students' reading comprehension is both a pedagogical priority and a developmental imperative.

This issue is particularly evident at Ban Nong Khan School, where students have consistently underperformed on national standardized assessments. For example, Grade Six students' average scores in the Ordinary National Educational Test (O-NET) from 2017 to 2021 ranged from 22.50% to 36.50%, significantly below national benchmarks. A preliminary observation and teacher interview conducted in November 2021 identified several contributing factors: limited vocabulary knowledge, lack of reading strategies, inability to identify textual elements (e.g., plot, setting, characters), and the continued reliance on teacher-centered instructional methods. Students also reported low motivation and engagement in English reading classes, often due to unappealing materials and monotonous teaching practices.

To address these challenges, this study proposes the implementation of the Student Teams Achievement Divisions (STAD) cooperative learning model. Developed by Slavin (1995), STAD is a structured approach that promotes student collaboration, peer support, and individual accountability. It involves five key components: class presentation, team study, individual quizzes, improvement scoring, and team recognition. STAD has been shown to enhance not only academic achievement but also motivation, interpersonal skills, and learner autonomy. By integrating STAD with age-appropriate fairy tales, this study aims to foster reading comprehension in a more interactive, engaging, and student-centered learning environment.

Purpose of study

1. To investigate the effects of the STAD cooperative learning model on Sixth-Grade students' English reading comprehension.
2. To examine students' satisfaction with the STAD-based instructional approach.

Research Methodology

This study employed a quasi-experimental one-group pretest-posttest design to investigate the effectiveness of an instructional intervention grounded in the Student Teams Achievement Divisions (STAD) model integrated with investigative learning principles and fairy tale texts. The research was conducted in two primary phases: 1) preparatory design and development of instructional materials; and 2) implementation of the instructional intervention and data collection.

The target population comprised 30 sixth-grade students enrolled at Ban Nong Khan School during the second semester of the 2022 academic year. These participants were selected through purposive sampling due to their identified need for enhanced reading comprehension skills. The instructional intervention spanned a six-week period and was operationalized through six comprehensive lesson plans incorporating the STAD cooperative learning technique, investigative learning tasks, and content based on fairy tales selected for their accessibility and motivational appeal to the age group.

The STAD model was operationalized as follows: students were placed into heterogeneous teams based on academic performance, with each group consisting of approximately five students. In each session, the teacher delivered a structured whole-class lesson (i.e., class presentation phase). Following the instructional input, students collaborated in their designated teams to engage with the reading materials, complete problem-solving tasks, and construct shared understandings (i.e., team study phase). Thereafter, individual assessments were administered to measure each student's comprehension independently (i.e., quiz phase). Individual improvement scores were computed by comparing posttest results to baseline pretest data. Finally, team recognition was conferred based on the aggregate performance improvement across team members, fostering accountability and mutual responsibility.

To determine the impact of the intervention, an English reading comprehension test consisting of a 20-item multiple-choice test was developed to assess English reading comprehension. The test items were derived from the content of the instructional texts (fairy tales) and aligned with cognitive domains including literal comprehension, inferencing, and vocabulary recognition. The instrument underwent content validation by three experts in English language education and educational measurement, yielding an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.80 to 1.00. The internal consistency was assessed using the Kuder-Richardson Formula 20 (KR-20), resulting in a reliability coefficient of 0.87, indicating high consistency.

Additionally, to evaluate students' affective responses and satisfaction with the instructional approach, a mixed-method data collection strategy was employed. This included a structured questionnaire consisted of 15 Likert-scale items across three domains: 1) learning environment, 2) instructional materials, and 3) collaborative activities. Content validation was conducted with an IOC range of 0.83–1.00. Cronbach's alpha coefficient was calculated at 0.91, indicating high reliability. And open-ended questions were used to collect student perceptions regarding instructional activities. These responses were analyzed thematically to identify recurring patterns in student experience.

Through the integration of STAD, investigative learning strategies, and age-appropriate literary texts, this study aimed to create an engaging, socially interactive learning context conducive to the development of reading comprehension among primary school learners. The instructional approach was grounded in Slavin's STAD cooperative learning model (1995), integrated with investigative learning principles and applied through three-phase reading instruction: pre-reading, during-reading, and post-reading. The procedure involved: Class Presentation, Team Study, Individual Quiz, Improvement Scoring, Team Recognition. This model was supported by Vygotsky's Zone of Proximal Development (ZPD), allowing more capable peers to scaffold learning for others.

Result

The findings of this study are presented in accordance with the two primary research objectives: 1) to determine the extent to which the STAD-based investigative learning approach, integrated with the use of fairy tales, improved Grade Six students' reading comprehension; and 2) to assess students' satisfaction with the instructional intervention.

1. Improvement in Reading Comprehension

Quantitative analysis revealed a statistically significant improvement in students' reading comprehension following the instructional intervention. The mean score on the pretest was 7.50, while the posttest mean increased substantially to 14.93. A paired-samples t-test confirmed that this difference was

statistically significant at the .05 level ($p < .001$) indicating that the STAD-based instructional model had a positive impact on students' reading comprehension.

All student participants exhibited gains in post-intervention performance, suggesting that the STAD cooperative learning structure, wherein students first engaged with the material in heterogeneous groups and subsequently completed individual assessments, successfully facilitated the consolidation and internalization of reading comprehension strategies.

2. Student Satisfaction with the Instructional Model

Learner satisfaction was evaluated through a structured questionnaire comprising items on three domains: 1) learning environment, 2) instructional materials, and 3) learning activities. The overall mean ratings for all domains fell within the "strongly agree" range, indicating high levels of student satisfaction.

Open-ended responses further substantiated the quantitative data. Thematic analysis revealed that students perceived the STAD-based classroom environment as collaborative, engaging, and supportive. They reported increased motivation and enjoyment, particularly as they were able to interact with peers in structured group settings, receive guidance, and assume active roles in problem-solving tasks. Learners also noted that the use of fairy tales as reading texts made the sessions more relatable and enjoyable, thus enhancing their willingness to participate and persist in reading tasks.

Additionally, the group-based approach to task completion—an essential component of the STAD model—was identified as a key factor in fostering peer support and positive interdependence. Students articulated that working collaboratively enabled them to gain confidence in interpreting texts and that team discussions supported the clarification of difficult vocabulary and ideas. Thematic analysis of open-ended responses yielded three core themes: Collaborative Engagement, such as *"I liked working in a team because friends helped me understand words I didn't know."*, *"It's easier to answer questions when we talk together."* Students emphasized how peer interaction improved comprehension and reduced anxiety. Increased Motivation and Enjoyment, such as *"I wanted to come to class because the stories were fun and I liked playing the team game."*, *"Learning with fairy tales made English not boring."* The narrative context of fairy tales made reading tasks more engaging and relatable. Confidence and Participation, such as *"Now I am not scared to answer because I know my group supports me."* *"I understand more and can explain stories to my friends."* Students gained self-efficacy and became more willing to participate in classroom activities.

Overall, the integration of the STAD model with investigative learning and literary content was effective in both improving reading comprehension and enhancing students' affective engagement with the learning process.

Conclusions

This study aimed to examine the effectiveness of an instructional intervention that combined the Student Teams Achievement Divisions (STAD) cooperative learning model with investigative learning strategies and the use of fairy tales as literary texts, in order to enhance Grade Six students' English reading comprehension. The findings provide compelling evidence that the integrated approach produced statistically and pedagogically significant gains in students' comprehension abilities and fostered a high level of learner satisfaction.

The implementation of STAD facilitated structured peer collaboration, in which students participated in heterogeneous teams to engage in purposeful reading activities and problem-solving tasks. This cooperative structure not only promoted individual accountability and team-based learning but also created opportunities

for learners to engage deeply with reading content. The inclusion of individual assessment and improvement scoring, core components of the STAD model, further reinforced learners' commitment to academic progress while ensuring that the contributions of each student were both recognized and valued.

The use of fairy tales, selected for their narrative familiarity and linguistic accessibility, effectively supported the instructional objectives. These literary texts provided a rich context for exploring reading strategies across the pre-reading, during-reading, and post-reading stages. Within this framework, investigative learning techniques—such as inquiry, discussion, and reflective sharing—enabled students to interact meaningfully with the material and to apply critical thinking and interpretive skills.

Student feedback, collected through both closed-ended and open-ended questionnaire items, indicated a strong sense of satisfaction with the learning environment, materials, and instructional activities. Learners consistently reported increased motivation, enjoyment, and engagement, which were attributed to the collaborative and active nature of the STAD-based instructional model.

In sum, the integration of STAD cooperative learning with investigative learning principles and contextually relevant literary materials proved to be an effective pedagogical approach for improving reading comprehension in the primary school context. This model not only addressed cognitive learning goals but also fostered social interaction, learner autonomy, and positive attitudes toward reading in English.

Summary for Conclusions Table:

Component	Summary
Intervention	STAD cooperative model + investigative learning + fairy tale texts
Outcomes	Statistically significant gains in reading comprehension
Mechanism	Peer collaboration, structured team tasks, and individual accountability
Learner Response	High satisfaction; improved motivation, engagement, and comprehension
Implication	Effective for both cognitive and affective learning outcomes

Discussion

The findings confirm that the STAD-based investigative learning approach significantly improved students' literal comprehension of English texts. This improvement can be attributed to the three core elements of the instructional model: active learning, problem-solving, and cooperative learning—all of which are foundational to the STAD framework.

1. Active Learning and Group Interaction

Throughout each lesson, students engaged in structured learning stages—pre-reading, during-reading, and post-reading—where they participated in small-group discussions, shared prior knowledge, and collaboratively analyzed textual content. The STAD framework enabled this interaction by forming heterogeneous teams in which students supported one another's comprehension. This aligns with research by Nuttall (1996), Moore (2010), and Galton (2009), which emphasizes that discussion in peer groups facilitates deeper comprehension by allowing learners to co-construct meaning. The influence of Vygotsky's Zone of Proximal Development (ZPD) was evident as more proficient readers provided scaffolding to their peers, leading to observable improvements in group and individual performance.

2. Problem-Solving in Collaborative Contexts

The investigative learning approach embedded within the STAD model promoted the development of metacognitive and problem-solving skills. During the reading process, students collaboratively addressed comprehension questions, identified key textual elements, and proposed interpretations. Rather than receiving

direct answers, learners were guided by the teacher through probing questions and indirect prompts. In the post-reading phase, students synthesized peer input and formulated individual responses. These practices are consistent with research by Ormrod (2006) and Slavin et al. (1989), which emphasizes that collaborative problem-solving enhances cognitive flexibility and strategy use.

3. Cooperative Learning via STAD

The use of STAD structures ensured both individual accountability and team-based motivation. Each student completed an individual comprehension task, the scores of which contributed to their team's cumulative performance. Group recognition was awarded to teams showing the greatest improvement, which incentivized all members to contribute meaningfully. This cooperative dynamic increased learner motivation and reinforced shared responsibility. The current findings corroborate studies by Saiyot and Saiyot (1995) and Resmi et al. (2013), which found that STAD effectively enhances reading achievement, particularly among students with initially low proficiency, by leveraging peer support and minimizing performance anxiety.

In summary, the fusion of STAD cooperative learning, investigative reading strategies, and literary texts cultivated an environment conducive to both cognitive development and affective engagement. The model empowered learners to construct meaning collaboratively while taking ownership of their individual progress.

Suggestions

To build upon the findings of this study, the following recommendations are proposed:

1. Future research should replicate this study across different educational levels and contexts to examine the applicability of the STAD-integrated investigative model.
2. Mixed-method designs that include classroom observation, teacher reflection journals, and student interviews could provide richer insights into the learning process.
3. Comparative studies should be conducted to evaluate the effectiveness of alternative cooperative learning strategies (e.g., Jigsaw, Team-Games-Tournament) relative to STAD.
4. Further studies may explore the impact of this instructional model on other language skills, such as writing, speaking, and listening, to determine its holistic efficacy in language development.

References

- Galton, M. (2009). Moving to secondary school: Initial encounters and their effects. *Perspectives on Education*, 2, 5–21.
- Ministry of Education. (2002). *Basic Education Curriculum B.E. 2544 (A.D.2001)*. Department of Curriculum and Instruction Development, Ministry of Education.
- Moore, D. S. (2010). *The basic practice of statistics*. Palgrave Macmillan.
- Nuttall, C. (1996). *Teaching reading skills in a foreign language*. Heinemann.
- Ormrod, J. E. (2006). *Essentials of educational psychology*. Pearson Merrill Prentice Hall.
- Pakorn. (2022, November 1). *The 21st Century Learning Skills*. <http://www.vcharkarn.com/varticle/60454>
- Pumirat, T. (2023, November 10). *A study of ability to analyze discourse types in English reading of Mathayom Suksa Six students* [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/29911>

- Resmi, E. A., Mohanakumar, K., & Appu, K. S. (2013). Effect of polar sudden stratospheric warming on the tropical stratosphere and troposphere and its surface signatures over the Indian region. *Journal of Atmospheric and Solar-Terrestrial Physics*, 105(2013), 15-29.
- Saiyot, L., & Saiyot, A. (1995). *Educational research techniques*. Suwiriyan.
- Slavin, R. E., Madden, N. A., & Stevens, R. J. (1989). Cooperative learning models for the 3 R's. *Educational Leadership*, 47(4), 22-28.
- Whother, M. C., & Kathleen, T. (2005). *Reading Across the Disciplines: College Reading and Beyond*. Pearson Longman.

ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

Emotional Intelligence Affecting Work Performance Efficiency of Financial and Accounting Officers of Local Administrative Organizations in Roi Kaen Sara Sin Provincial Cluster

เอกลักษณ์ โกฏริภักดิ์¹ ฉายรุ่ง ไชยกำบัง² และ ยุพาภรณ์ ชัยเสนา³
Ekkalak Kotirak¹ Chairung Chaikambang² and Yupaporn Chaisena³

Received: 13 ก.พ. 2568
Revised: 26 พ.ค. 2568
Accepted: 29 พ.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ 1) ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง 4) ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น และ 5) ด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 389 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง และด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อเสนอแนะวิจัยนี้ช่วยให้เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจตนเองและการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี

Abstract

The purposes of this research were to explore emotional intelligence: 1) knowing one's emotion, 2) ability to control emotions, 3) self-motivation, 4) recognizing emotion in others, and 5) having relationships with others affecting work performance efficiency of financial and accounting officers. The samples were 389 of financial and accounting officers of local administrative organizations in Roi Kaen Sara Sin provincial cluster. The research instrument used in collecting data was a questionnaire. The data were analyzed by descriptive statistics, simple correlation analysis and stepwise multiple regression analysis.

The research results revealed that emotional intelligence in the aspect of self-motivation and having relationships with others had a positive effect on the work performance efficiency of financial and accounting officers. The conclusion of this research helps financial and accounting officers of local administrative apply the components of emotional intelligence, especially the importance of self-motivation and relationship with others, which will result in work efficiency.

Keywords: Emotional intelligence, Work performance efficiency, Financial and accounting officers

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
อีเมล: Ekkalak.Ko@ksu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อีเมล: chairung.ch@ksu.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อีเมล: Yupaporn.ch@ksu.ac.th

¹ Student Master of Business Administration, Kalasin University, Email: Ekkalak.Ko@ksu.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D, Faculty of Administrative Science, Kalasin University, Email: chairung.ch@ksu.ac.th

³ Assistant Professor, Ph.D, Faculty of Administrative Science, Kalasin University, Email: Yupaporn.ch@ksu.ac.th

บทนำ

ประเทศไทยจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 เพื่อกระจายอำนาจให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ และมีความเป็นเอกภาพในการบริการประชาชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ในการบริการสาธารณะนั้นพนักงานหรือบุคลากรที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานสาธารณะ ต้องเผชิญกับสภาวะและแรงกดดันในการทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดและประชาชนได้รับความพึงพอใจ โดยเฉพาะการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อนเกี่ยวกับงานการเงิน การงบประมาณและการบัญชีของส่วนราชการ (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, 2566) ในการปฏิบัติงานดังกล่าวก่อให้เกิดความกดดันและความเครียดจากสภาวะการทำงาน ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุทั้งจากปัจจัยองค์กร และตัวบุคคลเห็นกันโดยทั่วไป เช่น แรงกดดันในการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดการที่จะต้องทำงานให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด แรงกดดันจากหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงาน สภาวะการทำงานที่ต้องรองรับอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ทำให้ร่างกายเกิดอาการ เช่น การเต้นของหัวใจและการหายใจ ความดันโลหิตสูงขึ้น ปวดศีรษะและอาจนำไปสู่โรคหัวใจ อาการทางจิตใจ ความเครียดเป็นสาเหตุทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงานของตนเอง มีการขาดงาน และอาจทำให้ลาออกจากงาน และมีพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลงไป (ประภากร ใจบุญ, 2564) ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะทำให้พนักงานหรือบุคลากรสามารถเผชิญกับแรงกดดันและความเครียดจากการทำงานได้ดีก็คือ ความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย การพัฒนาตนเองให้รู้จักรับรู้และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง การสร้างแรงจูงใจของตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงอยู่เสมอ รวมถึงสามารถเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในการทำงานต่าง ๆ ด้วยความกระตือรือร้น เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข (วลัยพร ศรีรัตน์ และคณะ, 2564) จากผลการศึกษาของศิริลักษณ์ พันธุ์เพชร และ สุภาวดี ลากเจริญ (2566) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่พนักงานหรือบุคลากรสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ และผลการศึกษาของวรราชพร อยู่ชวน และคณะ (2566) พบว่าการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจและการรับรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน สามารถบริหารงานการจัดการอารมณ์ให้เป็นไปในทิศทางบวกจะส่งเสริมให้พนักงานหรือบุคลากรเกิดความสงบสุขและความสำเร็จในชีวิตได้

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) คือ ความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเอง และของผู้อื่น สามารถบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากอารมณ์ เพื่อการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง รวมทั้งสามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ (วลัยพร ศรีรัตน์ และคณะ, 2564) ความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเยาวชนได้เป็นอย่างดี (ประสาร ศรีพงษ์เพ็ลิต, 2563) และยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สามารถประเมินจุดเด่น จุดบกพร่องของตนเองเพื่อนำไปพัฒนาตนเองต่อไปได้ โดยเฉพาะความสามารถในการควบคุมอารมณ์เป็นความสามารถจัดการปฏิกิริยาแบบฉับพลันที่อาจแสดงออกและส่งผลต่อการปฏิบัติงานกับตนเองและผู้อื่น (กรมสุขภาพจิต, 2561) นอกจากนี้ การสร้างแรงจูงใจตนเอง เป็นตัวผลักดันให้พนักงานเกิดความพยายามในการปฏิบัติงานที่มุ่งไปสู่เป้าหมายได้โดยไม่ลดละ เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการงาน การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น สามารถควบคุมตนเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเข้าใจและสามารถการแสดงออกได้ดีเมื่อเกิดการประสานงานกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน (Salovey & Mayer, 1990)

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Work Efficiency) หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้บรรลุตามเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทันต่อเวลา ตรวจสอบได้ และเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ (แคทรียา วันวงศ์ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ, 2564) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต้องใช้ความรู้ความสามารถ เทคนิค รวมถึงประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จโดยคำนึงถึงความถูกต้อง รวดเร็ว ความสะดวกสบาย ความประหยัด ความยุติธรรม ความเสมอภาค และปริมาณผลงานสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, 2566) ซึ่งจากผลการศึกษาของ Li et al. (2021) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นส่งผลกระทบบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยสนใจและมุ่งเน้นที่จะศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เพื่อที่จะทราบถึงความสัมพันธ์และผลกระทบที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อที่เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาอารมณ์ของตนเอง อันจะก่อให้เกิดคุณภาพงานที่ดี ทันต่อเวลาเกิดการยอมรับในองค์กร ปฏิบัติงานด้วยความสุขเกิดประสิทธิภาพและมีอัตราการคงอยู่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลกระทบของความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง 4) ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น และ 5) ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

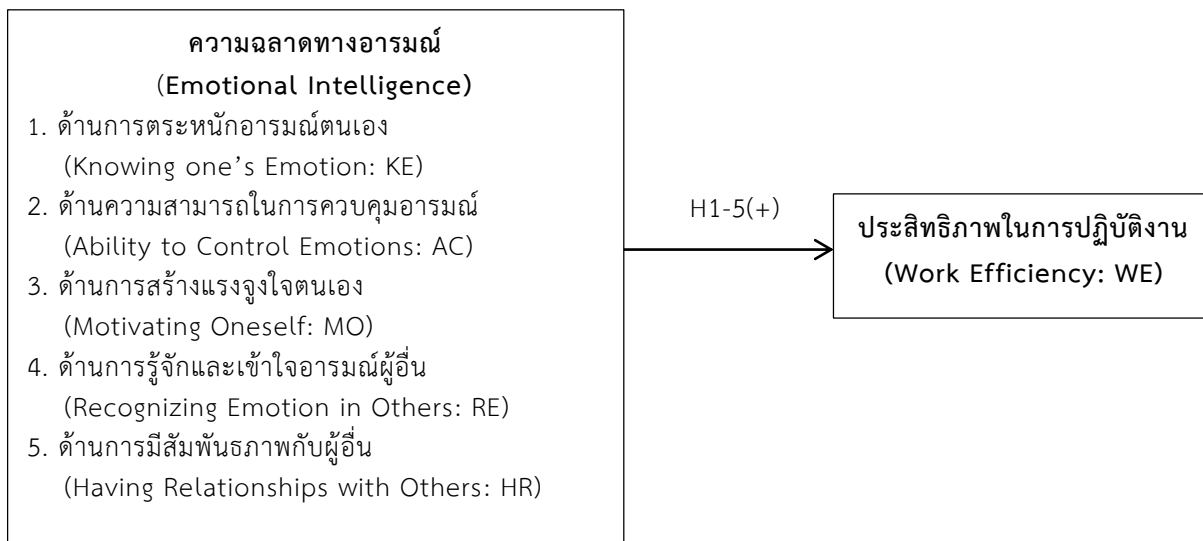
กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

งานวิจัยนี้ได้ประยุกต์แนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ของ Salovey and Mayer (1990) และวอลิพร ศรีรัตน์ และคณะ (2564) เป็นตัวแปรอิสระ ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่น สามารถบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากอารมณ์ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง รวมทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Knowing one's Emotion) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก สิ่งที่ทำให้คุณค่ารวมถึงเข้าใจว่าสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อตนเอง หรือพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถประเมินจุดเด่น จุดบกพร่องของตนเองเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง
2. ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (Ability to Control Emotions) หมายถึง การตอบสนองทางอารมณ์ต่อประสบการณ์ที่ได้รับในรูปแบบที่สังคมยอมรับได้ แต่มีความยืดหยุ่นพอที่จะเป็นปฏิกิริยาแบบฉับพลัน และเป็นความสามารถในการพัฒนาปฏิกิริยาแบบฉับพลันในการควบคุมอารมณ์ของตัวเอง
3. ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง (Motivating Oneself) หมายถึง ภาวะภายในตัวของตนเองที่ผลักดันให้ตนมีพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย ความต้องการ ความปรารถนา และความอยากใช้ความพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายโดยบรรลุผล
4. ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น (Recognizing Emotion in Others) หมายถึง ความสามารถที่ทราบถึงสาเหตุของการเกิดอารมณ์ หมายความว่ารู้ความหมายของอารมณ์ และรู้ว่าจะแสดงออกอย่างไรเมื่อเกิดภาวะทางอารมณ์ของบุคคลอื่น
5. ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Having Relationships with Others) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนขึ้นไปที่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การยอมรับและให้เกียรติ การเข้าใจสาระและความรู้สึก การจริงใจ การไม่เสแสร้งในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และทัศนคติ ของตนเอง

นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังประยุกต์แนวคิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ แคทรียา วันวงค์ และ กนกศักดิ์สุขวัฒนาลินธิ (2564) เป็นตัวแปรตาม โดยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Work Efficiency) หมายถึง ผลการปฏิบัติงานทางการเงินและบัญชีให้เกิดความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทันต่อเวลาบัญชี ตรวจสอบได้และเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ

จากกรอบแนวคิด สามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์

สมมติฐาน

ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1: ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานที่ 2: ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานที่ 3: ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเองส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานที่ 4: ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานที่ 5: ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ จำนวน 722 คน ประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 203 คน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 225 คน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 143 คน และจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 151 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งหมดจำนวน 722 คน และได้รับแบบสอบถามตอบกลับแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 389 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 53.88 ซึ่งสอดคล้อง Aaker et al. (2005) ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้ว่าข้อมูลเพียงพอต่อการวิเคราะห์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความฉลาดทางอารมณ์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้แบบ Five-point Likert scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ครอบคลุมเนื้อหาความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านการตระหนักรู้ตนเอง จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ และ 5) ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้แบบ five-point Likert scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ครอบคลุมเนื้อหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จำนวน 5 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Validity and Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และแก้ไขแล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับ จำนวน 30 ชุดแรกมาทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการทดสอบความตรง (Validity) ทดสอบโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis:CFA) พบว่า มีค่าน้ำหนัก อยู่ระหว่าง 0.621- 0.985 ซึ่งค่าเกินกว่า 0.4 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ใช้มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Sookcharoen, 2018) และการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach มีค่าอยู่ระหว่าง 0.714-0.822 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 (Hair et al., 2019) แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นสะท้อนได้ถึงคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ทั้งหมดทุกคนจำนวน 722 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566) เก็บข้อมูลทางไปรษณีย์และได้รับแบบสอบถามตอบกลับ แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 389 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 53.88

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้สถิติในการทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

4.1 ตัวแปรด้านคุณสมบัติของตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา เป็นข้อมูลที่ใช้มาวัดแบบนามบัญญัติที่ไม่สามารถวัดเป็นมูลค่าได้และผู้วิจัยต้องการบรรยายเพื่อให้ทราบถึงจำนวนตัวอย่างจำแนกตามคุณสมบัติเท่านั้น สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ตัวแปรที่วัดระดับความคิดเห็น ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย 3สถิติวิเคราะห์ที่เลือกใช้คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เชิงพหุ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 236 ราย (ร้อยละ 60.67) มีอายุ 36-45 ปี จำนวน 138 ราย (ร้อยละ 35.48) สถานภาพสมรสจำนวน 188 ราย (ร้อยละ 48.33) ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 233 ราย (ร้อยละ 59.90) ระยะเวลาในการทำงาน 1-10 ปี จำนวน 217 ราย (ร้อยละ 55.78) รายได้เฉลี่ย 10,000–20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 249 ราย (ร้อยละ 64.01) สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปร (Correlation coefficients) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตัวแปร	WE	KE	AC	MO	RE	HR	VIFs
Mean	4.491	4.402	4.453	4.504	4.506	4.521	
S.D.	0.545	0.576	0.571	0.578	0.560	0.533	
WE	1	0.764***	0.371***	0.371***	0.327***	0.568***	1.143
KE		1	0.644***	0.799***	0.645***	0.769***	1.382
AC			1	0.342***	0.273***	0.369***	1.490
MO				1	0.397***	0.610***	1.871
RE					1	0.568***	1.692
HR						1	

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เมื่อ

- KE การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (Knowing one's Emotion)
 AC ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (Ability to Control Emotions)
 MO การสร้างแรงจูงใจตนเอง (Motivating Oneself)
 RE การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น (Recognizing Emotion in Others)
 HR การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Having Relationships with Others)
 WE ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Work Efficiency)

ตาราง 2 แสดงผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรและผลการทดสอบโอกาสในการเกิดปัญหาความสัมพันธ์ของตัวแปร (Multicollinearity) ผลการทดสอบพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร (Correlation coefficients) มีค่าต่ำกว่า 0.80 จึงสรุปได้ว่าไม่พบปัญหาความสัมพันธ์ของตัวแปร (Hair et al., 2019)

ตาราง 2 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของความฉลาดทางอารมณ์ 5 ด้านที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ความฉลาดทางอารมณ์	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (WE)			t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอยไม่ปรับมาตรฐาน (B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (S.E.)	สัมประสิทธิ์การถดถอยแบบปรับมาตรฐาน (Beta)		
ค่าคงที่ (CONSTANT)	2.072	0.289		7.158	0.000***
การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (KE)	0.032	0.045	0.032	0.613	0.540
ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (AC)	0.048	0.047	0.049	0.781	0.435
การสร้างแรงจูงใจตนเอง (MO)	0.253	0.047	-0.078	-5.418	0.000***
การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น (RE)	0.003	0.063	0.003	0.047	0.962
การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (HR)	0.206	0.064	0.194	3.231	0.001***
F = 17.529 p = 0.000 Adjusted R ² = 0.180					

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1-5 ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น และด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ โดยใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรที่มีผลกระทบเข้าไปในสมการทุกตัวแปรตามวิธีการ Enter พบว่า

1. ตัวแปรต้นที่นำมาศึกษา 5 ตัวแปร มีความสามารถในการอธิบายผลของความฉลาดทางอารมณ์ของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ร้อยละ 18.00 ($\text{Adjusted } R^2 = 0.180$)

2. ความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 มีจำนวน 2 ตัวแปร และสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยเรียงจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรตามในรูปของคะแนนดิบมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ 1) ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง (MO) ($B = 0.253$) 2) ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (HR) ($B = 0.206$)

ผลการวิจัย พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเองส่งผลกระทบเชิงบวก ต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีมากที่สุด สามารถแปลผลได้คือความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง (MO) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ (WE) เพิ่มขึ้น 0.253 หน่วย และรองลงมาคือ ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (HR) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ (WE) เพิ่มขึ้น 0.206 หน่วย จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 และ 5 สำหรับความฉลาดทางด้านอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1, 2 และ 4 สามารถอธิบายสมการได้ดังนี้

$$WE = 2.072 + 0.253 (MO) + 0.206 (HR)$$

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ 1) ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2) ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเองส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ 5) ด้านการมีสัมพันธภาพ กับผู้อื่นส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีต้องใช้ทักษะการประสานทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร หากมีการตระหนักในอารมณ์ของตนเองเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมในบริบทของหน้าที่ตัวเอง จึงอาจยังไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพาภรณ์ พิงบุญพานิชย์ (2563) พบว่า การตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเองไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย และงานวิจัยของ วิทยาภรณ์ นิลเพชร และคณะ (2567) พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเองไม่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแต่ต้องแสดงออกได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะและภายใต้กฎระเบียบขององค์กรที่ทำงานอยู่ จึงจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ความสามารถในการควบคุมอารมณ์เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ทักษะในการสื่อสารเพื่อทำงานร่วมกับบุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร จึงไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

Thapayom et al. (2018) ศึกษาผลกระทบของความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อความยั่งยืนในการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ส่งผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงาน การสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง ส่งผลกระทบเชิงบวก ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างแรงจูงใจตนเองเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องใช้ความระมัดระวังรอบคอบหากมีการสร้างแรงจูงใจตนเองจึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Santoso (2018) ได้ทำการศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์และผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีของบัญชีฝึกงานในประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีฝึกงาน นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ก็อธิบายว่าความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับตนเอง และการสร้างความสัมพันธ์ เป็นตัวแปรที่สำคัญในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และผลการปฏิบัติงานของนักบัญชี และสอดคล้องกับ ทัดฟ้า ลาซุณี และ พรทิพย์ ชุ่มเมืองปัก (2565) พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตัวเอง มีการปรับตัวมีผลกระทบต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในยุควิถีใหม่

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่างานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีเป็นงาน ที่ต้องทำให้ถูกต้องสอดคล้องตามระเบียบทางราชการ และต้องประสานและขอความร่วมมือจากผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง หากพนักงานรู้จักและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นเพียงอย่างเดียวอาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งขัดแย้งกับระเบียบทางราชการสอดคล้องกับ Santoso (2018) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์และผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีของนักบัญชีฝึกงานในประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีฝึกงาน แต่อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรับรู้เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น ไม่ส่งผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานของนักบัญชีฝึกงานในประเทศอินโดนีเซีย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Iris and Gerhard (2021) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความสำเร็จในการประกอบอาชีพของพนักงานบัญชี

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ส่งผลกระทบเชิงบวก ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีที่ต้องประสานความร่วมมือ จากผู้อื่น จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ภูมิวรพล กุณฑา (2563) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการสร้างสัมพันธภาพผู้อื่นส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และคุณภาพชีวิตของนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kaur and Sharma (2019) ผลการศึกษายืนยันว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นบุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อการสร้างอารมณ์ในการทำงาน โดยสัมพันธภาพกับผู้อื่นสามารถสร้างความพึงพอใจในงานและบรรลุความมุ่งมั่นขององค์กรด้วยการปฏิบัติงานได้ดีขึ้นและสอดคล้องกับ Anggono et al. (2024) พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นสูง ส่งผลให้นักศึกษาสาขาการบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในงานบัญชีมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ควรให้ความสำคัญกับความฉลาดทางอารมณ์ โดยเฉพาะด้านการสร้างแรงจูงใจตนเองอย่างชัดเจนในการปฏิบัติงานในองค์กร โดยการสร้างภาวะภายในตัวของตนเองที่ผลักดันให้ตนมีพฤติกรรมในการทำงานอย่างมีจุดมุ่งหมาย สร้างความต้องการ ความปรารถนา และแรงจูงใจในการทำงาน เพื่อผู้ปฏิบัติงานจะใช้เวลาพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายให้บรรลุผลของงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ดแก่นสารสินธุ์ ควรให้ความสำคัญกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น เพราะการทำงานของเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีต้องทำงานร่วมกับบุคลากรฝ่ายอื่น ๆ ในองค์กร หากมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การยอมรับและให้เกียรติกัน การเข้าใจสาระ

และความรู้สึก การจริงใจต่อกัน การไม่แสวงหาในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองต่อผู้อื่นในองค์กร จะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจตนเอง และด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ดังนั้นในการเตรียมและพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำความฉลาดทางอารมณ์ ไปเป็นแนวทางพัฒนาผู้ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเพื่อทำงานในตำแหน่งนั้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในกลุ่มเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ที่ปฏิบัติงานพื้นที่อื่น ๆ เช่น ในกลุ่มจังหวัดอื่น หรือภูมิภาคอื่น เพื่อต่อยอดองค์ความรู้และเพิ่มความหลากหลายของบริบท ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำข้อมูลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ได้

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ด้านพัสดุ และช่างโยธา เช่น เจ้าพนักงานพัสดุนักวิชาการพัสดุ นายช่างโยธา เป็นต้น เนื่องจากเป็นกลุ่มงานที่มีการปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องและติดต่อประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก และเกี่ยวข้องกับความต้องการตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานมากขึ้นในอนาคต

2.3 ควรมีการวิจัยโดยเพิ่มตัวแปรสอดแทรก เช่น ความเป็นพลเมืองที่ดีในองค์กร หรือ ความผูกพันต่อองค์กร ในกรอบแนวคิดในงานวิจัยนี้ เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของความเป็นพลเมืองที่ดีในองค์กร หรือความผูกพันต่อองค์กรที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นปัจจัยที่ผู้บริหารองค์กร ต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมให้เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2566). *โครงสร้างและการแบ่งส่วนราชการ*. <https://www.dla.go.th>
- กรมสุขภาพจิต. (2561). *ความฉลาดทางอารมณ์ ความแตกต่างระหว่าง iq และ eq*. <https://www.dmh.go.th>
- แคทรียา วันวงศ์ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาลินธิ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในกรุงเทพมหานคร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 8(8), 121-134.
- ทัดฟ้า ลาซูนี และ พรทิพย์ ชุ่มเมืองปัก. (2565). ผลกระทบของความฉลาดทางอารมณ์และศักยภาพทางบัญชีที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชียุคดิจิทัลใหม่. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 7(2), 272-284.
- ประภากร ใจบุญ. (2564). อิทธิพลของลักษณะงานและสภาพแวดล้อมที่มีต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย การจัดการและเทคโนโลยี อีสเทิร์น*, 18(1), 92-105.
- ประสาร ศรีพงษ์เพ็ด. (2563). ผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองและความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 15(3), 56-63.
- พิมพ์ภากรณ์ พิงบุญพานิชย์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับประสิทธิภาพการทำงานและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย. *Suranaree Journal*, 14(1), 57-78.
- ภูมิวรพล กุณทา. (2563). *ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนเดินเรือพาณิชย์นาวี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3256/1/59252339.pdf>
- วรรณพร อยู่ชวน, กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา, และ ชวนชม ชินะดังกู. (2566). ความฉลาดทางอารมณ์ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารวิจัยธรรมศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 6(1), 192-215.
- วลัยพร ศรีรัตน์, สุขุม เฉลยทรัพย์, และ ชนะศึก นิขานนท์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 419-422.
- วิภาภรณ์ นิลเพชร, เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม, และ ลลิตา กิจจาธิการกุล. (2567). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 16(1), 99-114.

- ศิริลักษณ์ พันธุ์เพชร และ สุภาวดี ลาภเจริญ. (2566). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(1), 341-354.
- สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. (2566). *มาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการส่วนท้องถิ่น*. <http://www.local.moi.go.th>.
- Aaker, D. A., Kumar, V., & Day, G. S. (2005). *Marketing research*. John Wiley and Sons.
- Anggono, G., Ginting, A., & Deni, D. (2024). Emotional intelligence's influence on accounting understanding. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 18(1), 161–171.
- Hair, J. F. Jr., Black W. C., Babin B. J., Anderson R. E., & Tatham R. L. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Pearson Education International.
- Li, X., Chang, H., Zhang, Q., Yang, J., Liu, R., & Song, Y. (2021). Relationship between emotional intelligence and job well-being in Chinese Clinical nurses: multiple mediating effects of empathy and communication satisfaction. *BMC Nursing*, 2021(20:144), 2-10. <https://doi.org/10.1186/s12912-021-00658-4>
- Kaur, J., & Sharma, A. (2019). Emotional Intelligence and Work Performance. *International Journal of Recent Technology and Engineering*, 8(2), 1658-1664.
- Kretschmer, I., & Blickle, G. (2021). Emotion recognition ability and career success: Assessing the roles of GMA and conscientiousness. *Personality and Individual Differences*, 168, 25–38.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality*, 9(3), 185-211.
- Santoso, A. L. (2018). Emotional Intelligence and Job Performance of Accounting Students Undertaking Internships. *Journal of Management and Marketing Review*, 3(1), 40-47.
- Sookcharoen, W. (2018). *Marketing Research*. Chulalongkorn University Press.
- Thapayom, A., Ussahawanitchkit, P., & Boonlua, S. (2018). Effect of emotional intelligence orientation on audit sustainability of certified public accountants (CPAs) in Thailand. *Journal of Accountancy and Management*, 10(3), 1–12.

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย

Organizing Learning Experiences Based on the Forest School Concept to Develop Social Skills in Self-Management in Early Childhood

พิมพ์กานต์ เวชสุวรรณ¹ และ เยาวนุช ทานาม²

Pimpakhan Wathsuwan¹ และ Yaowanuch Thanam²

Received: 6 มี.ค. 2568

Revised: 27 มิ.ย. 2568

Accepted: 28 มิ.ย. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้แนวคิดการจัดประสบการณ์เรียนรู้โรงเรียนในป่า กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-6 ปี จำนวน 10 คน ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านหนองขอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า 2) แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย และ 3) แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละและค่าเฉลี่ย การวิจัยได้ดำเนินการผ่านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 รอบ

ผลวิจัยพบว่า 1) วงจรปฏิบัติการที่ 1 เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 60.90 จากคะแนนเต็ม 108 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.38 มีเด็กปฐมวัยผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 7 คน 2) วงจรปฏิบัติการที่ 2 เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 82.40 จากคะแนนเต็ม 108 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.29 มีเด็กปฐมวัยที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 10 คน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 และผ่านเกณฑ์ทุกคน

คำสำคัญ: เด็กปฐมวัย, การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า, ทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย

Abstract

This study aimed to develop social skills in self-management of early childhood through the Forest School experiential learning approach. The research sample comprised 10 children aged 4-6 years old who were enrolled in Kindergarten 2 and 3 during the first semester of the 2024 academic year at Ban Nong Khon School, under the Amnat Charoen Primary Educational Service Area Office. The research instruments included: 1) an experiential learning plan based on the Forest School approach; 2) an observational checklist for assessing social skills in self-management; and 3) a behavior recording form for documenting social skills in self-management. The data was analyzed using percentages and mean. The research was conducted through two action research cycles,

¹ นิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: 65010589001@msu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: yaowanuch.t@msu.ac.th

¹ Student in Master of Education (Curriculum and Instruction) Early Childhood Education, Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: 65010589001@msu.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D., in Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: yaowanuch.t@msu.ac.th

The research findings were as follows: 1) In the first cycle, the average score of social skills in self-management of early childhood was 60.90 out of 108, representing 56.38%. There were 3 children met the criteria and 7 children did not meet the criteria. 2) In the second cycle, the average score of social skills in self-management of early childhood was increased to 82.40 out of 108, equivalent to 76.29%. There were all 10 children met the criteria. The results indicated that the average score was higher than the first round and all participants met the criteria.

Keywords: Early childhood, Organizing learning experiences based on the concept of forest schools, Social skills in self-management of early childhood

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กแรกเกิดถึง 6 ปี เพราะเด็กในวัยนี้ เป็นวัยที่กำลังพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความพร้อมและพัฒนาการในขั้นต่อไป โดยเฉพาะในช่วงปลายวัยเด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองได้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้มากขึ้น (เกษร ไหมดี, 2562) ยุทธศาสตร์ประเทศไทยของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) โดยมีเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย คือ การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศโดยช่วงวัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน วัยเรียน วัยรุ่นให้มีทักษะการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้บริบทสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ได้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึงโดยปฏิรูประบบการบริหารจัดการทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบและปฏิรูประบบการเรียนรู้ โดยมุ่งการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) โดยเป้าหมายของการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย คือ การช่วยให้เด็กมีอิสระที่ได้พึ่งพาตนเองได้เพราะการศึกษาทำให้คนตระหนักรู้และเข้าใจถึงการดำรงชีพดูแลตน สร้างตนและสังคมในแต่ละวัยให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยก่อให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยที่หลากหลาย เพื่อการเพิ่มพูนคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้เต็มตามศักยภาพของเด็กปฐมวัยแต่ละคน นวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัยจะให้ข้อมูลด้านแนวคิดและหลักการที่เป็นจุดเน้นในการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่มีกำหนดแผนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรมที่ตายตัวหรือเฉพาะเจาะจงผู้ที่นำนวัตกรรมใด ๆ ไปจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เด็กปฐมวัยจะต้องมีความเชื่อมีความรู้และความเข้าใจในการนำหลักการ และแนวทางในนวัตกรรมนั้นมาสู่การปฏิบัติการจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์, 2555)

การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัย ให้มีพฤติกรรมบ่งชี้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตั้งเป้าหมาย 2) ด้านการลงมือปฏิบัติ และ 3) ด้านการกำกับตนเอง นั้นสอดคล้องกับแนวคิดโรงเรียนในป่า คือ การนำเอาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในชุมชน ตลอดจนบริเวณรอบเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนบ้านหนองขอน ตำบลหัวตะพาน อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ มาเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเอง และเพื่อให้เด็กได้คลายความเครียด มีโอกาสได้เรียนรู้ และทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในกลุ่ม ซึ่งแนวคิดโรงเรียนในป่าผู้วิจัยนำหลักการของกลุ่มพยาบาลเนอสเซอรี่ Bridgwater College (n.d.) นำมาปรับให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ตัวอย่างการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย เช่น กิจกรรมลูกเสือน้อย 1) ด้านการตั้งเป้าหมาย เด็กปฐมวัยสามารถบอกเป้าหมายของกิจกรรมลูกเสือน้อยได้ว่าเป็นกิจกรรมเดินทางไกลเหมือนลูกเสือสำรอง คิดวางแผนเตรียมกระเป๋าสำหรับเดินทางไกล สร้างข้อตกลงร่วมกันในการทำกิจกรรมเด็กปฐมวัยบอกได้ว่าต้องเดินตามลูกศรถึงจะไม่หลงทาง 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม เด็กปฐมวัยลงมือปฏิบัติกิจกรรมเดินทางไกลตามแผนที่วางไว้ร่วมกัน ได้เรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ในแต่ละฐาน ปฏิบัติตามข้อตกลงโดยไม่เดินออกนอกเส้นทางให้เดินตามลูกศรที่กำกับไว้ และปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือน้อยตามเป้าหมายจนสำเร็จในเวลาที่กำหนดได้ เป็นต้น ถ้าเด็กได้เห็นมากได้ฟังมากจะช่วยให้เข้าใจความหมายเพิ่มขึ้น เมื่อเด็กอยากเห็น อยากฟัง อยากรู้มากขึ้น ส่งผลให้เด็กได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

(เบญจา แสงมลิ, 2557) ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยควรจะต้องให้เด็กได้รู้จักการวางแผน เพราะการวางแผนเป็นการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้การทำงาน รู้จักกำหนดเป้าหมายที่คาดหวังและรู้จักวางแผนปฏิบัติการ สิ่งที่ตนเองสนใจร่วมกับเพื่อนและครูอาจกล่าวได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ในการวางแผนและวางแผนที่จะเรียนรู้ (Learning to Plan and Planning to Learn) (Brewer, 1995) นอกจากนี้ การวางแผนจะส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะทางสังคม ควบคู่กับการพัฒนาทักษะทางภาษาเพราะเด็กใช้ภาษาช่วยในการคิดวางแผนหรือขั้นตอนที่จะแก้ปัญหา Lev Semanovick Vygotsky (1886-1934, อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556) ทำให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเด็กได้เรียนรู้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง และจะอย่างไร โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่และวิธีการที่จะทำงานร่วมกัน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (เบญจา แสงมลิ, 2557) ดังนั้นการวางแผนจึงมีความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เนื่องจากการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน นอกจากนี้ชุมชนรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้อีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ดังนั้นการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็กปฐมวัย จึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรม และการเรียนรู้ของเด็กซึ่งเด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ที่เกิดการเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าจึงจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตรเพื่อส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็ก (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) สอดคล้องกับแนวคิดของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ได้กล่าวถึง ทักษะทางสังคมว่า เป็นการเรียนรู้ทางสังคมเกี่ยวกับการเรียนรู้ตัวเองและผู้อื่น ตลอดจนรู้จักการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นทำให้ได้อยู่ร่วมกับสังคม ทักษะทางสังคมจึงเป็นการแสดงออกของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันโดยต้องอาศัยการปรับตัวด้วยการ เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้พบและได้เห็น ดังนั้นเด็กปฐมวัยต้องได้รับการฝึกเพื่อให้มีศาสตร์และศิลป์ทางสังคม ถ้าเด็กมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากการมีสังคมของเด็กจะมีมากขึ้นด้วยเช่นกัน

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า เป็นทางเลือกในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ ตามธรรมชาติ มีป่าไม่ล้อมรอบบริเวณโรงเรียน ซึ่งในปัจจุบันกำลังได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ผ่านการเล่น ซึ่งการที่เด็กปฐมวัยได้ออกมาเรียนรู้นอกห้องเรียนนั้นเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับเด็กได้สัมผัสกับธรรมชาติรอบตัวทำให้เกิด การเรียนรู้และการพัฒนาแบบองค์รวมของเด็ก ๆ ซึ่งประเทศไทยมีโรงเรียนที่จัดประสบการณ์เรียนรู้โรงเรียนในป่า โดยมี โรงเรียนรุ่งอรุณเป็นต้นแบบซึ่งมีหลักการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยใส่ใจและเข้าใจธรรมชาติ โดยในขณะเดียวกัน ก็พัฒนาเด็กปฐมวัยจากภายในและการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ และสำรวจการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติในแต่ละฤดูกาล กิจกรรมของโรงเรียนในป่าจะเปลี่ยนไปตามรูปแบบและวัตถุประสงค์ของการเรียนในครั้งนั้น ๆ โดยกิจกรรมต่าง ๆ จะบูรณาการ เข้าด้วยกัน (โรงเรียนรุ่งอรุณ, 2562)

จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 โรงเรียนบ้านหนองขอน พบว่า เด็กปฐมวัย มีทักษะทางสังคมค่อนข้างน้อย เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุในห้องเรียนเดียวกันคือเด็กปฐมวัยอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5 ปี จำนวน 5 คน และเด็กปฐมวัย อนุบาลปีที่ 3 อายุ 6 ปี จำนวน 5 คน ซึ่งเด็กปฐมวัยแต่ละคนเรียนรู้ทักษะทางสังคม มาจากครอบครัว ซึ่งมีพื้นฐานทางสังคมที่ไม่เหมือนกันบางครอบครัวได้วางพื้นฐานด้านความมีวินัยและความรับผิดชอบมาเป็น อย่างดีแต่หลายครอบครัวไม่ได้เน้นการปลูกฝังทักษะทางสังคมให้กับลูกหลานอย่างจริงจัง และจากการสังเกตพฤติกรรมและ การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 ของครูประจำชั้นได้รายงานพฤติกรรมและการประเมินพัฒนาการ ของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ พบว่า การจัดการตนเองของเด็กบางส่วนในการจัดการอารมณ์และการแสดงพฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสมที่ส่งผลต่อผู้อื่น และเมื่อเด็กได้รับมอบหมายงาน ในบางครั้งเด็กไม่สามารถปฏิบัติตามเวลาที่กำหนด จึงอาจส่งผลให้เด็กที่อยู่ในห้องเรียนระดับปฐมวัยจะต้องเตรียมความพร้อมต่าง ๆ เช่น การจัดการตนเอง เกี่ยวกับอารมณ์ การวางแผนในกิจวัตรประจำวันหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่นในช่วงอายุที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผู้วิจัยหาแนวทางในการส่งเสริม ทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยดังนั้น เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 จึงมีปัญหาในเรื่องทักษะทางสังคม ค่อนข้างมากประกอบกับทักษะทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์เด็กปฐมวัยจะต้องได้รับการพัฒนา และปลูกฝังตั้งแต่ระดับปฐมวัยเพื่อให้เกิดเป็นทักษะที่จะนำไปใช้ในสังคมระดับที่สูงขึ้นและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน (โรงเรียน บ้านหนองขอน, 2566)

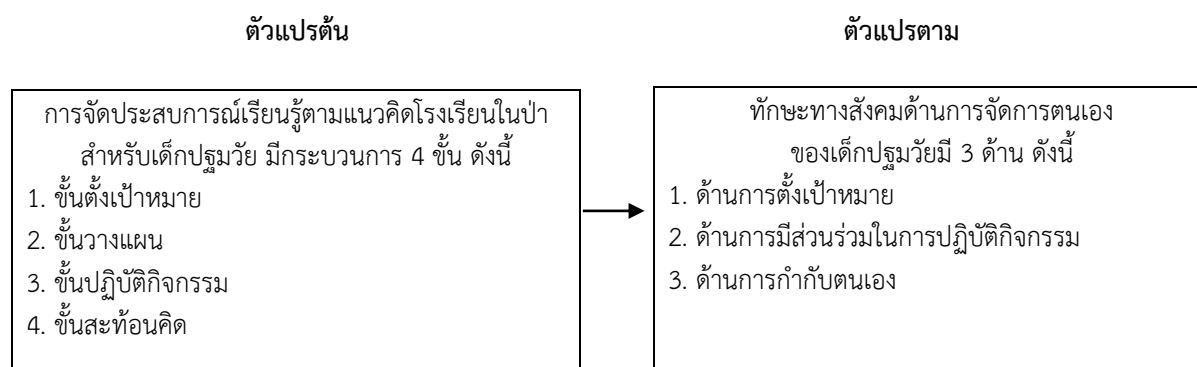
จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสได้เรียนรู้ ทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ดูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบริเวณนอกห้องเรียนเพื่อให้เด็กได้คลายความเครียดหลังจากเรียนในห้องเรียน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลักทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างอิสระและยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการตั้งเป้าหมาย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการกำกับตนเอง ตลอดจนการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้แนวคิดการจัดประสบการณ์เรียนรู้โรงเรียนในป่า

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีโรงเรียนในป่า หรือที่เรียกว่าโรงเรียนอนุบาลธรรมชาติ โรงเรียนอนุบาลกลางแจ้ง และโรงเรียนอนุบาลในป่าเต็มเต็มของ Syed (2023), ทฤษฎีหลักการจัดการเรียนรู้แบบโรงเรียนในป่าของ Institute for Outdoor Learning (2012), ทฤษฎีเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา แนวคิดในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ Forest School โรงเรียนทางเลือกในป่ากว้างสำหรับทุกวัยของ พิษญา ปิยจันทร์ (2561) และทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะทางสังคมในการจัดการตนเองของ Kanfer and Gaelick-Buys (1988) ผู้ริเริ่มทฤษฎี Self-management model, ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นฐานของหลักการจัดการตนเองของ Berger (2000) แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการตนเองของ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2556) และทฤษฎีเกี่ยวกับขั้นตอนของการจัดการตนเองของ Gerhardt (2010) มาประยุกต์ใช้เป็นชื่อต้นตัวแปรต้น 4 ชั้น ได้แก่ 1) ขั้นตอนตั้งเป้าหมาย 2) ขั้นตอนวางแผน 3) ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรม และ 4) ขั้นตอนสะท้อนคิด และชื่อต้นตัวแปรต้น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตั้งเป้าหมาย 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม และ 3) ด้านการกำกับตนเอง โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 และชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุระหว่าง 4-6 ปี ของโรงเรียนบ้านหนองขอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยเป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 5 คน และเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 5 คน รวมเป็น 10 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยเป็นครูประจำชั้นและเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 จำนวน 24 แผน ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าจะอาศัยกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ 4 ขั้นตอน มีระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ใช้เวลาจัดกิจกรรมวันละ 60 นาที การดำเนินกิจกรรมแบ่งออกเป็น 2 วงจรปฏิบัติการ ได้แก่ วงจรปฏิบัติการที่ 1 จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ 1-12 วงจรปฏิบัติการที่ 2 จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ 13-24 โดยผลการประเมินค่าความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 4.70 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตั้งเป้าหมาย 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม และ 3) ด้านการกำกับตนเอง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.50-1.00 มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

2.3 แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น 24 แผน เป็น 2 วงจรปฏิบัติการ ๆ ละ 12 แผน

3.2 แผนการจัดประสบการณ์ใน 1 แผน ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม 60 นาที หลังจากจัดกิจกรรมแต่ละแผน ผู้สอนสังเกตพฤติกรรม และบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กรายบุคคลทุกครั้ง

3.3 เมื่อจัดกิจกรรมตามแผนที่ 1-12 ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 ครบถ้วนนำผลคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตและแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติ

3.4 สรุปปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เพื่อนำผลที่ได้นำไปปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมในวงจรปฏิบัติการที่ 2

3.5 จัดกิจกรรมในวงจรปฏิบัติการที่ 2 แผนการจัดกิจกรรมที่ 13-24 ครบถ้วนนำผลคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตและแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยมาสรุปวิเคราะห์ และประมวลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน รวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2 วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยแบบสังเกต และแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย ทั้ง 2 วงจรปฏิบัติการ

4.3 คะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เท่ากับ 60.90 และวงจรปฏิบัติการที่ 2 เพิ่มขึ้นเท่ากับ 82.40

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า วงจรปฏิบัติการที่ 1 มีรายละเอียดปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ตารางคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย วงจรปฏิบัติการที่ 1

วงจร ปฏิบัติการ ที่ 1	ผลการประเมินทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย/คนที่										เฉลี่ย
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
คะแนน	47	49	50	77	55	78	54	79	56	64	60.90
ร้อยละ	43.52	45.37	46.29	71.29	50.92	72.22	50.00	73.14	51.85	59.25	56.38
ผลการ ประเมิน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน

จากตาราง 1 พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 60.90 จากคะแนนเต็ม 108 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.38 มีเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 3 คน และมีเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 7 คน

2. ผลการพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า วงจรปฏิบัติการที่ 2 พบว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าที่ได้พัฒนาปรับปรุงแก้ไขจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ตารางคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย วงจรปฏิบัติการที่ 2

วงจร ปฏิบัติการ ที่ 2	ผลการประเมินทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย/คนที่										เฉลี่ย
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
คะแนน	78	79	78	86	78	89	81	92	79	84	82.40
ร้อยละ	72.22	73.14	72.22	79.62	72.22	82.40	75.00	85.18	73.14	77.77	76.29
ผลการ ประเมิน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน

จากตาราง 2 พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ที่ 82.40 คิดเป็นร้อยละ 76.29 มีเด็กปฐมวัยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และเด็กปฐมวัยผ่านเกณฑ์ทุกคน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัย มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายดังนี้

1. วงจรปฏิบัติการที่ 1 ทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผ่านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่า พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 60.90 จากคะแนนเต็ม 108 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.38 โดยเป็นผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามแนวคิดโรงเรียนในป่าในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เนื่องจากในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าได้เป็นการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้นอกห้องเรียน ได้สัมผัสกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นสื่อการเรียนรู้ของจริง มีหลายกิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กปฐมวัยไม่เคยรู้จักซึ่งเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ

สนุกสนาน ทำให้ร่วมมือและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มได้ มีการตั้งเป้าหมาย การวางแผน การปฏิบัติกิจกรรม และการสะท้อนคิด จึงทำให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ตามเป้าหมายและสามารถทำความเข้าใจปัญหาและแก้ไขปัญหามาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ผลที่ได้มีความสอดคล้องกับ Yates (1986) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ทางสังคมเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผ่านการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง โดยมีความเชื่อพื้นฐานมาจากการมีส่วนร่วมของบุคคลเน้นที่ความรับผิดชอบต่อที่มีต่อพฤติกรรมของตนเอง สามารถแก้ไขปัญหามาตามสถานการณ์ที่ตนเองเผชิญอยู่ เรียนรู้ทักษะใหม่และการจัดสิ่งแวดล้อมของตนเองจากข้อมูลที่ได้นำเสนอและหลักการที่อ้างมานั้น การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่ามีแนวโน้มที่จะพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างได้ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่มีคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองยังไม่ผ่านเกณฑ์ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบคล้อยตามเด็กปฐมวัยที่ยังไม่เข้าใจในวิธีดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยจึงได้นำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นำไปปรับปรุงและพัฒนาในวงจรปฏิบัติการที่ 2

2. วงจรปฏิบัติการที่ 2 เมื่อทำการปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะทางสังคมเฉลี่ยเท่ากับ 82.40 จากคะแนนเต็ม 108 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.29 ของเด็กปฐมวัยจำนวน 10 คน ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ขึ้นการวางแผน โดยฝึกการคิดวางแผนสิ่งที่จะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย และพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในชั้นปฏิบัติการกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามแผน การทำความเข้าใจปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสามารถลงมือแก้ไขปัญหามาได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการของ Yates (1986) ที่ได้กล่าวมาในวงจรปฏิบัติการที่ 1 และมีความสอดคล้องกับหลักการของ กิตติพร ปัญญาภิบาล (2549) ที่กล่าวว่า ในการนำความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่หมุนไปในกระบวนการเหล่านี้มาใช้เป็นเสมือนแหล่งให้เกิดการปรับปรุง

จากการวิจัยจะเห็นได้ว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยได้ เพราะคะแนนทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยนั้น มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในแต่ละวงจร และจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองเด็กปฐมวัยจะพบว่า การที่เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นผลมาจากการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโรงเรียนในป่าที่ทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางสังคมในกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรศึกษาสภาพแวดล้อมที่จะใช้จัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมในแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

1.2 ควรมีการวางแผนในการใช้เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมในแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองให้แยกตามระดับอายุของเด็กปฐมวัยที่มีความแตกต่างกันให้ชัดเจน

2.2 ควรปรับปรุงเกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการจัดการตนเองของเด็กปฐมวัยให้มีความหลากหลายในการให้คะแนน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพร ปัญญาภิญโญผล. (2549). วิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 1(1), 1-12.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- เกษร ใหม่ดี. (2562). ผลการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9. 575-586. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เบญจา แสงมลิ. (2557). ผลของการใช้เกมการเล่นกลางแจ้งที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย. วารสารครุศาสตร์ อดุลยธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 1(1), 1-15.
- พิชญา ปิยะจันทร์. (2561). “ฟอเรสต์ สคูล” (Forest School) โรงเรียนทางเลือกในป่ากว้างสำหรับทุกวัย. วารสารสิ่งแวดล้อม, 22(2), 5-13.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2555). การศึกษาพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2556). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 11). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2556). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 8). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2558-2564. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- โรงเรียนบ้านหนองขอน. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (ปฐมวัย) Self Assessment Report: SAR การศึกษาปฐมวัย. โรงเรียนบ้านหนองขอน.
- โรงเรียนรุ่งอรุณ. (2562). หลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนรุ่งอรุณ. สานอักษร.
- Berger, D. (2021, May 10). Policy brief: Self-management across the curriculum: A holistic model for student, faculty, and staff development. <https://www.researchgate.net/publication/242711223>
- Brewer, J. A. (1995). Introduction to early childhood education: Preschool through primary grades (2nd ed.). Allyn and Bacon.
- Bridgwater College. (n.d.) Nursery Nursing Group. Bridgwater College.
- Gerhardt, M. W. (2021, May 10). Individual self-management training in management education. <https://www.researchgate.net/publication/268425764>
- Institute for Outdoor Learning. (2018, February 1). What is Forest School?. <http://www.forestschoollassociation.org/what-is-forest-school/>
- Kanfer, F. H., & Gaelick-Buys, L. (1988). Self-management methods. In F. H. Kanfer & A. P. Goldstein (Eds.), Helping people change: A textbook of methods. Pergamon Press.
- Syed, Z. (2023, April 21). Young kids learn the realities of climate change in forest schools. Popular Science. <https://www.popsci.com/environment/forest-schools-climate-change/>
- Yates, B. T. (1986). Applications in self-management. Wadsworth.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ

ในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

The Relationship Between Personnel Administration of School Administrators and Teachers' Work Motivation in Schools Under the Sai Mai District Office, Bangkok

มยุรา ลำเหลือ¹ และ สมนึก การีเวท²
Mayura Lamluea¹ and Somnuk Kareewet²

Received: 6 ก.พ. 2568
Revised: 26 มี.ค. 2568
Accepted: 27 มี.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของตอนการบริหารงานบุคคลเท่ากับ 0.9697 และตอนแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เท่ากับ 0.9893 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการคัดเลือกบุคลากร 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความมั่นคงในหน้าที่การงาน 3) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล, ผู้บริหารสถานศึกษา, แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

Abstract

This research aimed: 1) to investigate personnel administration of school administrators in schools under the Saimai District Office in Bangkok, 2) to explore teachers' work motivation in schools under the Saimai District Office in Bangkok, and 3) to examine the relationship between personnel administration of school administrators and teachers' work motivation in schools under the Saimai District Office in Bangkok. The samples consisted of 240 school administrators and teachers. The research instrument was a questionnaire, which was a reliability coefficient of personnel administration part equal 0.9697, and teachers' work motivation part equal 0.9839 Data analysis employed descriptive statistics, including percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation coefficient.

The research results were: 1) The personnel administration of school administrators overall was at a high level, with the highest ranked was personnel recruitment aspect. 2) Teachers' work motivation was at a high level, with job security aspect was highest ranked. 3) The personnel administration of school administrators

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อีเมล: Mayura.laml@northbkk.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
อีเมล: Somnuk.ka@northbkk.ac.th

² Student of Master of Education Program in Educational Administration North Bangkok University,
Email: Mayura.laml@northbkk.ac.th

² Lecturer of Master of Education Program in Educational Administration North Bangkok University,
Email: Somnuk.ka@northbkk.ac.th

had a strong positive correlation with teachers' work motivation, with a correlation coefficient of 0.894, which was statistically significant at the .01 level.

Keywords: Personnel administration, School administrator, Teacher's work motivation

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยขับเคลื่อนทุกอย่างผ่านทางเทคโนโลยีการศึกษาซึ่งในยุคปัจจุบันถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้น ๆ เพราะทุกอาชีพถูกขับเคลื่อนด้วยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการศึกษา ดังนั้นระบบการจัดการศึกษาจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทันกับโลกในยุคปัจจุบัน การจัดการศึกษาในปัจจุบันนี้ ควรต้องตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ตามมาตรา 6 ได้กำหนดการจัดการศึกษามุ่งเน้นเพื่อพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ ควบคู่คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาฯ, 2542)

การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการในการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับบุคคลตั้งแต่กระบวนการจัดหาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร จนถึงกระบวนการออกจากการปฏิบัติงานที่บุคลากรจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น องค์กรจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการทำงานที่ตรงกับความรู้ ความสามารถ หรือความถนัดของบุคลากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานที่ตนเองได้รับมอบหมายบรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานจะมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากรควบคู่ไปกับความรู้ความสามารถของผู้บริหาร นอกจากนั้นผู้บริหารยังต้องสร้างแรงจูงใจ ให้กับผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีให้แก่ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ (นวพัญญ์ ฉิดจันทร์, 2564)

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เนื่องจากครูเป็นกุญแจสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ในปัจจุบันนี้ปัญหาของข้าราชการครูที่พบคือ เงินเดือนไม่พอใช้ เกิดปัญหาหนี้สิน ภาระงานเอกสารที่เยอะเกินไป หรือปัญหาความขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชา เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตครูเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้บางโรงเรียนยังมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายตำแหน่งของผู้บริหารอยู่บ่อยครั้ง ทำให้การบริหารงานขาดความชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมไปถึงมีการเพิ่มภาระงานให้ครูมากยิ่งขึ้นตามนโยบายของผู้บริหารที่มีการโยกย้าย ซึ่งอาจส่งผลให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านนโยบายการบริหารงาน (ณัฐดนัย ไทยถาวร, 2561)

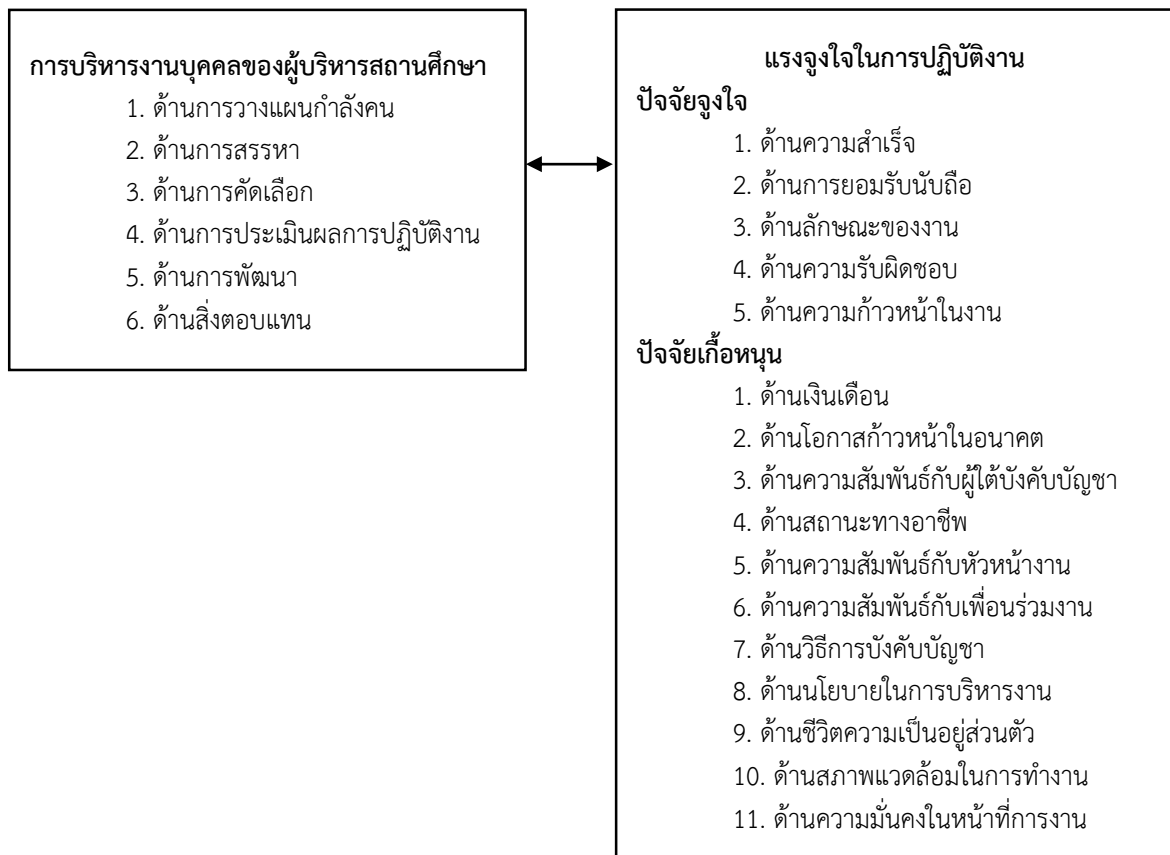
จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน จึงนำไปสู่การทำวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนวัดราชภัฏวชิรเวศน์ (พิบูลสงคราม) โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม โรงเรียนประชานุกุล (ข้าสนธิอนุเคราะห์) โรงเรียนสายไหม (ทัศนารมย์อนุสรณ์) โรงเรียนวัดหนองใหญ่ โรงเรียนซอยแอนเน็กซ์ (กาญจนาภิเษก 2) โรงเรียนพรพระร่วงประสิทธิ์ และโรงเรียนออเงิน (อ่อนหมั่น อนุสรณ์) เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรและนำข้อมูลไปใช้เพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลัง และเต็มศักยภาพ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยนำแนวคิดของนักวิชาการด้านการศึกษาและทฤษฎีการบริหารงานบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ (2550); Armstrong (1995); Cascio (1992); Castetter (1996); Story (1991); สุภาวดี ขุนทองจันทร์ (2559); ณัฐธยาน์ รัตนินปฐมภัก (2563); สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2564) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ พบว่าตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาในงานวิจัย มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป และได้้นำเอาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามแนวคิดของ Herzberg et al. (2017) เป็นตัวแปรตามของงานวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

สมมติฐาน

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการวิจัยโดยศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการหลายท่าน เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 9 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 21 คน และครูในสถานศึกษาจำนวน 606 คน รวมทั้งหมดจำนวน 636 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) จำนวน 240 คน จากนั้นใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) และใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 13 คน และครู จำนวน 227 คน จำนวนทั้งสิ้น 240 คน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพียงพอที่จะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร แบบสอบถามทั้งหมด 80 ข้อ โดยผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 80 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.35-0.85 ค่าความเชื่อมั่น = 0.9834

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้เลือก (Forced choice)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ตามแนวคิดของ Likert (1967) ซึ่งได้กำหนดค่าของคะแนนช่วงน้ำหนักรับ 5 ระดับ

5 หมายถึง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดของ Herzberg et al. (2017) ซึ่งประกอบ 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยเกื้อหนุน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ตามแนวคิดของ Likert (1967) ซึ่งได้กำหนดค่าของคะแนนช่วงน้ำหนักรับ 5 ระดับ

5 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

3.3 เก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้ Google Form จำนวน 240 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานบุคคลของของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง อยู่ ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (วโร เฟิงส์วีสต์, 2551) โดยมีเกณฑ์พิจารณาระดับความสัมพันธ์ ดังนี้

0.00 - 0.29 หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับต่ำ

0.30 - 0.69 หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับปานกลาง

0.70 - 1.0 หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับสูง

สรุปผล

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ดังตาราง 1

ตาราง 1 การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนกำลังคน (X_1)	4.47	0.57	มาก	4
2. ด้านการสรรหา (X_2)	4.52	0.52	มากที่สุด	2
3. ด้านการคัดเลือก (X_3)	4.53	0.55	มากที่สุด	1
4. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน(X_4)	4.41	0.62	มาก	5
5. ด้านการพัฒนา (X_5)	4.48	0.65	มาก	3
6. ด้านสิ่งตอบแทน (X_6)	4.24	0.73	มาก	6
โดยภาพรวม	4.43	0.55	มาก	-

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคัดเลือก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ ด้านการสรรหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.52) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสิ่งตอบแทน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.73)

2. ผลการศึกษาข้อมูลแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
ดังตาราง 2

ตาราง 2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านความสำเร็จ (Y_1)	4.57	0.53	มากที่สุด	3
2. ด้านการยอมรับนับถือ (Y_2)	4.48	0.58	มาก	11
3. ด้านลักษณะของงาน (Y_3)	4.41	0.60	มาก	14
4. ด้านความรับผิดชอบ (Y_4)	4.57	0.56	มากที่สุด	4
5. ด้านความก้าวหน้าในงาน (Y_5)	4.52	0.51	มากที่สุด	5
6. ด้านเงินเดือน (Y_6)	4.40	0.63	มาก	15
7. ด้านโอกาสก้าวหน้าในอนาคต (Y_7)	4.38	0.74	มาก	16
8. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Y_8)	4.53	0.67	มากที่สุด	6
9. ด้านสถานะทางอาชีพ (Y_9)	4.41	0.59	มากที่สุด	9
10. ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน (Y_{10})	4.52	0.67	มากที่สุด	7
11. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Y_{11})	4.58	0.59	มากที่สุด	2
12. ด้านวิธีการบังคับบัญชา (Y_{12})	4.45	0.57	มากที่สุด	8
13. ด้านนโยบายในการบริหารงาน (Y_{13})	4.50	0.58	มาก	10
14. ด้านชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว (Y_{14})	4.45	0.58	มาก	12
15. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (Y_{15})	4.42	0.53	มาก	13
16. ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน (Y_{16})	4.61	0.55	มากที่สุด	1
โดยภาพรวม	4.49	0.50	มาก	-

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.59) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านโอกาสก้าวหน้าในอนาคต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.74)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม ($X_{รวม}$) กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวม ($Y_{รวม}$) มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

การบริหารงานบุคคล	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร																
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12	Y13	Y14	Y15	Y16	Y _{รวม}
X ₁	0.702**	0.702**	0.661**	0.745**	0.695**	0.704**	0.618**	0.704**	0.660**	0.649**	0.673**	0.682**	0.632**	0.721**	0.519**	0.594**	0.785**
X ₂	0.689**	0.633**	0.602**	0.713**	0.729**	0.633**	0.632**	0.680**	0.634**	0.638**	0.644**	0.669**	0.658**	0.724**	0.560**	0.542**	0.764**
X ₃	0.714**	0.760**	0.707**	0.794**	0.725**	0.729**	0.737**	0.709**	0.660**	0.647**	0.608**	0.729**	0.691**	0.706**	0.639**	0.620**	0.824**
X ₄	0.829**	0.792**	0.733**	0.794**	0.763**	0.661**	0.707**	0.786**	0.690**	0.694**	0.631**	0.759**	0.803**	0.718**	0.564**	0.598**	0.849**
X ₅	0.838**	0.855**	0.743**	0.799**	0.781**	0.680**	0.727**	0.759**	0.734**	0.745**	0.635**	0.727**	0.776**	0.648**	0.616**	0.649**	0.862**
X ₆	0.692**	0.738**	0.809**	0.650**	0.660**	0.680**	0.667**	0.664**	0.586**	0.577**	0.509**	0.649**	0.687**	0.618**	0.691**	0.550**	0.768**
X _{รวม}	0.824**	0.830**	0.792**	0.825**	0.800**	0.753**	0.754**	0.792**	0.729**	0.726**	0.676**	0.775**	0.785**	0.757**	0.666**	0.654**	0.894**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม ($X_{รวม}$) กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยภาพรวม ($Y_{รวม}$) มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.894^{**}$) อยู่ในระดับสูง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการคัดเลือก ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านสิ่งตอบแทน ทั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน เขตสายไหม มีความสามารถในการบริหารงานบุคคลในระดับที่ดี ซึ่งแสดงถึงความเข้าใจ และความมุ่งมั่นในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามควรมีการพัฒนากระบวนการในบางด้าน ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานบุคคล และการสร้างระบบประเมินผลที่สามารถสะท้อนผลการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา สารมัย (2562) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นวพัชญ์ ฉิดจันทร์ (2564) ศึกษาการบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ แวสือมาน หามะ (2565) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านโอกาสก้าวหน้าในอนาคต ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าครูในสถานศึกษาเขตสายไหม มีแรงจูงใจที่ดีในการทำงาน และปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผล ต่อแรงจูงใจในงานมีความเหมาะสมกับความต้องการของครูในระดับสูง สอดคล้องกับ ญัฐดนัย ไทยถาวร (2561) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย มนัสนันท์ มีทรัพย์ทอง (2563) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออก พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย วชิรศ เจริญกุล (2563) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนบ้านยางสูง พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนบ้านยางสูง โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นวพัชญ์ ฉิดจันทร์ (2564) ที่ศึกษาการบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นฤมล ศาลาคาม และ รัตนา กาญจนพันธุ์ (2564) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับสูง เพราะ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ด้านผลตอบแทน ด้านการพัฒนา หรือด้านการประเมินผล การปฏิบัติงานมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างมาก เช่น ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในอนาคต และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับ นวพัชญ์ ฉิดจันทร์ (2564) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ สายสุณีย์ ตะเกาทอง และ กฤษฏ์ กิตติฐานัส (2567) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความสัมพันธ์ทิศทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร นำมาเป็นข้อเสนอแนะในแต่ละด้านเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษานำมาปรับปรุงการบริหารงานและเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ดังนี้

1.1 การบริหารงานบุคคลของครู ด้านสิ่งตอบแทน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับนโยบายด้านสิ่งตอบแทนที่ครูได้รับ มีการวางแผนและออกแบบค่าตอบแทนอย่างโปร่งใสสอดคล้องกับมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด โดยให้ค่าตอบแทนที่มีความยุติธรรมและไม่ลำเอียง สามารถตรวจสอบได้

1.2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านโอกาสก้าวหน้าในอนาคต มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเพิ่มแรงจูงใจให้ครูได้พัฒนาทักษะวิชาชีพ สนับสนุนในการเข้าอบรม การประชุม หรือสัมมนาในสถานศึกษา ให้ครูได้รับโอกาสในการเข้าศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้รับโอกาสในการแต่งตั้งเลื่อนตำแหน่งในอนาคต เพื่อเพิ่มความก้าวหน้าในหน้าที่การงานในอนาคต

1.3 การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคัดเลือก มีความสัมพันธ์เชิงบวกมากที่สุดกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรสนับสนุนและกำกับดูแลกระบวนการคัดเลือกอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ครูเข้ามาสมัครงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น การบริหารงานวิชาการและการบริหารงานงบประมาณ นำแนวคิด ทฤษฎีในแบบอื่น ๆ มาใช้ในงานวิจัยกับการบริหารงานบุคคลด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ที่จัดการศึกษาของสถานศึกษาเขตพื้นที่อื่นหรือสังกัดอื่น

2.3 ควรมีการใช้เครื่องมือในหลายรูปแบบ เช่น แบบสัมภาษณ์ ซึ่งอาจทำให้พบปัจจัยใหม่ ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ณัฐนัย ไทยถาวร. (2561). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. DSpace at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/3544
- ณัฐยานันต์ รัตนินปฐมภักดิ์. (2563). *กลยุทธ์การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดนครนายก*. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ, 7(1), 214-227. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/article/view/241272/164170>
- ธานินทร์ ศิลปจารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 15). บิสมิเนสอาร์แอนด์ดี. นฤมล ศาลาคาม และ รัตนา กาญจนพันธ์. (2564). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร*. Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(3), 42-55.
- นพพัชญ์ ฉิดจันทร์. (2564). *การบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/3544

- มนัสนันท์ มีทรัพย์ทอง. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. ระบบฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ RBRU e-Theses.
<https://shorturl.asia/patjf>
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. สุวีริยาสาส์น.
- วิภาดา สารมัย. (2562). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี. www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/3716
- แวสือมาน หามะ. (2565). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี
เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา]. คลังปัญญาแห่งชายแดนใต้ The Wisdom
Bank University. <https://wb.yru.ac.th/bitstream/yr/6659/1/แวสือมาน%20หามะ.pdf>
- วัชรวิศ เจริญกุล. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านยางสูง [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University. [ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3257/
1/59252340.pdf](http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3257/1/59252340.pdf)
- สายสุณีย์ ตะเภาทอง และ ฤกษ์ กิตติฐานันส. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับการบริหาร
งานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารวิชาการ
การจัดการภาครัฐและเอกชน, 6(3), 346-347.
- สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2559). การบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างบูรณาการ. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Armstrong, M. (1995). *A handbook of personnel management practice* (5th ed.). Kogan Page.
- Cascio, W. F. (1992). *Managing Human Resources: Productivity, Quality of work Life, Profits* (3rd ed.).
McGraw Hill.
- Castetter, W. B. (1996). *The personnel function in educational administration* (6th ed.). Prentice Hall.
- Herzberg, F., Mananer, B., & Synyderman, B, (2017). *The Motivation to Work*. Transaction Publishers.
- Krejcie, R.V. and Morgan D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and
Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale," in *Attitude Theory and Measurement*.
Wiley & Son.
- Story, M. (1991). Family meals: Do they matter. *Nutra Today*, 40(6), 261-266.

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

Academic Administration Affecting Student-centered Learning Management in Schools
under the Saimai District Office, Bangkok

ปานพองศ์ กรวดสร้อย¹ และ กุลจิรา รักษนคร²
Panupong Krueksano¹ and Kuljira Raksanakorn²

Received: 9 ก.พ. 2568
Revised: 26 มี.ค. 2568
Accepted: 26 มี.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการ 2) ศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ และครู จำนวน 240 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของตอนการบริหารงานวิชาการ เท่ากับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นของตอนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวัดผล ประเมินผลการเรียน 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา 3) การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ 4) การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การบริหารจัดการการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ร้อยละ 96.10

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, สำนักงานเขตสายไหม

Abstract

This research aimed: 1) to investigate schools academic administration; 2) to explore student-centered learning management; 3) to explore the relationship between academic administration and student-centered learning management; and 4) to examine the academic administration affecting student-centered learning management in schools under the Saimai District Office in Bangkok. The samples consisted of 240 school directors, deputy school directors, and teachers, which was randomized through stratified random sampling technique. The research instrument was a 5-rating scales questionnaire, which was, reliability of academic administration part equal 0.97, and student-centered learning management part equal 0.91 The statistics used to analyze data

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
อีเมล: panupong.krue@northbkk.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
อีเมล: kuljira.ra@northbkk.ac.th

¹ Master of Education Program in Educational Administration, North Bangkok University,
Email: panupong.krue@northbkk.ac.th

² Assistant Professor Dr., Director of Education Program in Educational Administration, North Bangkok University,
Email: kuljira.ra@northbkk.ac.th

were percentage, mean, standard deviation, Pearson Product Moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research results were: 1) The academic administration overall was at a high level, and the aspect with the highest means was assessment and evaluation; 2) Student-centered learning management overall was at a high level, and the aspect with the highest mean was. The highest-rated aspect was learning management within schools; 3) There was a high level of positive relationship between academic administration and student-centered learning management with statistically significant at .01 level; and 4) The in the aspect of learning process management, curriculum management, and internal academic supervision, together predicted student-centered learning management at 96.10 percent.

Keywords: Academic administration, Student-centered learning management, Saimai District Office

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์สำคัญที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมดุลทั้งในด้านร่างกาย ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการเป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่มีความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยผู้เรียนจะได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับประถมศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การที่จะพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้นั้น จะต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ทั้งคณะผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง รวมไปถึงตัวนักเรียนเอง โดยเฉพาะการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม และสังคมได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การบริหารงานวิชาการเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายกว้างขวาง มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานทุกด้านและกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ทศนี วงศ์เย็น, 2555) โดยความสำเร็จของสถานศึกษาส่วนหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายงานที่สำคัญ 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านการประกันคุณภาพศึกษากับงานวิชาการ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2554)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ สร้างองค์ความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ผสมผสานกับการใช้กระบวนการทางปัญญา การคิดเชิงสังคม รวมถึงการทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการควบคุมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องสอดคล้องกับความรู้ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน โดยบูรณาการความรู้จากหลายสาขาวิชา ใช้หลากหลายวิธีการสอนและแหล่งความรู้ เพื่อพัฒนาปัญญาในรูปแบบต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า พหุปัญญา รวมทั้งเน้นการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษานี้มีรากฐานมาจากปรัชญาการศึกษา และทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้พัฒนามา และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ที่เป็นจริงว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล ปัจจุบันสังคมไทยมีกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก จนส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์หลากหลายรูปแบบขึ้นในสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดกระแสเรียกร้องการปฏิรูปการศึกษาขึ้น เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

และการเมืองของประเทศอย่างแท้จริง เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะต้องมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยรวม มุ่งสร้างคนหรือผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความเชื่อมโยงกับการบริหารงานวิชาการ โดยการมุ่งเน้นให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งคณะผู้บริหารและครูต้องวางแผนและจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการต้องมุ่งเน้นการพัฒนาครูและการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักวิชาการและประมวลผล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2556)

กรุงเทพมหานครมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 437 โรงเรียน กระจายในพื้นที่ 50 สำนักงานเขต ได้ดำเนินการเปิดสอนและจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทางด้านสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนวัดราชบุรณิยมธรรม (พิบูลสงคราม) โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม โรงเรียนประชานุกุล (ข้าสนิทอนุเคราะห์) โรงเรียนสายไหม (ทัศนารมย์อนุสรณ์) โรงเรียนวัดหนองใหญ่ โรงเรียนซอยแอนเนกซ์ (กาญจนาภิเษก 2) โรงเรียนพระพรหมวรวิหาร และโรงเรียนออเงิน (อ่อนหม ออนุสรณ์) ด้านโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรที่ยังขาดประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรมนุษย์ ปัญหาอุปสรรคนั้นมีมากน้อยตามแต่ละบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งการขาดความพร้อมของครูในการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงการขาดทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบนี้ โดยโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมุ่งเน้นส่งเสริมครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน สามารถพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชนได้เป็นอย่างดี (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566)

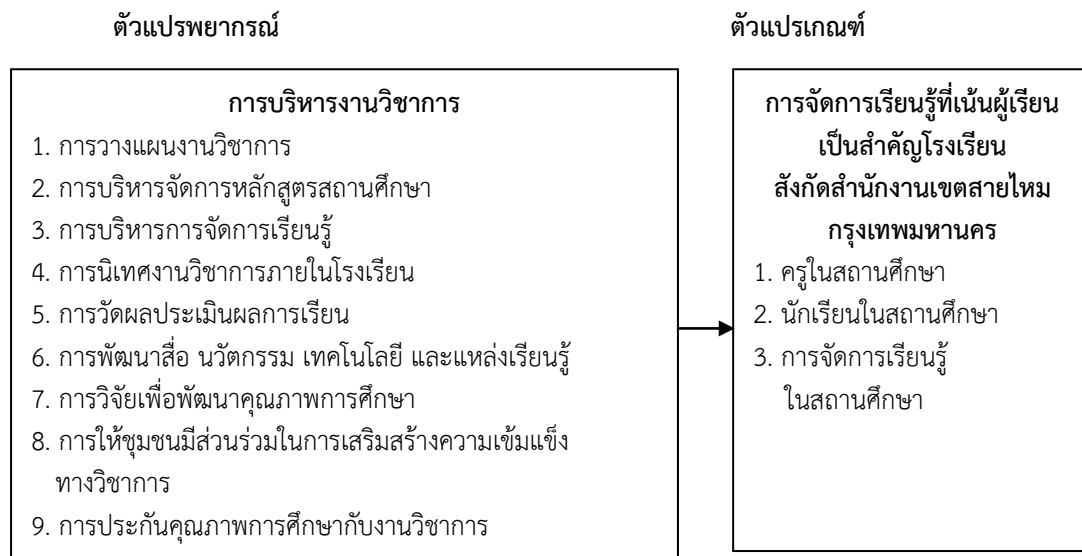
จากการศึกษาเอกสาร สภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร รวมทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน นำไปเป็นแนวทาง นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554) สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543); รุ่ง แก้วแดง (2545); มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (2552); สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2554); วิภาดา แสงนิมิตชัยกุล (2555); สำนักวิชาการและประมวลผล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (2556); มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (2557); กิรติ คุสานนท์ (2560) และกิริติ คุสานนท์ และภาวิณี ไสธายะเพชร (2566) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

สมมติฐาน

1. การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
2. การบริหารงานวิชาการอย่างน้อยหนึ่งด้านที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการ 2) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 9 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 21 คน และครูในสถานศึกษาจำนวน 606 คน รวมทั้งหมดจำนวน 636 คน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา โดยกำหนดจากการใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ด้วยวิธีการแบ่งชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) จากนั้นนำไปสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 240 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดขอบข่ายของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. เสนอร่างเครื่องมือแก่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่ศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หาค่าอำนาจการจำแนกได้ค่าอำนาจการจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39-0.86 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) โดยค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.980 (สมนึก ภัททิยธนี, 2546)

5. ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์และนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

3.2 นำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลไปส่งให้กับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและใช้แบบฟอร์มของ Google (Google Form)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ใช้เกณฑ์การแปลผลในการแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยของ Best (1997)

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ใช้เกณฑ์การแปลผลในการแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยของ Best (1997)

4.50-5.00 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย

0.50-1.49 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) แล้วนำค่าที่คำนวณได้มาทำการแปลผลในรูปความสัมพันธ์โดยมีหลักการ ดังนี้ (วาโร พึ่งสวัสดิ์, 2551)

0.71-1.00 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

0.41-0.70 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง

0.10-0.40 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำ

4.6 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

จากการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.239$, S.D. = 0.594) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผลประเมินผลการเรียน ($\bar{X} = 4.262$, S.D. = 0.657) รองลงมา คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.253$, S.D. = 0.631) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.225$, S.D. = 0.610) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการ ภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การวางแผนงานวิชาการ	4.232	0.644	มาก	6
2. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.225	0.610	มาก	9
3. การบริหารการจัดการเรียนรู้	4.239	0.619	มาก	4
4. การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	4.228	0.641	มาก	8
5. การวัดผลประเมินผลการเรียน	4.262	0.657	มาก	1
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	4.229	0.658	มาก	7
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.253	0.631	มาก	2
8. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.238	0.628	มาก	5
9. การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ	4.243	0.628	มาก	3
รวม	4.239	0.594	มาก	-

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.248$, S.D. = 0.598) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.266$, S.D. = 0.626) รองลงมาคือ นักเรียนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.251$, S.D. = 0.600) และครูในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.225$, S.D. = 0.645) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภาพรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ครูในสถานศึกษา	4.225	0.645	มาก	3
2. นักเรียนในสถานศึกษา	4.251	0.600	มาก	2
3. การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา	4.266	0.626	มาก	1
รวม	4.248	0.598	มาก	-

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยในภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.987 แสดงว่าการบริหารงานวิชาการกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการแต่ละด้านกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งรายด้านและภาพรวมอยู่ในระดับสูง (0.886-0.962) แสดงว่าการบริหารงานวิชาการมีความเหมาะสมในเกณฑ์ที่น่าพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานครได้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามในการที่ตัวแปรต้นจะพยากรณ์ค่าตัวแปรตามได้ดี ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การบริหารงานวิชาการ	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร			
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y _{รวม}
X ₁	0.888**	0.894**	0.878**	0.925**
X ₂	0.912**	0.920**	0.904**	0.952**
X ₃	0.913**	0.938**	0.914**	0.962**
X ₄	0.889**	0.900**	0.899**	0.935**
X ₅	0.886**	0.906**	0.894**	0.934**
X ₆	0.860**	0.865**	0.878**	0.906**
X ₇	0.855**	0.845**	0.848**	0.886**
X ₈	0.841**	0.857**	0.861**	0.890**
X ₉	0.886**	0.895**	0.879**	0.925**
X _{รวม}	0.941**	0.952**	0.945**	0.987**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานครในภาพรวม มี 3 ด้าน โดยลำดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ (X₃) ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ

ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) = 0.424 และในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) = 0.439 รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา (X_2) ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (B) = 0.295 และในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) = 0.301 และด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน (X_4) ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (B) = 0.251 และในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) = 0.269 ตามลำดับ โดยทั้ง 3 ด้านรวมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมได้ร้อยละ 96.10 ($R^2 = 0.961$) โดยผลจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสามารถนำมาสร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.142 + 0.295 (X_2) + 0.424 (X_3) + 0.251 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.301 (X_2) + 0.439Z (X_3) + 0.269 (X_4)$$

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Variable	B	SE _b	β	t	Sig.
Constant	0.142	0.055		2.593	
X ₂	0.295	0.037	0.301	7.930	0.000
X ₃	0.424	0.037	0.439	11.438	0.000
X ₄	0.251	0.030	0.269	8.454	0.000

R=0.980, R²=0.961, Adjusted R² = 0.960, SE_{est}=0.119, F=1932.828

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมผลการวิจัยในทุกด้านของการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ซึ่งการบริหารงานวิชาการประกอบไปด้วย 9 ด้าน ได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารการจัดการเรียนรู้ การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน การวัดผลประเมินผลการเรียน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผลประเมินผลการเรียน รองลงมา คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยการวัดผลประเมินผลการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เนื่องจากการวัดผลประเมินผลการเรียนถือเป็นกระบวนการสำคัญในการวัดความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ และโรงเรียนให้ความสำคัญกับการติดตามผลการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในส่วนของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยรองลงมา เพราะทางโรงเรียนริเริ่มมีการใช้ข้อมูลจากการวิจัยมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ แต่ยังคงขาดการสนับสนุนที่เพียงพอในการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่าง ๆ เช่น นวัตกรรมการศึกษา เทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ขณะที่การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เนื่องจากการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละปีการศึกษายังคงเป็นเรื่องท้าทาย ตลอดทั้งต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน โรงเรียนอาจเผชิญปัญหาการปรับเปลี่ยนหลักสูตรตามแนวทางการศึกษาที่สำนักงานเขตและสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครได้กำหนดไว้ โดยขาดการฝึกอบรมและการสนับสนุนที่เพียงพอจากภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชญ์พิชชา จันทา (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอุมาพร พิมพ์สุข (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อยู่ในระดับมาก

2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมผลการวิจัยในทุกด้านของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา รองลงมาคือ นักเรียนในสถานศึกษา ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูในสถานศึกษา เนื่องจากโรงเรียนมีการให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด เพราะโรงเรียนมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนและการปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการและศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน รองลงมาคือ นักเรียนในสถานศึกษาที่มีการเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้และมีกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ครูในสถานศึกษามีอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ อาทิ การขาดทักษะในการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน รวมถึงอาจมีปัญหาด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ที่ยังไม่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bertelsen (1998) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เด็กพิเศษระดับประถมศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และมีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสภาพแวดล้อมได้ดี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออก ได้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง มีการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างและสิ่งแวดล้อมได้ดี การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ มีความผสมกลมกลืนกับชีวิตจริง มีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา สามารถใช้ได้กับทุกเนื้อหาวิชาและจากตัวอย่างงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของผู้เรียนโดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจัดมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของฮาดัน สาอู (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสุรินทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง เนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การวางแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของนักเรียน รวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาครูเพื่อให้สามารถปรับใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและตอบสนองต่อผู้เรียนได้ดี การบริหารที่ดีจึงช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดการประเมินผลที่เหมาะสม และการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนดีขึ้นอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของเครือวัลย์ ทิพวัต และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 พบว่า การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 สอดคล้องกับงานวิจัยของปราขนา นามโคตร และ อาคม อึ้งพวง (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองเลย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองเลยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า ความแปรปรวนของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวมได้ร้อยละ 96.01 ($R^2 = 0.961$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานครในภาพรวมมี 3 ด้าน โดยลำดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ซึ่งแต่ละด้านมีความสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเรียน ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้เป็นลำดับแรกเนื่องจากเป็นการออกแบบและจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ที่ช่วยกำหนดทิศทางการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา ส่วนด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนถือเป็นปัจจัยสำคัญในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของครู เพื่อให้นั่นใจว่ากระบวนการสอนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลำดับถัดมาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการวางแผนงานวิชาการอาจยังไม่เน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ การวัดผลประเมินผลการเรียนยังเน้นแค่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยไม่ได้สะท้อนทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญอื่น ๆ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีอาจยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มที่ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่ได้ถูกนำไปใช้เพื่อปรับกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการยังคงมีข้อจำกัดในการนำมาปรับใช้ในห้องเรียน และการประกันคุณภาพการศึกษายังไม่ได้เชื่อมโยงกับการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการ มีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งยืนยันว่าคุณภาพของการบริหารงานวิชาการที่มีระบบและเน้นเป้าหมายชัดเจนจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเป็นเครื่องยืนยันว่าคุณภาพและประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของอุมาพร พิมพ์สุตะ (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.763 สามารถอธิบายความแปรปรวนของการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูได้ร้อยละ 58.20 ($R^2 = 0.582$) และมีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.376, 0.242 และ 0.221 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชจริย สุขเจริญ (2561) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีตามลำดับ และสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรการลงทุนในเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย จัดการอบรมและพัฒนาทักษะของครูในการใช้สื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน

1.2 จากผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะครูให้ตอบโจทย์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การสอนแบบ Active Learning, Problem-Based Learning (PBL) หรือ Project-Based Learning (PBL) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในสถานศึกษา เพื่อถ่ายทอดแนวปฏิบัติที่ดีและเพิ่มความมั่นใจในการประยุกต์ใช้ การจัดหาและพัฒนาทรัพยากรสนับสนุนการสอน การสร้างระบบนิเทศเพื่อช่วยพัฒนาครู

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ และด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหาร และครูต้องมุ่งเน้นเอาใจใส่ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของสังคม ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความสนใจและความสามารถของผู้เรียนในแต่ละคนอย่างแท้จริง และด้านการนิเทศงานวิชาการต้องมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการสอน และติดตามผลการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ความหลากหลายของนักเรียน กิจกรรมนักเรียน เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิริติ คุณสานนท์ และ ภาวิณี โสธายะเพชร. (2566). การส่งเสริมองค์ประกอบตามแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 21(1), 11-20.
- กิริติ คุณสานนท์. (2560). *การจัดการเรียนรู้วิถีผู้เรียนเป็นสำคัญ*. นนทบุรี: นนทบุรี.
- เครือวัลย์ ทิพวัต, พนายุทธ เขยบาล, และ พิมพ์พร จารุจิตร. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 5(2), 100-108.
- ทสนี วงศ์เย็น. (2555). *การบริหารงานวิชาการ*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นุชจรีย์ สุขเจริญ. (2561). *การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี]. SRU Intellectual Repository. <http://ir.sru.ac.th/handle/123456789/745>
- ปราชนา นามโคตร และ อาคม อึ้งพวง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองเลย. *Journal of Buddhist Education and Research: JBER*, 7(2), 102-113.
- พัชญ์พิชา จันทา. (2563). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. DSpace at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. <http://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/3909>
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (2557). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (2552). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- รุ่ง แก้วแดง. (2545). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. มติชน.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. สุวีริยาสาส์น.
- วิภาดา แสงนิมิตชัยกุล. (2555). การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: กรณีศึกษาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *การพยาบาลและการศึกษา*, 5(2), 64-76.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). *การวัดผลการศึกษา*. ประสานการพิมพ์.

- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2566). รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. พจนานุกรมกระดาด.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2554). การบริหารวิชาการ. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและประเมินผล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (2556). คู่มือกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พ.ศ. 2556). มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2554). คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- อุมาพร พิมพ์สุดะ. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(2), 19-35.
- อัมดิน์ สาอู. (2565). การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสหัสขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา]. DSpace Respository. <http://wb.yru.ac.th/xmlui/handle/yr/6652>
- Bertelsen, C. D. (1998). *Primary Special Education Children Within and Inclusive Child-Centered Environment: A Qualitative Case Study* [Unpublished Doctoral dissertation]. The Ohio State University.
- Best, J. W., & James V. K. (1997). *Research in Education*. Allyn and Bacon.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

Technological Leadership of School Administrators under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office 3

ธณัต นาคสัมฤทธิ์¹ ปนิดา เนื่องพะยอม² และ ธันยนันท์ ทองบุญตา³

Thanawat Naksamrit¹ Panida Nueangpanom² and Thunyanun Thongboont³

Received: 3 ม.ค. 2568

Revised: 27 พ.ค. 2568

Accepted: 28 พ.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 300 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามตำแหน่งในภาพรวม และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาในภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

This study aims to 1) investigate the technology leadership of school administrators under the Office of the Primary Education Service Area 3, Suphanburi, and 2) compare the technology leadership of school administrators classified by position and school size. The research sample consisted of 300 participants, including school administrators and teachers from the Office of the Primary Education Service Area 3, Suphanburi, selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with a reliability value of 0.99.

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: thanawatyoo205@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: Panompanida@gmail.com

³ อาจารย์ ดร.หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: thunyanun.t@lawasri.tru.ac.th

¹ Master of Education, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Email: thanawatyoo205@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Email: Panompanida@gmail.com

³ Lecturer, Ph.D., Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Email: thunyanun.t@lawasri.tru.ac.th

The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. The statistical tests for hypothesis testing were the t-test and F-test.

The results of the study revealed that 1) the overall technology leadership of school administrators was at a high level, and 2) the comparison of results by position and school size showed statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: Technological Leadership, School Administrators, Primary School

บทนำ

บทบาทของเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันส่งผลให้บริบทของสถานศึกษาและบทบาทของผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเทคโนโลยีเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการปรับตัวที่ท้าทาย ครูและผู้บริหารจำเป็นต้องตอบสนองด้วยวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย เน้นการพัฒนาทักษะที่ตอบสนองต่ออนาคต ใช้วิธีการสอนที่สร้างแรงบันดาลใจและท้าทายความสามารถของผู้เรียน รวมถึงนำกลยุทธ์การประเมินผลที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนมาใช้ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างทักษะและนวัตกรรมที่นำไปใช้ได้จริงยังถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2562) ทั้งนี้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ในหมวดหมู่ที่ 12 มุ่งเน้นการสร้างกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการพัฒนาในอนาคตด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาในสถานศึกษานั้น โดยความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการศึกษาเป็นผลจากการทำงานของผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารควรคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (บรรจง ลาวะลี, 2560) ด้วยเหตุผลนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อน มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการอย่างมาก โดยเฉพาะปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่อาจเป็นได้ทั้งโอกาสและอุปสรรค แม้ครูและนักเรียนรุ่นใหม่จะมีทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ดีแต่ทักษะเหล่านี้ยังไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งเรียกว่า “ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี” (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2562) โดยภาวะผู้นำเชิงเทคนิคนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีของครูและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้การปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอทางตอนเหนือของจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอดำเนินสะดวก โดยมียุทธศาสตร์ 126 แห่ง เพื่อเป็นการตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 แผนดังกล่าวถูกจัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่และโรงเรียนในสังกัด โดยมุ่งเน้นการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานี้สอดคล้องกับหลักการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่ฯ ในรูปแบบ 5H Performance Model ซึ่งในข้อที่ 4 คือ HT: High Technology เป็นการจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ถูกส่งเสริมให้นำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางการศึกษาช่วยส่งผลดีต่อนักเรียน ครู บุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูง โดยแผนพัฒนาคุณภาพนี้ประกอบด้วยกลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัยของผู้เรียนจากภัยทุกรูปแบบ โดยกำหนดตัวชี้วัดเป็นร้อยละของผู้เรียนที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๆ และสามารถรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมายให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู และกลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยี

ดิจิทัลในการดำเนินงานของสำนักงานและสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นการสนับสนุนให้สถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับปรับตัวและเตรียมพร้อมสำหรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนและทันสมัย ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาในภาพรวมและสร้างความมั่นใจว่าเด็ก และเยาวชนทุกคนจะได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, 2566)

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี คือ ผู้ที่มีความรู้และวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการบริหารงานในสถานศึกษา พร้อมกับสนับสนุนครูและบุคลากรให้บูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงบริบทและความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังต้องสร้างความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทันสื่อ และปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ในสหรัฐอเมริกาได้กำหนดกรอบมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี และ 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการและการปฏิบัติงาน (สฤญญา แซ่มซ้อย, 2562)

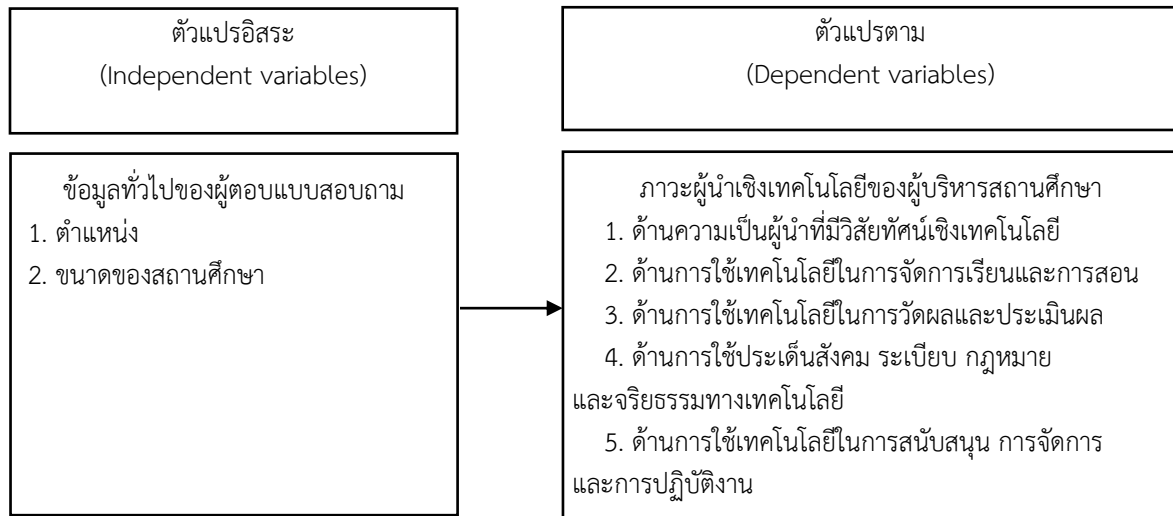
จากหลักการข้างต้นแสดงให้เห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารการจัดการศึกษา และพัฒนาการศึกษา พัฒนาครูและนักเรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคที่เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มตามศักยภาพ จากสภาวะการณ์ทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีจุดอ่อนให้พิจารณา คือ โรงเรียนขาดบุคลากรที่สนับสนุนด้านการจัดการศึกษา ขาดความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่หลากหลาย รวมไปถึงขาดการส่งเสริมครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี จึงส่งผลต่อด้านคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของการจัดการศึกษา ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียนและการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยจำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดสมมติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากเอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรการวิจัย ดังนี้ ขวลิต เกิดทิพย์ (2550), ธนกฤต พรหมนันท (2559), สุนันทา สมใจ (2561), ไชยา ภาวะบุตร (2563), จิราพัชร ไผ่วุฒิพันธ์ (2565), Yee (2000), Technology Standards for School Administrators (2001), Flanagan & Jacobsen (2003), Kozloski (2006), Center for the Advanced Study of Technology Leadership in Education Center for the Advanced Study of Technology Leadership in Education (2009) และ International Society for Technology in Education (2009) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพรหมบุรี เขต 3

สมมติฐาน

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 98 คน และครูจำนวน 1,102 คน รวมทั้งสิ้น 1,200 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 สามารถจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 90 คน ข้าราชการครู 210 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 300 คน แล้วจึงใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษา แล้วใช้วิธีเทียบปัญญัตติไตรยางศ์ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นและเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดย ผู้บริหารตอบเกี่ยวกับตนเอง และครูประเมินผู้บริหาร เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วยตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 30 ข้อ ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี และ 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน

การจัดการและการปฏิบัติงาน ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตามแนวทางการสร้างเครื่องมือการวัดของ Likert (1967)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณ เขต 3

3.2 นำหนังสือที่ผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณ เขต 3 เห็นชอบ และแนบหนังสือที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีขออนุญาตไปยังโรงเรียนโดยตรงส่งไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และประสานกับผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนในการขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google form)

3.3 ได้รับข้อมูลกลับคืนจำนวน 300 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ แล้วจึงตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายการให้คะแนนจากค่าเฉลี่ย (mean) ของจอห์น (Best, 1981) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับปฏิบัติการ อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติการ อยู่ในระดับ มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติการ อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติการ อยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

4.3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test) และขนาดของสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี L.S.D. ของ Fisher (1980)

สรุปผล

1. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D. = 0.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหาลด ดังนี้คือ ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.13$, $S.D. = 0.76$) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.13$, $S.D. = 0.80$) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการจัดการและการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.11$, $S.D. = 0.79$) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน ($\bar{X} = 4.09$, $S.D. = 0.78$) และด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.55$, $S.D. = 0.66$) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการและการปฏิบัติงาน ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน และด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยรวม และรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี	3.55	0.66	มาก
2. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน	4.09	0.78	มาก
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล	4.13	0.80	มาก
4. ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี	4.13	0.76	มาก
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการ และการปฏิบัติงาน	4.11	0.79	มาก
โดยรวม	4.00	0.65	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา	ตำแหน่ง (จำนวน)				t	p
	ผู้บริหารสถานศึกษา (90 คน)		ครู (210 คน)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เชิงเทคโนโลยี	4.14	0.24	3.30	0.62	16.474	.000*
2. ด้านการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนและการสอน	4.87	0.24	3.76	0.69	20.388	.000*
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผล และประเมินผล	4.87	0.25	3.82	0.74	18.132	.000*
4. ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรม ทางเทคโนโลยี	4.88	0.24	3.82	0.68	19.589	.000*
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการและการปฏิบัติงาน	4.88	0.25	3.78	0.70	19.706	.000*
โดยรวม	3.86	0.62	3.72	0.62	1.770	.078

*p ≤ .05

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผลและด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการและการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน และด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เชิงเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	4.185	2	2.092	4.892	.008*
	ภายในกลุ่ม	127.033	297	0.428		
	รวม	131.218	299			
2. ด้านการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนและการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.759	2	0.379	0.611	.544
	ภายในกลุ่ม	184.494	297	0.621		
	รวม	185.253	299			
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผล และประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4.054	2	2.027	3.185	.043*
	ภายในกลุ่ม	189.060	297	0.637		
	รวม	193.114	299			
4. ด้านการใช้ประเด็นสังคมระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรม ทางเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	2.830	2	1.415	2.424	.090
	ภายในกลุ่ม	173.391	297	0.584		
	รวม	176.221	299			
5. ด้านการใช้เทคโนโลยี ในการสนับสนุน การจัดการ และการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	6.696	2	3.348	5.525	.004*
	ภายในกลุ่ม	179.998	297	0.606		
	รวม	186.694	299			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.314	2	1.657	3.913	.021*
	ภายในกลุ่ม	125.763	297	0.423		
	รวม	129.077	299			

*p ≤ .05

เมื่อพบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธี แอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher, 1980) ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 รายด้านและภาพรวม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้าน	ขนาดของสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่ขึ้นไป
ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี		$\bar{X}$	3.39	3.64	3.64
	ขนาดเล็ก	3.39	-	0.24*	0.24*
	ขนาดกลาง	3.64	-	-	0.00
	ขนาดใหญ่ขึ้นไป	3.64	-	-	-
ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล		$\bar{X}$	3.99	4.18	4.31
	ขนาดเล็ก	3.99	-	0.19	0.32*
	ขนาดกลาง	4.18	-	-	0.12
	ขนาดใหญ่ขึ้นไป	4.31	-	-	-
ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการจัดการและการปฏิบัติงาน		$\bar{X}$	3.91	4.20	4.27
	ขนาดเล็ก	3.91	-	0.28*	0.36*
	ขนาดกลาง	4.20	-	-	0.07
	ขนาดใหญ่ขึ้นไป	4.27	-	-	-
ภาพรวม		$\bar{X}$	3.87	4.07	4.13
	ขนาดเล็ก	3.87	-	0.19*	0.26*
	ขนาดกลาง	4.07	-	-	0.06
	ขนาดใหญ่ขึ้นไป	4.13	-	-	-

*p ≤ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

1.1 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญสภาพบริบททางสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วจนส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา และการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาโดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมครู และบุคลากรให้สามารถนำเทคโนโลยีบูรณาการในการจัดการ การศึกษาและในการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบท และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุหต หมดอะดัม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสันต์ชัย สดคมขำ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี

ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านการใช้ประเด็นสังคม ระเบียบ กฎหมาย และจริยธรรมทางเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารศึกษากำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษาอย่างปลอดภัยตามหลักกฎหมายและจริยธรรม ตระหนักให้ผู้เรียนได้เห็นถึงประโยชน์และโทษของการใช้เทคโนโลยีที่ผิดกฎหมายและจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านความรู้ กฎหมายการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญนิชา สุขวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย สดคมขำ (2563) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้านประเด็นทางสังคม กฎหมาย และจรรยาบรรณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารศึกษานำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เพื่อวางแผน ปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ในการอบรมพัฒนา ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีวัดและประเมินผลทางการเรียน เพื่อให้การวัดและประเมินผลมีความหลากหลายสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และมีความถูกต้อง มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญนิชา สุขวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอนรรักษ์ ถอดเขียว (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย สดคมขำ (2563) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้านการวัดและการประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน การจัดการและการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมทางด้านเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทางเทคโนโลยี และจัดเตรียมสภาพแวดล้อม และสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรและครูผู้สอนให้สามารถใช้เทคโนโลยีปฏิบัติงานทางวิชาการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนา ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย สดคมขำ (2563) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้านการสนับสนุน บริหาร และการปฏิบัติการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอนรรักษ์ ถอดเขียว (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการและการปฏิบัติงานของบุคลากร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของโลเตีย เกลตเชน (Lotey Gyeltshen, 2021) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความเป็นผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของครูในภูฏาน พบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในภูฏานอยู่ในระดับมาก โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ ICT ของครู ในทำนองเดียวกัน การวิเคราะห์ทางสถิติเผยให้เห็นว่าตัวทำนายสองตัวสำหรับมิติความเป็นผู้นำ

เชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การสนับสนุน การจัดการ และการดำเนินงาน และประสิทธิภาพการทำงานและแนวทางปฏิบัติทางวิชาชีพเป็นตัวพยานที่ดีที่สุดสำหรับการใช้ ICT ของครูในห้องเรียน

1.5 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนและการสอน ในภาพรวม อยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนให้นักเรียน ประชุมผู้บริหาร ครูและบุคลากรผ่านทางโปรแกรมออนไลน์ ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนและนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครูผ่านระบบออนไลน์ การปรับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านมีความรู้ความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีและนวัตกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญา สุขวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jesson (2021) ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจการเป็นผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสามารถทางเทคโนโลยีของครู พบว่า ตัวชี้วัดทางเทคโนโลยีทั้ง 5 ประการด้านความเป็นผู้นำ ครูเห็นด้วยกับความเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีที่ผู้บริหารมีอยู่ไปกว่านั้น ครูยังมีความเชี่ยวชาญในเรื่องการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

1.6 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา เข้ารับการประชุม อบรมสัมมนาความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถถ่ายทอดให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียนอยู่เสมอ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา และติดตามข้อมูลข่าวสารออนไลน์ที่เป็นประโยชน์กับตัวเองและโรงเรียนให้ทันเวลามีการตอบสนองงานที่รวดเร็วและมีเครือข่ายงานที่หลากหลาย แสดงถึงภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านความมีภาวะผู้นำมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรักษ์ ถอดเขียว (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญา สุขวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย Chuan (2014) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นผู้นำเชิงเทคโนโลยี นวัตกรรมการสอน และการมองในแง่ดีทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติเชิงบวกทางวิชาการของนักเรียน เทคโนโลยีของผู้บริหาร ความเป็นผู้นำยังส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติเชิงบวกทางวิชาการของนักเรียนอีกด้วย ผลลัพธ์ชี้ให้เห็นว่าควรนำไปปฏิบัติด้านความเป็นผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเพื่อเร่งสร้างนวัตกรรมการสอนในการดำเนินงานของโรงเรียน จึงมีผลเชิงบวก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

2.1 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนครูและเจ้าหน้าที่ในการเชื่อมโยง สร้างและใช้ระบบเทคโนโลยีสำหรับการบริหารและการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและนโยบายของสถานศึกษา จัดหาเงินทุนเพิ่มเติมในการสนับสนุนความต้องการเทคโนโลยีของสถานศึกษา มีการบูรณาการแผนเทคโนโลยีสู่แผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาอื่น ๆ ของโรงเรียน โดยความตระหนักถึงการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร นวนทอง (2564) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสันต์ชัย

สดคมขำ (2563) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารียา แสงนิล (2567) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่งพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาขนาดต่าง ๆ มีการบริหารจัดการที่แตกต่างกันไป โดยสถานศึกษาขนาดเล็ก มีครูจำนวนน้อยทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความสนิทสนมกัน สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างคล่องตัวในส่วนกลางให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดูแลเอาใจใส่และสามารถติดต่อสื่อสารครูได้อย่างทั่วถึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีสัมพันธภาพที่เป็นกันเอง ในขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งมีครูเป็นจำนวนมากทำให้การกระจายอำนาจการทำงานผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถดูแลเอาใจใส่ครูได้อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร นวนทอง (2564) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำแนกขนาดโรงเรียน ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารียา แสงนิล (2567) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผู้วิจัยนำผลภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมาเสนอแนะการนำไปใช้ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีความสามารถกำหนดเป้าหมาย สามารถกระตุ้นให้เกิดการผสมผสาน วิสัยทัศน์และสามารถสร้างเครือข่ายชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อการเรียนรู้และส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่ความเป็นจริง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีในการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยี โดยเข้าร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้แก่ครูผู้สอน อีกทั้งยังส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน โดยร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ สนับสนุนในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแผนทางเทคโนโลยีที่กำหนดไว้มาจัดทาระบบการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ตั้งแต่การนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน และการวัดและประเมินผลการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาทั้งระบบโดยผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เพื่อวางแผน ปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความรู้ในระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักความถูกต้องของระเบียบ กฎหมาย การดำเนินงานที่อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม โดยนำกรณีตัวอย่างของความผิด

ที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีปฏิบัติงานหลักกฎหมาย และบทกำหนดโทษมาร่วมกันศึกษา อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีปฏิบัติงานวิชาการ โดยนำหลักการปฏิบัติงานที่ถูกต้องมากำหนดเป็นนโยบายของสถานศึกษา

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณ ทุนหรือทรัพยากรในการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีตามความต้องการของครูและบุคลากรให้เพียงพอ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารดำเนินงานงบประมาณ มีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อระดมทุน จัดหางบประมาณ และทรัพยากรเพื่อนำมาสนับสนุนด้านเทคโนโลยีภายในสถานศึกษา มีการเข้าร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานด้านงบประมาณเพื่อนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้แก่ครู อีกทั้งยังส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการดำเนินงานงบประมาณ และสร้างความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการงบประมาณ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารสถานศึกษาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิราพัชร ไผ่ฉุดพันธ์. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 16(44), 236-250.
- ชวลิต เกิดทิพย์. (2550). รูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ PSU Knowledge Bank. <http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2010/6539>
- ชัยนาม บุญนิตย. (2563). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์].
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. อมรการพิมพ์.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2563). รูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(33), 1-11.
- ธนฤต พรหมนันท. (2559). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา]. DSpace Respository. <https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/12631>
- ธัญนิชา สุขวงศ์. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(34), 32-42.
- บรรจง ลาวะลี. (2560). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามวารสารวิทยาสาสตร์*, 6(2), 206-215.
- ปาริฉัตร นวนทอง. (2564). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. *การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13* (น. 1434-1449). มหาวิทยาลัยมหาดไทย.
- วสันต์ชัย สดคมขำ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 และ 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. DSpace at Srinakharinwirot University. <http://ir-thesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1334>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2565, 24 ตุลาคม). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 3-4.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา สมใจ. (2561). การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12(1), 352-358.
- สุหฤต หมดอะดัม. (2562). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20* (น. 5-9). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนุรักษ์ ถอดเขียว. (2566). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. *ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์*, 10(1), 153-165.
- อารียา แสงนิล. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 15(1), 226-240.
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (3rd ed.). Prentice-Hall.
- Center for the Advanced Study of Technology Leadership in Education Center for the Advanced Study of Technology Leadership in Education. (2009). *Principal technology leadership assessment*. <http://dangerouslyirrelevant.org/wp-content/uploads/2017/04/PTLA-Packet.pdf>
- Chuan, C. H. (2014). The relationship among principals' technology leadership, teaching innovation, and students' academic optimism in elementary schools. *International Conferences on Educational Technologies and Sustainability. Technology and Education* (pp. 113–120).
- Fisher, R. A. (1980). *Statistical methods and statistical inference*. Hafner Press.
- Flanagan, L., & Jacobsen, M. (2003). Technology leadership for the twenty-first-century principal. *Journal of Educational Administration*, 41(2), 129–141.
- International Society for Technology in Education. (2009). *National educational technology standards (NETS) and performance indicators for administrators*. https://id.iste.org/docs/pdfs/nets-for-administrators-2002_en.pdf
- Jesson, L. H. (2021). Exploring the Principals' Technology Leadership: Its Influence. *International Journal of Academic Pedagogical Research (IJAPR)*, 4(6), 4-10.
- Kozloski, K. C. (2006). *Principal leadership for technology integration: A study of principal technology leadership* [Unpublished doctoral dissertation]. Drexel University.
- Likert, S. (1967). *New patterns of management*. McGraw-Hill.
- Lotey, G. (2021). Principals' Technology Leadership Behavior and Teachers' Use of Information and Communication Technology (ICT) in Bhutan. *Suranaree J. Soc. Sci.*, 15(2), 125-135.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.
- Yee, D. L. (2000). Image of school principal's information and communication technology leadership. *Journal of Information Technology for Teacher Education*, 9(3), 287-302.
- Technology Standards for School Administrators. (2001). *Technology standards for school administrators*. North Central Regional Technology in Education Consortium.

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

The Development of Analytical and Critical Reading Abilities through the 7E
Instructional Model Integrated with an Online Learning Program for Grade 11 Students

อนุชัย หวดอน¹ และ กัลยา กุลสุวรรณ²

Anuchai Huadon¹ and Kanlaya Kunsuwan²

Received: 18 มี.ค. 2568

Revised: 27 พ.ค. 2568

Accepted: 28 พ.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุโขปถัมภ์ จำนวน 36 คน สุ่มตัวอย่างด้วยการจับฉลาก เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ จำนวน 7 แผน รวมเวลา 14 ชั่วโมง และ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (Dependent Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 81.29/84.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 และ 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์, รูปแบบการสอน 7E, บทเรียนออนไลน์

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop analytical and critical reading abilities through the 7E instructional model integrated with an online learning program for Grade 11 students, based on the 80/80 efficiency criterion; and 2) to compare students' analytical and critical reading abilities before and after the implementation of the 7E instructional model combined with the online program. The sample consisted of 36 Grade 11 students from Kham Khuean Kao Chanupatham School, simple random sampling by lottery. The research instruments included: 1) seven lesson plans based on the 7E instructional model integrated with an online learning program 14 hours total, and 2) a test measuring analytical and critical reading abilities. The data were analyzed using basic statistics: percentage, mean, standard deviation, and a dependent samples t-test.

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: Krudon2535@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: taawhitesmile@gmail.com

¹ Master Student, Master of Education Program in Thai Language and Literary Works, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University, Email: Krudon2535@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D. Lecturer in Thai Language and Literary Works, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University, Email: taawhitesmile@gmail.com

The findings revealed that: 1) the analytical and critical reading abilities developed through the 7E instructional model integrated with the online learning program achieved an efficiency (E1/E2) of 81.29/84.17, which exceeded the specified criterion of 80/80; and 2) students' post-test scores were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level.

Keywords: Analytical and critical reading, 7E Teaching model, Online program

บทนำ

การอ่าน เป็นวัฒนธรรมในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ทุกคน ปัจจุบันสังคมโลกเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และการแข่งขัน การอ่านจึงเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เกิดความรู้ ข้อมูลข่าวสารและแนวคิดใหม่ ๆ อันจะเป็นการพัฒนาตนเอง และรู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวถึง สาระการอ่านไว้ว่า สามารถใช้กระบวนการอ่าน สร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอ่านเป็นอย่างมาก ดังที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยโดยเฉพาะการอ่านว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ และการพัฒนาสติปัญญาความรู้ความสามารถ พฤติกรรม และค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต พัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต การอ่านจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยเห็นด้วยกับข้อความข้างต้น โดยเฉพาะการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้กับชีวิต ซึ่งเป็นการอ่านระดับวิเคราะห์วิจารณ์ ทั้งนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญกับการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ซึ่งเป็นกระบวนการขั้นสูงสุดของการอ่านและเป็นเป้าหมายสูงสุดของการอ่านผู้อ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ต้องสามารถแสดงความคิดเห็น ต่อเนื้อหาที่อ่านในลักษณะของการประเมินหรือตัดสินว่า เนื้อหาที่อ่านเป็นเหตุเป็นผลหรือไม่ สามารถเข้าถึงเจตนาของผู้เขียนและเทคนิคที่ผู้เขียนใช้ในการแสดงเจตนาของเนื้อหาหรือไม่ ผู้อ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ต้องฝึกให้มีความเฉียบแหลมในการรับรู้และใช้จินตนาการและฝึกการให้เหตุผล รวมทั้งมีความเข้าใจในกระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ สอดคล้องกับ จีรวัดน์ เพชรรัตน์ และ อัมพร ทองใบ (2556) ที่กล่าวถึงความสำคัญ ของความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ไว้ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านที่ฝึกให้ผู้อ่านรู้จักใช้ความคิด สติปัญญา และความรู้ ต่อสิ่งที่อ่านได้ อีกทั้ง การอ่านวิเคราะห์นอกจากจะช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ความคิดและความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าทั้งทางตรงและทางอ้อมคือ ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพรวมของงานเขียนแต่ละชิ้น ว่ามีลักษณะอย่างไร ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านให้แก่ตนเอง เสริมสร้างปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ และช่วยให้ผู้อ่านได้นำความรู้จากการอ่าน มาเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพ อาชีพ ตลอดจนคุณภาพชีวิต ดังนั้น การอ่านจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมาก ต่อชีวิตของมนุษย์เรา ซึ่งความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์นั้น เป็นความสามารถในการมองเห็นรายละเอียด และจำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์การจัดลำดับเหตุการณ์เป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อหาความจริง ความสำคัญและแก่นแท้ของเรื่อง นำไปสู่การสรุป การประยุกต์ใช้ หรือคาดการณ์ได้ถูกต้อง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะให้ความสำคัญกับการสอนในทักษะดังกล่าว แต่ก็ยังพบว่า ความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนไม่บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ ซึ่งมีปัญหาด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียนและคุณภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า คะแนนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 โดยภาพรวมของโรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 48.93 คะแนน ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 52.74 และมาตรฐานการเรียนรู้ที่ควรเร่งพัฒนา ได้แก่ สาระการอ่าน สาระการเขียน และวรรณคดีวรรณกรรม นอกจากนี้ จากผลการคัดกรองความสามารถในการอ่านและเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนของสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผลการคัดกรอง พบว่า นักเรียนมีผลการคัดกรองด้านการอ่านผ่านเกณฑ์

ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 44.58 และต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 55.42 ซึ่งไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนการอ่าน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวเป็นเบื้องต้น มีความเห็นว่า การที่นักเรียนขาดทักษะในการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ขาดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อ่านข้อความ หรือเรื่องราว แล้วไม่สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสรุปสาระสำคัญได้ เมื่อได้ประเมินจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหาวิธีการสอนที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมมาปรับหรือประยุกต์ใช้กับกระบวนการและวิธีการสอนจากแนวคิด ทฤษฎี ที่ทันสมัยสนองต่อปัญหา สภาพปัญหา และความต้องการของนักเรียน เช่น นำสื่อที่เป็นบทเรียนออนไลน์ ซึ่งเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ ไร้พรมแดนที่นักเรียนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาที่มีความต้องการ เข้ามาปรับประยุกต์ใช้ในการสอนอย่างเหมาะสม อาจช่วยส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพด้านการอ่านที่สูงขึ้น เป็นการลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นการพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว พบว่า มีการนำเอานวัตกรรมหรือรูปแบบการสอนที่หลากหลายเข้ามาปรับใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนปกติ โดยเฉพาะห้องเรียนในช่วงวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ทำให้นักเรียนมีภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เพราะนักเรียนทุกช่วงชั้นมีความเครียด มีความวิตกกังวลในการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ มีความพยายามในการเรียนลดลง ขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดความสนใจในการเรียน โดยเฉพาะ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเริ่มมีทัศนคติเชิงลบต่อการเรียนรู้และแสดงออกโดยการไม่เข้าเรียน รวมทั้งมีผลกระทบต่อสภาวะทางอารมณ์ สัมพันธภาพ และสุขภาพจิตของนักเรียนด้วย ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับการเรียนการสอนในห้องเรียนให้ตอบโจทย์กับนักเรียนมากขึ้น โดยครูจำเป็นต้องสร้างหรือหาสื่อ นวัตกรรมที่นักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าถึงได้อย่างไร้ขีดจำกัดในทุกด้าน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจในการช่วยส่งเสริม แก้ไขปัญหาและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ที่ตอบโจทย์ดังกล่าว คือ การจัดการเรียนการสอนร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ซึ่งจัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนในรูปแบบเดิม ๆ ในชั้นเรียน มาเป็นการเรียนรูปแบบใหม่โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการเรียนการสอน สามารถเรียนได้ทั้งในห้องเรียนปกติ หรือผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน และเครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนโดยสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา สอดคล้องกับทักษะของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2559) ที่กล่าวว่า บทเรียนออนไลน์เป็นการนำเสนอเนื้อหาผ่านทางคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา การเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 30 มากกว่าการเรียนรู้ผ่านการฟังบรรยายในห้องเรียนหรือจากการอ่านหนังสือ และทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้นถึงร้อยละ 60 ของการเรียนรู้แบบดั้งเดิม

ดังนั้น นวัตกรรมบทเรียนออนไลน์จึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์แบบไร้ขีดจำกัด ลดปัญหาเรื่องเวลาและสถานที่ โดยการนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มองเห็นรายละเอียดและจำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ การจัดลำดับเหตุการณ์เป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อหาความจริง ความสำคัญและแก่นแท้ของเรื่อง นำไปสู่การสรุปการประยุกต์ใช้หรือคาดการณ์ได้อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ และนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับคำที่ว่า “โรงเรียนหยุดได้ ห้องเรียนเปลี่ยนแปลงได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้”

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้วิจัยนำเอานวัตกรรม บทเรียนออนไลน์ มาเป็นสื่อปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น ยังพบปัญหาบางประการ คือ ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทเรียนออนไลน์โดยเฉพาะการปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำที่สนองต่อทิศทางการจัดการเรียนรู้ยุคปัจจุบัน และสอดคล้องกับการพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยให้นักเรียนมีบทบาทหรือเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยการใช้บทเรียนออนไลน์ ซึ่งน่าจะเป็นการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความสนใจต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ซึ่งพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ 7E เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมีลักษณะคล้ายกับการสอนแก้ปัญหาด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เน้นการค้นคว้าหาความรู้โดยครูเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นและให้การสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ ขั้นประเมินผล และขั้นนำความรู้ไปใช้

(ประสาธ เนืองเฉลิม, 2550) นอกนั้นวิตาด ทะยิตาเฮร์ และ และ ณัฐนิ โมพันธุ์ (2557) ยังอธิบายว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) เป็นการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้วิธีหนึ่ง โดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง กระบวนการเรียนการสอนเริ่มต้นจากนักเรียนเป็นผู้ค้นหาความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการในการอ่าน การคิด และกระบวนการสำรวจ ค้นหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบนั้น ๆ และนำความรู้ที่ได้รับไปเชื่อมโยงและแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้สามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย เทคนิค STAD ทั้งนี้ รูปแบบการสอน 7E สามารถปรับประยุกต์ได้หลากหลายวิชา เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคม ภาษาอังกฤษ และมีการจัดการเรียนการสอนร่วมกับบทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา วังโย (2565) ที่ได้ศึกษาวิจัยผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดแนวความคิดที่จะนำรูปแบบการสอนแบบ 7E ซึ่งมี 7 ขั้นตอน มาปรับประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการสอน 5 ขั้นตอน ในรูปแบบ “ท้อป ค.ช. โมเดล” ร่วมกับการใช้บทเรียนออนไลน์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในรายวิชาภาษาไทย ให้สูงขึ้นและเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด เพื่อคุณภาพของนักเรียนและคุณภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนการจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ โดยมุ่งพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest posttest design) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ จังหวัดยโสธร จำนวน 10 ห้อง รวม 344 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุณูปถัมภ์ จำนวน 36 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์

ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ที่ผ่านการประเมินหาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยใช้ Rating scale 5 ระดับ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.73 มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.64 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง 0.29 ถึง 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 แปลได้ว่าข้อสอบฉบับนี้มีความเชื่อมั่นสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และทดสอบวัดความสามารถทางการเรียนด้านการอ่านเพื่อวิเคราะห์ วิเคราะห์ด้วยตนเอง โดยใช้เวลาทดลอง 14 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมกับเวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 จัดทำบันทึกข้อความแจ้งและขออนุญาตดำเนินการวิจัยพร้อมขอใช้สถานที่ คือ ห้องเรียน 425 โรงเรียนคำเขื่อนแก้วขุขันธุ์ จากผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อเป็นสถานที่ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

3.2 จัดเตรียมสถานที่ โทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 ชี้แจงสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.4 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเรียนด้านการอ่านเพื่อวิเคราะห์ วิเคราะห์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 36 คน เวลา 1 ชั่วโมง

3.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านเพื่อวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอนรูปแบบ “ท้อป ค.ช. โมเดล” ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากรูปแบบการสอน 7E เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมของผู้วิจัย 5 ขั้นตอน ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ จำนวน 7 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เวลาในการทดลอง 14 ชั่วโมง

3.6 ประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3.7 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเรียนด้านการอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อประเมินผลความสามารถทางการเรียน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3.8 รวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์ตามหลักการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผล

4.1 วิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนการจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยทดสอบค่าที (t-test dependent)

สรุปผล

ผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.29/84.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลผลิตหลังการเรียนรู้ (E_2) ของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

แผนที่	ชื่อเรื่อง	E_1	E_2	สรุป
1	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์	80.63	83.33	✓
2	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ข่าว	80.61	82.50	✓
3	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โฆษณา	81.45	85.28	✓
4	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์บทกวีนิพนธ์	81.54	82.78	✓
5	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์บทเพลง	82.84	84.17	✓
6	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์บทความ	80.90	85.00	✓
7	การอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์เรื่องสั้น	81.08	86.11	✓
โดยรวม		81.29	84.17	✓

ผลการหาประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลผลิตของแผนการจัดการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 7 โดยจะเห็นว่าได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-7 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามที่ตั้งไว้ คือ 80/80 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยรวม พบว่า มีประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) = 81.29 และมีประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) = 84.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การทดสอบ t-test ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์

การทดสอบวัด ความสามารถทางการเรียน	Mean	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	17.14	4.54	25.87	35	.000*
หลังเรียน	30.25	3.48			

ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ก่อนการจัดการเรียนรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ย 17.14 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.54 และหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ย 30.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.48 ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นถึง 13.11 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.04 จากการทดสอบด้วยสถิติ t-dependent ได้ค่า t เป็น 25.87 แสดงว่าค่าเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับ บทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผลจากการวิจัยการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับ บทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 81.29 /84.17 ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียน และมีผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น และเมื่อพิจารณาในภาพรวม แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นด้วยโดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการสอน 7E โดยแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 แผน เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยประเมินได้จากการทำกิจกรรมในแต่ละบทเรียนออนไลน์ ซึ่งในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนทำคะแนนได้ สูงสุด 3 อันดับ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 82.84 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 81.54 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 81.45 ตามลำดับ ส่วนคะแนนหลังดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีคะแนนสูงสุด 3 อันดับ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 คิดเป็นร้อยละ 86.11 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 85.28 และแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 85.00 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำรูปแบบการสอน 7E มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสอนของผู้วิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ดังกล่าวมาแล้ว สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ เพราะกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะคล้ายกับการสอนแก้ปัญหาด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เน้นการค้นคว้าหาความรู้โดยครูเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นและให้การสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วิดาต หะยีตาเฮร์ และ ณัฐินี โมพันธ์. (2557) อธิบายว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ 7E เป็นการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้วิธีหนึ่ง โดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง โดยเฉพาะกระบวนการเรียนการสอนที่เริ่มต้นจากนักเรียนเป็นผู้ค้นหาความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการในการอ่าน การคิดและกระบวนการสำรวจ ค้นหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบนั้น ๆ และนำความรู้ที่ได้รับไปเชื่อมโยงและแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้สามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบอื่น ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐสิทธิ์ เวชกามา (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 7E ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา เท่ากับ 24.85 คิดเป็นร้อยละ 77.86 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 75.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เท่ากับ 24.60 คิดเป็นร้อยละ 70.29 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 70.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวิธีการดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะและความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ ปิยะภรณ์ ภาคทอง (2561) ซึ่งได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะวิทยาศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุดฝึกทักษะวิทยาศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับ 4 MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์เท่ากับ 81.41/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) การแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะวิทยาศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบดังกล่าว สามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบการสอนอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่คอยช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อและแบ่งปันประสบการณ์ จัดสถานการณ์เร้าให้นักเรียนได้คิดตั้งคำถามลงมือตรวจสอบ นอกจากนั้นครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถบนพื้นฐานของความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อหรือช่องทางนวัตกรรมทางการศึกษาที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย โดยเฉพาะบทเรียนออนไลน์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 7 บทเรียน ดังกล่าวแล้วนั้น ในแต่ละบทเรียนจะมีแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ของนักเรียนซึ่งถือว่าเป็น

สื่อการสอนที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน เป็นแนวทางการศึกษารูปแบบใหม่ โดยการนำสื่อบนอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบชัดเจน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่อยู่ห่างไกลหรือไม่สามารถเข้าชั้นเรียน สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาหรือสถานที่ที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ ทศนะของสุวัฒน์ บันลือ (2560) ได้กล่าวว่า บทเรียนออนไลน์ เป็นรูปแบบที่มีการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนไว้อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน จัดการเรียนการสอนตามหลักทฤษฎีทางการศึกษา หลักการเรียนรู้ และจิตวิทยาการศึกษา การถ่ายทอดความรู้ การนำเสนอเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยถ่ายทอดกลยุทธ์การสอนจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือให้นักเรียนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา พลาชัย และ วินัย เฟ็งภิญโญ (2562) ซึ่งได้ทำการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข” ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.00/82.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2. ผลจากการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ก่อนการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 17.14 คิดเป็นร้อยละ 40.81 และหลังการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 30.25 คิดเป็นร้อยละ 72.02 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญคือ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสอน 5 ขั้นตอน เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เพราะมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ และยังเกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาแต่ละเรื่องโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ มีโอกาสพัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ มีความกระตือรือร้น สนใจให้ความร่วมมือและการทำงานต่าง ๆ มากขึ้นและมีความสุข สนุกสนานในการเรียน ส่งผลให้มีการพัฒนาทักษะทางการเรียนที่เพิ่มสูงขึ้น

จากเหตุผลและแนวคิดต่าง ๆ ที่อธิบายไว้ข้างต้น ส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ที่ผู้วิจัยนำมาปรับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา วังโย (2565) ซึ่งได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูม มีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวรัตน์ สุขวัฒนสินธิ์ (2560) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือแข่งขัน วิชาหลักภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทยและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบการสอน 7E ร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือแข่งขันมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ศุภวัฒน์ ดัวงรอด (2560) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามโดย Kahoot เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามโดย Kahoot มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการสอน 7E มาประยุกต์เป็นแนวทางการสอน 5 ขั้นตอน นำไปสู่การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ มีการปรับประยุกต์หรือการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เหมาะกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนานักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับวัย โดยทักษะทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาถือเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน เพราะยุคสมัยเปลี่ยนไปการศึกษาของผู้เรียนต้องเปลี่ยนตามเพื่อเท่าทันยุคแห่งการเรียนรู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ควรจัดกิจกรรมโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมการคิดอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ มุ่งสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม และทำแบบฝึกทักษะด้วยตนเอง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.2 ก่อนที่จะใช้บทเรียนออนไลน์ (Online) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรจัดสื่อ อุปกรณ์ ให้ความพร้อมสำหรับการใช้งานทุกครั้ง เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น

1.3 การทำแบบฝึกทักษะในบทเรียนออนไลน์แต่ละเรื่อง ครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องให้นักเรียนทำเสร็จภายในเวลาเรียน แต่อาจเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำนอกเวลาก็ได้ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาคิดทบทวนหาคำตอบได้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการสอน 7E ไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ร่วมกับสื่อ นวัตกรรมได้อย่างหลากหลาย

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์โดยประยุกต์ใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น การใช้บทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD วัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หรือการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้กว้างขวางขึ้น ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้และรับประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ และทักษะกระบวนการทางภาษาไทย เช่น การสร้างห้องเรียนยุคใหม่ด้วยการใช้ Ai การสร้างแบบฝึกออนไลน์ (Online) โดยประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันการศึกษาอื่น ๆ ในการจัดทำบทเรียนหรือแบบฝึกทักษะออนไลน์ (Online) เพื่อให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาการเรียน การสอนที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากนั้นศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้สามารถนำสื่อแต่ละประเภทไปใช้ได้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย*. โรงพิมพ์องค์การรับและส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). อนาคตใหม่ของการศึกษาไทยในยุค Thailand 4.0. บทบาทสถาบันการศึกษาเพื่อประเทศไทยสู่สังคมดิจิทัล. *การประชุมวิชาการทอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปี 2559* (น. 1-20).
- คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิรวรรณ เพชรรัตน์ และ อัมพร ทองใบ. (2556). *การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต*. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ณัฐสิทธิ์ เวชกามา. (2564). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น]. Union Catalog of Thai Academic Libraries.
- <http://202.28.199.170/ucdemo/Catalog/BibItem.aspx?BibID=b03099285>

- นวรรตน์ สุขวัฒนาสินิทธิ์. (2560). ผลของการใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือแข่งขัน วิชาหลักภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทยและทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 45(4), 72-88.
- ประสาธต์ เนื่องเฉลิม. (2550). การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะ 7 ขั้น. *วารสารวิชาการ*, 10(4), 25-30.
- ปิยะภรณ์ ภาคทอง. (2561). การพัฒนาการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะวิทยาศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ (Thesis Database) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=56421231110
- รุ่งนภา วังโย. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์]. VRU_Thesis มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
https://grad.vru.ac.th/VRU_Thesis/thesis/file_pdf/Full_61de435e87c28.pdf
- วัฒนา พลาชัย และ วินัย เพ็งภิญโญ. (2562). การพัฒนาบทเรียน ออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข”. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 10(1), 186-200.
- วิดาต ทะยิดาเฮร์ และ ณัฐนิ โหมพันธุ์. (2557). ผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในสังคมพหุวัฒนธรรม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. PSU Knowledge Bank, Faculty of Education. <http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2010/9529>
- ศุภวัฒน์ ศิวะรอด. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามโดย Kahoot เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. Central Library Srinakharinwirot University.
<https://hdl.handle.net/20.500.14740/22339>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- สุวัฒน์ บรรลือ. (2560). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(2), 250-260.

การจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรม รักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

Experience Management Based on a Nature-Based Approach Integrated with the Mindfulness
Education Concept to Promote Pro-Environmental Behavior in Early Childhood

เพชรนภา トラทอง¹ และ เยาวนุช ทานาม²

Phetnapha Trathong¹ และ Yaowanuch Thanam²

Received: 6 มี.ค. 2568

Revised: 27 มี.ย. 2568

Accepted: 28 มี.ย. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมพฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปี โรงเรียนบ้านสว่างเชิงหวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์พัฒนาพฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา และ 2) แบบประเมินพฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าสถิติ Wilcoxon Sign Rank Test

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และมีการปฏิบัติต่อการรักษ์สิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมกับวัย 2) ผลการเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนกับคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 3 ด้าน (ค่าเฉลี่ยรวมก่อนเรียน = 8.78, ค่าเฉลี่ยรวมหลังเรียน = 26.22, ผลต่างคะแนน = 17.44) ซึ่งคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อมหลังเรียนเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมรักษ์สิ่งแวดล้อม, ธรรมชาติเป็นฐาน, แนวคิดจิตศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) promote pro-environmental behavior in early childhood using a nature-based approach integrated with the mindfulness education concept, and 2) compare the pro-environmental behavior of early childhood students before and after the implementation of the activities. The target group for this study consisted of nine early childhood students aged 4-5 years old at Ban Sawang Chiang Whang School under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 1, who are enrolled in the first semester of the 2024 academic year. The research instruments included 1) an experience-based learning plan to develop pro-environmental behavior in early childhood using a nature-based approach integrated with the mindfulness education concept, and 2) a pro-environmental behavior assessment form for early childhood

¹ นิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: 65010589004@msu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อีเมล: yaowanuch.t@msu.ac.th

¹ Student in Master of Education (Curriculum and Instruction) Early Childhood Education Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: 65010589004@msu.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D., in Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education, Mahasarakham University, Email: yaowanuch.t@msu.ac.th

students. Data were analyzed using basic statistics were mean, standard deviation, and the Wilcoxon Signed Rank Test.

The research findings revealed that: 1) the majority of early childhood students exhibited pro-environmental behavior during learning activities in three key aspects: Knowledge about the environment, positive attitudes toward the environment, and age-appropriate environmental conservation practice. 2) A comparison of pre-test and post-test scores across all three aspects showed a significant increase (Pre-test mean score = 8.78, Post-test mean score = 26.22, Score difference = 17.44). The pre-test scores were different from the post-test scores. Therefore, it can be concluded that Pro-environmental behavior of early childhood after the experiment increased significantly at the .05 level.

Keywords: Pro-environmental behavior, Nature-based approach, Mindfulness education concept

บทนำ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม การบริโภคและการผลิตสินค้าและบริการที่มากเกินไปจนความจำเป็น ทำให้เกิดขยะและมลพิษในโลกเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วทั่วโลกส่งผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทำให้เกิดความเสื่อมโทรมและก่อเกิดมลภาวะมากขึ้นในวงกว้าง (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2563) ส่งผลให้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาสิ่งแวดล้อมเหล่านี้มีผลกระทบต่อผู้คนในสังคมทุกช่วงวัยรวมถึงเด็กปฐมวัยที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับผู้คนทั้งหลายทั้งในชีวิตปัจจุบันและในชีวิตอนาคต ทั้งนี้สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผู้คนและเด็กเผชิญอยู่จึงเป็นสถานการณ์ที่น่าวิตกเป็นอย่างยิ่ง (ศศิพันธ์ เบียนเปี่ยมสิน และคณะ, 2561) ในขณะที่สภาพแวดล้อม ชุมชน สังคม ที่อยู่รอบตัวกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤต เช่น ปัญหาจากขยะไม่ว่าจะเป็นขยะมูลฝอย ขยะพลาสติกรวมทั้งขยะจากมลพิษอื่น ๆ เช่น มลพิษทางอากาศจากการเผาตอข้าว มลพิษจากสารเคมีตกค้างในดิน และมลพิษที่เกิดจากสิ่งปฏิกูลเน่าเสีย เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้และพัฒนาคนให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับปฐมวัย (วรารณ พรมสอน และคณะ, 2566) การจัดการศึกษาให้ผู้คนจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนาคนให้เกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมเรียนรู้ที่จะรักษาและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

การปลูกฝังคนให้รู้จักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นควรเริ่มต้นตั้งแต่ระดับปฐมวัยที่เป็นขั้นเริ่มแรกของการเรียนรู้ โดยจะต้องพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงวัย 0 - 8 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ควรวางรากฐานของชีวิตในด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม ความเข้าใจเจตคติที่ดี และพฤติกรรมในเชิงบวกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (ศิวาลัย สุทธิประภา และคณะ, 2565) เพื่อให้เด็กได้มีเจตคติที่ดีมีจิตสำนึก รู้รักษา ป้องกันในการรับผิดชอบต่อที่จะปกป้องสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมาตรฐานที่ 7 รับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาพที่พึงประสงค์ในเด็กปฐมวัย ให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ เมื่อมีผู้ชี้แนะไปจนกระทั่งมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเองตามวัย และทั้งขยะได้ถูกที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) มุ่งให้เด็กเห็นความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว จนเกิดและเห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเริ่มจากปลูกฝังผ่านการจัดการเรียนรู้และปฏิบัติจริงโดยมีรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือจัดหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานในการเรียนรู้จริง ร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาตามขั้นตอนขง เชื้อม ใช้ให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ เกิดทัศนคติจากข้างในจนสามารถแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมอยากดูแล รักษาสิ่งแวดล้อมได้ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐาน (Nature-based learning) จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสพร้อม ๆ กับการอยู่กับธรรมชาติของจริง เด็กได้ประสบการณ์จริงจากการเรียนรู้กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว เช่น ลานดิน สนามหญ้า ใต้ร่มไม้ เป็นต้น เกิดความรักและความผูกพันกับสิ่งแวดล้อมเมื่อโตขึ้นจะทำให้เฝ้าหวงแหน และอยากจะอนุรักษ์ธรรมชาติไปด้วย (แก้วตา นพณิจารัสเลิศ, 2565) พบว่า นวัตกรรมจิตศึกษา สามารถเตรียมนักเรียนให้สงบ ผ่อนคลายให้อยู่ในภาวะคลีนสมองต่ำ และให้กลับมามีสมาธิในการทำกิจกรรมก่อนเรียนทุกวัน จิตใจที่สงบก็จะนำมาซึ่งการรับฟังกันได้อย่างลึกซึ้ง เกิดการใคร่ครวญ สามารถรับรู้ และเชื่อมโยงตนเองกับคนอื่นหรือ สิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น จนเกิดความสงบและการใคร่ครวญ

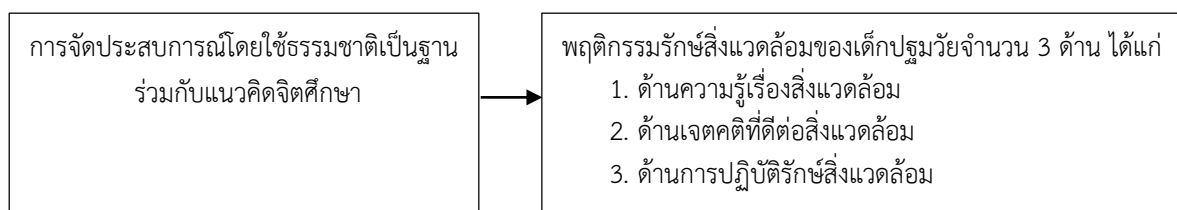
เข้าไปสู่จิตใต้สำนึกเป็นอย่างดี การใช้กระบวนการจิตศึกษา ขงด้วยสภาพแวดล้อม นิทาน เหตุการณ์ เชื่อมด้วยคำถามแบบสลับที่ใช้โดยเด็กสามารถนำข้อคิดที่ได้หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ถือเป็นการพัฒนาปัญญาภายในของเด็กให้เกิดความตระหนัก รักและเห็นคุณค่าของสรรพสิ่งรอบตัวได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย เห็นถึงความสำคัญและตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับใหญ่จนถึงระดับเล็กในองค์กรใกล้ตัว จึงสนใจที่จะมุ่งศึกษาและส่งเสริมพฤติกรรมรักสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับปฐมวัยซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย เริ่มจากที่อยู่ใกล้ตัวเด็กคือ การทิ้งขยะในบริเวณโรงเรียน เมื่อเด็กใช้บริการร้านค้าสหกรณ์ภายในโรงเรียนเสร็จสิ้น จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก และสังเกตพื้นที่บริเวณภายในโรงเรียน พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยต่อวันอยู่ในระดับมาก มีทั้งของขนม ขวดน้ำพลาสติก แก้วพลาสติก ไม้เสียบลูกชิ้น กล่องนม ไม้ไอติม ฯลฯ ขยะเหล่านี้วางเกลื่อนกลาดบนที่นั่งหน้าอาคารเรียน ซุกซ่อนอยู่ตามสนามเด็กเล่น หรือทิ้งรวมกันโดยไม่มีการแยกประเภทขยะ นอกจากนี้จากการสังเกตยังพบปัญหาเรื่องการใช้ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรไฟฟ้าอย่างไม่คุ้มค่า ไม่ว่าจะเป็นการเปิดก๊อกน้ำทิ้งไว้ขณะแปรงฟัน ไม่ปิดไฟและพัดลมตั้งพื้นเมื่อออกจากห้องเรียน การทิ้งเศษกระดาษลงพื้นดิน เป็นต้น การให้ความรู้แก่เด็กปลูกฝังให้เด็กรู้จักประหยัดและรู้คุณค่าของทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรพลังงานไฟฟ้า รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นพื้นดิน อากาศ จึงเป็นข้อควรรู้ที่จำเป็นสำหรับการที่จะปลูกฝังเด็กปฐมวัย ดังนั้นจึงเลือกกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาจากภายในผ่านขั้นตอนของกระบวนการจิตศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งตามขั้นตอน ขง เชื่อม ใช้ คือ ขงผ่านสภาพแวดล้อมที่เกิดปัญหาจริง เชื่อมโดยใช้การตอบคำถามแบบสลับที่ โดยเด็กสามารถปฏิบัติลงมือในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวได้เหมาะสมตามวัย จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงจากจิตใจข้างใน รับรู้ได้ถึงคุณค่า เห็นความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองจากการใช้ประสาทสัมผัสเรียนรู้ท่ามกลางธรรมชาติรอบตัวของจริง ทำให้เกิดความรู้ เกิดทัศนคติที่ดีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การอยากลงมือปฏิบัติและสามารถแสดงออกถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมตามวัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีของ วิเชียร ไชยบัง (2561) แนวคิดของ มาริยาม เจ๊ะเต๊ะ (2556), วินัย วีระพัฒนานนท์ (2562) และ พิชชาภรณ์ พุทธิกุล และ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2560) ที่กล่าวถึงการพัฒนาพฤติกรรมเด็กปฐมวัยให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาประยุกต์ใช้เป็น ชื่อต้นตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา และชื่อตัวแปรตาม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม 2) ด้านเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และ 3) ด้านการปฏิบัติรักสิ่งแวดล้อม โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ

สมมติฐาน

ภายหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมรักษาสีแวดล้อมสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จากโรงเรียนบ้านสว่างเชียงหวาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กประเภทเดียวกันจากทั้งหมด 3 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน ซึ่งมีพฤติกรรมด้านสีแวดล้อมคล้ายคลึงกัน และพบเจอปัญหาพฤติกรรมสีแวดล้อมในบริบทเดียวกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา จำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ 24 แผน ได้แก่ รักษาดิน หิน ทราย, รักษาต้นไม้, รักษาผ้า, ฝุ่นจั่ว ควันพิษ, สัตว์ที่ทำลายสิ่งแวดล้อม, ประหยัดพลังงานไฟฟ้า, ห้องเรียนสะอาด

2.1.1 ก่อนเขียนแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา เข้าอบรมการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดจิตศึกษา ณ โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา จังหวัดบุรีรัมย์

2.1.2 เขียนแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา และปรับตามความเหมาะสม

2.1.3 หาค่าความเหมาะสมอยู่ระดับ 4.3 ระดับเหมาะสม มาก

2.1.4 นำไปทดลองใช้กับกลุ่ม Try Out ปรับปรุงแก้ไข จัดพิมพ์

2.2 แบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีแวดล้อมของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2.2.2 เจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม

2.2.3 การปฏิบัติเพื่ออนุรักษ์รักษาสีแวดล้อม

ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) และนำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตร KR-20 โดยแบบสัมภาษณ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 และแบบสังเกตพฤติกรรมมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา และเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย การดำเนินการทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 09.00-09.30 น. รวมทั้ง 24 ครั้ง รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental design) แบบ One-Group Pretest-Posttest Design

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	Pretest	Treatment	Posttest
	T ₁	X _T	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

T₁ Pretest แทน การประเมินพฤติกรรมรักษาสีแวดล้อม ก่อนการทดลอง

X_T Treatment แทน การจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา

T₂ Posttest แทน การประเมินพฤติกรรมรักษาสีแวดล้อม หลังการทดลอง

1. นำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ได้ค่าคะแนนความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์ฯ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.30 มีความเหมาะสมระดับมาก

2. นำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาจำนวน 8 หน่วย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ที่ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความเหมาะสมแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 คน ซึ่งไม่ใช่ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ผลการทดลองใช้พบว่าเด็กสนใจและตื่นตัวกับกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมได้ดี สามารถรับรู้ เข้าใจและตอบคำถามได้

3. นำหน่วยการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย จำนวน 8 หน่วย ทำแบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม มาวิเคราะห์โดยใช้หลักการประเมินของ Likert (1967) นำแบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องเนื้อหา ค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ .80 ถึง 1.00 แสดงว่าแบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และมีความเหมาะสมในการส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย นำแบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ที่ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความเหมาะสมแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านสำราญ จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัยไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามลำดับดังนี้

4.1 คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อนำมาศึกษาพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลคะแนนของพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ โดยใช้สถิติรูปแบบ Wilcoxon Signed Ranks Test เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย และข้อมูลอยู่ในระดับมาตราวัดแบบอันดับ (Ordinal Scale)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่าเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมเกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ มีความรู้เรื่องสีงแวดล้อม มีเจตคติที่ดีต่อสีงแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และมีการปฏิบัติต่อการรักษาสีงแวดล้อมได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่มุ่งให้เด็กเกิดพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อม

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่า พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นหลังการจัดประสบการณ์ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ก่อนเรียนเด็กมีความรู้เรื่องสีงแวดล้อม ($\bar{x} = 3.56$, S.D. = 0.48) ด้านเจตคติที่ดีต่อสีงแวดล้อม ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.46) ด้านการปฏิบัติรักษาสีงแวดล้อม ($\bar{x} = 2.22$, S.D. = 1.56) และหลังเรียนเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในแต่ละด้านเพิ่มสูงขึ้นในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปฏิบัติรักษาสีงแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 9.11$, S.D. = 1.05) รองลงมาคือ ด้านความรู้เรื่องสีงแวดล้อมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 8.67$, S.D. = 0.34) และด้านเจตคติที่ดีต่อสีงแวดล้อม ($\bar{x} = 8.44$, S.D. = 0.36) ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการทดลอง

พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อม	ทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	คะแนนผลต่าง	Z	P
ด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม	ก่อน	3.56	1.23	5.11	-2.701	.00*
	หลัง	8.67	0.86			
ด้านเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม	ก่อน	3.00	1.32	5.44	-2.682	.00*
	หลัง	8.44	1.67			
ด้านการปฏิบัติรักษาสีสิ่งแวดล้อม	ก่อน	2.22	1.56	6.89	-2.724	.00*
	หลัง	9.11	1.05			
รวม	ก่อน	8.78	0.83	17.44	-4.577	.00*
	หลัง	26.22	0.58			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ดำเนินการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการส่งเสริมพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมโดยรวมสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และมีการปฏิบัติต่อการรักษาสีสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่มุ่งให้เกิดพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1.1 ด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม จากการจัดประสบการณ์พัฒนาพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากสถานที่จริงเด็กได้ลงมือสืบค้นด้วยตนเอง ได้สัมผัสและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นระหว่างทำกิจกรรมระหว่างเพื่อนและครู ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ตนพบเจอสามารถวิเคราะห์แล้วบอกสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นได้ขณะทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมเด็กสนใจและอยากเฝ้าหาความรู้ในกิจกรรมที่จัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ สามารถซึมซับถึงความงามและคุณค่าของธรรมชาติได้เป็นอย่างดี หากเด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดี สะอาด สงบ และเป็นธรรมชาติจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธวรรณ พุทธิกุล และ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2560) จะทำให้เด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืนได้ ดังนั้นการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรตระหนักรู้และมีจิตสำนึกที่ดี ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

1.2 ด้านเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง เด็กแสดงความรู้สึกรัก ห่วงใย อยากจะช่วยเหลือธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการบอกเล่าความรู้สึกอธิบายสิ่งที่ตนคิดและตระหนักได้ขณะทำกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ การที่เด็กเกิดความรู้สึกตระหนักรู้และซาบซึ้งถึงคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนี้ เกิดจากการที่เด็กได้เรียนรู้และสัมผัสกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริงใกล้ตัว การได้สะท้อนความรู้สึกนึกคิดแลกเปลี่ยนกันและกัน สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียร์เจต์ที่มนุษย์มีความสามารถในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิด ความสามารถนี้คือการปรับตัว (Adaptation) (Halpenny, 2013)

1.3 ด้านการปฏิบัติรักษาสีสิ่งแวดล้อม พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านการปฏิบัติรักษาสีสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ผลต่างของคะแนน เท่ากับ 6.89 เด็กสามารถปฏิบัติตัวในการดูแล รักษา เห็นคุณค่า ใช้ทรัพยากร

อย่างคุ้มค่าได้เหมาะสมตามวัย เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวจนถ่ายทอดออกมาทางพฤติกรรมที่แสดงออก (พิชญ์ ปิยจันทร์, 2560) จะเห็นได้ว่าในกิจกรรมตามหน่วยการจัดประสบการณ์พัฒนาพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา ช่วยให้เด็กเกิดพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมได้ชัดเจน ซึ่งเด็กในวัยนี้จะมีภาวะกระตือรือร้น โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและสร้างองค์ความรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กได้ลงมือทำจริงโดยร้อยเรียงขั้นตอนการเรียนรู้ ชง เชื่อม ใช้ เพื่อให้เด็กเกิดการซึมซับ เกิดความตระหนักในเรื่องราวสถานการณ์ วิธีแก้ไขและวิธีปฏิบัติตนที่จะช่วยดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนำไปสู่การแสดงออกด้วยการปฏิบัติรักษาสีสิ่งแวดล้อมจนทำให้เกิดความรู้ เจตคติที่ดี นำมาสู่การแสดงออกถึงพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา พบว่า หลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สังเกตคะแนนรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติรักษาสีสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 9.11$, S.D. = 1.05) รองลงมาคือ ด้านความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 8.67$, S.D. = 0.34) และด้านเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 8.44$, S.D. = 0.36) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดความรู้ เจตคติที่ดี นำมาสู่การแสดงออกถึงพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกวิธี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnstone et al. (2022) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปฐมวัยตามธรรมชาติและพัฒนากายทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ของเด็ก: การทบทวนอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการผสมผสาน โปรแกรมการศึกษาปฐมวัยโดยใช้ธรรมชาติ (ECE) ที่อิงธรรมชาติกับการเติบโตของเด็กในด้านต่าง ๆ ของพัฒนากายทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จำเป็นต้องมีการวิจัยที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งให้การค้นพบในปัจจุบัน และเพื่อให้เข้าใจดีขึ้นเกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของธรรมชาติที่จำเป็นในการบรรลุผลการพัฒนาเด็กที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนุช ขอดนอก และสิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ (2566) พบว่า ผลของกิจกรรมจิตศึกษาที่มีต่อการเข้าใจความรู้สึก ผู้อื่นของเด็กปฐมวัย 1) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น สูงกว่าก่อนการทดลองและ 2) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรเพิ่มระยะเวลาการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ขึ้นอีกจะได้ไม่เร่งรีบจนเกินไป
- 1.2 จุดประสงค์ในแผนการจัดประสบการณ์บางวันควรให้แต่ละด้านของพฤติกรรมแสดงออกชัดเจนเพิ่มมากขึ้น
- 1.3 ครูควรเตรียมอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในทุก ๆ หน่วยการเรียนรู้ให้หลากหลายเพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้เพิ่มเติม

1.4 เพิ่มแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษาในหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการทดลองจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา เปรียบเทียบกับการจัดประสบการณ์แบบอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบให้มีความแตกต่างที่หลากหลาย
- 2.2 ควรพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ธรรมชาติเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตศึกษา ร่วมกับแผนการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพฤติกรรมเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ ด้วย
- 2.3 ควรให้เด็กได้เรียนรู้ในสถานการณ์หรือสถานที่ในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย และทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์กับเด็กปฐมวัย 2 กลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบผล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). *แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม*. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- แก้วตา นพณีย์จรัสเลิศ. (2567, 19 ธันวาคม). *พัฒนาการเด็กปฐมวัยเสริมสร้างศักยภาพได้ด้วย “วิธีการเรียนการสอนรูปแบบ Nature-based learning”*. <https://www.posttoday.com/columnist/684905>
- ปิยนุช ขอดนอก และ สิริลักษณ์ โป่งสันเทียะ. (2566). ผลของกิจกรรมจิตศึกษาที่มีผลต่อการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 36(1), 18–30.
- พิชญ์ ปิยจันทร์. (2560). สิ่งแวดล้อมศึกษา: กระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำอย่างเท่าเทียม. *วารสารสิ่งแวดล้อม*, 21(3), 38–42.
- พัชรภรณ์ พุทธิกุล และ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้หลักฐานและการอิงสถานที่ เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของเด็กอนุบาล. *วารสารเศรษฐศาสตร์*, 45(3), 109–124.
- มาริยาม เจ๊ะเต๊ะ. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น: กรณีศึกษา โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์]. คลังปัญญา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ NIDA Wisdom Repository. <https://repository.nida.ac.th/items/a434edf3-e278-4909-b7f8-67d6c75b6595>
- วราภรณ์ พรหมสอน, ธิติสุดา ต้นเชื้อ, เมธาวี อรรถาเวช, และ ธิติรัตน์ จันทะหิน. (2552). การพัฒนาทักษะการคิดทางบวกสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมแนวทางการเรียนรู้ด้วยจิตศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*, 2(2), 10–17.
- วิเชียร ไชยบัง. (2561). ผลของกิจกรรมจิตศึกษาที่มีผลต่อการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 36(1), 18–30.
- วินัย วีระวัฒนานนท์. (2562). *หลักการสอนสิ่งแวดล้อม*. พิษณุโลกคอตคอม.
- ศิวาลัย สุทธิประภา, ปิยะนันท์ หิรัญย์โลทร, และ อรพรรณ บุตรกัตติญ. (2565). ผลของการจัดกิจกรรมเกมดนตรีและเคลื่อนไหวผาสน Unplugged Coding เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 4(2), 123–137.
- ศศิพันธ์ เปี่ยมเปี่ยมสิน, นงเยาว์ นุชนารถ, กรณิศ ทองสอาด, ชนม์ธิดา ยาแก้ว, นิศารัตน์ อีสระมโนรส, และ ชนิศรา ใจชัยภูมิ. (2561). *การศึกษาปฐมวัย Early Childhood Education* [เอกสารประกอบการสอน]. ศูนย์บริการสื่อและสิ่งพิมพ์ดีไซท์.
- Halpenny, A. M., & Pettersen, J. (2013). **Introducing Piaget: A guide for practitioners and students in early years education**. Routledge.
- Johnstone, A., Martin, A., Cordovil, R., Fjørtoft, I., Iivonen, S., Jidovtseff, B., Lopes, F., Reilly, J. J., Thomson, H., Wells, V., & McCrorie, P. (2022). Nature-Based Early Childhood Education and Children's Social, Emotional and Cognitive Development: A Mixed-Methods Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(10), 5967. <https://doi.org/10.3390/ijerph19105967>
- Likert, R. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale," in *Attitude Theory and Measurement*. P.90-95. Wiley & Son.

ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) และความสามารถในการทำกำไรที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Correlation Between Environmental, Social, and Governance (ESG) Scores and Profitability Impacting the Returns of Sustainability Index Securities on the Stock Exchange of Thailand

เพชรอรุณ พุ่มแก้ว¹ และ ธนภณ วิมูลอาจ²

Pecharoon Pumkaew¹ and Thanapon Wimonard²

Received: 14 พ.ค. 2568

Revised: 7 ส.ค. 2568

Accepted: 13 ส.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล และความสามารถในการทำกำไรที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืน (ESG) ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยทำการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง ที่ประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มดังกล่าวจำนวน 86 บริษัท ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเป็นรายไตรมาส ระหว่างไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2563 ถึงไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2567 รวม 20 ไตรมาส ซึ่งก่อให้เกิดชุดข้อมูลจำนวน 1,720 รายการ ซึ่งใช้สถิติเชิงพรรณนา การทดสอบสหสัมพันธ์ และสมการถดถอยเชิงพหุคูณในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม คะแนนด้านบรรษัทภิบาล และความสามารถในการทำกำไรวัดจากอัตรากำไรสุทธิ มีผลทางบวกต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่คะแนนด้านสังคม ความสามารถในการทำกำไร วัดจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ ค่า Adjusted R-squared มีค่า 0.548 สะท้อนให้เห็นว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดในแบบจำลองสามารถอธิบายความผันแปรของผลตอบแทนหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนได้ร้อยละ 54.8 ผลการศึกษานี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจต่อบทบาทของปัจจัยด้าน ESG และความสามารถในการทำกำไรต่อผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มความยั่งยืน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนในการวิเคราะห์การลงทุน ตลอดจนผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงานกำกับดูแลในการส่งเสริมการลงทุนอย่างยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

คำสำคัญ: ผลตอบแทน, คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล, หลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืน

Abstract

This study aims to examine the Relationship Between Environmental, Social, and Governance (ESG) scores and profitability as determinants of stock returns in the SET ESG Index of the Stock Exchange of Thailand. The sample includes 86 listed companies in the SET ESG, with secondary data collected quarterly from Q1 2020 to Q4 2024, covering a total of 20 quarters and 1,720 observations. Descriptive statistics, correlation analysis, and multiple regression analysis were employed to analyze the data.

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อีเมล: Pecharoon.p@kkumail.com

² ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อีเมล: thanwim@kku.ac.th

¹ A Master Student, Master of Business Administration, College of Graduate Study in Management, Khon Kaen University,
Email: Pecharoon.p@kkumail.com

² Dr., Lecturer, Master of Business Administration, College of Graduate Study in Management, Khon Kaen University,
Email: thanwim@kku.ac.th

The results reveal that environmental scores, governance scores, and profitability measured by net profit margin have a statistically significant positive relationship with returns at the 0.05 significance level. In contrast, social scores, return on assets (ROA), and return on equity (ROE) do not have a statistically significant effect on stock returns. The adjusted R-squared value of 0.548 indicates that the independent variables in the model explain 54.8% of the variation in stock returns. These findings enhance the empirical understanding of the influence of ESG factors and profitability on the performance of SET ESG, offering valuable insights for investors in evaluating sustainable investment opportunities. Furthermore, the results can support policymakers and regulators in promoting sustainable investment practices in the Thai capital market.

Keywords: Returns, ESG Scores, SET ESG

บทนำ

ในช่วงระยะเวลาหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา แนวคิดการลงทุนที่คำนึงถึงความยั่งยืน (Sustainable Investment) ได้ทวีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญในระบบตลาดทุนทั่วโลก โดยมีองค์ประกอบหลักด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environmental, Social, and Governance: ESG) ซึ่งได้รับการยอมรับในวงกว้างว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจ โอกาสในการขยายตัวทางธุรกิจ และการก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้นในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2566) การผนวกรวมมิติ ESG เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และตัดสินใจลงทุนจึงถูกพัฒนาให้เป็นกรอบการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ที่ได้รับการสนับสนุนในระดับนานาชาติ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขันและความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว (Friede, Busch & Bassen, 2015)

ในระบบตลาดทุนของประเทศไทยได้ดำเนินบทบาทเชิงรุกในการส่งเสริมกระบวนการตัดสินใจลงทุนที่ยึดมั่นในหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยริเริ่มพัฒนาดัชนีหลักทรัพย์ที่มีผลการดำเนินงานเป็นเลิศด้าน ESG ภายใต้กรอบ Thailand Sustainability Investment (THSI) เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 โดยประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนที่มีผลการดำเนินงานโดดเด่นด้าน ESG โดยพิจารณาจากการประเมินตามเกณฑ์ที่ครอบคลุมด้านนโยบาย การบริหารจัดการ และการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567) ทั้งนี้ รายชื่อบริษัทในดัชนี THSI ได้กลายเป็นเครื่องมือเชิงวิเคราะห์ที่สำคัญสำหรับนักลงทุนที่ต้องการพิจารณาปัจจัย ESG ควบคู่กับข้อมูลทางการเงินในการตัดสินใจลงทุน และยังมีบทบาทในการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจดำเนินกิจการโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน ในปี พ.ศ. 2566 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ยกระดับมาตรฐานการประเมินโดยการบูรณาการระบบ SET ESG Ratings ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินความโปร่งใสและคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล ESG ของบริษัทจดทะเบียน โดยใช้แนวทางที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น GRI, SASB และ TCFD รวมถึงการนำข้อมูลจากสถาบันจัดอันดับ ESG ระดับโลกมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567)

การขยายตัวของการลงทุนหลักทรัพย์ที่มุ่งเน้นด้าน ESG ในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกองทุน ESG ทั้งนี้ รายงานของ Morningstar Thailand (2023) ระบุว่า ณ ปี พ.ศ. 2566 กองทุนรวม ESG ในประเทศไทยมีมูลค่าทรัพย์สินสุทธิรวมทั้งสิ้นประมาณ 45,000 ล้านบาท แบ่งเป็นกองทุนที่ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยจำนวน 22 กองทุน คิดเป็นมูลค่า 2,500 ล้านบาท และกองทุนที่เน้นการลงทุนในต่างประเทศจำนวน 91 กองทุน คิดเป็นมูลค่ารวม 43,000 ล้านบาท ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากว่าร้อยละ 94 ของกองทุน ESG ที่มีจำหน่ายในประเทศมุ่งเน้นการลงทุนในตลาดทุนต่างประเทศ โดยปัจจัยสนับสนุนแนวโน้มดังกล่าว ได้แก่ การสนับสนุนเชิงนโยบายจากหน่วยงานกำกับดูแล การเพิ่มขึ้นของการเปิดเผยข้อมูล ESG โดยบริษัทจดทะเบียน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการตัดสินใจลงทุนที่มีการตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับที่สูงขึ้น (Global Sustainable Investment Alliance, 2021)

การลงทุนที่ให้ความสำคัญกับ ESG นอกจากจะมีบทบาทในการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้ว ยังมีแนวโน้มในการสร้างผลตอบแทนที่มีเสถียรภาพในระยะยาว งานวิจัยของ Eccles et al. (2014) ชี้ให้เห็นว่าองค์กรที่นำหลักการ ESG ไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถสร้างผลตอบแทนในระดับที่สูงกว่าองค์กรทั่วไป ขณะที่ Clark et al. (2015) เสนอว่าการบริหารจัดการประเด็น ESG อย่างมีประสิทธิภาพสามารถช่วยลดต้นทุนทางการเงินและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับชื่อเสียงองค์กร

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มบริษัทในกลุ่มหลักทรัพย์ความยั่งยืน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เนื่องจากบริษัทในกลุ่มนี้มีลักษณะโดดเด่นด้าน ESG อย่างชัดเจน และเป็นกลุ่มที่ได้รับความสนใจจากนักลงทุนเชิงยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง การศึกษาผลกระทบของปัจจัย ESG ต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ในกลุ่มนี้จึงมีความเหมาะสมและสามารถสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ

ในด้านการวิเคราะห์ทางการเงิน ผู้วิจัยเลือกใช้อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) ได้แก่ อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin), อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นตัวแปรด้านการเงินในการศึกษา เนื่องจากอัตราส่วนเหล่านี้เป็นตัวแทนที่สำคัญของประสิทธิภาพการดำเนินงาน การควบคุมต้นทุน และการสร้างมูลค่าต่อผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่นักลงทุนใช้ในการประเมินความสามารถของกิจการในการสร้างผลตอบแทนในระยะยาว (Brigham & Ehrhardt, 2013) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางของการลงทุนที่มุ่งเน้นการเติบโตอย่างยั่งยืนซึ่งต้องอาศัยความแข็งแกร่งทั้งในเชิง ESG และการเงินควบคู่กัน

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้าน ESG และความสามารถในการทำกำไรกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่มความยั่งยืน โดยมุ่งหวังให้ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของนักลงทุน ผู้กำหนดนโยบาย และหน่วยงานกำกับดูแล ในการส่งเสริมการลงทุนอย่างยั่งยืนในตลาดหุ้นไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) กับความสามารถในการทำกำไรที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

1. แนวคิดการลงทุนอย่างยั่งยืน

การลงทุนอย่างยั่งยืนได้รับการนิยามโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2567) ว่าเป็นแนวทางการลงทุนที่ผสานประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG) เข้ากับการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนอย่างรอบด้าน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในระยะยาว ควบคู่กับการส่งเสริมผลกระทบเชิงบวก หรือการลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ มีการยอมรับอย่างแพร่หลายว่าผลการดำเนินงานด้าน ESG มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการ ทั้งในแง่ของการลดความเสี่ยง การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการได้รับความไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนความมั่นคงและการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการในระยะยาว โดยแนวทางการลงทุนอย่างยั่งยืนได้พัฒนาและแพร่หลายในระดับสากล โดยมีหลากหลายกลยุทธ์ เช่น การใช้เกณฑ์คัดกรองเชิงลบ (Negative Screening) เพื่อหลีกเลี่ยงการลงทุนในกิจการที่อาจขัดต่อจริยธรรมของสังคม และการใช้เกณฑ์คัดกรองเชิงบวก (Positive Screening) เพื่อคัดเลือกกิจการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมหรือมีผลการดำเนินงานด้าน ESG ที่โดดเด่น ซึ่งปัจจุบันการลงทุนอย่างยั่งยืนได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั่วโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคยุโรปและสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเทศไทย แนวคิดดังกล่าวเริ่มได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะในหมู่นักลงทุนสถาบัน ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้าน ESG เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาคัดเลือกหลักทรัพย์เพื่อประกอบการลงทุน

สรุปได้ว่า การลงทุนอย่างยั่งยืนหมายถึงการพิจารณาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) ควบคู่กับการวิเคราะห์ทางการเงิน เพื่อสร้างผลตอบแทนระยะยาวและลดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลการดำเนินงานด้าน ESG มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยง ความสามารถในการแข่งขัน และการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งล้วนส่งผลต่อความยั่งยืนของธุรกิจในระยะยาว

2. ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Theory)

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Theory) เป็นแนวคิดที่เสนอโดย Freeman (1984) ซึ่งเน้นว่าการดำเนินธุรกิจขององค์กรไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะการสร้างผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า พนักงาน ชุมชน ซัพพลายเออร์ ภาครัฐ หรือแม้กระทั่งสิ่งแวดล้อม โดยมองว่าความสำเร็จขององค์กรในระยะยาวขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารความสัมพันธ์กับกลุ่มเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม แนวคิดนี้ได้รับการขยายผลและนำมาใช้ในบริบทของความยั่งยืนและ ESG (Environmental, Social

and Governance) โดยเฉพาะในด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งบริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างจริงจัง มักสามารถลดความเสี่ยงจากปัญหาภายนอก สร้างภาพลักษณ์เชิงบวก และได้รับความไว้วางใจจากนักลงทุน (Clarkson, 1995; Jones, 1995) ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงสนับสนุนแนวคิดที่ว่าคะแนนด้าน ESG ที่ดี โดยเฉพาะในด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม จะสามารถส่งผลเชิงบวกต่อความสามารถในการสร้างผลตอบแทนของบริษัทได้

3. ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ถูกพัฒนาโดย Jensen and Meckling (1976) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้น (Principal) และผู้บริหาร (Agent) ซึ่งมักเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างทั้งสองฝ่าย เนื่องจากผู้บริหารอาจดำเนินการตามเป้าหมายส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทฤษฎีนี้เสนอให้มีการออกแบบโครงสร้างบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการอิสระ การเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส และการใช้ระบบตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนตัวแทน (Agency Costs) และเพิ่มความน่าเชื่อถือขององค์กรในสายตานักลงทุน (Fama & Jensen, 1983) ในการศึกษาด้าน ESG คะแนนบรรษัทภิบาลที่ดีจึงสะท้อนถึงระบบการจัดการที่เข้มแข็งและสามารถสร้างผลตอบแทนที่ยั่งยืนให้แก่ผู้ถือหุ้น อันเป็นผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีตัวแทน

4. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักทรัพย์โดยใช้ปัจจัยพื้นฐาน

การวิเคราะห์หลักทรัพย์โดยอาศัยปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental Analysis) เป็นแนวทางที่ใช้ในการประเมินมูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ โดยพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการดำเนินธุรกิจของบริษัท ทั้งในระดับมหภาค ระดับอุตสาหกรรม และระดับองค์กร เพื่อใช้ในการกำหนดความเหมาะสมของราคาหลักทรัพย์ และสนับสนุนการตัดสินใจลงทุนอย่างมีเหตุผลและประสิทธิผล (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2561) โดยกระบวนการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานสามารถจำแนกได้เป็นสามระดับหลัก ดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ (Macroeconomic Analysis) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจในภาพรวม ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคต เพื่อประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบธุรกิจโดยรวม ซึ่งมักใช้ตัวชี้วัดเศรษฐกิจ เช่น อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP growth rate) ระดับเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย การจ้างงาน และเสถียรภาพของนโยบายการเงินและการคลังของภาครัฐ เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้มีผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน รวมถึงผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดทุน

4.2 การวิเคราะห์ระดับอุตสาหกรรม (Industry-Level Analysis) การวิเคราะห์ในระดับนี้มุ่งเน้นไปที่การศึกษาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมที่บริษัทตั้งอยู่ โดยพิจารณาถึงโครงสร้างการแข่งขันในอุตสาหกรรม วงจรการเติบโตของอุตสาหกรรม (Industry Life Cycle) แรงผลักดันจากเทคโนโลยีหรือกฎระเบียบ ตลอดจนแนวโน้มของอุปสงค์และอุปทานในตลาดเฉพาะกลุ่ม การประเมินเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจถึงโอกาสและข้อจำกัดในการเติบโตของธุรกิจภายในอุตสาหกรรม และสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการคัดเลือกหลักทรัพย์ที่มีศักยภาพในระยะยาว

4.3 การวิเคราะห์ระดับบริษัท (Firm-Level Analysis) เป็นกระบวนการประเมินข้อมูลเฉพาะของบริษัท เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพและศักยภาพในการดำเนินงาน แบ่งออกเป็นวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ครอบคลุมถึงโครงสร้างองค์กร คุณภาพของทีมผู้บริหาร กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ วัฒนธรรมองค์กร และปัจจัยด้านนวัตกรรมหรือความสามารถในการแข่งขันที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวเลข และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้ข้อมูลทางการเงินที่เป็นตัวเลข เช่น งบกำไรขาดทุน งบดุล และงบกระแสเงินสด โดยพิจารณาอัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ โดยหนึ่งในกลุ่มที่ได้รับความนิยมสูงคือ อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) ซึ่งสะท้อนศักยภาพในการสร้างผลกำไรจากการดำเนินงานของบริษัท โดยตรง ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้อัตราส่วนสามรายการ ได้แก่ อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin: NPM), อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นอัตราส่วนที่สะท้อนถึงความสามารถในการทำกำไร เนื่องจากแต่ละตัวแปรสะท้อนมิติที่ต่างกันของผลการดำเนินงาน โดย NPM แสดงถึงความสามารถในการควบคุมต้นทุนและสร้างกำไรสุทธิจากยอดขาย (ROA) สะท้อนประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ทั้งหมดให้เกิดผลตอบแทน (ROE) สะท้อนความสามารถในการสร้างผลตอบแทนให้แก่ผู้ถือหุ้นจากเงินทุนที่ลงไป

การเลือกศึกษาทั้งสามตัวแปรพร้อมกัน แทนที่จะเลือกเพียงตัวใดตัวหนึ่ง จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครอบคลุมภาพรวมของความสามารถในการทำกำไรจากทั้งมุมมองด้านการดำเนินงาน ทรัพยากร และผู้ถือหุ้น ซึ่งช่วยเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์ และลดความลำเอียงที่อาจเกิดจากการพึ่งพาตัวแปรเดียว

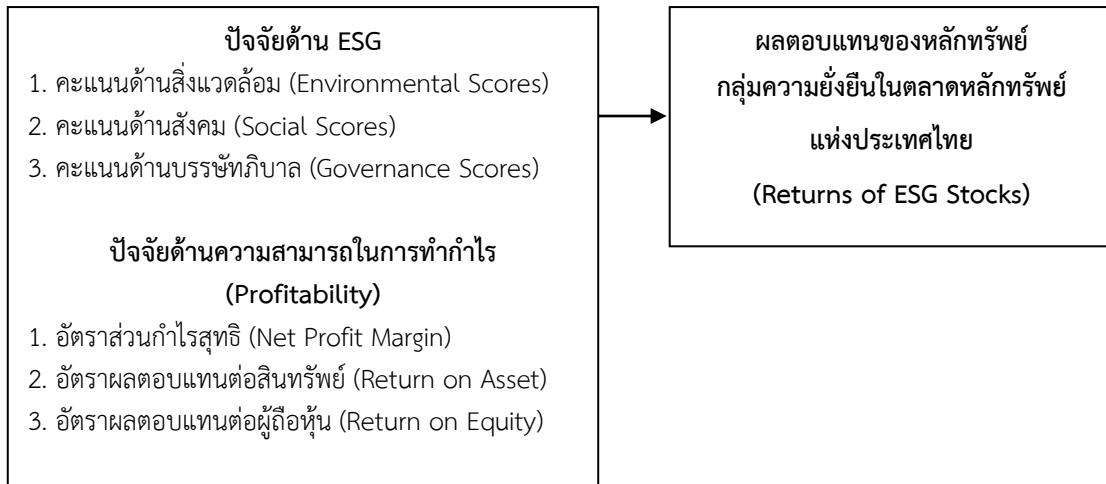
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environmental, Social, and Governance: ESG) ที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นในตลาดทุน พบว่า มีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างปัจจัยด้าน ESG กับอัตราผลตอบแทนหลักทรัพ์ในบริบทของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดทุนในต่างประเทศ

งานวิจัยของกนกพร รัตนอำพล และคณะ (2564) และ Wiryakitjar et al. (2024) ระบุว่า คะแนนประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและด้านบรรษัทภิบาลมีผลกระทบเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ullah (2012) ที่วิเคราะห์ข้อมูลจากดัชนี KSE-30 ในประเทศปากีสถาน และ Teker and Yüksel (2014) ที่ศึกษาตลาดหลักทรัพย์อิสตันบูล โดยต่างพบว่า การดำเนินงานด้านธรรมาภิบาลส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ ในขณะที่ปัจจัยด้านสังคมได้รับการเน้นย้ำในงานวิจัยของ Fatmy (2016) ที่ศึกษาจากดัชนี FTSE-100 และ HDAX

นอกจากปัจจัยด้าน ESG แล้ว ยังมีการศึกษาถึงปัจจัยทางการเงินที่อาจมีผลต่ออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ควบคู่กัน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมายังมีแนวโน้มแยกการวิเคราะห์ระหว่างปัจจัยด้าน ESG และปัจจัยด้านการเงินโดยไม่รวมไว้ในกรอบการศึกษาร่วมกัน โดยปัจจัยทางการเงินที่ได้รับความสนใจส่วนใหญ่เป็นอัตราส่วนทางการเงินซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการทำกำไรของบริษัท เช่น งานวิจัยของ วิไลลักษณ์ แสงสุวรรณ (2564) พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET100 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมโนรา รัชสิมารวงกูร (2563) ที่เน้นกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค นอกจากนี้ ไพรัชญา วิจิตรประดิษฐ์ (2562) ยังพบว่าอัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin: NPM) มีอิทธิพลเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานของศราภรณ์ หนูศักดิ์ (2564) ที่ศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมและก่อสร้าง และ รัชญา ส่งสุข (2566) ที่ศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ส่วนใหญ่จะศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก และยังขาดกรอบการวิเคราะห์ที่รวม ESG และอัตราส่วนทางการเงินเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

ดังนั้น กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดการลงทุนอย่างยั่งยืน (Sustainable Investment) ซึ่งมุ่งเน้นการบูรณาการปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) เข้ากับการตัดสินใจลงทุน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567) โดยแนวคิดดังกล่าวได้รับการยอมรับว่าสามารถลดความเสี่ยงและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในระยะยาว (Clarkson, 1995; Jones, 1995) และการวิจัยในครั้งนี้ใช้ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) ควบคู่กับตัวแปรด้านความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดทางการเงินที่นิยมใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของบริษัท (ไพรัชญา วิจิตรประดิษฐ์, 2562; มโนรา รัชสิมารวงกูร, 2563) นอกจากนี้ งานวิจัยยังติดตามแนวคิดของทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Freeman, 1984) และทฤษฎีตัวแทน (Jensen & Meckling, 1976) เพื่ออธิบายบทบาทของ ESG และบรรษัทภิบาลในการลดความขัดแย้งและสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผู้ลงทุน เพื่อประเมินผลกระทบร่วมกันระหว่างปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม บรรษัทภิบาล (ESG) และความสามารถในการทำกำไรต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่มยั่งยืน (กนกพร รัตนอำพล และคณะ, 2564; Ullah, 2012; Teker & Yüksel, 2014) ซึ่งเป็นประเด็นที่ยังไม่ถูกสำรวจอย่างครอบคลุมในบริบทของตลาดทุนไทย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) และความสามารถในการทำกำไรที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยฉบับนี้อาศัยข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบข้อมูลพาเนล (Panel Data) โดยครอบคลุมระยะเวลาไตรมาสที่ 1 ปี 2563 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี 2567 รวมทั้งสิ้น 20 ไตรมาส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วยบริษัทที่ได้รับการจัดประเภทอยู่ในหลักทรัพย์กลุ่มยั่งยืน และมีข้อมูลทางการเงินครบถ้วนตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้ โดยคัดเลือกมาได้จำนวนทั้งสิ้น 86 บริษัท และเมื่อคำนวณตามจำนวนไตรมาสทั้งหมด ส่งผลให้ได้ชุดข้อมูลรวมจำนวน 1,720 รายการ ผู้วิจัยได้จัดจำแนกกลุ่มตัวอย่าง 86 บริษัทตาม หมวดอุตสาหกรรมหลัก (Industry Classification) ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้เข้าใจบริบทของการวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น โดยพบว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 8 บริษัท
- 1.2 กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค 14 บริษัท
- 1.3 กลุ่มบริการ 18 บริษัท
- 1.4 กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 10 บริษัท
- 1.5 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 15 บริษัท
- 1.6 กลุ่มเทคโนโลยี 6 บริษัท
- 1.7 กลุ่มเกษตรและอาหาร 7 บริษัท
- 1.8 กลุ่มการเงิน 8 บริษัท

ในด้านความเหมาะสมของขนาดกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลจากบริษัทจำนวน 86 แห่ง ซึ่งถือว่าเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการทางสถิติ เนื่องจากขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 30 ราย ($n > 30$) มักถือว่าเพียงพอในเชิงสถิติสำหรับการประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลองถดถอย (Gujarati & Porter, 2009) โดยในกรณีนี้ ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 1,720 รายการ ยิ่งเพิ่มความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์และช่วยให้สามารถตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) และความสามารถในการทำกำไรที่มีผลต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มความยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยความสามารถในการทำกำไร วัดจากอัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อพิจารณาระดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน ESG แต่ละด้านและตัวแปรด้านกำไรกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ซึ่งเป็นวิธีมาตรฐานในการวัดความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรเชิงปริมาณ (Hair et al., 2019) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คือ SPSS ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับความนิยมในงานวิจัยเชิงปริมาณ (Zikmund et al., 2013)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยฉบับนี้เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยคะแนนด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) ได้จากหน่วยงานที่ประเมินคะแนน ESG คือ Refinitiv ซึ่งเป็นฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ที่มีข้อมูลย้อนหลังครบถ้วนตามระยะเวลาที่ศึกษา ทั้งนี้ Refinitiv เป็นฐานข้อมูลที่ต้องชำระค่าบริการในการเข้าถึงข้อมูล อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลจาก Refinitiv ได้ผ่านการใช้สิทธิ์ของสถาบันการศึกษา เนื่องจากมหาวิทยาลัยต้นสังกัดได้ทำสัญญาซื้อลิขสิทธิ์ฐานข้อมูลนี้ไว้เพื่อสนับสนุนการศึกษาและการวิจัย นอกจากนี้ ข้อมูลด้านอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร และผลตอบแทนของหลักทรัพย์ กลุ่มความยั่งยืน เก็บรวบรวมจากงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นข้อมูลสาธารณะที่สามารถเข้าถึงได้ผ่านเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้เพื่อสรุปลักษณะทั่วไปของข้อมูลตัวแปร ทั้งในตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ก่อนการใช้สถิติเชิงอนุมาน ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อสมมติพื้นฐานของแบบจำลองทางเศรษฐมิติ โดยเฉพาะความเป็นพหุสหสัมพันธ์ (Multicollinearity) ซึ่งอาจส่งผลให้การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยคลาดเคลื่อนและไม่สามารถให้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือได้ การทดสอบดังกล่าวดำเนินการผ่านการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 โดยค่าที่อยู่ในช่วง -0.7 - 0.7 ถือว่าไม่มีปัญหาดังกล่าวในระดับที่กระทบต่อความแม่นยำของแบบจำลอง (Hair et al., 2019) เมื่อยืนยันว่าไม่มีปัญหาดังกล่าวแล้ว จึงสามารถดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติต่อไปได้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในทางสถิติหลัก โดยการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในแบบจำลองเชิงเส้นจะช่วยระบุทิศทางและระดับของผลกระทบที่แต่ละปัจจัยมีต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในกลุ่มยั่งยืน

สรุปผล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มหุ้นยั่งยืน จำนวนทั้งสิ้น 86 บริษัท ซึ่งมีข้อมูลครบถ้วนตลอดช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา ส่งผลให้ได้จำนวนหน่วยข้อมูลรวมทั้งสิ้น 1,720 รายการ โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตาราง 1 อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มยั่งยืน จำแนกตามค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดและค่าต่ำสุด

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
อัตราผลตอบแทน (RETURN)	2.60	16.85	144.90	-54.94
คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม (ENV)	59.96	10.52	82.89	36.21
คะแนนด้านสังคม (SOC)	62.61	7.34	74.97	44.29
คะแนนด้านบรรษัทภิบาล (GOV)	50.49	13.56	76.32	17.83
อัตรากำไรสุทธิ (NPM)	11.42	12.43	62.68	-35.69
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)	9.00	4.89	23.25	-9.73
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE)	13.09	9.22	55.05	-17.08

จากตาราง 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาในช่วงการศึกษาระหว่างไตรมาสที่ 1 ปี 2563 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี 2567 ซึ่งครอบคลุมระยะเวลา 20 ไตรมาส แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์กลุ่มยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.60 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 16.85 ในส่วนของตัวชี้วัดความยั่งยืน ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยด้านสิ่งแวดล้อมเท่ากับ 59.96 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.52 คะแนน คะแนนเฉลี่ยด้านสังคมเท่ากับ 62.61 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.34 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยด้านบรรษัทภิบาล เท่ากับ 50.49 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.56 คะแนน สำหรับความสามารถในการทำกำไร พบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 11.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.43 เท่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 9.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 4.89 ค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 13.09 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 9.2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตัวแปร	RETURN	ENV	SOC	GOV	NPM	ROA	ROE
RETURN	-	0.312*	0.293	0.413*	0.015*	0.033	0.045
ENV		-	0.612**	0.094**	-0.373**	-0.172*	-0.253*
SOC			-	-0.037**	-0.492*	-0.184*	-0.264*
GOV				-	0.312*	0.276*	0.062**
NPM					-	0.471**	0.193**
ROA						-	0.235**
ROE							-

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญ < 0.01 * หมายถึง ระดับนัยสำคัญ < 0.05

จากตาราง 2 ได้นำเสนอผลลัพธ์จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อทดสอบปัญหาพหุสัมพันธ์ โดยอาศัยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิเคราะห์ทั้งชี้ว่า พบว่า ไม่ปรากฏตัวแปรอิสระคู่ใด ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงเกินเกณฑ์อื่นจะก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity กล่าวคือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดอยู่ภายในช่วงระหว่าง -0.7 ถึง 0.7 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทางสถิติ และไม่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม พบว่าตัวแปรอิสระบางตัวแสดงความสัมพันธ์ในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางที่สามารถนำไปใช้วิเคราะห์เชิงสาเหตุได้ จึงสรุปได้ว่าชุดข้อมูลดังกล่าวมีความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคสมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาผลกระทบของตัวแปรอิสระต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มยั่งยืนในลำดับถัดไป

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ

ตัวแปร	Beta	Std. Error	t-statistic	P-value
ค่าคงที่	11.232	8.981	1.251	0.013**
ENV	0.293	0.142	2.063	0.042*
SOC	0.043	0.164	0.262	0.773
GOV	0.404	0.073	5.534	0.027*
NPM	0.375	0.623	0.602	0.023*
ROA	0.603	0.454	1.328	0.192

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (ต่อ)

ตัวแปร	Beta	Std. Error	t-statistic	P-value
ROE	0.125	0.545	0.229	0.234
Observations = 1,720				
R ² = 0.563				
Adjusted R ² = 0.548				
F-Statistics (Sig.) = 38.292**				

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 พบว่าแบบจำลองถดถอยเชิงพหุคูณสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลตอบแทนหุ้นกลุ่มยั่งยืนได้ร้อยละ 54.8 (Adjusted R² = 0.548) โดยตัวแปรสำคัญที่ส่งผลในเชิงบวกต่อผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ คะแนนด้านสิ่งแวดล้อม (ENV), คะแนนบรรษัทภิบาล (GOV) และ ความสามารถในการทำกำไรโดยวัดจากอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบริษัทที่มีการดำเนินงานด้าน ESG ที่แข็งแกร่งและสามารถสร้างกำไรได้ดี มีแนวโน้มที่จะให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า ในทางตรงกันข้าม ตัวแปรอิสระอื่น ได้แก่ คะแนนด้านสังคม ความสามารถในการทำกำไรโดยวัดจากอัตรากำไรส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตรากำไรส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่ปรากฏว่ามีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่ได้มีบทบาทสำคัญหรือมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงของผลตอบแทนในช่วงเวลาที่ศึกษา สำหรับค่า Adjusted R-squared ที่ได้จากแบบจำลอง มีค่าเท่ากับ 0.548 ซึ่งหมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มยั่งยืนได้คิดเป็นร้อยละ 54.8 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 45.2 อาจเกิดจากอิทธิพลของปัจจัยภายนอกแบบจำลองหรือปัจจัยอื่นที่ไม่ได้ถูกรวมอยู่ในการศึกษา ผลการศึกษานี้จึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานที่ดีในด้านสิ่งแวดล้อม บรรษัทภิบาล และความสามารถในการสร้างกำไรในฐานะปัจจัยสำคัญที่สามารถส่งผลต่อศักยภาพในการสร้างผลตอบแทนของบริษัทในกลุ่มหุ้นยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์พบว่า คะแนนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มยั่งยืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสนับสนุนข้อสมมติที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตของกนกพร รัตนอำพล และคณะ (2564), Ullah (2012) Teker and Yüksel (2014) และ Wiriyakitjar et al. (2024) ที่ชี้ให้เห็นว่า การที่บริษัทมีผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในระดับสูง สะท้อนถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่รัดกุม และความสามารถในการลดความเสี่ยงจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ สิ่งเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุน และสนับสนุนให้บริษัทสามารถสร้างผลตอบแทนได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว ผลการศึกษานี้สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Theory) ซึ่งเสนอว่าองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ว่าจะเป็นชุมชน ลูกค้า หรือสิ่งแวดล้อม จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและลดความเสี่ยงในระยะยาว ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างผลตอบแทนอย่างยั่งยืน

ในทำนองเดียวกัน คะแนนด้านบรรษัทภิบาลก็ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานและสนับสนุนข้อค้นพบจากงานวิจัยของ กนกพร รัตนอำพล และคณะ (2564), Ullah (2012), Teker and Yüksel (2014) และ Wiriyakitjar et al. (2024) โดยระบุว่าบริษัทที่มีบรรษัทภิบาลที่เข้มแข็งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กร เพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงาน และแสดงถึงการบริหารจัดการด้านความเสี่ยง ห่วงโซ่อุปทาน นวัตกรรม และจริยธรรมทางธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่นำไปสู่ความไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนักลงทุน อันเป็นรากฐานของความยั่งยืนทางการเงินของบริษัท ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดในทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ที่มุ่งเน้นการลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ถือหุ้น (Principal) กับผู้บริหาร (Agent) โดยการมีกลไกบรรษัทภิบาลที่เข้มแข็ง เช่น คณะกรรมการอิสระ โครงสร้างกรรมการที่

โปร่งใส และระบบตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารดำเนินงานในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น ซึ่งมีผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนและราคาหลักทรัพย์

นอกจากนี้ อัตราส่วนกำไรสุทธิ ยังปรากฏว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มยั่งยืนที่ระดับ 0.05 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของไพรลยา วิจิตรประดิษฐ์ (2562), ศราภรณ์ หนูศักดิ์ (2564) และ รัชญา ส่งสุข (2566) ซึ่งชี้ว่าอัตราส่วนกำไรสุทธิเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพในการดำเนินธุรกิจของบริษัท หากบริษัทสามารถรักษาหรือเพิ่มอัตรากำไรสุทธิได้อย่างต่อเนื่อง ย่อมเป็นสัญญาณที่ดีต่อตลาดทุน ทำให้กลุ่มทุนเกิดความมั่นใจในการถือครองหรือเพิ่มการลงทุนในหุ้นของบริษัทนั้น ๆ ซึ่งส่งผลให้อัตราผลตอบแทนปรับตัวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 นักลงทุนควรให้ความสำคัญกับบริษัทที่มีคะแนนประเมินด้านสิ่งแวดล้อมและบริษัทภิบาลในระดับสูง เนื่องจากสะท้อนถึงแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการจัดการสิ่งแวดล้อมและระบบกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งสามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่อความสามารถในการเติบโตอย่างยั่งยืนขององค์กร

1.2 บริษัทควรกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน รวมถึงดำเนินโครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การบริหารจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้พลังงานหมุนเวียน ซึ่งจะช่วยเพิ่มคะแนนผลประเมินด้านสิ่งแวดล้อมและดึงดูดกลุ่มนักลงทุนที่สนใจลงทุนในหุ้นกลุ่มยั่งยืน รวมถึงการปรับปรุงด้านบริษัทภิบาล โดยบริษัทสามารถเพิ่มความโปร่งใสและความสามารถในการตรวจสอบได้โดยการนำมาตรฐานการบริหารจัดการระดับสากลมาใช้ เช่น ระบบการกำกับดูแลกิจการที่สอดคล้องกับหลักการของ OECD หรือมาตรฐาน GRI (Global Reporting Initiative) นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้เสียสามารถช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์และเพิ่มความเชื่อมั่นของนักลงทุนในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สำหรับการวิจัยในอนาคต ควรศึกษาวรรณกรรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อผลตอบแทนของหุ้นกลุ่มความยั่งยืน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมและแม่นยำยิ่งขึ้น

2.2 ศึกษาในรายกลุ่มอุตสาหกรรมของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ผู้ที่สนใจจะลงทุนเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้นๆ ได้มีข้อมูลประกอบในการตัดสินใจ เนื่องจากในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมอาจมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน และไม่เหมือนกับภาพรวมของตลาด

เอกสารอ้างอิง

กนกพร รัตนอำพล, ธารินทร์ พงศ์สุพัฒน์ และ อภิชาติ พงศ์สุพัฒน์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มหุ้นยั่งยืน

ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *Journal of Buddhist Education and Research*, 7(3), 62-76.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2568, 5 กุมภาพันธ์). *SET ESG Ratings สร้างโอกาสการลงทุนด้วย SET ESG Ratings*.

<https://setsustainability.com//ESG-ratings>

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2561). *การวิเคราะห์หลักทรัพย์โดยใช้ปัจจัยพื้นฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ส่วนสิ่งพิมพ์ฝ่ายสื่อสารองค์กร.

ไพรลยา วิจิตรประดิษฐ์. (2562). *อัตราส่วนทางการเงินที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

มนิรา รังสิมาราษฎร. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต]. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

<https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Manora.Run.pdf>

- รัฐยา ส่งสุข. (2566). ผลกระทบระหว่างอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัท
กลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารร้อยแก่นสารด้านมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์*, 8(2), 386-404.
- วิไลลักษณ์ แสงสุวรรณ. (2564). ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต]. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Wilailuck.San.pdf>
- ศรากรณ์ หนูศักดิ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกรณีศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง [วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU Digital Collections.
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:271375
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2568, 16 มกราคม). กองทุนรวมเพื่อความยั่งยืน
(Sustainable and Responsible Investing Fund : SRI Fund) มุ่งมั่นใส่ใจการลงทุนเพื่อผลตอบแทนที่ยั่งยืน.
<https://www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2566/120166.pdf>
- Brigham, E. F., & Ehrhardt, M. C. (2013). *Financial management: Theory & practice* (14th ed.). South-Western
Cengage Learning.
- Clark, G. L., Feiner, A., & Viehs, M. (2015). *From the stockholder to the stakeholder: How sustainability can drive
financial outperformance*. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2508281
- Clarkson, M. B. E. (1995). A stakeholder framework for analyzing and evaluating corporate social performance.
Academy of Management Review, 20(1), 92–117. <https://doi.org/10.5465/amr.1995.9503271994>
- Eccles, R. G., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2014). The impact of corporate sustainability on organizational
processes and performance. *Management Science*, 60(11), 2835–2857.
<https://doi.org/10.1287/mnsc.2014.1984>
- Fama, E. F., & Jensen, M. C. (1983). Separation of ownership and control. *Journal of Law and Economics*,
26(2), 301–325. <https://doi.org/10.1086/467037>
- Fatmy, V. (2016). *Analysis of environmental and social scores on firm profitability, lending and dividends
in Germany and the UK Master's thesis, University of Vaasa*. <https://osuva.uvasa.fi/handle/10024/6436>
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach*. Pitman.
- Friede, G., Busch, T., & Bassen, A. (2015). ESG and financial performance: Aggregated evidence from more
than 2000 empirical studies. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 5(4), 210–233.
<https://doi.org/10.1080/20430795.2015.1118917>
- Global Sustainable Investment Alliance. (2021). *Global sustainable investment review 2020*.
<https://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2021/08/GSIR-20201.pdf>
- Gujarati, D. N., & Porter, D. C. (2009). *Basic econometrics* (5th ed.). McGraw-Hill/Irwin.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and
ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360.
[https://doi.org/10.1016/0304-405X\(76\)90026-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(76)90026-X)
- Jones, T. M. (1995). Instrumental stakeholder theory: A synthesis of ethics and economics. *Academy of
Management Review*, 20(2), 404–437. <https://doi.org/10.5465/amr.1995.9507312924>
- Morningstar Thailand. (2023). *ESG fund*. <https://www.morningstarthailand.com/th/news/242688/กองทุน-esg.aspx>
- Teker, S., & Yüksel, A. H. (2014). Stock price reaction for scoring on corporate governance. *Procedia Social
and Behavioral Sciences*, 150, 985–992. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.09.109>

- Ullah, S. (2012). Relationship between corporate governance score and stock prices: Evidence from KSE-30 index companies. *International Journal of Business and Social Science*, 3(4), 239-249.
- Wiriyakitjar, R., Ousawat, T., Lekhakul, C., & Bumalayu, A. (2024). The impact of ESG factors on stock prices in family-owned businesses: Evidence from the Stock Exchange of Thailand. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*, 22(2), 6711-6718.
- Zikmund, W. G., Babin, B. J., Carr, J. C., & Griffin, M. (2013). *Business research methods* (9th ed.). South-Western Cengage Learning.

การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าด้วยแสง: แนวทางใหม่ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี Creative Fabric Pattern Design Using Cyanotype: A New Approach for Product Development of Suan Hansa Community Enterprise, Khlong Narai Sub-district, Mueang District, Chanthaburi Province

ศาสตรพันธุ์ บุญน้อย¹ และ พนม จงกล²
Sattrapan Boonnoi¹ and Phanom Chongkon²

Received: 5 มี.ค. 2568
Revised: 14 มิ.ย. 2568
Accepted: 28 มิ.ย. 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อหาแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน มีวิธีการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร เกี่ยวกับการสร้างภาพด้วยแสง จากนั้นสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสม จากการสร้างลวดลายด้วยแสง นำผลมาวิเคราะห์ในรูปแบบผลสรุปกระบวนการสร้างลวดลายและหลักการออกแบบลวดลาย และทำการสอบถามจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ จำนวน 4 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสรุปข้อมูลและแนวทางการออกแบบ รวมถึงจัดทำแผนภาพอ้างอิงในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของชุมชนในรูปแบบความเรียงเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการสร้างลวดลายด้วยแสงด้วยเฟอริกแอมโมเนียมซีเตรต และโพแทสเซียมเพอร์ริโซยาไนต์ โดยจัดวางดอกไม้และใบไม้แห้งนำไปตากแดดเป็นเวลา 15 นาที จากนั้นนำไปปรับสีด้วยน้ำด่างซีเฝ้า ก่อนนำไปย้อมเย็นด้วยสีธรรมชาติจากเปลือกและใบมังคุด ทำให้เกิดเป็นสีน้ำตาลเข้ม โดยสีที่เหมาะสมต้องมีสารแทนนินเป็นส่วนประกอบ รูปแบบการจัดวางลวดลายที่เหมาะสม คือ การจัดวางลวดลายแบบเรียงซ้อนกัน การจัดวางแบบวางทับซ้อน รูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง และการจัดวางแบบผสมผสาน 2) แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยชุมชนจะต้องสามารถผลิตเองได้ภายในชุมชน รูปแบบการจัดวางลวดลายที่เหมาะสมกับแนวทางการออกแบบ คือ การจัดวางแบบวางทับซ้อน รูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง เหมาะกับหมอนอิง กระเป๋าผ้า หรือภาพประดับผนัง การจัดวางลวดลายแบบเรียงซ้อนกัน และการจัดวางแบบผสมผสานเหมาะกับการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์, สร้างลวดลายด้วยแสง, ผลิตภัณฑ์ชุมชน

Abstract

This research aimed to 1) create cyanotypes using dyes extracted from local plants in Chanthaburi province, and 2) determine guidelines for designing cyanotype-based community products. This mixed-methods study involved reviewing documentary data related to image-making with light and conducting experiments with cyanotype techniques using local plant dyes to identify suitable methods. The results were analyzed in the form of a summary of the processes and principles of creating and designing patterns. Four members of

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบสร้างสรรค์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อีเมล: sattrapan.b@rbru.ac.th

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบสร้างสรรค์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อีเมล: phanom.c@rbru.ac.th

¹ Lecturer, Major. Creative Design Department, Faculty of Industrial Technology, Rambhai Barni Rajabhat University, Email: sattrapan.b@rbru.ac.th

² Lecturer, Major. Creative Design Department, Faculty of Industrial Technology, Rambhai Barni Rajabhat University, Email: phanom.c@rbru.ac.th * Corresponding Author

the Suan Harn Sa Community Enterprise Group were interviewed using an interview form to organize a focus group discussion. Comments were collected as a guideline for developing community products, and the data were analyzed from the summary of design data and guidelines, as well as a reference image sheet for designing community products was created in the form of a qualitative essay.

The results indicated that 1) a cyanotype using dyes from local plants in Chanthaburi province consisted of four steps by creating patterns with light using ferric ammonium citrate and potassium ferricyanide, arranging dried flowers and leaves and drying them in the sun for 15 minutes, adjusting the colors with ash alkaline water, and being dyed with natural colors from mangosteen peels and leaves, resulting in dark brown colors, in which appropriate colors must contain tannin as a component, and appropriate pattern arrangements included stacked patterns, overlapping patterns, spreading patterns, and mixed patterns. And 2) design guidelines of community products were that the community must be able to produce their products themselves and that pattern arrangements must meet design guidelines, namely overlapping and spreading patterns were suitable for cushions, cloth bags, or wall decorations, and stacked patterns and mixed patterns were suitable for designing clothing products.

Keywords: Creativity, Cyanotype, Local products

บทนำ

ตามที่นโยบายของรัฐบาลได้มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ “อุตสาหกรรมสร้างสรรค์” เป็นแกนกลางสำคัญ เช่น แพชั่นอาหาร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาพยนตร์ ศิลปะการแสดง ดนตรี รวมถึงงานฝีมือและหัตถกรรม โดยสอดคล้องกับ โมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) กระทรวงวัฒนธรรมได้กำหนดแนวนโยบายให้เป็น “กระทรวงส่งเสริมเศรษฐกิจ” เพื่อฟื้นฟูผู้ประกอบการหลังวิกฤตโควิด-19 พร้อมกระตุ้นเศรษฐกิจและเตรียมความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงการส่งเสริม Soft Power ของไทยไปยังต่างประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2566) นโยบายดังกล่าวส่งผลต่อกลุ่มผู้ประกอบการหรือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) ที่จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในตลาดที่มีการแข่งขันสูง ทั้งนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่างและตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญ (อมรรัตน์ อนันต์วรารักษ์, 2560) ในปี พ.ศ. 2566 มีการรายงานแนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภคที่สะท้อนถึงค่านิยมและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป จำนวน 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความต้องการแสดงออกถึงอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล ความสนใจในการมีส่วนร่วมกับแบรนด์ การแสวงหาความสบายใจจากภาวะเหนื่อยล้าและความรู้สึกหมดไฟ การใช้จ่ายอย่างรอบคอบและคำนึงถึงคุณค่า และการให้ความสำคัญกับชุมชนและความยั่งยืน แนวโน้มเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการในปัจจุบัน โดยเฉพาะการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่นซึ่งสะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับการสนับสนุนชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความยั่งยืน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากและคืนกำไรสู่สังคมในระดับพื้นที่อีกด้วย (เพียร์ พาวเวอร์ทีม, 2566)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนหรรษา ตั้งอยู่ในจังหวัดจันทบุรี มีเป้าหมายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะการแปรรูปผลผลิตในรูปแบบอาหารและไม้อาหาร ตลอดจนการผลิตงานหัตถกรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น ทั้งนี้ กลุ่มยังได้ริเริ่มการสกัดสีธรรมชาติจากวัตถุดิบในพื้นที่ เช่น สีจากเปลือกและใบมังคุด สีจากแก่นฝาง เป็นต้น เพื่อใช้ในงานพิมพ์และเพ้นท์ผ้า อันนำไปสู่การสร้างแบรนด์ “จันทคราฟ” และผลิตภัณฑ์ในโทนสี “จันทโทน” ที่สะท้อนเรื่องราวของท้องถิ่น (วรานุษ สุทธิจันทร์นา, 2566) ผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ท้องถิ่นชัดเจนเช่นนี้มีศักยภาพในการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมสินค้าชุมชนให้เป็นที่รู้จักในระดับสากล และเป็นการคุ้มครองชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเฉพาะตัวซึ่งเกี่ยวข้องกับแหล่งภูมิศาสตร์นั้น ๆ อีกด้วย (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2562) โดยผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนหรรษาเผชิญกับความท้าทายทางการแข่งขันเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกจากภาคใต้ของประเทศไทย การสร้างลวดลายที่มีเอกลักษณ์และแตกต่างจึงกลายเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มมูลค่าและดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค กระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายดังกล่าวควรผสมผสานองค์ความรู้เกี่ยวกับสีธรรมชาติจากวัตถุดิบในท้องถิ่นกรอบแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน (BCG) เช่น เปลือกไม้และพืชพื้นถิ่น หรือมูลสัตว์

(Suthasini et al., 2023) เป็นการสร้างเทคนิคใหม่ในภูมิปัญญาเดิม โดย ณงศ์ณูช นทีพ่ายพิศ (2562) กล่าวไว้เรื่องการออกแบบ ลวดลายในหนังสือการออกแบบลวดลายสู่การสร้างสรรค์เชิงพาณิชย์ไว้ว่า กระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายให้กับสินค้า นั้นส่งผลในเชิงบวกให้กับผลิตภัณฑ์ได้ในเชิงพาณิชย์ โดยทำการออกแบบลวดลายในผลิตภัณฑ์แต่ละชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ให้กับ ชุมชนและสร้างอาชีพให้กับผู้ประกอบการรายย่อยได้ การสร้างลวดลายบนผืนผ้าไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความน่าสนใจผ่านสีสันเท่านั้น แต่ยังสร้างสร้างความโดดเด่น ความแตกต่าง และเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ผ่านเทคนิคการออกแบบลวดลายที่หลากหลาย หนึ่งในเทคนิคที่ได้รับความนิยม คือ การใช้แสง (Cyanotype) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เริ่มต้นขึ้นในศตวรรษที่ 20 โดยนัก พฤษศาสตร์นำมาใช้เพื่อบันทึกภาพพืชพันธุ์ ต่อมาได้รับการพัฒนาและเผยแพร่ในวงการศิลปะระดับนานาชาติ จากการศึกษาของ อนุกุล บุณประพุกษ์ (2559) เรื่องการถ่ายภาพทางเลือก: การทดลองกรรมวิธีพิมพ์ภาพ Cyanotype บนใยธรรมชาติชนิดต่าง ๆ ได้ทำการใช้เทคนิคการสร้างภาพด้วยแสง โดยนำกระบวนการนี้มาใช้กับเส้นใยธรรมชาติ โดยให้ผลดีกับเส้นใย คอตตอน การทดลองครั้งนี้สามารถนำไปต่อยอดในการนำผลทดลองบนพื้นผิวต่าง ๆ ซึ่งการทดลองนี้ เป็นทางเลือกให้กับช่างภาพที่ต้องการ ความแตกต่างจากกระแสหลักของโลกดิจิทัล ซึ่งจากเหตุผลนี้เองผู้วิจัยและชุมชนจึงสามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าในรูปแบบ ต่าง ๆ ซึ่งยังไม่เคยพบเห็นในบริบทของการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อสร้างความแตกต่างโดยใช้องค์ความรู้เดิมเรื่องสีย้อม ธรรมชาติเข้าไปผนวก โดยจักร พิชัยศรีทัต (2566) กล่าวถึงเทคนิคนี้สามารถนำมาผสมผสานกับการย้อมสีธรรมชาติจากวัตถุดิบ ในท้องถิ่น เพื่อสร้างเอกลักษณ์และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

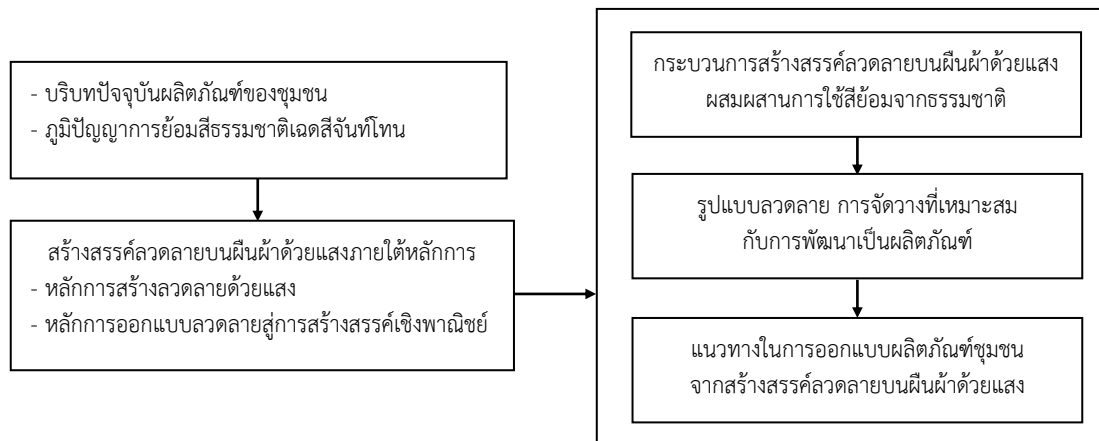
จากบริบทดังกล่าว การศึกษาเรื่อง “การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าด้วยแสงเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุมชน” จึงมุ่งเน้นการผสมผสานเทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสงกับการใช้สารช่วยย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี การวิจัยนี้ ดำเนินการร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัด จันทบุรี ความร่วมมือนี้มีส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับแนวคิดด้านการออกแบบร่วมสมัย โดยมุ่งหวังให้ เกิดเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับงานหัตถกรรมท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านการ พัฒนาเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติและการสร้างลวดลายผ้าให้กับพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติที่มีลวดลายเฉพาะตัว เป็นแนวทางที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน ทั้งในแง่ของการสร้างรายได้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อสร้างแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสร้างลวดลายด้วยแสงของ จักร พิชัยศรีทัต (2566) แนวคิดกระบวนการสร้างลวดลายด้วยแสง สัดส่วนของส่วนผสมที่ใช้ในการสร้างลวดลายด้วยแสงกับระยะเวลาในกระบวนการ การสร้างลวดลาย และแนวคิดการออกแบบลวดลายสู่การสร้างสรรค์เชิงพาณิชย์ของ ณงศ์ณูช นทีพ่ายพิศ (2562) มาใช้ในการ พิจารณาการออกแบบลวดลายโดยใช้หลักการจัดวางลวดลาย เพื่อเป็นชี้แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน จากการ สร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการต่าง ๆ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าด้วยแสง: แนวทางใหม่สู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

จากกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยเริ่มต้นจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาบริบทของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มตัวอย่างในชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการและแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาในบริบทที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของชุมชน จากนั้นจึงศึกษาข้อมูลภาคเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและหลักการออกแบบลวดลายด้วยแสง และการออกแบบลวดลายเชิงพาณิชย์ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ในการวิจัยเชิงทดลอง โดยศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงร่วมกับการย้อมสีธรรมชาติ โดยมุ่งค้นหาสูตร เทคนิค และแนวทางที่เหมาะสมในการสร้างลวดลายที่มีเอกลักษณ์

ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงทดลองมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่านการประยุกต์ใช้ลวดลายที่สร้างขึ้นจากแสงและสีธรรมชาติอย่างสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ จำนวน 4 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ที่มีคุณลักษณะเหมาะสมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ เป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ผู้มีความสนใจในการร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และมีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี ประกอบด้วย

1.1 หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ จำนวน 1 คน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

1.2 ตัวแทนสมาชิกกลุ่ม จำนวน 3 คน ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในกระบวนการผลิต ได้แก่ ช่างทำบาติก ผู้ตัดเย็บผ้า และผู้จำหน่ายสินค้าในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคำถามและเนื้อหาของเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทั้งนี้ องค์ประกอบของเครื่องมือได้รับการพัฒนาภายใต้แนวคิดการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม ตามแนวคิดของปานฉัตร์ อินทร์คง (2559) โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และศักยภาพของกลุ่มชุมชนเป้าหมาย หลังจากจัดทำเครื่องมือเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยเกณฑ์การพิจารณาให้ค่าคะแนนที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งผลการประเมินพบว่า แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสร้างลวดลายด้วยแสงมีค่า IOC

รวมเท่ากับ 1 แสดงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นอย่างดี ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่รับรอง IRB-27/2567 ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับบริบทชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญาการย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่รวมถึงปัญหาที่พบ แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าและผลิตภัณฑ์

2.2 แบบบันทึกการสร้างลวดลายด้วยแสง ใช้ในการบันทึกกระบวนการสร้างลวดลายด้วยแสง โดยประกอบด้วยตารางการบันทึก การใช้สีย้อมในอัตราส่วนต่าง ๆ และระยะเวลาในการตากแดดเพื่อให้ได้ลวดลายที่เหมาะสมที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและกระบวนการสร้างลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง ตั้งแต่เดือน เมษายน - กันยายน 2567

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ 2 รูปแบบดังต่อไปนี้

3.1.1 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสนทนากลุ่มกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าที่สร้างลวดลายด้วยแสง (Cyanotype) ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง การสนทนาใช้ระยะเวลาประมาณ 45 นาที โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่ผู้เข้าร่วมก่อนเริ่มต้น จากนั้นดำเนินการอภิปรายโดยมีประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น ได้แก่

- 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการย้อมสีธรรมชาติของกลุ่ม
- 2) แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่
- 3) รูปแบบและปัญหาของผลิตภัณฑ์เดิม
- 4) ลักษณะลวดลายที่เหมาะสมสำหรับผ้าที่ใช้เทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสง

ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลจากการสนทนาโดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง และถอดความเนื้อหาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญ นำผลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดข้อจำกัด แนวทาง และแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

3.1.2 จากการกระบวนการสร้างลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง ดำเนินการโดยใช้สารช่วยย้อมจากพืชพื้นถิ่นในพื้นที่ คือ ใบและเปลือกมังคุด การศึกษาสูตรการทดลองที่เหมาะสม ระยะเวลาที่ใช้เพื่อให้ได้ลวดลายที่มีคุณภาพสูงสุด ตามกรอบแนวคิดที่ตั้งไว้ รวมถึงการออกแบบในการจัดวางลวดลายให้เกิดความสวยงามและเหมาะสมตามกรอบทฤษฎีที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยดำเนินการจดบันทึกและบันทึกภาพขั้นตอนการสร้างลวดลายเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีด้านการสร้างลวดลายด้วยแสง กระบวนการการสร้างลวดลายด้วยแสง การย้อมสีธรรมชาติ ตลอดจนงานวิจัยและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์การออกแบบ (Design Analysis) เพื่อสรุปแนวทางการออกแบบในขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยอิงจากข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกและตีความข้อมูลเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการสังเคราะห์ประเด็นที่เชื่อมโยงกัน เพื่อเป็นแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านการประยุกต์ใช้ลวดลายที่สร้างสรรค์จากเทคนิคแสง ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ผลการวิเคราะห์นำไปจัดทำรูปแบบความเรียงเชิงคุณภาพ สูตรการสร้างลวดลาย และแผ่นภาพแนวทางการออกแบบ (Visual References) ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

สรุปผล

1. การสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี
 - 1.1 ระยะที่ 1 ผลการศึกษาบริบทของชุมชนจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตาราง 1 ผลการศึกษาบริบทของชุมชนจากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ประเด็น	ผลการศึกษา
1. ภูมิปัญญาการย้อมสีจากธรรมชาติของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ	วิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ได้พัฒนาการใช้สีธรรมชาติที่สกัดจากวัตถุดิบในท้องถิ่น และพืชพันธุ์ที่เพาะปลูกภายในสวน เช่น เปลือกและใบมังคุด เปลือกทุเรียน และพืชชนิดอื่น ๆ นำมาใช้ในการย้อมและพิมพ์ผ้าสำหรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยได้มีการรวบรวมและศึกษาแนวคิดจากพืชพันธุ์ในจังหวัดจันทบุรี ภายใต้การทดลองและพัฒนาของคุณวรานุช สุทธิจันทร์นา หัวหน้ากลุ่ม จนเกิดเป็นชุดสีที่มีชื่อว่า “จันทโทน” (Chan Tone) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน ชุดสีจันทโทนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการย้อมผ้าในหลากหลายเทคนิค เช่น การย้อมผ้าบาติกและการมัดย้อม โดยนอกจากจะสะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้ว ยังตอบโจทย์การพัฒนาที่ยั่งยืนและความร่วมสมัยในงานหัตถกรรมของชุมชนอีกด้วย
2. ผลิตภัณฑ์จากผ้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ รูปแบบเดิมที่มีอยู่และปัญหาที่พบในผลิตภัณฑ์เดิมเป็นอย่างไร	ในปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นเครื่องประดับการแต่งกาย เช่น ผ้าพันคอและผ้าคลุมไหล่ที่ผลิตจากผ้าบาติกย้อมสีธรรมชาติ ตลอดจนเครื่องประดับและกระเป๋าที่ตัดเย็บจากผ้าบาติกและผ้ามัดย้อม แม้ว่าผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะสะท้อนถึงการใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ แต่ยังคงประสบปัญหาในด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความคล้ายคลึงกับสินค้าที่มีอยู่ในตลาดทั่วไป ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันยังอยู่ในระดับจำกัด โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มวัยทำงานและชอบงานประเภทผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
3. แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นอย่างไร	ชุมชนมีความต้องการในการพัฒนาเทคนิคใหม่ในการสร้างลวดลายบนผ้า โดยยังคงใช้สีธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นภายใต้ชื่อ “จันทโทน” (Chan Tone) เป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต ทั้งนี้ เทคนิคที่พัฒนาขึ้นควรสามารถดำเนินการได้ภายในชุมชนโดยอาศัยทักษะพื้นฐานที่สมาชิกในชุมชนมีอยู่เดิม เช่น การเย็บปักเย็บปัก โดยไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือเฉพาะทางหรือทักษะเชิงช่างขั้นสูงที่อยู่นอกเหนือขีดความสามารถของชุมชน ในปัจจุบัน การพัฒนาในลักษณะนี้จะช่วยเสริมศักยภาพการผลิต และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน
4. ลวดลายในผ้าจากเทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสงควรเป็นลักษณะใด	ในการพัฒนาเทคนิคการสร้างลวดลายบนผืนผ้าโดยใช้กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับแสงร่วมกับวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบไม้หรือดอกไม้ ชุมชนให้ความสำคัญกับการเลือกใช้พืชที่หาได้ง่ายภายในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถผลิตได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รูปแบบของลวดลายควรออกแบบให้เรียบง่าย สามารถนำไปต่อยอดและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในหลายรูปแบบ ทั้งนี้ลวดลายที่เหมาะสมควรเป็นลายที่ต่อเนื่องกันได้อย่างกลมกลืน หรืออาจเป็นลายที่จับในตัวของผ้า ที่สามารถนำไปใช้เป็นองค์ประกอบหลักของชิ้นงานโดยไม่จำเป็นต้องต่อลายเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการตัดเย็บเป็นไปอย่างสะดวก ลวดลายดูไม่ขัดแย้งหรือซับซ้อนมากเกินไป โดยเฉพาะเมื่อนำไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่มีหลากหลายรูปทรง เช่น ผ้าพันคอ กระเป๋า หรือเสื้อผ้า ทั้งนี้ ลวดลายที่มีความเป็นลายซ้ำ จะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษ เนื่องจากสามารถนำไปใช้งานได้อย่างยืดหยุ่นในกระบวนการผลิต

จากตาราง 1 ผลการศึกษาริบทของชุมชนเพื่อนำไปสู่แนวทางการออกแบบ จากการสนทนากลุ่มพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติพัฒนาการย้อมสีธรรมชาติจากพืชท้องถิ่นจนเกิดเป็นชุดสีเฉพาะตัว “จันทน์โทน” ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และสามารถนำไปใช้ได้หลากหลายเทคนิค ทั้งบาติกและมัดย้อม อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ยังคงมีรูปแบบใกล้เคียงกับสินค้าทั่วไปในท้องตลาด จึงต้องการแนวทางใหม่ในการออกแบบลวดลายผ้า โดยใช้เทคนิคง่าย ๆ ที่ชุมชนสามารถทำได้ เช่น การจัดวางลวดลาย ควรออกแบบให้เรียบง่ายและเหมาะกับการนำไปใช้ในผลิตภัณฑ์หลากหลายรูปทรง เช่น ผ้าพันคอ กระเป๋า หรือเสื้อผ้า ลวดลายอาจเป็นแบบซ้ำ เพื่อให้สามารถต่อเนื่องบนเนื้อผ้าได้ และนำไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์รูปทรงหลากหลายรูปแบบ และมีข้อจำกัดในการต่อลายน้อยที่สุด

1.2 ระยะที่ 2 กระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยเทคนิคไซยาโนไทป์ (Cyanotype) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างลวดลายด้วยแสง โดยผสมผสานกับการใช้สีธรรมชาติที่สกัดจากวัตถุดิบในท้องถิ่น อันเป็นภูมิปัญญาการย้อมสีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนธรรมชาติ ซึ่งมีบริบทที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เช่น เปลือกมังคุด ใบมังคุด และแก่นฝาง เป็นต้น เพื่อนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในปัจจุบันมีการแข่งขันทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาวิธีการใหม่ในการสร้างลวดลายผ้าจึงเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความแตกต่าง โดยการนำองค์ความรู้เดิมมาต่อยอดให้เกิดรูปแบบใหม่ที่ยังคงสะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ ในการดำเนินการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของจักร พิชัยศรทัต (2566) ว่าด้วยกระบวนการสร้างลวดลายด้วยแสงมาใช้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 กระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสง จากบริบทของชุมชนในปัจจุบันทางกลุ่มได้มีการสกัดสีธรรมชาติจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น สีจากเปลือกมังคุด สีจากใบมังคุด ในเทคนิคการสร้างลวดลายเพื่อสร้างความแตกต่างแนวทางใหม่ที่เกิดการต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมของชุมชน โดยมีกระบวนการจากหลักการสร้างลวดลายด้วยแสง ดังนี้

1) เตรียมผ้า ผ้าที่ผลิตจากเส้นใยธรรมชาติผ้าฝ้ายสลีนหรือผ้าฝ้ายหนังกบ นำมาเคลือบด้วยสารเคมีสองชนิด ได้แก่ เพอริกแอมโมเนียมซิเตรต และโพแทสเซียมเพอร์ริโซยานด์ จากนั้นปล่อยให้แห้งโดยหลีกเลี่ยงการสัมผัสแสง

2) นำพืช เช่น ใบไม้หรือดอกไม้แห้ง ซึ่งอาจหาได้จากบริบทของชุมชน หรือใช้แผ่นลวดลาย มาจัดวางลงบนผ้าเพื่อสร้างองค์ประกอบที่สวยงามก่อนนำไปผ่านกระบวนการสร้างลวดลายด้วยแสงต่อไป

ภาพ 2 การลงเพอริกแอมโมเนียมซิเตรต และ โพแทสเซียมเพอร์ริโซยานด์ จัดวางลวดลายด้วยใบไม้และดอกไม้แห้ง

3) การทำปฏิกิริยาแสง จะต้องนำผืนผ้าที่ทำนํ้ายาที่วางลวดลายที่ต้องการพิมพ์ลงบนผ้าที่เตรียมไว้ให้โดนแสงแดด 15 นาที ซึ่งจะทำให้สารเคมีเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเป็นสีน้ำเงิน เมื่อภาพได้รับแสงเพียงพอแล้วให้นำผ้าไปล้างในน้ำเปล่า กระบวนการล้างนี้จะชะล้างนํ้ายาที่ไม่ได้ทำปฏิกิริยาออก และทำให้ภาพที่ได้ปรากฏลวดลายเป็นสีน้ำเงิน

4) นำมาย้อมสีธรรมชาติ ด้วยการทำการฟอกสีด้วยน้ำด่างซี้เถาเพื่อให้สีซีดลง จากนั้นจึงนำผ้าไปย้อมด้วยสีธรรมชาติ ซึ่งจะได้เฉดสีที่แตกต่างจากสีน้ำเงินเดิม ทั้งนี้หลักการสำคัญ คือ สีธรรมชาตินั้นควรมีสารแทนนิน (Tannin) เป็นส่วนประกอบ จึงได้สีที่เป็นสีธรรมชาติของชุมชน ได้แก่ สีจากใบมังคุด สีจากเปลือกมังคุด สีที่ได้มาจะเป็นสีน้ำตาลโดยเฉดสีที่มาจากเปลือกมังคุดจะมีสีน้ำตาลอมแดงและมีสีที่เข้มกว่าใบเล็กน้อย

ภาพ 3 หลังจากนำไปตากแดดด้วยน้ำสะอาดและนำมาย้อมด้วยสีธรรมชาติ

1.3 ผลการออกแบบลวดลายโดยใช้หลักการออกแบบลวดลายตามแนวทางเชิงพาณิชย์ จากการศึกษาพบว่า การสร้างลวดลายเชิงพาณิชย์มีหลักการหลัก ๆ 3 รูปแบบ คือ การจัดวางแบบเรียงซ้อนกัน การจัดวางแบบวางทับซ้อนรูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง และการจัดวางแบบผสมผสาน โดยจากการศึกษา พบว่า ข้อจำกัดเรื่องของใบไม้ หรือดอกไม้แห้ง มีขนาดที่อิสระ จึงทำให้การออกแบบลวดลายบางรูปแบบไม่เหมาะสม ตามที่ได้จากการสนทนากลุ่มว่า ต้องการลวดลายที่สามารถทำผลิตภัณฑ์ได้ง่าย เช่น การออกแบบลวดลายแบบเรียงซ้อนกัน ในรูปแบบลวดลายต่อต้านสัมผัส จึงทำให้ได้ข้อสรุปจากหลักการสร้างลวดลายเชิงพาณิชย์ที่เหมาะสมกับการออกแบบลวดลายเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แนวทางในการสร้างสรรค์ลวดลายสู่ชุมชน มีด้วยกัน 3 หลักการต่อไปนี้

1.3.1 การจัดวางแบบเรียงซ้อนกัน รูปแบบลวดลายเกี่ยวพัน เป็นการนำใบไม้แห้งและดอกไม้แห้งมาเรียงต่อกัน ในลักษณะเครือเถา ตามแนวยาวทำให้เกิดเป็นแม่ลายใหม่ โดยมีการเว้นที่ว่างเพื่อเป็นการขึ้นระหว่างลายการเรียงในลักษณะนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำลวดลายเชิง หรือลายประดับขอบมุมของผืนผ้า

การวางลวดลาย

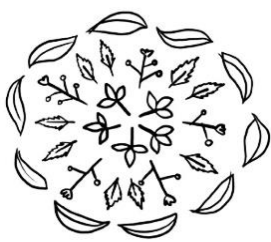
การวางใบไม้และดอกไม้

ลวดลายผ้าที่ได้

ภาพ 4 การออกแบบลวดลายโดยการจัดวางแบบเรียงซ้อนกัน

1.3.2 การจัดวางแบบวางทับซ้อนรูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง เป็นการนำใบไม้แห้งและดอกไม้แห้งมาเรียงต่อกันในลักษณะดาวกระจาย โดยให้ยอดดอกหรือยอดใบพุ่งรัศมีกระจายออกไปตามต้องการ ทำให้ได้ลวดลายลักษณะสมมาตร การเรียงในลักษณะนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำลวดลายที่ต้องการความเด่น ความเป็นเอกภาพหรืองานผลิตภัณฑ์ที่ต้องการผืนผ้าที่จบในตัวผลิตภัณฑ์ 1 ชิ้นงาน

การวางลวดลาย

การวางใบไม้และดอกไม้

ลวดลายผ้าที่ได้

ภาพ 5 การออกแบบลวดลายโดยการวางทับซ้อนรูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง

1.3.3 การจัดวางแบบผสมผสาน เป็นการนำใบไม้แห้งและดอกไม้แห้งมาเรียงต่อกันในลักษณะผสมผสานหรืออิสระ เช่น การนำการจัดวางทับซ้อน รูปแบบการกระจายออกจากกึ่งกลาง มาจัดวางอย่างอิสระ เกิดเป็น 1 ดวง ที่เรียงลวดลายเป็นแถวตรง หรือเป็นเครือเถา ได้อย่างอิสระตามรูปร่างของใบไม้หรือดอกไม้ที่เหมาะสมรวมไปถึงขอบเขตของผ้าด้วย

การวางลวดลาย

การวางใบไม้และดอกไม้

ลวดลายผ้าที่ได้

ภาพ 6 การออกแบบลวดลายโดยการจัดวางแบบผสมผสาน

2. ผลสรุปแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนผืนผ้าด้วยแสงโดยใช้สีย้อมจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี
แนวทางการสร้างลวดลาย

2.1 แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

แนวทางการออกแบบมุ่งเน้นการใช้ทักษะฝีมือของกลุ่มช่างเป็นองค์ประกอบหลัก โดยเน้นผลิตภัณฑ์สิ่งทอในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 พร้อมประยุกต์ใช้เทคนิคการเย็บขึ้นพื้นฐาน เพื่อลดการพึ่งพาวัสดุอื่นที่อาจต้องอาศัยกระบวนการผลิตจากชุมชนใกล้เคียง และการออกแบบยังให้ความสำคัญกับการนำเสนอความงามของสีธรรมชาติของชุมชน

2.2 แนวทางในการพัฒนาลวดลาย เทคนิค และการย้อมสี

กระบวนการออกแบบสามารถใช้วัสดุจากธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ใบไม้และดอกไม้ เพื่อสร้างลวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์สิ่งแวดล้อมของพื้นที่ในจังหวัดจันทบุรี เช่น ต้นกก ที่มีลักษณะเด่นด้านโครงสร้างลำต้น มาเป็นองค์ประกอบเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ โดยสีธรรมชาติที่เหมาะสมสำหรับการย้อมต้องสามารถยึดติดกับเส้นใยได้ดี และควรเป็นเส้นใยจากธรรมชาติจากการทดลอง ผ้าฝ้ายเส้นเนื้อละเอียดจะได้สีที่สม่ำเสมอและติดได้ดีมากกว่าผ้าฝ้ายหนังกบ และสีที่มีส่วนประกอบของสารแทนนิน (Tannin) เช่น เปลือกมังคุด ซึ่งให้สีที่ติดทนดีกว่าส่วนของใบ โดยที่ระดับความเข้มของสีอาจแตกต่างกันตามปัจจัยต่าง ๆ แต่สามารถนำความแตกต่างของเฉดสีมาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้

2.3 การสร้างลวดลายแนวทางการนำไปใช้ในผลิตภัณฑ์

2.3.1 การจัดวางแบบเรียงซ้อนกัน มีลักษณะของลวดลายที่เรียงต่อกันเป็นแถว โดยใช้ใบไม้และดอกไม้ในรูปแบบที่แตกต่างกัน สามารถสร้างเป็นแถวลายใหม่และนำมาใช้เป็นลายเชิงได้ ลักษณะการจัดวางนี้เหมาะสำหรับงานออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งควรพิจารณาการจัดวางลวดลายให้สอดคล้องกับโครงสร้างของเสื้อผ้า เพื่อให้ลายเกาะติดตัวและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมกับเสื้อผ้า

2.3.2 การจัดวางแบบวางทับซ้อนรูปแบบกระจายออกจากกึ่งกลาง ลวดลายที่ออกแบบมีความเป็นเอกภาพในตัวเอง ส่งผลให้งานผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมควรมีลักษณะของชิ้นงานที่สามารถละลายได้ภายในขอบเขตชิ้นงาน โดยขนาดของผ้าที่ใช้จะอยู่ในรูปแบบที่ไม่ใหญ่มากนัก และมีลักษณะเป็นชิ้นงานอิสระ เช่น หมอนอิง กระเป๋าผ้า หรือภาพประดับผนัง ซึ่งสามารถนำเสนอความงามของลวดลายได้อย่างครบถ้วน

2.3.3 การจัดวางแบบผสมผสาน ลวดลายแบบผสมผสานเหมาะสำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทผืน ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบศิลป์ที่จับสมบูรณ์ภายในกรอบเดียวกัน ทำให้สามารถปรับประยุกต์ลวดลายให้เข้ากับผลิตภัณฑ์ที่มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน แนวทางการออกแบบนี้สามารถนำไปใช้กับเครื่องแต่งกายที่ผลิตแบบเดียวกัน เช่น กระเป๋า กางเกง กระโปรง หรือสามารถใช้สำหรับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น ผ้าปูโต๊ะ และผ้าม่าน

2.4 แนวทางการออกแบบกับกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหลักของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนหรรษา คือกลุ่มวัยทำงานที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและมีแนวโน้มเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ โดยเฉพาะจากการเข้าร่วมงานแสดงสินค้า พบว่าผู้บริโภคกลุ่มนี้ให้ความสนใจกับแนวคิด “การใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน” ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของชุมชน การเลือกใช้รูปแบบการออกแบบที่เรียบง่าย เช่น สไตล์มินิมอล (Minimal Style) จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้บริโภคใหม่ที่ต้องการผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนความเรียบง่ายแต่แฝงด้วยคุณค่า การใช้ลวดลายที่ไม่ซับซ้อนสามารถแสดงออกถึงความเป็นธรรมชาติและถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างลงตัว

ภาพ 7 แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนพื้นผ้าด้วยแสง (Visual references)

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างสรรค์การสร้างลวดลายด้วยแสง พบว่า ในงานวิจัยนี้ได้นำเทคนิคไซยาโนไทป์ (Cyanotype) มาผสมผสานกับการย้อมสีธรรมชาติ โดยใช้วัสดุจากพืชพื้นถิ่นในจังหวัดจันทบุรี ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้สารสกัดจากใบมังคุดและเปลือกมังคุดเป็นแหล่งของสีธรรมชาติ ผลการทดลองพบว่าสีย้อมจากเปลือกมังคุดมีการติดสีในบริเวณที่เกิดลวดลายชัดเจนกว่าสีจากใบมังคุดหรือบริเวณที่เป็นสีเดิมของไซยาโนไทป์ นอกจากนี้ ผลจากกระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของจักร พิชัยศรีทัต (2565) ซึ่งระบุว่า การปรับโทนสีของเทคนิคไซยาโนไทป์สามารถทำได้ผ่านการฟอกสีด้วยสารละลายโซดาแอช จากนั้นจึงนำไปปรับสีด้วยสารสกัดที่มีองค์ประกอบของแทนนิน เช่น น้ำชาและไวน์ ซึ่งพบมากในเปลือกไม้ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้น้ำต่างจากสีย้อมที่สกัดจากเปลือกมังคุด และพบว่าสามารถฟอกสีได้เช่นกัน

การออกแบบลวดลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงามและเหมาะสมกับการใช้งาน ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการจัดวางลวดลายที่เหมาะสม 3 รูปแบบ ได้แก่ การจัดวางแบบเรียบง่าย การจัดวางแบบวงกบ รูปแบบกระจายจากกึ่งกลาง และการจัดวางแบบผสมผสาน จากหลักการการออกแบบลวดลายเชิงพาณิชย์ ของณงค์นุชนที่พายัพทิศ (2562) ซึ่งการจัดวางลวดลายทั้งสามรูปแบบนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่าเหมาะสมกับลวดลายที่ได้จากใบไม้และดอกไม้แห้งในเทคนิคนี้ เนื่องจากลักษณะเฉพาะของวัสดุธรรมชาติอาจส่งผลให้การควบคุมทิศทางและมุมสัมผัสของลวดลายมีข้อจำกัด ซึ่งแตกต่างจากการออกแบบกราฟิกดิจิทัลที่สามารถกำหนดรูปแบบได้อย่างแม่นยำ ดังนั้นการออกแบบลวดลายที่ใช้วัสดุธรรมชาติโดยตรง อาจมีข้อจำกัดมากกว่าการออกแบบลวดลายในระบบดิจิทัลที่สามารถควบคุมทิศทางและมุมสัมผัสได้อย่างแม่นยำ

2. แนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับชุมชน โดยใช้เทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสง เป็นการต่อยอดจากเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติที่มีอยู่เดิม ซึ่งก่อนหน้านี้จำกัดเพียงการมัดย้อมและบาติกเท่านั้น การพัฒนาเทคนิคใหม่ ๆ ในการสร้าง

ลวดลายจะช่วยเพิ่มความโดดเด่นและเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการยกระดับศักยภาพของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีความหลากหลายและน่าสนใจมากขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิพิมพ์มาศ หงส์สมบัติ และศศิพิสุทธิ หงส์สมบัติ (2566) ซึ่งศึกษาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าคุณลักษณะเฉพาะตัวของผลิตภัณฑ์ เช่น ลวดลาย การลงสี และรูปแบบ มีผลต่อการยอมรับด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงลวดลายและสีถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสร้างความแตกต่างและดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค นอกจากนี้ การเพิ่มเรื่องราวให้กับผลิตภัณฑ์ ยังช่วยให้ผู้ซื้อรับรู้ถึงคุณค่าและเกิดความรู้สึกอยากเป็นเจ้าของ อีกทั้ง เทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสงสามารถเพิ่มมิติด้านเรื่องราวให้กับสินค้าได้ โดยการผสมผสานระหว่างเทคนิคสร้างสรรค์กับสีย้อมธรรมชาติที่ได้จากวัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น พืชหรือผลไม้ในชุมชน ต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิมเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ทำให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ อภิษฎา เหล่าวัฒนพงษ์ (2564) กล่าวถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย ความหลากหลายเชิงภาพ การใช้ภูมิปัญญาในการผลิตสินค้าและมีรากเหง้าทางศิลปวัฒนธรรมที่สามารถนำมาเป็นจุดเด่นในการออกแบบและพัฒนาสินค้าได้

ในการนำผ้าที่ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายด้วยแสงมาใช้ในการผลิตเชิงพาณิชย์ ชุมชนสามารถพิจารณาจากลักษณะของการสร้างลวดลายผ้า โดยการจัดวางลวดลายแบบทับซ้อนรูปแบบกระจายจากกึ่งกลางให้เลือนกันไปใช้กับที่ผลิตกับผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะที่ไม่ใหญ่จนเกินไป ได้แก่ หมอนอิง กระเป๋า ภาพประดับผาผนัง การจัดวางลวดลายแบบเรียงซ้อนกันและการจัดวางลวดลายแบบผสมผสาน ให้เลือนกันไปใช้กับผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะการผลิตเป็นผืน เช่น ผ้าปูโต๊ะ หรือนำไปผลิตเป็นชุด เช่น กางเกง กระโปรง ซึ่งสามารถทำได้โดยการผ้ามาวางประกบกันและเย็บขอบโดยใช้การเย็บด้วยมือหรือการเดินจักรขนาดเล็กได้ จากการเก็บข้อมูลในการสนทนากลุ่ม พบว่า ชุมชนมีทักษะในการเย็บด้วยมือและจักรขนาดเล็ก รวมทั้งชุมชนมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าอยู่แล้ว สอดคล้องกับกลุ่มลูกค้าที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าจากชุมชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยทำงานและปัจจุบันกลุ่มผู้บริโภคที่ชื่นชอบงานประเภทผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ ปานฉัตร อิงทรง (2559) เรื่อง ผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม โดยกล่าวถึงขั้นตอนการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ว่า ควรพิจารณาความคิดเห็นของแต่ละฝ่าย การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องคำนึงถึงทักษะทางด้านการผลิตของกลุ่ม ด้านทรัพยากรบุคคลและกลุ่มผู้บริโภค

ข้อจำกัดของเทคนิคการสร้างลวดลายด้วยแสงพบว่า มีข้อจำกัดในการเลือกใช้ผ้าเป็นวัสดุตั้งต้น โดยผู้วิจัยได้ทดลองใช้ผ้าที่ผลิตจากเส้นใยธรรมชาติ 2 ชนิด ได้แก่ ผ้าฝ้ายหนังกบ และผ้าฝ้ายสลีนเนื้อละเอียด ผลการทดลองพบว่า ผ้าฝ้ายสลีนเนื้อละเอียดมีคุณสมบัติในการดูดซึมและกระจายสารเคมีได้ดีกว่าผ้าฝ้ายหนังกบซึ่งมีเนื้อหนา ส่งผลให้การสร้างลวดลายด้วยแสงมีประสิทธิภาพมากกว่า ผลการทดลองดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุกุล บุณยประพุก (2559) ซึ่งศึกษาการสร้างลวดลายด้วยแสงบนพื้นผิวที่แตกต่างกัน และพบว่า ผ้าคอตตอนเนื้อละเอียดให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในแง่ของความชัดเจนของภาพและความเข้มของโทนสี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ในกระบวนการเคลือบน้ำยาสร้างภาพด้วยแสง จำเป็นต้องกระจายสารละลายอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้พื้นผิวที่เรียบเนียน โดยสามารถทำได้ทั้งการใช้แปรงป่ายหรือการพ่นด้วยขวดสเปรย์ ซึ่งช่วยให้การกระจายตัวได้ดี
- 1.2 กรณีที่ใช้ผ้าขนาดใหญ่ สามารถใช้แผ่นพลาสติกกดทับใบไม้หรือดอกไม้ได้ แต่ความคมชัดของขอบลวดลายอาจลดลงเมื่อเทียบกับการใช้แผ่นอะคริลิกใส เหมาะสำหรับงานเครื่องแต่งกายที่ไม่ต้องเน้นรายละเอียดของลวดลายมากนัก
- 1.3 เมื่อสภาพอากาศมีแสงแดดน้อย สามารถใช้หลอดไฟยูวีเป็นทางเลือกสามารถช่วยให้กระบวนการสร้างลวดลายมีความต่อเนื่องและควบคุมความเข้มขึ้นได้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ผลการสร้างลวดลายบนผืนผ้าด้วยแสงควรนำไปทดสอบความคงทนของสีตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของการใช้งาน เช่น ความคงทนสีต่อการขัดถู ความคงทนสีต่อแสง เป็นต้น
- 2.2 สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นชุดตัวอย่าง สำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งช่วยให้สามารถสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยกระบวนการใช้แสงได้ด้วยตนเอง หรือใช้เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชน
- 2.3 นอกจากการสอบถามข้อมูลจากชุมชนและทดลองสร้างลวดลายแล้ว ควรศึกษาความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้การออกแบบตอบโจทย์และพัฒนาได้อย่างครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2566, 20 พฤษภาคม). *สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI THAILAND)*.
https://ipthailand.go.th/images/gibook/GI_Book_111.pdf
- จักร พิชัยศรทัต. (2566). *การสร้างภาพด้วยแสง*. สถาบันสร้างสรรค์งานศิลป์.
- จักร พิชัยศรทัต. (2565). *สีส้นจากสวนป่าหลังบ้าน*. สถาบันสร้างสรรค์งานศิลป์.
- ณงค์นุช นทีพ่ายพิทิต. (2562). *ออกแบบลวดลายสู่การสร้างสรรค์เชิงพาณิชย์*. สยามพิมพ์นานาชาติ.
- ปานฉัตร อินทร์คง. (2559). *การออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม: แนวคิดรูปแบบและการวิเคราะห์*. อ้นลิมิต พรินต์ติ้ง.
- เพียร์ พาวเวอร์ทีม. (2566, 20 กันยายน). 5 พฤติกรรมผู้บริโภคมาแรงปี 2023 เทรนด์อะไรกำลังมา รู้ก่อนเตรียมตัวก่อน.
<https://www.peerpower.co.th/blog/consumer-trend>
- วรานุช สุทธิจันทร์นภา. (2566, 15 กันยายน). สัมภาษณ์. [การสื่อสารส่วนบุคคล].
- ศศิพิมพ์มาศ หงส์สมบัติ และ ศศิพิสุทธิ หงส์สมบัติ. (2566). การจัดการผลิตภัณฑ์ประเภทสินค้าของที่ระลึกภูมิปัญญาท้องถิ่น
สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 17(2), 150–166.
- สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2566, 30 ตุลาคม). *โครงการ/การดำเนินการ: แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี
(พ.ศ. 2566–2570) ของกระทรวงวัฒนธรรม*. [https://emenscr.nesdc.go.th/planlevel3/
view_five_year.html?id=6421d3634fc7035c328ff98d](https://emenscr.nesdc.go.th/planlevel3/view_five_year.html?id=6421d3634fc7035c328ff98d)
- อนุกุล บุรณประพุกษ์. (2559). การถ่ายภาพทางเลือก: การทดลองกรรมวิธีพิมพ์ภาพ Cyanotype บนใยธรรมชาติชนิดต่าง ๆ.
Veridian E-Journal, Silpakorn University, 9(4), 200–214.
- อมรรัตน์ อนันต์วรพงษ์. (2560). *หลักการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาไทย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิษฎา เหล่าวัฒนพงษ์. (2566, 20 กันยายน). *สินค้าเคหะสิ่งทอ*. https://www.ditp.go.th/contents_attach/793211/793211.pdf
- Browzwear. (2025, May 4). *Sustainable fashion trends to watch out for in 2025*.
<https://browzwear.com/blog/sustainable-fashion-trends>
- Suthasini, B., Lompong, B., & Piya, S. (2023). Using traditional wisdom and goat dung in sustainable textile
fabric dyeing for Consumer home Products. *Journal of Positive Psychology & Wellbeing*,
7(2), 881–896. <https://journalppw.com/index.php/jppw/article/view/16307>

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

Educational Institution Administration Using the Professional Learning Community
Process of Educational Institution Administrators Under the Saraburi Primary
Educational Service Area Office 2

ธณัมพร พึ่งบุญ¹ ปนิดา เนืองพะยอม² และ ธันยนันท์ ทองบุญตา³

Thanumporn Phuengbun¹ Panida Nueangpanom² and Thunyanun Thongboont³

Received: 10 มี.ค. 2568

Revised: 12 ก.ค. 2568

Accepted: 14 ก.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 93 คน และข้าราชการครู 218 คน รวมทั้งสิ้น 311 คน โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.996 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำร่วม และ 2) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

Abstract

This research aimed: 1) to investigate Educational institution administration using the professional learning community process of educational institution administrators under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2; and 2) to Educational institution administration using the professional learning community

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: nufu_jung@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: Panompanida@gmail.com

³ อาจารย์ ดร.หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีเมล: thunyanun.t@lawasri.tru.ac.th

¹ Master of Education, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education,

Thepsatri Rajabhat University, Email: thanawatyoo205@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education,

Thepsatri Rajabhat University, Email: Panompanida@gmail.com

³ Lecturer, Ph.D., Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat

University, Email: thunyanun.t@lawasri.tru.ac.th

process for educational institution administrators, classified by positions, work experience and school sizes. 93 school administrators and 218 civil servant teachers, totaling 311 people and randomized through stratified random sampling technique. The research instrument was a questionnaire with reliability equal to 0.996. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research results were: 1) Technological leadership of school administrators and vices overall was at a high level; It was found that the highest average was Collaborative Teamwork, Community Support Structures, Learning and Professional Development, Shared Vision, Compassionate Community and the lowest average is Shared Leadership. 2) Categorized by Classified by size of educational institution, overall there was no difference. Classified by position and work experience, overall there was a statistically significant difference at the .05 level.

Keywords: Professional Learning Community, Educational institution administrators, Under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาต้องอาศัยผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพส่งผลให้คุณภาพของผู้เรียน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทางการศึกษาในด้านการนำผลการเรียนรู้ไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรมีการส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผลการเรียนรู้ได้คุณภาพตามที่กำหนดไว้ผู้บริหารคอยแนะนำ และเสริมสร้างการทำงานของครูให้ไปในทิศทางที่ตรงกันตามเป้าหมายที่โรงเรียนได้ร่วมกันวางไว้ ส่วนในระดับของผู้ปฏิบัติควรนำผลการเรียนมาทำวิจัยเพื่อหาแนวทางพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพและพัฒนา (นันทน์ภัส ชัยสงคราม, 2561) ซึ่งบทบาทผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาลำบากเรียน มีระเบียบวินัย ความประพฤติเรียบร้อย มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และทำให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านอย่างเหมาะสม (ไศภิตา คล้ายหนองสรวง, 2559)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้มุ่งหวังในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีศักยภาพ คุณภาพ มีความสามารถ และมีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการตามสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 โดยที่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ และมีนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาตามเป้าประสงค์ที่กำหนด และได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษารูปแบบของเครือข่ายสหวิทยศึกษา เป็นการสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา จำนวน 14 สหวิทยศึกษา ซึ่งสะดวกต่อการบริหารจัดการ การบริหารจัดการที่ต้นนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร รวมถึงการบริหารขับเคลื่อนกระบวนการในการบริหารงานในสถานศึกษาที่จะส่งผลให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้โดยตรง โดยนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม จะส่งผลให้เกิดคุณภาพที่สูงขึ้นกับผู้เรียนได้โดยตรง สามารถดูได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ที่เพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2566)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีผลงานวิจัยยืนยันตรงกันว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในการพัฒนาโรงเรียนจะส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Stoll et al., 2006) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในการที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพทำให้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนและตรวจสอบสะท้อนผลการปฏิบัติงานผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม (เรวดี ชัยเขาวรัตน์, 2558)

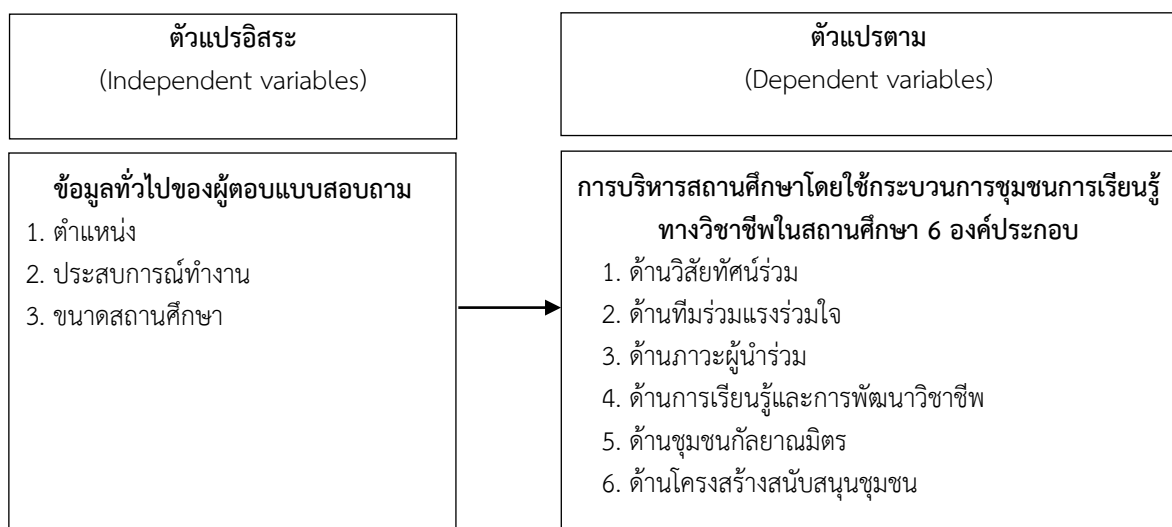
จากหลักการข้างต้นแสดงให้เห็นความสำคัญของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา มีหลายปัจจัยที่ส่งผลให้สถานศึกษาเป็นชุมชนการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ผลักดันหลักการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำมาพัฒนาครูใช้เครือข่ายในสถานศึกษา หลักการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนการพัฒนาครูต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาผู้เรียน (ณรงค์ ชุ่มทอง, 2560) ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการบริหารต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดจากนักวิชาการเป็นกรอบแนวคิดแนวทางการบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดของนักวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ วิจารณ์ พานิช (2555), วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557), อีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2560), สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (2561), วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล (2562), Hord (1997), Sergiovanni (1994), Huffman and Hipp (2003), Dufour (2004) และ Senge (1990) มาเป็นกรอบแนวคิด โดยการสังเคราะห์ พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม 4) ด้านการเรียนรู้ และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

สมมติฐาน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 145 คน และครูจำนวน 1,277 คน รวมทั้งสิ้น 1,422 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 สามารถจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 93 คน ข้าราชการครู 218 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 311 คน แล้วจึงใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษาแล้วทำการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 30:70 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้ 93 คน และครู ร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้ 218 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วยตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จากการสังเคราะห์แนวคิด ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ จำนวน 7 ข้อ 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม จำนวน 7 ข้อ 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ จำนวน 9 ข้อ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร จำนวน 9 ข้อ และ 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน จำนวน 5 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตามแนวทางการสร้างเครื่องมือการวัดของ Likert (1967)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะเวลา 1 เดือน ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3.2 นำหนังสือที่ผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เห็นชอบและแนบหนังสืออนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อนำส่งไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google Form)

3.3 ได้รับข้อมูลกลับคืนจำนวน 311 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ แล้วจึงตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พร้อมแปลความหมายตามเกณฑ์การแปลคะแนนเฉลี่ยของ Best (1981) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบ (t-test) และจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี L.S.D. ของ Fisher (1980) โดยวิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่

สรุปผล

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้คือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และด้านภาวะผู้นำร่วม ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวม และรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ระดับปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.41	0.64	มาก
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.48	0.58	มาก
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.39	0.67	มาก
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.45	0.59	มาก
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.41	0.65	มาก
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	4.46	0.61	มาก
โดยรวม	4.43	0.59	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.58) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.61) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.59) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.64) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.65) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านภาวะผู้นำร่วม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.67)

2. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ตำแหน่ง (จำนวน)				t	p
	ผู้บริหารสถานศึกษา (93 คน)		ครู (218 คน)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.65	0.51	4.29	0.66	5.104	.000*
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.68	0.47	4.38	0.60	4.734	.000*
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.65	0.52	4.27	0.69	5.429	.000*
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.65	0.49	4.35	0.61	4.605	.000*
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.66	0.51	4.29	0.67	5.283	.000*
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	4.64	0.52	4.37	0.63	4.124	.000*
โดยรวม	4.66	0.48	4.33	0.61	5.107	.000*

*p ≤ .05

จากตาราง 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ไม่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.660 125.939 127.599	2 308 310	0.830 0.409	2.030	.133
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.971 104.758 105.729	2 308 310	0.485 0.340	1.427	.242
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.995 137.165 139.160	2 308 310	0.997 0.445	2.239	.108
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา วิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.508 107.384 108.892	2 308 310	0.754 0.349	2.163	.117
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.740 130.154 131.894	2 308 310	0.870 0.423	2.059	.129

ตาราง 3 แสดงผลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	1.960	2	0.980	2.654	.072
	ภายในกลุ่ม	113.719	308	0.369		
	รวม	115.679	310			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.577	2	0.789	2.227	.110
	ภายในกลุ่ม	109.078	308	0.354		
	รวม	110.655	310			

* $p \leq .05$

จากตาราง 3 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงผลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	ระหว่างกลุ่ม	3.435	2	1.718	4.261	.015*
	ภายในกลุ่ม	124.164	308	0.403		
	รวม	127.599	310			
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	ระหว่างกลุ่ม	2.073	2	1.037	3.081	.047*
	ภายในกลุ่ม	103.656	308	0.337		
	รวม	105.729	310			
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	ระหว่างกลุ่ม	4.201	2	2.101	4.794	.009*
	ภายในกลุ่ม	134.958	308	0.438		
	รวม	139.160	310			
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา วิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	3.246	2	1.623	4.731	.009*
	ภายในกลุ่ม	105.647	308	0.343		
	รวม	108.892	310			

ตาราง 4 แสดงผลเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	ระหว่างกลุ่ม	4.151	2	2.076	5.005	.007*
	ภายในกลุ่ม	127.743	308	0.415		
	รวม	131.894	310			
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2.638	2	1.319	3.594	.029*
	ภายในกลุ่ม	113.041	308	0.367		
	รวม	115.679	310			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.239	2	1.620	4.644	.010*
	ภายในกลุ่ม	107.416	308	0.349		
	รวม	110.655	310			

*p ≤ .05

จากตาราง 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี แอลเอสดี (L.S.D.) ของ Fisher (1980) ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 รายด้านและภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ด้าน	ประสบการณ์ทำงาน	ค่าเฉลี่ย	น้อยกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
ด้านวิสัยทัศน์ร่วม		$\bar{X}$	4.22	4.47	4.47
	น้อยกว่า 5 ปี	4.22	-	0.24*	0.24
	5 – 10 ปี	4.47		-	0.00
	มากกว่า 10 ปี	4.47			-
ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ		$\bar{X}$	4.33	4.52	4.57
	น้อยกว่า 5 ปี	4.33	-	0.18*	0.19
	5 – 10 ปี	4.52		-	0.00
	มากกว่า 10 ปี	4.57			-
ด้านภาวะผู้นำร่วม		$\bar{X}$	4.19	4.46	4.45
	น้อยกว่า 5 ปี	4.19	-	0.27*	0.25
	5 – 10 ปี	4.46		-	0.01
	มากกว่า 10 ปี	4.45			-

ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 รายด้านและภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน (ต่อ)

ด้าน	ประสบการณ์ทำงาน	ค่าเฉลี่ย	น้อยกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี มากกว่า 10 ปี	$\bar{X}$	4.27	4.51	4.51
		4.27	-	0.23*	0.23
		4.51	-	-	0.00
		4.51	-	-	-
ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี มากกว่า 10 ปี	$\bar{X}$	4.21	4.48	4.45
		4.21	-	0.27*	0.23
		4.48	-	-	0.03
		4.45	-	-	-
ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี มากกว่า 10 ปี	$\bar{X}$	4.30	4.51	4.48
		4.30	-	0.21*	0.18
		4.51	-	-	0.03
		4.48	-	-	-
ภาพรวม	น้อยกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี มากกว่า 10 ปี	$\bar{X}$	4.26	4.49	4.48
		4.26	-	0.23*	0.22
		4.49	-	-	0.01
		4.48	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 5 พบว่า ผลบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 รายด้านและภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ดังนี้

ด้านวิสัยทัศน์ร่วมต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วมต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 2) ด้านที่มาร่วมแรงร่วมใจต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 3) ด้านภาวะผู้นำร่วมต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และ 7) ด้านภาพรวมต่ำกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

1.1 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ครูได้ทำงาน

ร่วมกันเป็นทีมแบบร่วมแรงร่วมใจ มีการสร้างวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และพันธกิจจนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของทีมงานพื้นฐานงานที่มีลักษณะการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกันสร้างความเข้าใจร่วมกัน ทำข้อตกลงร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกันสร้างแนวปฏิบัติร่วมกัน และประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้บรรลุผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา ทองทวียังยศ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราวรรณ เพ็ชรนาว่า (2563) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุณิสา แพทย์พิพัฒน์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านและสอดคล้องกับงานวิจัยของกันต์ธร หิรัญลักษณ์ (2564) ศึกษาเรื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของหนึ่งฤทัย สีหะวงษ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cranston (2020) ได้ศึกษาเรื่อง ความน่าเชื่อถือเชิงสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า บทบาทสำคัญที่ผู้บริหารในการสร้างความไว้วางใจเชิงสัมพันธ์เป็นเงื่อนไขสำหรับการเติบโตของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เนื่องจากความไว้วางใจเชิงสัมพันธ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.2 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษาและเห็นถึงความสำคัญของการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้วยการที่ผู้บริหารสถานศึกษาครูบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันประชุมหารือเพื่อทบทวนปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์และพันธกิจ ของสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมกับบริบท ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปและตอบสนองต่อนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยโรงเรียนมีนโยบายการดำเนินงานแบบเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาบุคลากรในด้านวิชาการและวิชาชีพ ซึ่งจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร นิเทศกำกับ ติดตาม โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการขับเคลื่อนและพัฒนาการ ดำเนินงานต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการกำหนดค่าเป้าหมายร่วมกันทั้งเป้าหมายระดับ กลุ่มบริหารงาน และเป้าหมายระดับสถานศึกษา มีการกระตุ้นให้ครูมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานของตนเองทั้งงานการสอนและงานสนับสนุนการสอนในกลุ่มบริหารงานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทชนก พวงแก้ว (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ซึ่งอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัทธธำพร สมเดช (2565) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ซึ่งอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alva (2021) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นผู้นำที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพได้รับการพัฒนาผ่านการเรียนรู้ชุมชนมืออาชีพ ต้องพัฒนาความรู้และความสามารถเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ครูเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาที่แข็งแกร่งระดับมืออาชีพชุมชนการเรียนรู้และวิสัยทัศน์ร่วมกัน และวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพการดำเนินการ

1.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ในภาพรวมอยู่ระดับมากทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติงานบนพื้นฐานของการร่วมมือกันโดยให้ครูได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมตัดสินใจและแนวทางในการดำเนินงานต่าง ๆ ในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อีกทั้งคณะครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและงานของส่วนรวม โรงเรียนมีการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีทักษะในการทำงานเป็นทีม มีการมอบหมายงานในรูปแบบของคำสั่งปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ครูแต่ละคนเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทของตนและเรียนรู้เข้าใจในบทบาทของผู้อื่นในทีมตระหนักว่าทุกบทบาทมีความสำคัญรวมทั้งบทบาทในการช่วยรักษาความเป็นทีมงานให้มั่นคง เช่น การประนีประนอม การอำนวยความสะดวก การให้กำลังใจ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทชนก พวงแก้ว (2564) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ซึ่งอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

นันทรัฐอร สมเดช (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านที่มาร่วมแรงร่วมใจ อยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมตา จงมีสุข (2563) ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านที่มาร่วมแรงร่วมใจอยู่ในระดับมาก

1.4 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านภาวะผู้นำร่วม ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางการปฏิบัติงาน มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทต่อการพัฒนาครู สามารถทำงานร่วมกับครูและสนับสนุนให้ครูได้เป็นผู้นำมีความใส่ใจ และให้ความสำคัญกับคณะครูอย่างเสมอภาค สามารถกระตุ้นและโน้มน้าวให้คณะครูเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ประสานงานและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานแก่คณะครู ส่งเสริมให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานให้โอกาสตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นตามความเหมาะสม ซึ่งทำให้คณะครูมีความรู้สึกมั่นใจ กล้าตัดสินใจมีขวัญและกำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ พร้อมที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนางานต่าง ๆ ของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของหนึ่งฤทัย สีหะวงษ์ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกันอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชจรินทร์ ทับทิม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการสร้างภาวะผู้นำร่วมกัน อยู่ในระดับมาก

1.5 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูให้ความสำคัญกับการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมีการบรรจุชั่วโมงการทำงานกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในตารางการสอนของครูและผู้บริหารสถานศึกษาจึงสนับสนุนให้ครูได้มีเวลาร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากงานที่ปฏิบัติ อีกทั้งผู้บริหารยังเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูนำปัญหาจากการปฏิบัติงานทั้งงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและงานสนับสนุนการสอนต่าง ๆ มาถอดบทเรียนอีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีการเรียนรู้ตัวตนของผู้ร่วมงานมีความตระหนักรู้ มีสติ รับฟังปัญหาและความคิดเห็นของผู้อื่น เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยบรรยากาศการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชจรินทร์ ทับทิม (2562) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.6 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุข คณะครูมีความสุขทั้งการทำงานและครอยู่ร่วมกันผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเป็นกัลยาณมิตรทางวิชาการ โดยทำงานร่วมกันแบบอุทิศตนเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของชนะการ เลี้ยงอำนวย (2566) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านชุมชนกัลยาณมิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทรัฐอร สมเดช (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านชุมชนกัลยาณมิตร โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.7 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการดำเนินงาน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความต่อเนื่องมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการจัดสรรปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น เวลา งบประมาณ สถานที่ ข้อมูลสารสนเทศ ขวัญกำลังใจ และอื่น ๆ ที่จำเป็นตามบริบทและโรงเรียนมีระบบการทำงานที่ลดความขัดแย้งระหว่างครู ผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีศนา วิโนสุยะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง

การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาตาก ด้านเงื่อนไขสนับสนุน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว (2565)
ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ด้านโครงสร้างชุมชน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาด
ของสถานศึกษา

2.1 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิดเห็น
ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะ
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของโรงเรียน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการ
ปฏิบัติที่ชัดเจน ด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนข้อตกลงในการพัฒนางาน และแผนในการพัฒนาตนเองรายบุคคล
ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์กลยุทธ์ และพันธกิจของโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทชนก พวงแก้ว (2564) ศึกษาเรื่อง
การศึกษาสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
จำแนกตามสภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน
ทุกรายด้านผู้บริหารมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย
ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ และมีโครงสร้างการบริหารงาน
ที่ชัดเจน จัดคนให้เหมาะสมกับงานโดยพิจารณาความสามารถ ประสบการณ์ ความสนใจ เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานร่วมกัน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

2.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสามารถจัดสรร เวลา สถานที่สำหรับที่ครูจะได้
พบปะพูดคุยกัน เรียนรู้จากการปฏิบัติงาน รวมทั้งการจัดปัจจัยเงื่อนไขสนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้ดีกว่า
 อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กสามารถทำให้การสื่อสารกันได้ง่ายกว่า โรงเรียนขนาดกลาง
และขนาดใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของหนึ่งฤทัย สีหะวงษ์ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตาม
ขนาดของโรงเรียนโดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผู้วิจัยนำผลการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมาเสนอแนะการนำไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒनावิสัยทัศน์ร่วม
ในองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดให้เป็นแนวนโยบาย และให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดเวที

ระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน การสนับสนุนบทบาทผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา และการนำวิสัยทัศน์ร่วมไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา ตัดสินใจ และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน

1.2 ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดโครงสร้างการทำงานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง เช่น การตั้งคณะทำงานแบบสหวิชาชีพ การกำหนดภารกิจร่วมอย่างชัดเจน และการวางระบบสื่อสารภายในที่เปิดกว้าง โปร่งใส และรับฟังความเห็นจากทุกฝ่ายอีกทั้งควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในด้านทักษะการทำงานเป็นทีม เช่น การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก การรับฟังอย่างลึกซึ้ง การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และการแก้ไขความขัดแย้งภายในทีมอย่างมีอาชีพ โดยสามารถดำเนินการผ่านการอบรม เวิร์กช็อป หรือกิจกรรมสร้างทีมสัมพันธ์ ที่หลากหลาย

1.3 ด้านภาวะผู้นำร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดทิศทางการบริหารแบบมีภาวะผู้นำร่วมให้เป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญโดยเน้นการสร้างวัฒนธรรมการยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย การมอบหมายงานที่กระจายอำนาจ การเปิดเวทีให้ครูและบุคลากรได้แสดงบทบาทผู้นำในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถสร้างกลไกส่งเสริมภาวะผู้นำในครู เช่น การสร้าง “โค้ชทางวิชาชีพ” การใช้กลุ่มนำเชิงวิชาการในโรงเรียน การให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายด้านการจัดการเรียนรู้ และการสร้างระบบการยอมรับและให้รางวัลแก่ผู้นำที่มีใช้ผู้บริหาร

1.4 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับแนวทางการพัฒนาวิชาชีพให้สอดคล้องกับหลักการของ PLC โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การใช้กระบวนการชุมชนวิชาชีพเพื่อสะท้อนปัญหาและหาแนวทางพัฒนาร่วมกัน และการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบต่อเนื่องในโรงเรียน เช่น การสอนแบบเปิด การพัฒนาครูผ่านการโค้ช หรือการวิจัยในชั้นเรียน

1.5 ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและกำหนดนโยบายที่สนับสนุนให้โรงเรียนสร้างวัฒนธรรมของ “ชุมชนกัลยาณมิตร” ภายในองค์กร โดยเน้นการพัฒนาในระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควบคู่ไปกับการพัฒนาวิชาชีพ อาทิ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครู การสร้างระบบพี่เลี้ยงหรือครูพี่เลี้ยงที่เน้นการดูแลแบบมีเมตตาธรรม การสื่อสารภายในองค์กรที่เปิดกว้างและปราศจากอคติ รวมถึงการอบรมให้บุคลากรเข้าใจหลักจิตวิทยาเชิงบวกในการทำงานร่วมกัน

1.6 ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางและแบบฟอร์มการดำเนินกิจกรรม PLC ที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับขนาดของโรงเรียน ไม่ใช่เป็นเพียงการรายงานผลเชิงเอกสารเท่านั้น แต่ต้องเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูสะท้อนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงได้อย่างลึกซึ้งที่สำคัญคือ ต้องมีการอบรมและเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของโครงสร้างสนับสนุนนี้ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถออกแบบระบบสนับสนุนภายในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม เช่น การบริหารจัดการเวลา การจัดโครงสร้างงานครูให้มีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสนับสนุนเชิงจิตวิทยา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2.3 ควรศึกษาและสังเคราะห์ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น ด้านนโยบายจากภาครัฐ ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านระบอบองค์กร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13. (น. 2486-2503). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
[https://www.hu.ac.th/Conference/conference2022/proceedings/doc/07%20%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2/81-Ed-211%20\(2486%20-%202503\).pdf](https://www.hu.ac.th/Conference/conference2022/proceedings/doc/07%20%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2/81-Ed-211%20(2486%20-%202503).pdf)
- กันตธร หิรัญลักษณ์. (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี. วารสารบริหารการศึกษา มคอ, 19(36), 102-113.

- ชนะการ เลี้ยงอานวย. (2566). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15(1), 17-30.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ ชุ่มทอง. (2566, 14 ตุลาคม). PLC มิติใหม่ นวัตกรรมเพื่อคุณภาพการศึกษาไทย.
https://www.matichon.co.th/columnists/news_484184
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2560). *การปฏิรูปการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนอนาคตประเทศ*. สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ.
- นุชจรินทร์ ทับทิม. (2562). *บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. คลังปัญญา มสธ. STOU IR at Sukhothai Thammarat Open University.
<https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/6959>
- นัทธอร สมเดช. (2565). *การวิเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/6315/>
- นันทน์ภัส ชัยสงคราม. (2561). *การเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Nanthaphas.Cha.pdf>
- ปานหทัย ธรรมรัตน์. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 10(37), 73-82.
- ปรีดา วิโนชยะ. (2562). *การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดตาก* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2020_02_15_15_02_37.pdf
- เรวดี ชัยเขารัตน์. (2558). *แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู*. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 10(1), 34-46.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). *โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ*. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 25(1), 93-102.
- วาสนา ทองพวยงยศ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. <http://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/3311>
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา. (2562). *การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม*. ศูนย์ผู้นำพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วิษณุ พวงแก้ว. (2564). *การศึกษาสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วิราวรรณ เพ็ชรนา. (2563). *แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดีกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Ithesis ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3301/1/60260305.pdf>
- ไศยดา คล้ายหนองสรวง. (2559). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 27(2), 135-146

- สุณิสสา แพทย์พิพัฒน์. (2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 39(4), 119-129.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2565. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (2561). แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา. สำนักงานพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- หนึ่งฤทัย สีหะวงษ์. (2562). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- อมตา จงมีสุข. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยรังสิต. คลังทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล มหาวิทยาลัยรังสิต. <https://rsuir-library.rsu.ac.th/handle/123456789/613>
- Alva, A. F. (2021). *Promoting effective leadership through a professional learning community* (Doctoral dissertation). Retrieved from Pro Quest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3353880).
- Best, J. W. (1981). *Research in Education* (3rd ed.). Prentice-Hall.
- Cranston, J. (2020). Relational Trust: The Glue that Binds a Professional Learning Community. *Albert Journal of Educational Research*, 57(1), 59-72.
- DuFour, R. (2004). What is a “professional learning community”? *Educational leadership*, 61(8), 6-11.
- Fisher, R. A. (1980). *Statistical Methods and Statistical Inference*. Hafner Press.
- Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.
- Huffman, J. B., & Hipp, K. K. (2003). *Professional Learning Communities: Assessment-Development-Effects*. Paper presented at the meeting of the International Congress for School Effectiveness and Improvement. Australia.
- Likert, S. (1967). *New Pattern of Management*. McGraw-Hill Book.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Doubleday.
- Sergiovanni, T. (1994). *Building community in schools*. Jossey Bass.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Education Change*, 7, 221-258.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an Introductory Analysis*. Harper & Row.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดอุดรธานี

Factors Influencing Learning and Innovation Skills of Grade 6 Students in Private Schools in Udon Thani Province

นฤมล แสงพรหม¹ มณีญา สุราษ² และ ศิริญา ทินนา³

Narumon Saengprom¹ Maneeya Surat² and Sirinya Tinna³

Received: 18 เม.ย. 2568

Revised: 23 ก.ค. 2568

Accepted: 15 ส.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และ 2) สร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 410 คน และครู จำนวน 25 คน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2566 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการสอนของครู และ 2) ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ เจตคติต่อการเรียน (ATL) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (AMO) ส่วนบรรยากาศการเรียนรู้ (LEN) และพฤติกรรมการสอนของครู (TTB) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถร่วมกันพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาได้ร้อยละ 54.80 และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Y' = 0.460 + 0.573ATL + 0.117AMO + 0.073LEN + 0.083TTB$$

$$Z'_y = 0.635Z_{ATL} + 0.139Z_{AMO} + 0.098Z_{LEN} + 0.067Z_{TTB}$$

คำสำคัญ: ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม, ปัจจัยที่ส่งผล, การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

Abstract

This research aimed to 1) study the correlations among factors of attitudes towards learning, achievement motivation, learning environment, and teachers' teaching behavior with learning and innovation skills of primary school students, and 2) develop predictive equations for learning and innovation skills of primary school students. The samples were 410 grade 6 students and 25 teachers of schools under the Office of the Private Education Commission, Udon Thani Province, in the 2023 academic year. They were obtained from multi-stage random sampling. The research instrument was a constructed questionnaire.

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อีเมล: narumon_ud@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

³ ครู โรงเรียนอัครคริสเตียนวิทยา จังหวัดอุดรธานี

¹ Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University, Email: narumon_ud@hotmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

³ Teachers, Udon Christianwittaya School, Udon Thani Province

Collected data was analyzed using Pearson's product-moment correlation coefficient and multiple regression analysis. The research findings were as follows: 1) The factors were positively correlated with the learning and innovation skills of the primary school students at a statistically significant level of .01. They were ranked from the highest to the lowest mean scores as attitudes towards learning, achievement motivation, learning environment, and teachers' teaching behavior. 2) The factors that predicted the learning and innovation skills of the primary school students at a statistically significant level of .01 included attitudes towards learning (ATL) and achievement motivation (AMO). In contrast, learning environment (LEN) and teachers' teaching behavior (TTB) could predict at a statistically significant level of .05. All the factors could jointly predict the learning and innovation skills of the primary school students at the percentage of 54.80. The equations for predicting the learning and innovation skills of the primary school students, including raw-score-equation and standard-score-equation, are as follows:

$$Y' = 0.460 + 0.573ATL + 0.117AMO + 0.073LEN + 0.083TTB$$

$$Z'_y = 0.635Z_{ATL} + 0.139Z_{AMO} + 0.098Z_{LEN} + 0.067Z_{TTB}$$

Keywords: Learning and innovation skills, Influencing factors, Multiple regression analysis

บทนำ

การก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของสังคมโลกทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงกว้าง ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องมีความเป็นพลเมืองที่ดีของโลก มีขีดความสามารถในการทำงานที่สูงขึ้นซึ่งองค์กรระดับนานาชาติได้ให้ความสำคัญกับการสร้างทักษะที่จำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับพลเมืองโลกสู่การทำงานในอนาคต (González-Salamanca et al., 2020) เช่นเดียวกับในประเทศไทยที่ก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมที่เน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงมีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพตอบสนองต่อความต้องการตลาดแรงงานในอนาคต (จิตติยาภรณ์ เขาวรากุล, 2563; Van Laar et al., 2017) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ รวมทั้งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะสำคัญด้านความสามารถในการคิด ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ รวมทั้งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills หรือ 4Cs) ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องมี เพราะเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำงานและการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning, 2019) ได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมไว้ 4 องค์ประกอบคือ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) การสื่อสาร (Communication) และการทำงานร่วมกัน (Collaboration) ซึ่งประทีป คงเจริญ (2564) ได้ระบุว่าทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นทักษะที่แสดงถึงความสามารถของผู้เรียนในการใช้วิธีการกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อแสวงหาความรู้ที่หลากหลายทั้งด้วยตนเองหรือการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น จนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาบูรณาการอย่างสร้างสรรค์ จนเกิดการสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบของสิ่งประดิษฐ์ที่มีความใหม่ แตกต่างไปจากเดิมได้อย่างชาญฉลาด เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงหรือตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ผู้วิจัยจึงได้ทำการค้นคว้า ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยหรือสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม พบว่า งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมโดยตรงมีค่อนข้างน้อย และส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยที่ศึกษากับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยศึกษาตัวแปรสำคัญที่จะช่วยยกระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาให้สูงขึ้น ซึ่งประกอบด้วย เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู (กมลชนก โยธางันท์ และคณะ, 2566; กัลยา สร้อยสิงห์, 2563; จินดา ลาโพธิ์, 2563; ประภาพร โคบายาชิ และคณะ, 2563; ปรียา พงศาปาน และคณะ, 2560; พิชารณณ์ เฟ่งพิศ และคณะ, 2561; สุดกัญญา ปานเจริญ และคณะ, 2563; สุธีรา งามเกียรติทรัพย์, 2564; อักษรากค์ โกสินรุ่งเรือง, 2565) โดยมุ่งศึกษากับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากอยู่ในช่วงสิ้นสุดระยะ Concrete Operational Stage (7-11 ปี) และเริ่มเข้าสู่ Formal Operational Stage ตามทฤษฎีของ Piaget (1977) ทำให้มีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรมและการสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเองได้ดีกว่านักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 พร้อมทั้งมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่สะสมมากพอสำหรับการประเมินทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

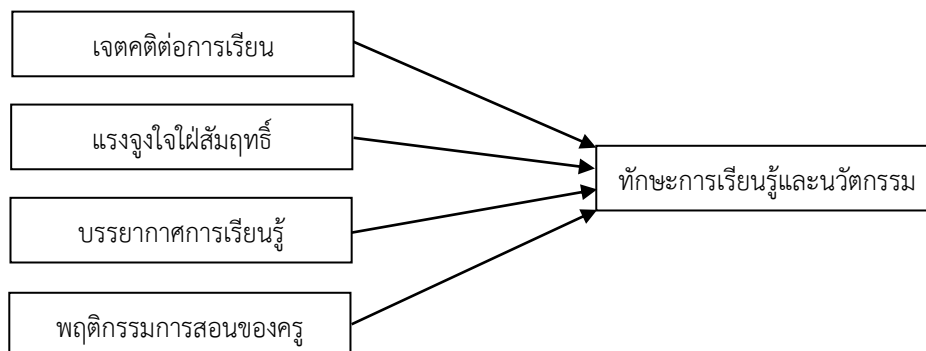
จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และสร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา สำหรับบ่งชี้ว่ามีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ทั้งนี้ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์และเป็นแนวทางให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำไปใช้ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ตามแนวคิดของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning, 2019) ที่กำหนดให้ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน และจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (กมลชนก โยธางันท์ และคณะ, 2566; กัลยา สร้อยสิงห์, 2563; จินดา ลาโพธิ์, 2563; ประภาพร โคบายาชิ และคณะ, 2563; ปรียา พงศาปาน และคณะ, 2560; พิชารณณ์ เฟ่งพิศ และคณะ, 2561; สุดกัญญา ปานเจริญ และคณะ, 2563; สุธีรา งามเกียรติทรัพย์, 2564; อักษรากค์ โกสินรุ่งเรือง, 2565) ดังนั้นจึงสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

สมมติฐาน

1. เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์เชิงสถิติกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
2. ตัวแปรพยากรณ์อย่างน้อยหนึ่งตัว สามารถทำนายทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3,154 คน และครูผู้สอนวิชาการคำนวณระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 42 คน จากโรงเรียนจำนวน 42 โรง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2566

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 410 คน และครูผู้สอนวิชาการคำนวณระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 25 คน จากโรงเรียนจำนวน 25 แห่ง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2566 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณตามสูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 355 คน เพื่อให้ความคลาดเคลื่อนมีค่าลดลง ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 420 คน จากโรงเรียนจำนวน 25 แห่ง ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยใช้หน่วยการสุ่มประกอบด้วย ขนาดของโรงเรียน ห้องเรียน และเพศของนักเรียน ได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนจำนวน 410 คน คิดเป็นร้อยละ 97.62 และครูจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 (การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะกับครูผู้สอนวิชาการคำนวณ เนื่องจากวิชาการคำนวณมีลักษณะเฉพาะที่เน้นการใช้วิธีการสอนแบบ Learning by Doing และ Project-based Learning ทำให้ครูผู้สอนวิชาการคำนวณมีพฤติกรรมการสอนที่เป็นเอกลักษณ์และส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาฉบับนักเรียนและฉบับครู ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพโดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 ฉบับที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำเครื่องมือฉบับนักเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำเครื่องมือฉบับครูไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกโดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นรายฉบับ (Reliability) โดยวิธีการหาค่าความสอดคล้องภายในด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของ Cronbach โดยแบบสอบถามแต่ละตัวแปรมีจำนวนข้อคำถาม ค่าความเที่ยงตรง อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ	ตัวแปร (จำนวนข้อ)	ความเที่ยงตรง	อำนาจจำแนก	ความเชื่อมั่น
ฉบับนักเรียน	1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (32 ข้อ)	0.60 - 1.00	0.45 - 0.79	0.96
	2. เจตคติต่อการเรียน (9 ข้อ)	0.60 - 1.00	0.39 - 0.67	0.83
	3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (11 ข้อ)	0.60 - 1.00	0.49 - 0.76	0.91
	4. บรรยากาศการเรียนรู้ (11 ข้อ)	0.80 - 1.00	0.51 - 0.70	0.90
ฉบับครู	พฤติกรรมการสอนของครู (17 ข้อ)	0.80 - 1.00	0.34 - 0.79	0.91

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามวันและเวลาที่กำหนด จากโรงเรียน จำนวน 25 แห่ง โดยทำการชี้แจงขั้นตอนและวิธีการเก็บข้อมูลให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละโรงเรียนทราบ พร้อมนัดหมายวันและเวลาเพื่อรับเครื่องมือคืน โดยกำหนดให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม แบบวัดเจตคติต่อการเรียน แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้ ส่วนครูกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครู (การวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ครูเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู เนื่องจากครูมีความสามารถในการสะท้อนตนเอง (Self-reflection) ได้อย่างเป็นระบบ ในขณะที่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อาจมีข้อจำกัดในการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูได้อย่างแม่นยำ ดังนั้นการเก็บข้อมูลจากครูจึงทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ครบคลุม และหลีกเลี่ยงอคติที่อาจเกิดขึ้นจากนักเรียนได้)

3.2 เมื่อครบกำหนด ผู้วิจัยดำเนินการขอรับเครื่องมือคืนจากผู้รับผิดชอบในแต่ละโรงเรียน

3.3 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน นับจำนวนและลงรหัส เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ในขั้นตอนถัดไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้สามารถแปลความหมายได้ ดังนี้ (Hieman, 2000)

0.80 ถึง 1.00 (-0.80 ถึง -1.00) มีความสัมพันธ์ทางบวก (ลบ) ในระดับสูงมาก

0.60 ถึง 0.79 (-0.60 ถึง - 0.79) มีความสัมพันธ์ทางบวก (ลบ) ในระดับสูง

0.40 ถึง 0.59 (-0.40 ถึง - 0.59) มีความสัมพันธ์ทางบวก (ลบ) ในระดับปานกลาง

0.20 ถึง 0.39 (-0.20 ถึง - 0.39) มีความสัมพันธ์ทางบวก (ลบ) ในระดับต่ำ

0.00 ถึง 0.19 (-0.00 ถึง - 0.19) มีความสัมพันธ์ทางบวก (ลบ) ในระดับต่ำมาก

4.2 วิเคราะห์เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise เนื่องจากเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมในการพิจารณาคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด และก่อนดำเนินการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูล ดังนี้

ตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normality) ของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยใช้วิธีการทดสอบด้วย Abs ของ $Z_{skewness}$ และ $Z_{kurtosis}$ พบว่า มีค่า Abs ของ $Z_{skewness} = 2.94$ และ $Z_{kurtosis} = 2.68$ เป็นไปตามเกณฑ์ของ Kline (2011) ที่กำหนดให้ค่า Abs ของ $Z_{skewness}$ มีค่าไม่เกิน 3 และ $Z_{kurtosis}$ มีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีการแจกแจงแบบปกติ ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตรวจสอบความสัมพันธ์ (Correlation) ของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา กับเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู โดยใช้วิธีการของเพียร์สัน (Pearson) พบว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา กับเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.171-0.693 ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ (Multicollinearity) ของเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู โดยใช้วิธีการทดสอบด้วยค่า Tolerance และ VIF พบว่า มีค่า Tolerance ของตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวอยู่ระหว่าง 0.459-0.969 และ VIF อยู่ระหว่าง 1.032-2.178 เป็นไปตามเกณฑ์ของ Kline (2011) ที่กำหนดให้ค่า Tolerance มีค่าไม่น้อยกว่า 0.10 และ VIF มีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวไม่เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ตัวแปร	LIS	ATL	AMO	LEN	TTB
ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (LIS)	1.000				
เจตคติต่อการเรียน (ATL)	0.693**	1.000			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (AMO)	0.409**	0.281**	1.000		
บรรยากาศการเรียนรู้ (LEN)	0.427**	0.312**	0.735**	1.000	
พฤติกรรมการสอนของครู (TTB)	0.171**	0.107*	0.127*	0.155**	1.000

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตาราง 2 พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษามากที่สุดคือ เจตคติต่อการเรียน มีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.693$) รองลงมาคือ บรรยากาศการเรียนรู้ มีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.427$) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.409$) ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาน้อยที่สุดคือ พฤติกรรมการสอนของครู มีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก ($r = 0.171$) ตามลำดับ ซึ่งทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ตัวแปร	b	Std.Error	β	t	p	Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	0.460	0.230	-	2.004	.046*	-	-
เจตคติต่อการเรียน (ATL)	0.573	0.032	0.635	18.187	<.001**	0.916	1.092
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (AMO)	0.117	0.041	0.139	2.850	.005**	0.467	2.144
บรรยากาศการเรียนรู้ (LEN)	0.073	0.037	0.098	1.987	.048*	0.459	2.178
พฤติกรรมการสอนของครู (TTB)	0.083	0.042	0.067	1.980	.048*	0.969	1.032

$R = 0.741$, $R^2 = 0.548$, $R^2_{Adj} = 0.544$, $SE_{est} = 0.310$, $F\text{-test} = 122.938$, $p = <.000$

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตาราง 3 พบว่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ด้วยวิธี Stepwise มีการคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์เข้ามาในสมการตามลำดับ ดังนี้ (1) เจตคติต่อการเรียน (2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (3) บรรยากาศการเรียนรู้ และ (4) พฤติกรรมการสอนของครู โดยเจตคติต่อการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนบรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู สามารถพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.741 ($R = 0.741$) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.548 ($R^2 = 0.548$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่าสูงสุดคือ เจตคติต่อการเรียน ($\beta = 0.635$) รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = 0.139$) บรรยากาศการเรียนรู้ ($\beta = 0.098$) และพฤติกรรมการสอนของครู ($\beta = 0.067$) ตามลำดับ สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.460 + 0.573ATL + 0.117AMO + 0.073LEN + 0.083TTB$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = 0.635Z_{ATL} + 0.139Z_{AMO} + 0.098Z_{LEN} + 0.067Z_{TTB}$$

อภิปรายผล

1. เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่เตรียมผู้เรียนให้พร้อมในการทำงานและดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้เรียนในการใช้ทักษะการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร และการร่วมมือในการทำงาน เพื่อแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองสำหรับการแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์นวัตกรรมได้อย่างชำนาญ (ประทีป คงเจริญ, 2564; Partnership for 21st Century Learning, 2019) ซึ่งการที่ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมดังกล่าวนี้ ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาจากครูที่มีพฤติกรรมการสอนที่ดี อยู่ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ประภาพร โคบายาชิ และคณะ, 2563; ปรียา พงศาปาน และคณะ, 2560) จึงส่งผลทำให้เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดกัญญา ปานเจริญ และคณะ (2563) ที่พบว่า แรงจูงใจในการเรียนรู้ คุณภาพการสอนของอาจารย์ และบรรยากาศการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนพพร จันทรนาชู และวสวัตดี วงศ์พันธุ์เศรษฐ์ (2566) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาได้คือ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศการเรียนรู้ และพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 เจตคติต่อการเรียน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงที่สุดต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา แสดงว่า การที่นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนย่อมนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมได้มากขึ้น ดังนั้นในบริบทของการศึกษาควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับการส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เนื่องจาก การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เพราะผู้เรียนจะมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเอง พยายามหาวิธีใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ และพร้อมเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนได้มากขึ้น (พระถิรวัฒน์ อธิวิฑูโร (สุตะพันธ์), 2564) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา สร้อยสิงห์ (2563) ที่พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน ซึ่งวัดจากเจตคติในการเรียนรู้ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอักษราภักดิ์ โกสินรุ่งเรือง (2565) ที่พบว่า เจตคติต่อการเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.280

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา แสดงว่า การที่นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ย่อมนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน ดังนั้นในบริบทของการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เนื่องจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงขับที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจที่จะบรรลุผลสำเร็จในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ เพราะแรงจูงใจจะช่วยให้ผู้เรียนมุ่งมั่นและพยายามทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเป้าหมาย (ไมลี สุทธิโมลิโพธิ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลชนก โยธางันท์ และคณะ (2566) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.547 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พิชากรณ์ เฟ่งพิศ และคณะ (2561) ที่พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนซึ่งมีแรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นหนึ่งในองค์ประกอบส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 บรรยายการการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา แสดงว่า บรรยายการการเรียนรู้ที่ดีย่อมนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน ดังนั้นในบริบทของการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบรรยายการการเรียนรู้ เนื่องจากการมีบรรยายการที่ดีในชั้นเรียนจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน สนใจ เอาใจใส่ ต่อการเรียนรู้ รวมทั้งเกิดทัศนคติที่ดีต่อทั้งครู และบทเรียน จึงส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนสัมฤทธิ์ผล (สุริยา งามเกียรติทรัพย์, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดกัญญา ปานเจริญ และคณะ (2563) ที่พบว่า บรรยายการการเรียนรู้สามารถทำนายทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.370 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอักษรภักส์โกสินรุ่งเรือง (2565) ที่พบว่า บรรยายการในชั้นเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.480

2.4 พฤติกรรมการสอนของครู เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา แสดงว่า การที่ครูมีพฤติกรรมการสอนที่ดีย่อมนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน ดังนั้นในบริบทของการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพฤติกรรมการสอนของครู เนื่องจากพฤติกรรมการสอนของครูเป็นพฤติกรรมที่ครูได้กระทำ หรือแสดงอาการ บอกวิชาความรู้ หรือทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง เกี่ยวกับเนื้อหาสาระเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างเสริมให้การเรียนรู้ของผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามความคาดหวัง (จินดา ลาโพธิ์, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริยา พงศาปาน และคณะ (2560) ที่พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า เจตคติต่อการเรียน บรรยายการการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และเป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนได้ ดังนั้น ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษ ควรมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน ดังนี้

1.1 ครูผู้สอน ควรพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างเจตคติต่อการเรียนเชิงบวกให้กับนักเรียน โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ เช่น การใช้เกมการศึกษา การจัดกิจกรรมกลุ่ม การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสอน การให้ข้อมูลป้อนกลับที่สร้างสรรค์ เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ผ่านการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ทำนายแต่เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน การให้การยกย่องและชื่นชมเมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จ รวมทั้งการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ และนำเสนอผลงานต่อหน้าเพื่อน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อพัฒนาบรรยายการการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เป็นพื้นที่เรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เช่น การจัดมุมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย พื้นที่แสดงผลงานนักเรียน เป็นต้น พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และพัฒนาพฤติกรรมการสอนร่วมกัน

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษ ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเข้ากับเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาครูและสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Stepwise ซึ่งมีข้อจำกัดคือ การตัดสินใจคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์เข้าหรือออกจากสมการขึ้นอยู่กับเกณฑ์ทางสถิติเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญเชิงทฤษฎีของตัวแปร ซึ่งอาจทำให้สูญเสียตัวแปร

ที่มีความสำคัญในเชิงแนวคิด (Hair et al., 2019) และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำกัดอยู่เพียงนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี จึงทำให้มีข้อจำกัดในการนำผลการวิจัยไปใช้หรือการนำไปอ้างอิงในบริบทอื่น เนื่องจากผลการวิจัยอาจสะท้อนลักษณะเฉพาะของนักเรียนและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีความละเอียด เฉพาะเจาะจง สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับระดับการศึกษาของนักเรียนและบริบทของสถานศึกษามากยิ่งขึ้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็น ดังนี้

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนร่วมกับการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (Multiple Group Analysis) โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา หรือสังกัด เป็นต้น

2.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ที่ทันสมัยและเหมาะสมมากขึ้น เช่น การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับ (Multilevel Structural Equation Modeling: MSEM) เป็นต้น ซึ่งสามารถศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรได้อย่างลึกซึ้ง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กมลชนก โยธาจันทร์, ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา, และ นพพร จันทรนาชู. (2566). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดลพบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 14(1), 196-213.
- กัลยา สร้อยสิงห์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(2), 486-501.
- จิตติยาภรณ์ เขาวรากุล. (2563). คุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของสถานประกอบการในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(2), 100-111.
- จินดา ลาโพธิ์. (2563). พฤติกรรมการสอนของครูกับการเรียนรู้ของผู้เรียน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 7(5), 34-45.
- นพพร จันทรนาชู และ วรวิทย์ วงศ์พันธุ์เศรษฐ์. (2566). ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิต ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 13(1), 116-129.
- ประทีป คงเจริญ. (2564). ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม: คุณลักษณะสำคัญของพลโลกในยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 15(3), 165-177.
- ประภาพร โคบายาชิ, อนันต์ แก้วตาดีบ, และ กิตติศักดิ์ นิวัฒน์. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มศึกษาภาคเหนือ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 13(1), 67-81.
- ปรียา พงศาปาน, กิตติศักดิ์ นิวัฒน์, และ สุชาติ ลีตระกูล. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. *วารสารการวิจัยภาษาและคำ*, 12(1), 21-30.
- พระถิรวัฒน์ อธิวัฒน์ (สุตะพันธ์). (2564). การศึกษาเจตคติ ทศนคติที่มีต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบประสบการณ์ตรงทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์ กรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร ภาษาและวัฒนธรรม*, 1(1), 47-57.
- พิชากรณ์ เฟ่งพิศ, ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา, และ นพพร จันทรนาชู. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(1), 318-338.
- โมลี สุทธิโมลีโพธิ์. (2563). ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์. *วารสารพุทธจิตวิทยา*, 5(2), 12-17.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. ตลาดตา ปับลิเคชั่น.

- สุธีรา งามเกียรติทรัพย์. (2564). การสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์. *วารสารนิเทศสารเสียดธรรมจากมหาวิทยาลัย*, 7(1), 23-34.
- สุดกัญญา ปานเจริญ, นิธิมา สุภารี, และ สุภาเพ็ญ ปาณะวัฒนพิสุทธิ. (2563). ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 14(1), 1-10.
- อักษราภักดิ์ โกสินรุ่งเรือง. (2565). การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 13(2), 156-167.
- González-Salamanca, J. C., Agudelo, O. L., & Salinas, J. (2020). Key Competences, Education for Sustainable Development and Strategies for the Development of 21st Century Skills: A Systematic Literature Review. *Sustainability*, 12(24), 10366.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning EMEA.
- Heiman, G. W. (2000). *Basic Statistics for the Behavioral Sciences* (3rd ed.). Houghton Mifflin.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (3rd ed.). The Guilford Press.
- Partnership for 21st Century Learning. (2023, May 21). *Framework for 21st Century Learning Definition*. <https://www.battelleforkids.org/networks/p21/frameworks-resources>.
- Piaget, J. (1977). *The development of thought: Equilibration of cognitive structures*. Viking Press.
- Van Laar, E., Van Deursen, A. J. A. M., Van Dijk, J. A. G. M., & De Haan, J. (2017). The Relation between 21st Century Skills and Digital Skills: A Systematic Literature Review. *Computers in Human Behavior*, 2017(72), 577-588.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. Harper & Row.

การศึกษาปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนในระดับปริญญาตรี

A Study of the Problems in Using Near-Synonymous Words in Chinese Among Undergraduate Students Majoring in Chinese

ประมินทร์ ประภาการ¹ วรกรณ์ การดี² หลี เฝิงเกอ³ และ เกศกนก หาทัพย์⁴
Porramin Praparkarn¹ Wareekorn Kande² Li Pengge³ and Ketkanok Hasup⁴

Received: 26 มี.ค. 2568
Revised: 20 ส.ค. 2568
Accepted: 21 ส.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน และ 2) นำเสนอแนวทางแก้ไขสาเหตุการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน รวมถึงแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาจีน จำนวน 97 คน จากมหาวิทยาลัย 2 แห่งในประเทศไทย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบทดสอบการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการหาค่าความถี่และร้อยละ พบว่า จำนวนนักศึกษาที่สามารถทำแบบทดสอบคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ได้มากที่สุดอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 175-209 คะแนน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 37.11 ซึ่งสะท้อนว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจและการประยุกต์ใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันได้ไม่ครบถ้วน

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในการเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนอย่างถูกต้องตามบริบท โดยมีสาเหตุหลักจาก 1.1) อิทธิพลของภาษาแม่ (ภาษาไทย) ที่ทำให้เกิดการแปลตรงตัว 1.2) การเรียนรู้แบบท่องจำมากกว่าการเข้าใจความหมายเชิงบริบท และ 1.3) การขาดการสอนเปรียบเทียบความแตกต่างของคำอย่างเป็นระบบ 2) แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเปรียบเทียบคำ การใช้สถานการณ์จริงในการเรียนการสอน และการฝึกให้นักศึกษาตระหนักรู้และแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้คำด้วยตนเอง งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นความเข้าใจในเชิงลึกมากกว่าการจดจำ เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาจีนของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน, ปัญหาทางภาษา, การพัฒนาการเรียนการสอน

Abstract

The objectives of this study were 1) to investigate the problems of using synonymous words in Chinese among undergraduate students majoring in Chinese, and 2) to propose solutions to the causes of misuse as well as approaches for enhancing learning. The participants were 97 undergraduate students majoring in Chinese from two universities in Thailand, selected through purposive sampling. The research instruments consisted of a questionnaire and a vocabulary test on Chinese synonyms. Data were analyzed using content analysis, frequency, and percentage. The results revealed that the largest group of students (36 students, accounting for 37.11%) obtained scores ranging from 175 to 209 points, indicating that most students still lacked a complete understanding and appropriate application of synonymous words in Chinese.

¹ สาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข จักรวรรดิ อีเมล: porramin.pra@rmutr.ac.th

² สาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: wareekorn.chinese@gmail.com

³ สาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข จักรวรรดิ อีเมล: pengge.li@rmutr.ac.th

⁴ สาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: Hasap_ketkanok@hotmail.com

¹ Chinese Program, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin Borpitpimuk Chakawad Campus, Email: porramin.pra@rmutr.ac.th

² Chinese Program, Faculty of Liberal Arts and Sciences, Roi Et Rajabhat University, Email: wareekorn.chinese@gmail.com

³ Chinese Program, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin Borpitpimuk Chakawad Campus, Email: pengge.li@rmutr.ac.th

⁴ Chinese Program, Faculty of Liberal Arts and Sciences, Roi Et Rajabhat University, Email: Hasap_ketkanok@hotmail.com

The findings further demonstrated that: 1) the majority of students faced difficulties in selecting the correct synonymous word in context. The primary causes were: 1.1) the influence of their mother tongue (Thai), leading to literal translation, 1.2) rote memorization rather than contextual understanding, and 1.3) insufficient systematic instruction on synonym differentiation. 2) The recommended pedagogical approaches included synonym-based comparative instruction, the use of authentic communicative situations, and learner training to recognize and self-correct errors. This study highlights the importance of instructional design that emphasizes deep contextual understanding rather than rote learning in order to foster sustainable development of learners' Chinese language proficiency.

Keywords: Chinese synonym usage, Linguistic problems, Teaching and learning development

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาได้รับการพัฒนาและปรับปรุงในหลายด้าน เพื่อให้เนื้อหาการเรียนการสอนครอบคลุมทั้งในด้านสังคมศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ รวมถึงการสื่อสารธุรกิจ และการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาจีน แม้จะมีการพัฒนาแล้วก็ตามสำหรับนักศึกษาไทย การเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาจีนถือว่าเป็นเรื่องท้าทายและซับซ้อน โดยเฉพาะคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ซึ่งนักศึกษามักพบปัญหาในการเลือกใช้คำที่ถูกต้องตามบริบทการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

ปัญหาดังกล่าวได้รับการศึกษาจากนักวิจัยหลายท่าน ซึ่งได้เผยให้เห็นถึงสาเหตุของความสับสนในการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ตัวอย่างงานวิจัยของ Chavanatnusorn (2019) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการใช้คำกริยาที่มีความหมายใกล้เคียงกันของผู้เรียนชาวไทย พบว่าผู้เรียนมักพบปัญหาด้านไวยากรณ์และการใช้คำในบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งสาเหตุของปัญหานี้มาจากหลายปัจจัย เช่น การสอนที่ไม่ชัดเจน การอิทธิพลของภาษาแม่ หรือวิธีการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียน รวมถึงตำราการเรียนที่อธิบายการใช้คำไม่ชัดเจนและขาดรายละเอียด

นอกจากนี้ ภูเทพ ประภากร (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการใช้คำกริยาภาษาจีนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถในการเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในบริบทต่าง ๆ ได้ดีขึ้นหลังจากการเรียนการสอน โดยผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำได้อย่างเหมาะสมและเข้าใจหลักการใช้คำกริยาที่มีความหมายใกล้เคียงกันในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างชัดเจน

จากการศึกษาที่กล่าวถึงข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนพบปัญหาในการเลือกใช้คำในภาษาจีนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะคำที่มีลักษณะการใช้แตกต่างกันในเชิงไวยากรณ์ เช่น ประโยคที่นักศึกษา มักใช้ผิด เช่น "让你久等了, 很道歉" ซึ่งคำว่า "道歉" และ "抱歉" มีความหมายว่า "ขอโทษ" เหมือนกัน แต่การใช้งานในบริบทต่าง ๆ ต้องเลือกใช้คำที่เหมาะสมกับโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ถูกต้อง

งานวิจัยนี้จึงมีความมุ่งหมายในการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนที่พบได้บ่อยในนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน โดยจะเน้นไปที่การอธิบายความแตกต่างของคำและวิธีการใช้งานในบริบทที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังจะรวมถึงตัวอย่างประโยคที่ถูกต้องและวลีที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน
2. เพื่อนำเสนอแนวทางแก้ไขสาเหตุการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน รวมถึงแนวทางการพัฒนา

การเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนในระดับปริญญาตรี นี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้จะดำเนินการศึกษากับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนในสาขาวิชาภาษาจีน จำนวนทั้งสิ้น 97 คน จาก 2 สถาบันการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี โดยนักศึกษาที่ถูกเลือกเข้าร่วมการวิจัยนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 โดยการเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) นักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาจีนคละกัน ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับพื้นฐาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศและระยะเวลาที่ศึกษาภาษาจีน

2.2 แบบทดสอบ เกี่ยวกับการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ประกอบด้วย

2.2.1 แบบทดสอบเติมคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนลงในช่องว่างให้ถูกต้อง ทั้งหมด 15 คู่ชุดคำศัพท์ โดยแต่ละคู่คำศัพท์มีทั้งหมด 4 ข้อ รวมเป็นทั้งหมดจำนวน 60 ข้อ

2.2.2 แบบทดสอบการแปลคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนและเปรียบเทียบข้อแตกต่างของคำศัพท์ โดยมีทั้งหมด 20 คู่คำศัพท์ รวมเป็นทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ

2.2.3 แบบประเมินปลายเปิดโดยมีข้อความคำถามถึงคำที่มีความหมายใกล้เคียงในภาษาจีนที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวันของนักศึกษา

2.2.4 แบบประเมินการเรียนรู้เรื่องการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกแสดงความคิดเห็นถึงความยากง่ายและโอกาสที่จะได้นำคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนที่เรียนในเนื้อหาตำราเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันว่ามีโอกาสได้ใช้มากน้อยเพียงใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อที่ 1 แบบทดสอบเติมคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนลงในช่องว่างให้ถูกต้อง ทั้งหมด 15 คู่ชุดคำศัพท์ โดยแต่ละคู่คำศัพท์มีทั้งหมด 4 ข้อ รวมเป็นทั้งหมดจำนวน 60 ข้อ คิดเป็น 150 คะแนน

ข้อที่ 2 แบบทดสอบการแปลคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนและเปรียบเทียบข้อแตกต่างของคำศัพท์ โดยมีทั้งหมด 20 คู่คำศัพท์ รวมเป็นทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ คิดเป็น 200 คะแนน รวมคะแนนจากแบบทดสอบทั้งหมดคือ 350 คะแนน

2.2.5 แบบประเมินคำถามปลายเปิด เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และประสบการณ์ของนักศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันรวมถึงแนวทางที่คิดว่าสามารถช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลนอกจากนี้ มีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับอาจารย์ผู้สอนภาษาจีน จำนวน 5 คนเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนและแนวทางแก้ไขปัญหา

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1.1 ศึกษาจากปัจจัยข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวผู้ที่ศึกษา

3.1.2 ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 แบบทดสอบการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน

แบบทดสอบการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน เป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วย การเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น การเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนในโครงสร้างประโยค การเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนในโครงสร้างวลี การเลือกใช้คำภาษาจีนที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนในสถานการณ์ต่าง ๆ การแปลความหมายของคำศัพท์ในภาษาจีนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ซึ่งใช้ทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.2.1 ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย เกี่ยวกับการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนที่ใช้เป็นประจำ โครงสร้างของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน รูปแบบของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ลักษณะของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน รวมถึงถึงเนื้อหาหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนของกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 ศึกษาและสร้างแบบทดสอบ โดยอิงจากแบบทดสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK 汉语水平考试) ระดับ 1-6 ในระบบใหม่และแบบฝึกหัดการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในตำราเรียนภาษาจีน 发展汉语 ตำราเรียน 汉语教程 ตำราเรียน 体验汉语 ตำราเรียน 博雅汉语 และตำราเรียน 快乐汉语

3.2.3 นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญเจ้าของภาษา และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัยตรวจสอบเพื่อความถูกต้องและความเหมาะสมทางด้านภาษาและเนื้อหา รวมทั้งเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทำการวิเคราะห์แบบทดสอบ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่า Item-Objective Congruence Index (IOC) ของแบบประเมินเป็นรายข้อ ทั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่า IOC ของข้อคำถามทั้งหมดอยู่ในช่วง 0.60–1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบมีความตรงเชิงเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

3.2.4 นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดสอบกับกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับคืนแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและตรวจความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำมาหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วจึงนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนไม่ถูกต้อง ทั้งยังวิเคราะห์เปรียบเทียบคำศัพท์ คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนทางด้านความหมายของคำ ชนิดของคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน หน้าที่ของคำเมื่อเข้าไปอยู่ในรูปประโยค พร้อมทั้งอธิบายความหมายวิธีการนำไปใช้ และยกตัวอย่างคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนในรูปแบบวลีและประโยคพร้อมกับอธิบายความหมายภาษาไทย ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 97 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 68.04 เพศชาย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.96 แบ่งเป็นนักศึกษาชั้นปี 3 จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 51.04 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 48.96 และด้านระยะเวลาการเรียนภาษาจีนส่วนใหญ่มีระยะเวลา 1-3 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 57.73 ระยะเวลา 4-6 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.84 ระยะเวลามากกว่า 6 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.31 และผลรายงานช่วงคะแนนการทำแบบทดสอบของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน พบว่า จำนวนนักศึกษาที่สามารถทำแบบทดสอบคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ได้มากที่สุดอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 175-209 คะแนน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 37.11 รองลงมา 210-244 คะแนน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24.74 คะแนน 245-279 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.53 คะแนน 140-174 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.34 คะแนน 105-139 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.12 คะแนน 280-214 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.06 คะแนน 70-104 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.06 กลุ่มนักศึกษาที่ได้คะแนนน้อยที่สุด อยู่ในช่วงคะแนน 35-69 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.03

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ผลการศึกษาพบว่า พบว่าช่วงคะแนนที่มากที่สุดในระดับคะแนน 280-314 คะแนนมีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 2 คนและมีประสิทธิภาพการเรียนภาษาจีนมาไม่ต่ำกว่า 6 ปีและใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ช่วงคะแนนที่มีจำนวนนักศึกษาคะแนนได้มากที่สุดคือ ระดับคะแนน 175-209 คะแนนมีจำนวนนักศึกษาถึง 36 คนซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ที่ได้คะแนนอยู่ในช่วงระดับคะแนนนี้ ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และ 4 อีกทั้งยังมีประสิทธิภาพการเรียนภาษาจีนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 4-6 ปี ช่วงคะแนน 35-69 คะแนน มีจำนวนนักศึกษา 1 คนและช่วงคะแนน 70-104 คะแนน มีจำนวนนักศึกษา 2 คน ซึ่งทั้ง 2 ช่วงคะแนนนี้ นักศึกษาศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 และมีประสิทธิภาพการเรียนภาษาจีนน้อยกว่า 1 ปี

ตาราง 1 ผลรายงานค่าความถี่และค่าร้อยละในการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนที่พบได้บ่อยในชีวิตประจำวัน

ลำดับ	คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	学 - 学习	95	97.94
2	认为 - 以为	90	92.78
3	改变 - 变化	87	89.69
4	送 - 给	85	87.63
5	想出来 - 想起来	83	85.57
6	再 - 又	80	82.47
7	只要 - 只有	76	78.35
8	合适 - 适合	74	76.29
9	原因 - 理由	70	72.16
10	还是 - 或者	68	70.10
11	和 - 与	65	67.01
12	交换 - 交流	64	65.98
13	儿童 - 孩子	62	63.92
14	办法 - 方法	60	61.86
15	感到 - 觉得	54	55.67
16	根据 - 按照	50	51.55
17	发展 - 发达	46	47.42
18	高兴 - 愉快	45	46.39
19	参观 - 访问	39	40.21
20	得到 - 获得	37	38.14

จากตาราง 1 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนส่วนใหญ่มีปัญหาในการเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน โดยเฉพาะในคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันในชีวิตประจำวัน จากคู่คำศัพท์คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนทั้งหมด 20 ข้อ พบว่านักศึกษาใช้ถูกต้องมากที่สุด 5 ลำดับ ดังนี้ 1) 学-学习 2) 认为-以为 3) 改变-变化 4) 送-给 5) 想出来-想起来

2.1 学 กับ 学习 มีนักศึกษาใช้ถูกมีจำนวนมากถึง 95 คน คิดเป็นร้อยละ 97.94 แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับอัตราค่าความถี่ของคำตอบที่ถูกต้องในการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษา พบว่ามีเพียงนักศึกษาที่ตอบถูกต้องมากที่สุดในข้อคำถามของคำว่า 学 กับ 学习: 我妹妹在加拿大留过学。มีจำนวน 76 คน จากจำนวนทั้งหมด 97 คน คิดเป็นร้อยละ 78.35 และในจำนวนนักศึกษาที่ตอบถูกต้องน้อยที่สุดในข้อคำถาม读书也是学习, 使用也是学习, 而且是更重要的学习。มีเพียงแค่ 43 คน จากจำนวนทั้งหมด 97 คน คิดเป็นร้อยละ 44.33 แสดงให้เห็นว่าคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ถึงแม้ว่าจะพบได้บ่อยในชีวิตประจำวันก็สามารถทำให้นักศึกษาเกิดข้อผิดพลาดในการใช้ได้เช่นกัน

2.2 认为 กับ 以为 ก็เป็นคำที่มีการเลือกใช้บ่อย โดยมีนักศึกษาตอบคำถามจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 92.78 แต่การเลือกคำที่ถูกต้องในประโยคต่าง ๆ พบว่า นักศึกษาที่ตอบถูกต้องมากที่สุดในประโยค "我以为今天是礼拜四呢, 原来已经礼拜五了" มีจำนวนถึง 87 คน คิดเป็นร้อยละ 89.69 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่สามารถเลือกใช้คำได้ถูกต้อง แต่ยังมีการสับสนในบางกรณี

2.3 改变 กับ 变化 ก็เป็นคำที่นักศึกษามักเลือกใช้บ่อย โดยคำว่า "变化" และ "改变" มีอัตราการเลือกตอบมากถึง 87 คน คิดเป็นร้อยละ 89.69 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคำตอบที่ถูกต้องในบางคำถามพบว่า นักศึกษาสามารถตอบถูกต้องได้มากที่สุด ในประโยค "他最近变化很大" ซึ่งมีนักศึกษาตอบถูกต้องถึง 81 คน คิดเป็นร้อยละ 83.51 ในขณะที่คำถาม

ที่ซับซ้อนกว่า เช่น "情况发生了变化， 我们的思想也应该跟着改变" มีเพียง 49 คน คิดเป็นร้อยละ 50.52 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสับสนในการเลือกใช้คำเมื่อมีการใช้บริบทที่ซับซ้อน

2.4 送 กับ 给 พบการตอบแบบสอบถามจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 87.63 และพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากในประโยค "我把他送到机场了" ซึ่งมีนักศึกษาตอบถูกถึง 90 คน คิดเป็นร้อยละ 92.78 แต่ในคำถามที่มีการใช้คำว่า "给" ในบริบทที่ซับซ้อน เช่น "请把那本杂志递给我" นักศึกษาที่ตอบถูกต้องมีเพียง 41 คน คิดเป็นร้อยละ 42.27 ซึ่งบ่งชี้ถึงความสับสนในการเลือกใช้คำในบางสถานการณ์

2.5 想出来 กับ 想起来 เป็นอีกกลุ่มคำที่นักศึกษามักจะเลือกใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน โดยจากผลการสอบพบว่า นักศึกษาตอบถูกที่สุดในประโยค "这个办法是谁想出来的， 还真不错" ซึ่งมีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 76.29 แต่ในบางประโยค เช่น "我想出了一个好主意， 你看行不行？" นักศึกษาที่ตอบถูกน้อยกว่ามีเพียง 43 คน คิดเป็นร้อยละ 44.33 แสดงให้เห็นถึงความสับสนในการเลือกใช้คำทั้งสอง และพบว่านักศึกษาใช้ผิดมากที่สุด 5 ลำดับ ดังนี้ 1) 得到-获得; 2) 参观 - 访问; 3) 高兴-愉快; 4) 发展-发达; 5) 根据-按照

2.6 得到 กับ 获得 เป็นกลุ่มคำที่นักศึกษาตอบถูกน้อยที่สุดในประโยค 我太爱他了， 只要能得到他， 让我干什么都行。 ซึ่งมีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 46.39 และในประโยค 这次羽毛球比赛， 他得了冠军， 还得到了一辆汽车。 มีจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 62.89

2.7 参观 กับ 访问 ในรูปประโยค 你们国家总理正在我们国家进行国事访问。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 39 คน คิดเป็นร้อยละ 40.21 และในรูปประโยค 他们在泰国参观了許多名胜古迹。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 46 คน คิดเป็นร้อยละ 47.42

2.8 高兴 กับ 愉快 ในรูปประโยค 我看你不太高兴， 怎么了？ มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 54 คน คิดเป็นร้อยละ 55.67 และในรูปประโยค 听了我的话他脸上露出愉快的笑容。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 56 คน คิดเป็นร้อยละ 57.73

2.9 发展 กับ 发达 ในรูปประโยค 这个地区的交通十分发达。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 57 คน คิดเป็นร้อยละ 58.76 และในรูปประโยค 中国是世界上最大的发展国家。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 59 คน คิดเป็นร้อยละ 60.82

2.10 根据 กับ 按照 ในรูปประโยค 根据天气预报， 今天下午有暴风雨。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 61 คน คิดเป็นร้อยละ 62.89 และในรูปประโยค 历史是按照客观规律向前发展的。 มีนักศึกษาตอบถูกเพียง 64 คน คิดเป็นร้อยละ 65.98

3. ผลการเสนอแนะทางแก้ไขและการพัฒนาการเรียน จากผลการศึกษาพบว่าการเรียนการสอนในเรื่องของการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีน ควรเน้นไปที่การอธิบายถึงลักษณะการใช้คำในบริบทที่แตกต่างกันอย่างละเอียด รวมถึงการให้ตัวอย่างที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถแยกแยะการใช้คำที่เหมาะสมในแต่ละบริบทได้ นอกจากนี้ ควรมีการฝึกฝนการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในรูปแบบของการสื่อสารภาษาจีนจริง เช่น การสนทนา การเขียนข้อความ และการวิเคราะห์บทความ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการใช้คำภาษาจีนในชีวิตประจำวันให้ถูกต้องและเหมาะสม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาววิชาภาษาจีน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการเลือกใช้คำอย่างถูกต้องตามบริบทซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาจีนในระดับสูง ดังนั้นจึงสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้เป็น 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สาเหตุของปัญหาการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในภาษาจีนของนักศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาเกิดข้อผิดพลาดในการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1.1 อิทธิพลของภาษาแม่(ภาษาไทย)ส่งผลให้ผู้เรียนแปลคำโดยตรงจากภาษาไทยไปยังภาษาจีน ซึ่งมักนำไปสู่การใช้คำที่ไม่ถูกต้องในบริบท เช่น คำว่า “คิดว่า” ในภาษาไทยอาจใช้ได้ทั้งในบริบทที่ความคิดเห็นถูกหรือผิด แต่ในภาษาจีนต้องแยกแยะระหว่าง “认为” และ “以为” อย่างชัดเจน การแปลแบบตรงตัวจึงทำให้เกิดการใช้คำ ผิดบ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิฆัมพร ออมสิน และ สืบพงศ์ ช่างบุญชู (2558) ที่ชี้ว่านักศึกษาไทยมีแนวโน้มใช้คำในภาษาจีนโดยอิงจากความเข้าใจในภาษาแม่ ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้คำ

1.2 การเรียนรู้แบบท่องจำมากกว่าการเข้าใจผู้เรียนมักจำคำศัพท์ และความหมายโดยไม่เข้าใจความแตกต่างในการใช้งานบริบทต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้คำเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องในสถานการณ์จริงซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอุเทพ ประภากร (2563) ที่พบว่านักศึกษาที่ผ่านการเรียนรู้เชิงท่องจำมีแนวโน้มจะใช้คำผิดในบทสนทนาหรือการเขียนมากกว่านักศึกษาที่เรียนรู้ผ่านการเปรียบเทียบความแตกต่างของคำ

1.3 การขาดการสอนเปรียบเทียบคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในห้องเรียนอาจารย์ผู้สอนบางรายอาจเน้นการอธิบายความหมายโดยรวมของคำแต่ไม่ได้นำเสนอความแตกต่างของบริบทการใช้งานอย่างชัดเจนทำให้นักศึกษาไม่สามารถแยกแยะการใช้คำในสถานการณ์ที่หลากหลายได้ซึ่งตรงกับงานของ Chang (2016) ที่พบว่า การเรียนการสอนที่ไม่เน้นเปรียบเทียบคำจะส่งผลให้ผู้เรียนใช้คำผิดพลาดแม้มีประสบการณ์ทางภาษาหลายปี

2. แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จากการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าว สามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อลดข้อผิดพลาดในการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันได้ 3 แนวทางหลัก ดังนี้

2.1 ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเปรียบเทียบคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยใช้ตัวอย่างที่ชัดเจนในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น การเปรียบเทียบระหว่าง “帮助” กับ “协助” ที่มีระดับความเป็นทางการแตกต่างกัน การยกตัวอย่างประโยคจริงจากสถานการณ์ต่าง ๆ จะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจการใช้คำได้ลึกซึ้งมากขึ้น ซึ่งแนวทางนี้ได้รับการสนับสนุนจากอุเทพ ประภากร (2563) ที่แนะนำให้สอนผ่านกิจกรรมเปรียบเทียบความแตกต่างของคำ

2.2 ใช้การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริงหรือกิจกรรมการสื่อสาร เช่น การสนทนา การวิเคราะห์บทความ และการเขียนเชิงเปรียบเทียบคำ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกการใช้คำในสถานการณ์หลากหลาย ช่วยให้เกิดความเข้าใจบริบทการใช้งานอย่างลึกซึ้งมากกว่าการเรียนรู้เชิงท่องจำ ตามข้อเสนอของทิมมพร ออมสิน และ สืบพงศ์ ช่างบุญชู (2558) ที่แนะนำให้เน้นการใช้ภาษาจริงในบริบทจริง

2.3 ส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักรู้ข้อผิดพลาดของตนเองโดยการให้ทำแบบฝึกหัดสะท้อนข้อผิดพลาด และอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน ตามข้อเสนอของCorder (1967) แนะนำว่าวิเคราะห์ความผิดพลาดของผู้เรียน ควรออกแบบกิจกรรมแก้ไขที่ตรงจุด เช่น การวิเคราะห์ประโยคผิดและให้ผู้เรียนเสนอประโยคที่ถูกต้อง พร้อมเหตุผลประกอบ วิธีนี้จะช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะในการเลือกใช้คำอย่างมีวิจารณญาณและปรับปรุงการใช้คำให้ถูกต้องมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นการเปรียบเทียบคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ในบริบทที่แตกต่างกัน โดยให้อาจารย์ผู้สอนอธิบายความแตกต่างอย่างชัดเจน พร้อมยกตัวอย่างจากชีวิตจริง

1.2 เพิ่มแบบฝึกหัดการใช้คำในสถานการณ์จริง เช่น บทสนทนา การเขียนเชิงเปรียบเทียบ การวิเคราะห์บทความ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการใช้คำในบริบทที่หลากหลาย

1.3 จัดกิจกรรมเสริม เช่น เวิร์คช็อป เกี่ยวกับการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีนมาให้ความรู้ หรือฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งในด้านสถาบัน ระดับความสามารถทางภาษา และภูมิหลังทางภาษาของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถเปรียบเทียบผลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 วิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับวิธีการสอนเปรียบเทียบคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ว่าวิธีใดมีประสิทธิภาพมากที่สุด เช่น การสอนผ่านมัลติมีเดีย การใช้เกมภาษา หรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.3 ศึกษาผลกระทบในระยะยาวของการสอนแบบเปรียบเทียบคำ ว่าส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารในภาษาจีนของนักศึกษาอย่างไร เพื่อวัดประสิทธิภาพเชิงพฤติกรรมของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

ทิมมพร ออมสิน และ สืบพงศ์ ช่างบุญชู. (2558). การศึกษาการใช้คำกริยาภาษาจีนที่มีความหมายใกล้เคียงกันของนักศึกษาไทย.

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6 (น. 230–240). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.

- ภูเทพ ประภากร. (2563). การพัฒนาความสามารถในการใช้คำกริยาที่มีความหมายใกล้เคียงกันของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงสำรวจ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 12(2), 69–91.
- Chavanatnusoorn, P. (2019). Discussion on an analysis on errors by Thai students in Chinese near-synonymous verbs and learning strategies—Based on the comparison of four theses. *Chinese Journal of Social Science and Management*, 3(1), 138–149.
- Chang, C. (2016). *A study on substitution errors in verb-object collocations of monosyllabic and disyllabic synonyms* [Unpublished master's thesis]. Shandong University.
- Chao, Y. R. (1979). *Hanyu kouyu yufa* [Spoken Chinese grammar]. Commercial Press.
- Corder, S. P. (1967). *The significance of learners' errors*. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 5(1–4), 161–170. <https://doi.org/10.1515/iral.1967.5.1-4.161>
- Lu, Z. W. (1965). *Hanyu goucifa*. Science Press.
- Ren, X. L. (1980). *Hanyu zaocifa*. China Society Publishing House.
- Wang, L. (1959). *Zhongguo xiandai yufa* (2nd ed.). Zhonghua Book.
- Yang, J., & Jia, Y. (2007). *1700 dui jinyici yongfa duibi* [A comparative study of the usage of 1700 synonym pairs]. Beijing Zhongke Printing.
- Yang, J. (2016a). *Hanyu jiaocheng di yi ce xia*. Beijing Language and Culture University Press.
- Yang, J. (2016b). *Hanyu jiaocheng di er ce xia*. Beijing Language and Culture University Press.
- Yang, J. (2016c). *Hanyu jiaocheng di san ce shang*. Beijing Language and Culture University Press.

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ลงวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบ และแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 ชื่อวารสาร : วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

1.2 เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number-ISSN)

ISSN 2985-2110 (Print)

ISSN 2985-2129 (Online)

1.3 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทความวิจารณ์หนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

1.4 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วย บทความวิชาการ/บทความปริทัศน์ บทความวิจัย

1.5 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย สาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.6 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎี หรือเชิงปฏิบัติ สารบทความและแนวการเขียนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวน 3 ท่านต่อบทความ และเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินแบบไม่เห็นกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้นิพนธ์และผู้ประเมิน (Double-Blinded)

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิ์ของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหา หรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาด A4 (8½ × 11¾ นิ้ว = 21 × 29.7 ซม.) เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.18 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวามือ และซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

3.1.2 **เค้าโครงหน้ากระดาษ** ระยะขอบบน ขนาด 3.18 ซม. ระยะขอบซ้าย ขวา ล่าง ขนาด 2.5 ซม.

3.1.3 **ตำแหน่งของแท็บหยุด** ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.5 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นจุดละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 **รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง** ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

3.2.1 **ชื่อเรื่อง** (ภาษาไทย) ขนาด 18 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.2 **ชื่อเรื่อง** (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.3 **ชื่อผู้เขียน** (ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรหนา แบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้ายได้ชื่อเรื่อง เว้น 1 บรรทัด

3.2.4 **หัวข้อใหญ่ในบทความ** ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

3.2.5 **หัวข้อย่อย** เว้นระยะห่างตามลำดับ ขนาด 14 Point ชนิดตัวอักษรตัวปกติ

3.2.6 **การอ้างอิง ใช้รูปแบบ APA (7th Edition)**

1) การอ้างอิงในเนื้อหาให้ใช้ระบบนาม-ปี โดยมีรูปแบบการเขียนดังนี้

1.1) ผู้แต่ง 1 คน

ไทย ชื่อ/สกุล/(ปี) **หรือ** (ชื่อ/สกุล,/ปี)

ตัวอย่าง สุวนันท์ ชื่นบาน (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง...

ตัวอย่าง การกำหนดระยะเวลาการศึกษา (แสงจันทร์ บุญมี, 2568)

อังกฤษ สกุล/(ปี) **หรือ** (สกุล,/ปี)

ตัวอย่าง สรุปีได้ว่า ไม่พบปัญหาความสัมพันธ์ของตัวแปร (Hair, 2025)

1.2) ผู้แต่ง 2 คน

ไทย ชื่อ/สกุลและ/ชื่อ/สกุล/(ปี) **หรือ** ชื่อ/สกุลและ/ชื่อ/สกุล/(ปี)

ตัวอย่าง ประสาน อยู่เย็น และ พชร จรัสแสง (2568) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ....

อังกฤษ สกุล/and/สกุล/(ปี) **หรือ** (สกุล/&/สกุล,ปี)

ตัวอย่าง มหาวิทยาลัยตามแนวคิดของ Aker and Hairy (2025) ประกอบด้วย....

ตัวอย่าง การยอมรับกฎระเบียบของการอยู่ร่วมกัน (Aker & Hairy, 2025)

1.3) ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป

ไทย ชื่อ/สกุลและคณะ/(ปี) **หรือ** (ชื่อ/สกุล/คณะ,/ปี)

ตัวอย่าง ดวงพร รุ่งเรือง และคณะ (2568) ได้กล่าวว่า...

อังกฤษ สกุล/et al./ (ปี) **หรือ** (สกุล/et al./ปี)

ตัวอย่าง (การได้รับการช่วยเหลือจากสังคม; Aker et al, 2025)

* กรณีที่มีผู้เขียนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ให้ใส่เฉพาะสกุลของผู้แต่งคนแรก แล้วตามด้วย et al. ตั้งแต่ครั้งแรก

2) การเขียนรายการอ้างอิง (References)

2.1) ผู้แต่ง 1 คน

ไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)

อังกฤษ ชื่อ/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)

2.2) ผู้แต่ง 2 คน

ไทย ชื่อ/สกุล/ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)

อังกฤษ สกุล/อักษรย่อชื่อ./&/สกุล/ชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)

2.3) ผู้แต่ง 3-20 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน ตัวอย่างเช่น

ไทย สุชาติ งามยิ่ง, ศักดิ์ ยิ่งยศ, และ สุฤกษ์ พัทธนะ. (2568). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อังกฤษ Smith, J. D., Robert, J., Hair, J. H., & Walker, D. A. (2025). Communities of Practiece. Cambridge University Press.

3.2.7 ท้ายกระดาษ แทรกอ้างอิงท้ายเรื่อง ประกอบด้วย

ข้อมูล สังกัดผู้พิมพ์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ครบถ้วนทุกคน

1) นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมล ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งขีดขอบกระดาษซ้าย (กรณีเป็นนิสิต หรือนักศึกษา)

2) ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งขีดขอบกระดาษซ้าย (ข้อมูลที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

บทความวิจัยจัดเป็นเอกสารทางวิชาการประเภทเดียวกับรายงานการวิจัย (Research report) มีสาระและรูปแบบการนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน โดยบทความวิจัยเป็นเอกสารทางวิชาการที่นักวิจัยเขียนขึ้นในรูปบทความวิชาการ เพื่อนำเสนอข้อค้นพบ เชิงประจักษ์และหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงาน บทความวิจัยมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.1.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.1.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.1.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา

4.1.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (Comma)

4.1.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการ พร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.1.6 วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.1.7 กรอบแนวคิดและสมมติฐาน ระบุ กรอบแนวคิดของงานวิจัย พร้อมทั้งทฤษฎี แนวคิดที่นำมาสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี)

4.1.8 วิธีดำเนินการวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.9 สรุปผล สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตาราง แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางเป็นแบบธรรมดาไม่มีการระบายสี และขีดเส้นคู่ กรณีตารางยังไม่สิ้นสุดให้ขีดด้วยเส้นเดี่ยว และเมื่อสิ้นสุดตารางให้ขีดด้วยเส้นคู่ ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

4.1.10 อภิปรายผล การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

4.1.11 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้น ๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

4.1.12 ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
- 2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1.13 เอกสารอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA7 (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ

4.2 บทความวิชาการ

บทความวิชาการเป็นการนำเสนอความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง มีการวิเคราะห์ วิเคราะห์ ให้ผู้อ่านเห็นประเด็นสำคัญอันเป็นสารประโยชน์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ส่วนตัว หรือประสบการณ์และผลงานของผู้อื่นมาใช้ มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในความรู้ความคิดที่นำเสนอ อ้างอิงทางวิชาการและใช้แหล่งอ้างอิงทางวิชาการอย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักวิชาการ และจรรยาบรรณของนักวิชาการ มีการอธิบายให้แนวคิด แนวทางในการนำความรู้ ความคิดที่นำเสนอไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือมีประเด็นใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความต้องการสืบเสาะหาความรู้หรือพัฒนาความคิดในประเด็นนั้น ๆ ต่อไป บทความวิชาการมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย

4.2.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (Comma)

4.2.5 บทนำ เขียนจูงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ตามแต่ผู้เขียนจะเห็นสมควร เช่น อาจใช้ภาษาที่กระตุ้น จูงใจผู้อ่านหรือยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจขณะนั้นขึ้นมาอธิบาย หรือตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ท้าทายความคิดของผู้อ่านหรืออาจจะกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน เป็นต้น

4.2.6 เนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ผู้เขียนควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

4.2.7 สรุปผล ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อความ คือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท

4.2.8 เอกสารอ้างอิง บทความทางวิชาการ เป็นงานที่เขียนขึ้นบนพื้นฐานของวิชาการที่ได้มีการศึกษาค้นคว้า วิจัยกันมาแล้ว และการวิเคราะห์ วิเคราะห์อาจมีการเชื่อมโยงกับผลงานของผู้อื่นจึงจำเป็นต้องมีการอ้างอิงเมื่อนำข้อความ หรือผลงานของผู้อื่นมาใช้ โดยการระบุให้ชัดเจนว่าเป็นงานของใคร ทำเมื่อไร และนำมาจากไหน เป็นการให้เกียรติเจ้าของงาน การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (7th Edition) (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

บทวิจารณ์หนังสือ เป็นการพิจารณาหนังสือเรื่องนั้น ๆ โดยละเอียดเพื่อประเมินคุณค่า ออกมาเป็นข้อเขียน เป็นบทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่าและคุณภาพของหนังสือ บทความ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องบอก รายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนหน้าและเลข ISBN ให้ชัดเจน โดยใช้หลักวิชาการและดุลพินิจอันเหมาะสม บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

4.3.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือที่ต้องการวิจารณ์ ตั้งชื่อตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง ตั้งชื่อ ด้วยการให้ประเด็นชวนคิด ชวนสงสัย

4.3.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.3.2 บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจารณ์ เช่น ถ้าเป็นการวิจารณ์วรรณคดีต้อง บอก ชื่อวรรณคดี ผู้แต่ง ประเภท ความเป็นมาของเรื่อง และอาจเขียนอธิบายและจุดที่ทำให้ผู้วิจารณ์ สนใจวรรณคดีเรื่องนี้

4.3.3 เนื้อเรื่อง เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่น และจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อของวรรณคดี หรือ วรรณกรรม ที่นำมาวิจารณ์ควรเขียนเล่าเรื่องอย่างสั้น ๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไร มายังผู้อ่านหนังสือและสื่อให้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์มีหลายประเด็น ควรนำเสนอ ตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่วรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นมีจุดเด่น และจุดด้อย ควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกียรติผู้เขียน และแสดงให้เห็นว่าการวิจารณ์ คือ การสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย

4.3.4 บทสรุป เป็นย่อหน้าสุดท้ายของบทวิจารณ์ เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์ และให้แง่คิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้บทสรุปยังช่วยให้ผู้อ่านได้บทวนประเด็น สำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญของผู้วิจารณ์ แม้ว่าผู้อ่านอาจจะไม่ได้อ่านบทวิจารณ์ทั้งบท แต่ได้อ่าน บทสรุปก็สามารถทราบเรื่องของวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่นำมาวิจารณ์ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นได้

4.4 บทความปริทัศน์

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อมูลวิพากษ์ที่ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอใจ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้ที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่น ๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่นำเสนอใจโดยในหน้าแรกของบทความปริทัศน์จะประกอบด้วย

4.4.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน

4.4.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.4.2 คำสำคัญ ระบุความสำคัญของเรื่อง (Keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

4.4.3 ส่วนของเนื้อหาของบทความ ต้องมีบทนำ (Introduction) เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจ ของเรื่องที่นำเสนอก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น

4.4.4 บทสรุป (Conclusion) เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อให้เข้าใจว่า เรื่องที่ได้นำเสนอมีความน่าสนใจ และความเป็นมาอย่างไร พร้อมขมวดปมเรื่องที่นำเสนอ พร้อมข้อเสนอแนะจากผู้นิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สำหรับให้ผู้อ่านได้พิจารณาประเด็นที่น่าสนใจต่อไป ผู้นิพนธ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอใจ ข้อมูลที่นำเสนอ จะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ซึ่งผู้อ่าน ในสาขาอื่น หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้

5. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ผ่านระบบจัดการวารสารออนไลน์ (ThaiJO) <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 7
113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120
เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027
เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email : reru.journal101@gmail.com